
09

Årsrapport 2009

Forskningsinstituttene

Delrapport for de samfunnsvitenskapelige instituttene

Årsrapport 2009

Forskningsinstituttene

Delrapport for de samfunnsvitenskapelige instituttene

© **Norges forskningsråd 2010**

Norges forskningsråd
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 OSLO
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
bibliotek@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Publikasjonen kan bestilles via internett:

www.forskningsradet.no/publikasjoner

eller grønt nummer telefaks: 800 83 001

Grafisk design omslag:	Design et cetera AS
Trykk omslag:	Allkopi
Trykk innmat:	Norges forskningsråd
Opplag:	370

Oslo, august 2010
ISBN 978-82-12-02816-6 (trykksak)
ISBN 978-82-12-02817-3 (pdf)

Forord

Forskningsrådets årsrapport for forskningsinstituttene for 2009 gir en samlet oversikt over hvordan bevilgningene til instituttene er brukt og hvilke resultater som er oppnådd i forhold til departementenes tildelinger og Forskningsrådets målsettinger. På grunn av forskningens langsiktige karakter vil imidlertid resultater og forskningseksempler i årsrapporten ofte være et resultat av flere års bevilgninger.

Årsrapporten for forskningsinstituttene for 2009 kommer i tillegg til Forskningsrådets ordinære årsrapport og består av én samlerapport og fire delrapporter for følgende instituttgrupperinger: De teknisk-industrielle instituttene, primærnæringsinstituttene, de samfunnsvitenskapelige instituttene og miljøinstituttene. De medisinske og helsefaglige instituttene er omtalt i samlerapporten. Rapporten omfatter forskningsinstitutter som har forskning som hovedaktivitet og som omfattes av "Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter", men også noen andre sentrale forskningsinstitutter er omtalt. Forskningsrådet har et strategisk ansvar for utviklingen av instituttsektoren, men forskningsinstituttene er selv ansvarlig for sin egen virksomhet. Det henvises til samlerapporten og de fire delrapportene for sektorspesifikke vurderinger.

Instituttreportene er basert på bidrag fra instituttene selv og data innhentet av NIFU STEP på oppdrag fra Forskningsrådet. Dataene omfatter finansiering, økonomiske forhold, personale, samarbeid med andre FoU-institusjoner, kontakt med brukere, resultater av forskning og annen faglig virksomhet. NIFU STEP har også bistått Forskningsrådet med analyse av og kommentarer til tallene for 2009 i rapporten. For enda bedre å tilpasse dataene til nytt resultatbasert basisfinansieringssystem for instituttsektoren er det gjort noen mindre endringer i spørreskjemaet for 2009, men dette har ikke betydning for de tidsserier som er brukt i rapporten.

For å kunne sammenligne på tvers av de fire instituttgrupperingene og se utviklingen innenfor de enkelte gruppene i forhold til den totale utviklingen i sektoren, er de fire delrapportene og samlerapporten i hovedsak strukturert etter samme disposisjon. Tidsserier fra 2005-2009 gjør det mulig å sammenstille data og analysere utviklingen over tid.

Oslo, august 2010

Arvid Hallén
Adm. direktør

Anders Hanneborg
Direktør
Divisjon for vitenskap

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	7
2	Forskningsrådets instituttpolitikk.....	9
2.1	Generelt	9
2.2	Samfunnsvitenskapelige institutter og nytt finansieringssystem	9
2.3	Institutter som er en del av finansieringssystemet.....	11
3	Resultater og nøkkeltall.....	12
3.1	Instituttene økonomi.....	12
4	Resultater på indikatorene	18
4.1	Vitenskapelig publisering.....	18
4.2	Samarbeid med UoH-sektoren.....	19
4.3	Konkurransutsatte inntekter fra Noregs forskningsråd	21
4.4	Inntekter fra internasjonale kilder.....	22
4.5	Nasjonale oppdragsinntekter	23
4.6	Resultat av beregningene for 2009	24
5	Andre nøkkeltall.....	26
5.1	Personalressurser	26
5.2	Mobilitet	26
5.3	Eksternt samarbeid nasjonalt og internasjonalt	27
5.4	Prosjektportefølje.....	27
5.5	Likestilling.....	27
6	Evaluerings og andre strategiske tiltak	29
7	Rapport fra det enkelte institutt.....	30
7.1	Agderforskning	30
7.2	IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	35
7.3	Møreforskning	39
7.4	Nordlandsforskning	44
7.5	Norut Alta	48
7.6	Norut Tromsø Samfunn	50
7.7	Telemarksforskning	52
7.8	Telemarksforskning-Notodden	55
7.9	Trøndelag Forskning og Utvikling	58
7.10	Vestlandforskning	61
7.11	Østfoldforskning	65
7.12	Østlandforskning	68
7.13	Arbeidsforskningsinstituttet (AFI).....	72
7.14	Chr. Michelsens Institutt (CMI)	75
7.15	Forskningsstiftelsen Fafo.....	78
7.16	Fridtjof Nansens institutt (FNI)	81
7.17	Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning.....	85
7.18	Institutt for fredsforskning (PRIO)	87
7.19	Institutt for samfunnsforskning (ISF)	90
7.20	Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)	93
7.21	Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU STEP).....	98

7.22	Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)	101
7.23	NTNU Samfunnsforskning.....	105
7.24	Uni Rokkansenteret	107
7.25	Samfunns- og næringslivsforskning (SNF)	109
7.26	SINTEF Teknologi og samfunn.....	112
7.27	Statens institutt for forbruksforskning (SIFO).....	118
7.28	Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS).....	121
Vedlegg 1 - Oversikt over strategiske instituttprogram (SIP) i 2009.....		125
Vedlegg 2 - Nøkkeltall for samfunnsvitenskapelige institutter 2008.....		126

1 Innledning

Denne rapporten omfatter virksomheten ved de 28 samfunnsvitenskapelige instituttene som rapporterer til Avdeling for samfunnsvitenskap i Forskningsrådet. I framstillingen er hovedfokus lagt på de 23 instituttene som er omfattet av *Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter*. Disse instituttene er delt inn i to grupper; regionale og nasjonale institutter. Vi har valgt å opprettholde denne inndelingen i årsrapporten selv om beregningene i det nye finansieringssystemet behandler disse instituttene som én gruppe i bergningene. I tillegg kommer noen institutter som ikke er omfattet av finansieringsordningen.

De regionale instituttene

er nasjonale forskningsinstitutter med regional forankring. I forbindelse med innføringen av nytt finansieringssystem for instituttsektoren ble bevilgningsansvaret overført fra Nærings- og handelsdepartementet til Kunnskapsdepartementet (KD) fra 2009. De regionale instituttene har organisert seg i et interessefellesskap, FOKUS. Dette gjelder 12 institutter:

- Agderforskning
- IRIS Samfunns og næringsutvikling
- Møreforskning
- Nordlandsforskning
- Norut Alta
- Norut Tromsø Samfunn
- Telemarksforskning
- Telemarksforskning Notodden
- Trøndelag Forskning og Utvikling
- Vestlandsforskning
- Østfoldforskning
- Østlandsforskning

De nasjonale samfunnsvitenskapelige instituttene som er omfattet av finansieringssystemet er en lite homogen gruppe. Instituttene får sin basisbevilgning via Forskningsrådet, men flere av instituttene har en nær tilknytning til "sitt" departement. Følgende 11 institutter inngår i denne gruppen:

- Arbeidsforskningsinstituttet (AFI)
- Christian Michelsens institutt (CMI)
- Forskningsstiftelsen Fafo
- Fridtjof Nansens institutt (FNI)
- Institutt for fredsforskning (PRIO)
- Institutt for samfunnsforskning (ISF)
- Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)
- Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU STEP)
- Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)
- Samfunns- og næringslivsforskning (SNF)
- SINTEF Teknologi og samfunn

Nasjonale samfunnsvitenskapelige instituttene som ikke er omfattet av finansieringssystemet

Noen av disse instituttene har betydelige forvaltningsoppgaver for offentlig forvaltning (SIFO, SIRUS) og får basisbevilgning direkte fra sine sektordepartement. De tre øvrige instituttene i gruppen mottar ingen basisbevilgning. Gruppen består av følgende fem institutter:

- Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning
- NTNU Samfunnsforskning
- Uni Rokkansenteret
- Statens institutt for forbruksforskning (SIFO)
- Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS)

I tabellene som følger som vedlegg blir resultatene vist etter inndelingen over.

2 Forskningsrådets instituttpolitikk

2.1 Generelt

Norges forskningsråd har et vedtektsfestet strategisk ansvar for instituttsektoren. Divisjon for vitenskap har det strategiske ansvaret for de samfunnsvitenskapelige instituttene.

I St. meld. nr. 20 (2004-2005) Vilje til forskning foreslo Regjeringen at Norges forskningsråd skulle utarbeide forslag til nytt finansierings- og tildelingsregime for basisbevilgningene til forskningsinstituttene og forslag til nye retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter. Forskningsrådet oversendte forslag til nytt basisfinansieringssystem til Kunnskapsdepartementet i oktober 2006¹. Et statssekretærutvalg arbeidet videre med forslaget og i St.prp. nr. 1 (2007-2008) for Kunnskapsdepartementet presenterte Regjeringen hovedprinsippene for et nytt resultatbasert finansieringssystem. Det nye systemet ble ytterligere omtalt i St.prp. nr. 1 (2008-2009) og innført med virkning fra budsjettåret 2009.

Nye *Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter* ble fastsatt ved Kongelig resolusjon av 19. desember 2008 og er gjort gjeldende fra og med 2009 ved innføringen av det nye finansieringssystemet. Retningslinjene gjelder for finansierende departementers behandling av saker som gjelder tildeling av statlig basisbevilgning og Norges forskningsråds strategiske og administrative ansvar for basisfinansieringen. Retningslinjene beskriver grunnleggende krav til de institutter som skal delta i den nye ordningen. Norges forskningsråds strategiske ansvar for instituttene er styrket gjennom de nye retningslinjene. Norges forskningsråd skal blant annet bidra til at instituttene leverer forskning av høy kvalitet og til at instituttene inngår som en effektiv og hensiktsmessig del av det norske forsknings- og innovasjonssystemet. Forskningsrådet skal videre bidra til at instituttene leverer kunnskap på områder som er relevante for forvaltning, næringsliv og samfunnsliv, bidra til økt internasjonalisering av instituttene og gi generelle instituttpolitiske råd og anbefalinger til departementene. Rådet skal gi forslag til årlig budsjett for instituttene og gi råd om institutter bør inn eller ut av ordningen. Forskningsrådet skal samle inn og kvalitetssikre årlige nøkkeltall for instituttene som grunnlag for basisfinansieringssystemet og øvrig resultatvurdering samt rapportere om utviklingen i sektoren.

2.2 Samfunnsvitenskapelige institutter og nytt finansieringssystem

I det nye finansieringssystemet fordeles instituttene på fire fordelingsarenaer etter bl.a. faglig innretning og brukergrupper: miljøinstitutter, primærnæringsinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter og teknisk-industrielle institutter. Ansvaret for basisbevilgning til de enkelte arenaene er samlet på bestemte departementer. Ansvaret for de samfunnsvitenskapelige instituttene ligger i hovedsak i Kunnskapsdepartementet.

I det nye finansieringssystemet for instituttsektoren får instituttene beregnet basisbevilgningene etter en todelt ordning:

- Den ene delen av basisbevilgningen er en delvis resultatbasert grunnbevilgning.
- Den andre delen består av strategiske instituttsatsinger.

---

¹ Nytt basisfinansieringssystem for instituttsektoren. Norges forskningsråd, oktober 2006. ISBN 82-12-02349-4.

Grunnbevilgningen er sammensatt av en fast del og en resultatbasert del som utløses av hvilke resultater instituttene oppnår på følgende indikatorer (prosentvis vektning gitt i parentes):

1. Vitenskapelig publisering (publiseringspoeng, 30 prosent)
2. Samarbeid med universiteter og høyskoler (avlagte doktorgrader og bistillinger, 5 prosent hver)
3. Internasjonale inntekter (15 prosent)
4. Inntekter fra Norges forskningsråd (10 prosent)
5. Nasjonale oppdragsinntekter (35 prosent)

Instituttene skår på hver av de fem resultatindikatorerne skal vektet med en resultatkomponent som består av summen av de konkurranseutsatte inntektene (indikator 3, 4 og 5) som andel av instituttets totale FoU-inntekter.

Alle instituttene må oppleve systemet som rettferdig og likeverdig. Alle aktører må ha mulighet til å kvalitetssikre tallmaterialet som legges til grunn, og det er helt nødvendig at instituttene forstår og rapporterer de ulike typer inntekter og andre nøkkeltall på samme måte og basert på samme forståelse av de ulike definisjoner og klassifiseringer.

I noen tilfeller kan det være utfordrende å skille oppdragsinntekter fra bidragsinntekter som er finansiert av departementene. Instituttene opplever at noen av bidragsinntektene har oppdragskarakter. For å klargjøre skillet mellom nasjonale oppdragsinntekter og bidragsinntekter er det gitt følgende definisjoner:

- Med nasjonale oppdragsinntekter menes vederlag (betaling) for leveranse av anvendt forskning som 1) i hovedsak er definert av norsk oppdragsgiver og 2) har vært utlyst i åpen konkurranse. Med ”i hovedsak definert av norsk oppdragsgiver” menes at det eksisterer en skriftlig kontrakt mellom oppdragsgiver og oppdragstaker der oppdragsgiver angir formålet og rammene for oppdraget. Med åpen konkurranse menes for offentlige oppdragsgivere at minst tre tilbydere er invitert til å delta i konkurransen om oppdraget på ikke-diskriminerende vilkår.
- Med bidragsfinansiert virksomhet forstås prosjekter instituttet henter støtte til fra nasjonale og internasjonale finansieringskilder uten krav til leveranser (uten motytelse) ved avtale/kontraktsinngåelse. Inntektene er ikke konkurranseutsatte og vil ikke gi uttelling ved utregning av den resultatbaserte grunnbevilgningen.

Inntil disse definisjonene er innarbeidet vil det bli utøvet et visst skjønn i hva som skal telle som oppdragsinntekter og som skal gi uttelling ved beregning av grunnbevilgning.

De strategiske instituttsatsingene (SIS) skal bidra til at instituttene utvikler langsiktig kunnskap og bygger opp kompetanse på forskningsfelt av spesiell interesse for sektoren og som ikke kan realiseres gjennom andre finansieringsordninger. Bare unntaksvis kan sektordepartementene tildele midler direkte til et institutt. I overgangen mellom ”gammel” og ”ny” finansieringsordning løper de eksisterende kontraktene for strategiske instituttprogrammer (SIP) til de avsluttes. Inntil den nye SIS-ordningen trer i kraft, får instituttene beholde disse midlene og bruke dem til strategiske aktiviteter. Ved etablering av en ordning for strategiske instituttsatsinger, må instituttene være forberedt på å gi fra seg midler opp til fastsatt nivå for arenaen. For den samfunnsvitenskapelige arenaen vil den strategiske delen av det nye basisfinansieringssystemet tre i kraft tidligst fra 2011. Den strategiske delen kan da utgjøre inntil 10 prosent av den samlede basisbevilgningen for den samfunnsvitenskapelige arenaen. Forskningsrådet har forslått overfor KD at *hele* basisbevilgningen skal gis som grunnbevilgning til de samfunnsvitenskapelige instituttene.

2.3 Institutter som er en del av finansieringssystemet

Forskningsrådet forvaltet i 2009 midler til basisbevilgning til 23 navngitte institutter, jfr. pkt. 1. Midlene bevilges over Kunnskapsdepartementets budsjett med unntak av basisbevilgningen til CMI som bevilges over Utenriksdepartementets budsjett og overføres til KD ved en belastningsfullmakt. Den samlede rammen for basisbevilgninger fra Forskningsrådet var 164,1 millioner kroner.

Av de 23 instituttene som er omfattet av finansieringssystemet er 12 stiftelser, 9 er aksjeselskap, mens 2 er forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. Aksjeselskapene er alle relativt nydannede. De siste årene er flere av instituttene blitt omorganisert til aksjeselskap som et ledd i å formalisere et mer forpliktende samarbeid med nærliggende høyskoler. Tabell 1 gir en oversikt over instituttene med opplysning om finansierende departement og rettslig status.

Tabell 1: Samfunnsvitenskapelige institutter fordelt etter finansierende departement og rettslig status

Finansierende departement	Stiftelse	A/S	Forvaltningsorgan
KD (regionale institutter)	Nordlandsforskning Telemarksforskning Telemarksforskning - Notodden Vestlandsforskning Østlandsforskning	Agderforskning IRIS Samfunn Møreforskning NORUT Alta NORUT Tromsø samfunn Trøndelag Forskning og Utvikling Østfoldforskning	
KD (nasjonale institutter)	Forskningsstiftelsen Fafo FNI PRIO ISF NIFU STEP SINTEF Teknologi og samfunn	AFI SNF	NOVA NUPI
UD	CMI		
BLD			SIFO
HOD			SIRUS
Uten basisbevilgning	Frischsenteret	NTNU Samfunnsforskning Uni Rokkansenteret	

3 Resultater og nøkkeltall

NIFU STEP har fra 1997 innhentet data om instituttene virksomhet fra alle forskningsinstitutter som har vært underlagt *Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter* og fra enkelte andre utvalgte institutter. Innsamlingen foretas på oppdrag fra Norges forskningsråd gjennom et standardisert rapporteringsskjema til instituttene.

I årsrapporten presenteres og kommenteres de mest sentrale forholdene ved instituttene virksomhet. Framstillingen er basert på instituttene egen beskrivelse og innrapporterte nøkkeltall.

I forbindelse med innføring av nytt resultatbasert basisfinansieringssystem for instituttsektoren ble rapporteringsskjemaet for 2009 noe endret for å kunne levere detaljerte tall til bruk i den nye finansieringsmodellen. Rapporteringsskjemaet for 2009 er marginalt endret i forhold til rapporteringen for 2008. Det er lagt vekt på å utforme skjemaet slik at det i størst mulig grad er mulig å gjøre sammenlikninger med tidligere år. Sammenstillinger av data i denne rapporten er derfor i hovedsak de samme som har vært presentert i tidligere årganger.

I rapporten har vi valgt å se på utviklingen i de siste fem årene (2005-09). Man må være oppmerksom på at instituttene er heterogene med hensyn til historie, finansieringsstruktur, oppgavetyper osv, slik at tallene kan skjule ulike tolkninger av begreper og kategorier. Gjennomgangen må leses med dette in mente.

I forbindelse med at SINTEF Helse fra 2009 ble en del av SINTEF Teknologi og samfunn, er tallene for dette instituttet i 2009 ikke sammenlignbare med tidligere år. Utvidelsen av SINTEF Teknologi og samfunn vil også på noen resultatområder kunne påvirke totalresultatene for de samfunnsvitenskapelige instituttene.

Frischsenteret og Uni Rokkansenteret er fra og med 2008 inkludert i rapporteringen. Dette betyr et brudd i tallserien ved sammenlikning tilbake til 2005. Forskningsrådet har foreslått overfor Kunnskapsdepartementet at disse to instituttene sammen med NTNU Samfunnsforskning får basisbevilgning fra 2011.

3.1 Instituttene økonomi

3.1.1 Driftsinntekter

De samfunnsvitenskapelige instituttene som omfattes av retningslinjene hadde samlede driftsinntekter på nærmere 1,1 milliarder kroner i 2009 (tabell 4 i vedlegg). Det innebærer en vekst på nær 100 millioner kroner eller vel 10 prosent fra 2008. Dersom SINTEF Teknologi og samfunn holdes utenfor blir økningen 40 millioner kroner eller 4 prosent.

De nasjonale instituttene som omfattes av finansieringsordningen hadde driftsinntekter på i underkant av 760 millioner kroner. Det var en økning på mer enn 12 prosent sammenlignet med 2008. Dersom det tas hensyn til utvidelsen av SINTEF Teknologi og samfunn blir veksten fra 2008 betydelig lavere; i underkant av 4 prosent.

Driftsinntektene ved de regionale instituttene utgjorde 340 millioner kroner i 2009. Sammenlignet med 2008 gir det en økning på vel 4 prosent.

De fem samfunnsvitenskapelige instituttene som rapporterer nøkkeltall og som ikke omfattes av finansieringsordningen hadde driftsinntekter på til sammen 288 millioner kroner i 2009. Det var økning på 17 prosent fra året før.

Fra 2005 har det vært en gjennomsnittlig årlig vekst i instituttenes driftsinntekter på vel 11 prosent. Dersom det korrigeres for institutter som har kommet til de siste årene og for utvidelsen ved SINTEF Teknologi og samfunn blir økningen noe over 8 prosent per år.

Utviklingen i driftsinntekter målt per forskerårsverk viser en økning i perioden fra 2005 (tabell 9 i vedlegg). Gjennomsnittsinntekten per forskerårsverk for de instituttene som omfattes av finansieringsordningen var 1 112 000 i 2005, mens den har økt til 1 361 000 kroner per forskerårsverk i 2009. Økningen har vært størst for de regionale instituttene, 33 prosent i forhold til 2005, og 17 prosent for de nasjonale instituttene.

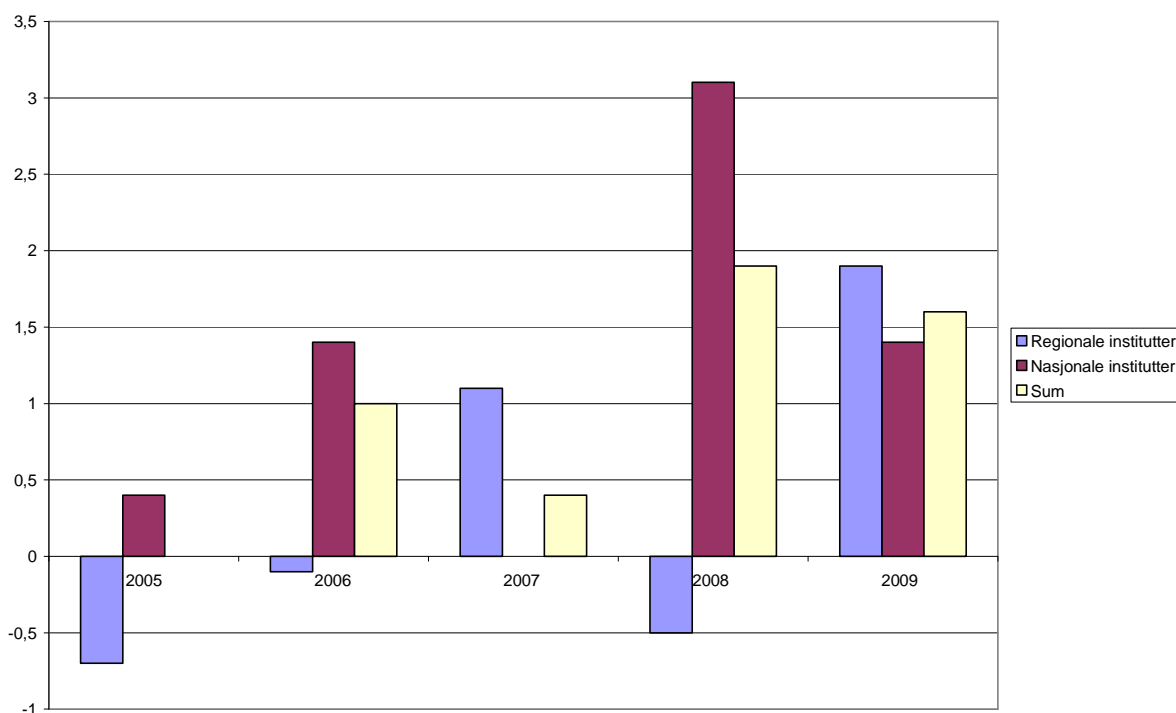
3.1.2 Driftsresultat

De samfunnsvitenskapelige instituttene som omfattes av finansieringsordningen hadde et samlet positivt resultat på 17 millioner kroner i 2009 (tabell 4 i vedlegg). Det var som tidligere år stor variasjon i driftsresultatene, med underskudd på vel 3 millioner til overskudd på over 4 millioner kroner som ytterpunktene.

De nasjonale samfunnsvitenskapelige instituttene hadde et samlet resultat på 11 millioner kroner. Ni av elleve institutter hadde positivt driftresultat i 2009.

De regionale instituttene fikk et samlet resultat på i minus 6,5 millioner kroner. Åtte av tolv institutter kunne vise til positive driftsresultater i 2009.

Figur 1 viser driftsresultat i prosent av driftsinntekter for de to instituttgruppene som er omfattet av finansieringsordningen. Variasjonene er store både mellom instituttgruppene og mellom årene. 2009 viser et positivt driftsresultat for begge gruppene.

Figur 1: Driftsresultat i prosent av driftsinntekter 2005-2009.

3.1.3 Inntektsstruktur

Inntektene kan brytes ned på flere ulike inntektskategorier (tabell 2 og 7 i vedlegg). Instituttene inntekter består av basisbevilgninger, det vil si grunnbevilgninger og strategiske instituttprogrammer (SIP), og bidrags- og oppdragsinntekter. I tillegg kommer inntekter som formelt ikke er å betrakte som basisbevilgninger, men som kan ha en lignende funksjon. Dette vil som regel være bevilgninger for å ivareta forvaltningsrettede oppgaver. Instituttene har noen mindre inntekter som ikke direkte er knyttet til driften, dvs. finansinntekter og ekstraordinære inntekter. Disse holdes normalt utenom analysene.

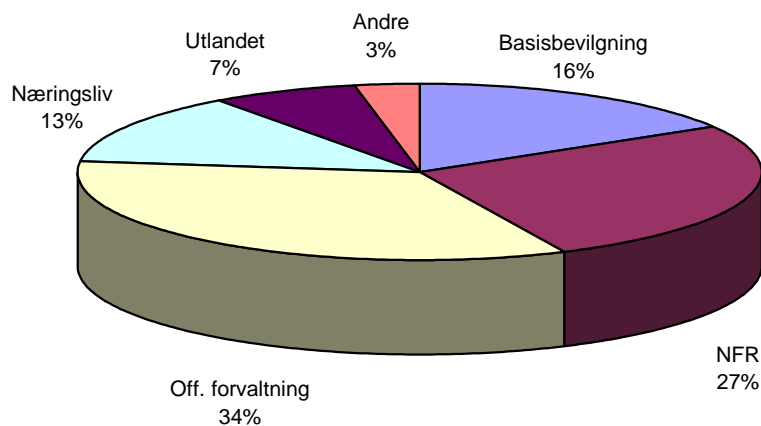
Instituttene finansieringskilder og inntektsstruktur er viktige rammebetingelser for FoU-arbeidet ved instituttene. Omfanget av oppdragsinntekter gir en god indikasjon på instituttene inngrep med oppdragsmarkedet og deres evne til å konkurrere om forskningsrådsmidler. På den annen side kan et høyt omfang av oppdrag føre til at arbeidet ved instituttet blir mer preget av kortsiktige utredningsoppdrag enn av mer langsiktig forskning.

Figur 1 viser den samlede fordelingen av inntektene for de samfunnsvitenskapelige instituttene som er omfattet av det nye finansieringssystemet.

Forskjellene mellom instituttene gjelder særlig ulikt nivå på basisbevilgningen. Mens snittet for de instituttene som får basisbevilgning fra Forskningsrådet utgjør 16 prosent av de samlede inntekter (tabell 3), er snittet for de regionale instituttene 11 prosent og snittet for de nasjonale instituttene 19 prosent.

Alle instituttene får størst andel av de totale inntektene fra offentlig sektor. De regionale instituttene får hele 37 prosent, mens de nasjonale instituttene får 32 prosent. Begge instituttgruppene får ca 27 prosent fra Forskningsrådet. De regionale instituttene får en større andel fra næringslivet, 20 prosent. Andelen av inntekter fra utlandet er liten, med et snitt på 7 prosent. Størst er andelen for de nasjonale instituttene hvor den utgjør 9 prosent.

I forhold til 2008 har instituttene hatt en jevn positiv utvikling i inntektene uten noen store endringer for noen av inntektskategoriene.

Figur 2: *Inntekter fordelt etter finansieringskilde i 2009*

Tabell 2: *Inntekter fordelt etter finansieringskilde for de to instituttgruppene som er omfattet av finansieringsordningen 2009.*

	Regionale institutter	Nasjonale institutter	Sum
Basisbevilgning			
- mill. kr.	38,9	140,6	179,5
- %	11 %	19 %	16 %
Forskningstildeling NFR			
- mill. kr.	88,9	203,2	292,1
- %	26 %	27 %	27 %
Offentlig forvaltning			
- mill. kr.	126,2	242,8	369
- %	37 %	32 %	34 %
Næringsliv			
- mill. kr.	66,4	76,7	143,1
- %	20 %	10 %	13 %
Utlandet			
- mill. kr.	8,7	66,6	75,3
- %	3 %	9 %	7 %
Andre			
- mill. kr.	10,7	22,8	33,5
- %	3 %	3 %	3 %
Sum			
- mill. kr.	339,8	752,7	1 092,5
- %	100 %	100 %	100 %

3.1.4 Basisbevilgninger

Basisbevilgningene til de samfunnsvitenskapelige instituttene er en viktig rammebetingelse for å styrke instituttene i det norske forskningssystemet. I basisbevilgningen ligger mulighetene til grunnleggende kompetanseutvikling gjennom dr. gradsprogram, publisering, konferanser og nettverksbygging.

Samlet mottok instituttene som omfattes av finansieringsordningen 180 millioner kroner i basisbevilgning i 2009 (tabell 6 i vedlegg)². Dette var en økning på 7 millioner kroner eller 4 prosent fra året før. Basisbevilgningene utgjorde i gjennomsnitt 16 prosent av disse instituttene driftsinntekter i 2009. Andelen i 2009 lå dermed fire prosentpoeng lavere enn i 2005.

Basisfinansieringsandelen av samlede driftsinntekter varierer en del på instituttnivå. Den er generelt lavere blant de regionale forskningsinstituttene (11 prosent) enn blant de nasjonale samfunnsvitenskapelige instituttene (19 prosent). Gjennomsnittet ved de regionale forskningsinstituttene var 1 prosentpoeng høyere i 2009 enn året før. Ved disse instituttene varierte andelen i 2009 fra 9 til 27 prosent. Ved de nasjonale samfunnsvitenskapelige instituttene var basisbevilgningens andelen 2 prosentpoeng lavere i 2009 enn året før. Andelen for disse instituttene lå i intervallet 6 til 31 prosent, så variasjonene var noe større her enn blant de regionale forskningsinstituttene.

Samlet utgjorde basisbevilgningene i gjennomsnitt 222 000 kroner per forskerårsverk i 2009 (tabell 10 i vedlegg). Dette er 10 000 kroner lavere enn i 2008. Ved de regionale forskningsinstituttene var gjennomsnittlig basisfinansiering per forskerårsverk 149 000 kroner, mens ved de nasjonale samfunnsvitenskapelige instituttene var det 257 000 kroner. Dette utgjør en økning på 21 000 kroner per forskerårsverk ved de regionale instituttene i forhold til 2008, mens det var en nedgang på 30 000 kroner per forskerårsverk ved de nasjonale instituttene. Basisbevilgning per forskerårsverk ved gruppen av institutter som omfattes av finansieringsordningen lå i 2009 marginalt høyere enn nivået i 2005, da den utgjorde 217 000 per årsverk.

83 prosent av basisfinansieringen ble gitt som grunnbevilgning, mens 17 prosent var strategiske instituttprogram (SIP) (tabell 2 i vedlegg). SIP-midler utgjorde en større del av basisfinansieringen ved de regionale instituttene enn ved de nasjonale instituttene med henholdsvis 35 og 11 prosent. Alle de regionale instituttene og seks av de nasjonale instituttene hadde strategiske instituttprogrammer i 2009. Til sammen utgjorde SIP-midler 30 millioner kroner ved institutter som omfattes av finansieringsordningen, hvorav 47 prosent gikk til de regionale instituttene. SIP-ordningen var i 2009 under utvikling. Det nye finansieringssystemet har en strategisk SIS-ordning.

3.1.5 Forskningsfinansiering fra Forskningsrådet

Instituttene konkurrerer om prosjektbevilgninger fra forskningsprogrammer og FoU-prosjekter, som gjerne retter seg mer mot spesifikke problemstillinger eller områder, og andre virkemidler. I tillegg kommer noen mindre midler som ikke har forskning som hovedformål, for eksempel evalueringer, analyser, utredninger med mer.

I 2009 mottok instituttene som omfattes av finansieringsordningen 292 millioner kroner i andre forskningstildelinger fra Forskningsrådet (tabell 2 i vedlegg). Samlet sett økte finansieringen fra Forskningsrådet med 34 millioner kroner fra 2009, eller 13 prosent. Forskningsrådets betydning som finansieringskilde varierer. Blant instituttene som omfattes

---

² I vedleggstabellene refereres regnskapstall. Disse er ikke alltid identiske med de tall som vises i tabell 9 som er bevilgningstall.

av finansieringsordningen utgjorde Forskningsrådets finansieringsandel fra 0 til 50 prosent, med et gjennomsnitt på 26 prosent.

3.1.6 Instituttene øvrige oppdragsinntekter

Inntekter utenom basisbevilgninger og forvaltningsinntekter, det vil si bidrags- og oppdragsinntekter, var for institutter som omfattes av finansieringsordningen på vel 910 millioner kroner i 2009, noe som gir en vekst på 85 millioner kroner eller 10 prosent sammenlignet med året før (tabell 7 i vedlegg). Fra 2005 har det vært en gjennomsnittlig årlig vekst på 11 prosent i slike inntekter.

I tillegg til inntekter fra Forskningsrådet innhenter instituttene inntekter fra offentlig forvaltning, næringslivet og utenlandske oppdragsgivere:

- Driftsinntekter fra *Offentlig forvaltning* utenom basisbevilgninger og inntekter til forvaltningsoppgaver utgjorde 369 millioner kroner i 2009. Dette var 46 millioner kroner mer enn i 2008, en økning på 14 prosent. Den gjennomsnittlige årlige veksten har vært 12 prosent siden 2005. Offentlig forvaltning er den viktigste finansieringskilden for både de regionale og de nasjonale instituttene.
- *Næringslivet* kjøpte tjenester for 143 millioner kroner fra instituttene i 2009. Inntekter fra næringslivet økte med 20 millioner kroner eller om lag 16 prosent fra 2008. Den årlige gjennomsnittlige veksten fra 2005 i finansiering fra næringslivet har vært 14 prosent. De regionale instituttene har i alt 20 prosent av sine driftsinntekter fra næringslivet mens de nasjonale mottar 10 prosent.

Utenlandske oppdragsgivere finansierte 75 millioner kroner av instituttene aktivitet i 2009 mot 72 millioner i 2008. Det gir en økning på 5 prosent, mens den gjennomsnittlige årlige veksten har vært 8 prosent i perioden fra 2005. Totalt mottok de samfunnsvitenskapelige instituttene 7 prosent av driftsinntektene fra utlandet.

4 Resultater på indikatorene

Den nye resultatbaserte finansieringsmodellen ble tatt i bruk ved tildeling av basisbevilgning for 2009. En andel av grunnbevilgningen utbetales etter skår på indikatorene: publiseringspoeng, samarbeid med UoH-sektoren, konkurranseutsatte inntekter fra Forskningsrådet, internasjonale inntekter og nasjonale oppdragsinntekter. I de konkurranseutsatte inntektene er basisbevilgning og bevilgninger gitt til forvaltningsrettede oppgaver holdt utenfor. Bidragsinntekter og midler som er overført til andre er også trukket fra, slik at beløpene oppgitt her gjelder nettoinntekter.

4.1 Vitenskapelig publisering

Etter at ordningen med å måle omfanget av vitenskapelig publisering gjennom registrering av publikasjonspoeng ble innført i 2007/2008 har de samfunnsvitenskapelige instituttene lagt økende vekt på publisering i tidsskrifter med referee. Instituttene har gjennom ulike tiltak lagt vekt på å kvalifisere og stimulere forskerstaben til å publisere.

Omregnet til publikasjonspoeng utgjorde den vitenskapelige publiseringen ved institutter som omfattes av finansieringsordningen 800 poeng i 2009 (tabell 23). Tilsvarende poengberegning for den vitenskapelige produksjonen i 2008 ga litt under 600 poeng. Samlet var det økning i publiseringspoengene på 34 prosent fra 2008 til 2009.

Instituttene publiserte til sammen nærmere 950 bidrag i vitenskapelige kanaler i 2009 (tabell 22 i vedlegg). De fleste av publiseringen skjedde gjennom artikler i periodika eller serier. 21 prosent av den vitenskapelige produksjonen fant sted i kanaler på nivå 2.

Tabell 3: Publikasjonspoeng ved samfunnsvitenskapelige institutter som omfattes av finansieringsordningen. 2008-2009.

Institutt	2008	2009	Endring %
Agderforskning	2,1	12,4	479 %
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	19,2	22,7	18 %
Møreforskning	0,6	5,8	827 %
Nordlandsforskning	10,4	14,0	34 %
Norut Alta	8,7	0,5	-94 %
Norut Tromsø, samfunn	4,7	22,8	390 %
Telemarksforskning	8,9	7,8	-13 %
Telemarksforskning – Notodden			
Trøndelag Forskning og Utvikling		0,7	
Vestlandsforskning	5,3	15,0	183 %
Østfoldforskning		1,0	
Østlandsforskning	5,8	21,3	265 %
AFI	25,7	42,4	65 %
CMI	21,4	60,2	182 %
Fafo	60,1	56,4	-6 %
FNI	49,8	31,6	-36 %
PRIO	112,4	102,3	-9 %
ISF	35,6	58,9	66 %
NIFU STEP	44,1	45,4	3 %
NOVA	92,2	95,1	3 %
NUPI	70,1	104,6	49 %
SNF	5,8	10,3	79 %
SINTEF Teknologi og samfunn	15,4	69,1	348 %
Totalt	598,4	800,5	34 %

Målt per forskerårsverk hadde de regionale instituttene 0,47 publikasjonspoeng per forskerårsverk i 2009, en økning fra 0,26 i 2008. Tilsvarende hadde de nasjonale instituttene et forholdstall på 1,24 i 2009 og 1,09 i 2008. Relativt sett hadde de regionale instituttene størst fremgang.

Instituttene har betydelig publiserings- og formidlingsvirksomhet utenfor de vitenskapelige kanaler (tabell 24 i vedlegg). Forskere fra instituttene leverte 53 bidrag til fagbøker, lærebøker og andre selvstendige publikasjoner, og de bidro med nærmere 340 kapitler og artikler i lærebøker og andre bøker, allmenntidsskrifter. Utover dette publiserte instituttene nærmere 1150 rapporter i egne eller eksterne serier eller for oppdragsgivere. Instituttene medarbeidere holdt dessuten nærmere 1800 foredrag og presentasjoner av papers eller posters, de hadde mer enn 1500 populærvitenskapelige presentasjoner, og de publiserte over 900 lederartikler, kommentarartikler, anmeldelser, kronikker og lignende. I tillegg medvirket instituttene som arrangør ved nesten 170 konferanser og seminarer av minst en dags varighet.

4.2 Samarbeid med UoH-sektoren

Indikatorer for samarbeid med universiteter og høyskoler er avlagte doktorgrader og bistillinger.

Avlagte doktorgrader

I 2009 ble det avlagt 19 doktorgrader ved de samfunnsvitenskapelige instituttene der minst 50 prosent av arbeidet ble utført ved instituttene eller der instituttens økonomiske bidrag utgjorde minst 50 prosent av doktorgradsarbeidet. Det var en nedgang på 2 doktorgrader sammenlignet med 2008, da det totale antallet var 19.

Tabell 4: Doktorgrader avlagt i 2008-2009.

Institutt	2008	2009
Agderforskning		2
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling		
Møreforskning		
Nordlandsforskning	3	1
Norut Alta	1	
Norut Tromsø, samfunn	2	
Telemarksforskning		
Telemarksforskning - Notodden		
Trøndelag Forskning og Utvikling		
Vestlandsforskning		
Østfoldforskning		
Østlandsforskning		3
AFI	3	1
CMI	2	
Fafo		
FNI		2
PRIØ	1	1
ISF	2	1
NIFU STEP	2	1
NOVA	3	2
NUPI	1	3
SNF	1	2
SINTEF Teknologi og samfunn		
Totalt	21	19

Antall årsverk i bistillinger

I 2009 ble det i alt utført 36 årsverk i bistillinger i samarbeid med institusjoner i universitets- og høyskolesektoren. Det var en økning på 6 årsverk fra 2008, da tilsvarende årsverksinnsats var 30 årsverk. To tredeler av bistillingsårsverkene var årsverk utført ved instituttene av ansatte med hovedstilling i UoH-sektoren mens en tredel ble utført ble utført av instituttens ansatte ved UoH.

Tabell 5: Bistillingsårsverk 2008-2009.

Institutt	Arbeid utført i bistilling ved instituttet av pers fra UoH-sektoren		Arbeid utført i bistilling i UoH- sektoren av instituttansatte		Sum bistillingsårsverk	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Agderforskning	1,5	0,7		0,2	1,5	0,9
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	0,2	0,7	0,2	1,1	0,4	1,8
Møreforskning	1,0	1,2		0,4	1,0	1,6
Nordlandsforskning	1,2	1,9	1,3	1,0	2,5	2,9
Norut Alta	0,2	0,2			0,2	0,2
Norut Tromsø, samfunn	0,5	0,3	0,2	0,3	0,7	0,6
Telemarksforskning	0,5	0,4	0,3	0,2	0,8	0,6
Telemarksforskning - Notodden	0,5	0,4			0,5	0,4
Trøndelag Forskning og Utvikling	1,5	0,7	0,4	0,5	1,9	1,2
Vestlandsforskning	0,2	0,2	0,5	0,5	0,7	0,7
Østfoldforskning						
Østlandsforskning	1,8	2,6	0,2	0,6	2,0	3,2
AFI	0,1	0,7	0,4	0,4	0,5	1,1
CMI	0,7	1,3		0,1	0,7	1,4
Fafo			0,4	0,4	0,4	0,4
FNI			0,2	0,4	0,2	0,4
PRIO	3,3	4,1	0,8	1,0	4,1	5,1
ISF	1,6	1,1	1,0	1,5	2,6	2,5
NIFU STEP	2,1	1,7	1,3	1,3	3,4	3,0
NOVA	1,4	1,3	1,8	1,4	3,2	2,7
NUPI	0,6	0,8	0,9	0,6	1,5	1,4
SNF	1,2	3,1			1,2	3,1
SINTEF Teknologi og samfunn	0,3		0,2	0,5	0,5	0,5
Totalt	20,3	23,4	10,1	12,4	30,3	35,8

4.3 Konkurransetsatte inntekter fra Noregs forskningsråd

Institutter på den samfunnsvitenskapelige arenaen hadde 266 millioner kroner i prosjektinntekter og lignende finansiering fra Forskningsrådet i 2009 (tabell 26 i vedlegg). Denne type inntekter hadde en samlet økning på 14 prosent sammenlignet med 2008. Fem av de regionale instituttene og ni av de nasjonale instituttene hadde en vekst i inntekter fra Forskningsrådet fra 2008.

Tabell 6: Konkurransutsatte inntekter fra Forskningsrådet. 2008-2009. Millioner kroner.

Institutt	2008	2009	Endring %
Agderforskning	5,3	5,0	-6 %
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	17,7	17,4	-2 %
Møreforskning	7,4	5,1	-30 %
Nordlandsforskning	6,9	11,5	66 %
Norut Alta	1,7	2,6	49 %
Norut Tromsø, samfunn	5,6	5,2	-6 %
Telemarksforskning	1,4	3,2	123 %
Telemarksforskning - Notodden			
Trøndelag Forskning og Utvikling	1,6	3,1	92 %
Vestlandsforskning	6,5	6,6	1 %
Østfoldforskning	1,7	0,7	59 %
Østlandsforskning	2,2	2,1	-5 %
AFI	8,2	9,4	14 %
CMI	13,4	16,5	24 %
Fafo	15,2	10,3	-32 %
FNI	8,2	9,5	16 %
PRIO	23,6	28,8	22 %
ISF	13,8	16,4	19 %
NIFU STEP	23,6	26,3	11 %
NOVA	10,0	16,4	65 %
NUPI	8,2	7,4	-9 %
SNF	30,4	30,7	1 %
SINTEF Teknologi og samfunn	5,1	14,3	181 %
Totalt	217,7	248,6	14 %

4.4 Inntekter frå internasjonale kilder

Finansieringen fra utenlandske kilder utgjorde vel 65 millioner kroner ved de samfunnsvitenskapelige instituttene i 2009 (tabell 26 i vedlegg). Det innebærer en nedgang i denne type inntekter på 6 prosent sammenlignet med 2008. Det er store variasjoner mellom instituttene i inntekter fra utlandet. Fem av nasjonale instituttene hadde i alt 74 prosent av denne type inntekter i 2009.

Tabell 7: *Inntekter fra internasjonale kilder. Millioner kroner.*

Institutt	2008	2009	Endring %
Agderforskning	0,7	0,1	-81 %
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	0,5	1,0	94 %
Møreforskning	0,8	0,8	-1 %
Nordlandsforskning	0,9	0,7	-21 %
Norut Alta		0,5	
Norut Tromsø, samfunn	0,0	0,6	
Telemarksforskning	0,2	0,4	124 %
Telemarksforskning - Notodden			
Trøndelag Forskning og Utvikling	0,2	0,0	-87 %
Vestlandsforskning	2,5	2,5	0 %
Østfoldforskning	0,3	0,5	66 %
Østlandsforskning	1,0	1,2	17 %
AFI	2,2	1,6	-28 %
CMI	8,9	14,5	62 %
Fafo	17,8	9,8	-45 %
FNI	1,8	1,7	-1 %
PRIO	8,7	7,9	-9 %
ISF	0,2	0,7	313 %
NIFU STEP	8,3	8,2	-1 %
NOVA	9,2	7,8	-16 %
NUPI	1,4	1,0	-26 %
SNF	1,7	0,5	-69 %
SINTEF Teknologi og samfunn	2,6	3,3	27 %
Totalt	69,9	65,5	-6 %

4.5 Nasjonale oppdragsinntekter

I de nasjonale oppdragsinntektene inngår inntekter fra departementer og underliggende enheter, fylker og kommuner, bedrifter i næringslivet og fra private, fond og fra andre. Til sammen mottok de samfunnsvitenskapelige instituttene 425 millioner kroner i nasjonale oppdragsinntekter i 2009 (tabell 26 i vedlegg). 281 millioner (66 prosent) gjaldt oppdrag utført for det offentlige, 128 millioner (30 prosent) var oppdragsinntekter fra næringslivet og 16 millioner (4 prosent) kom fra oppdrag for andre kilder.

Samlet hadde de samfunnsvitenskapelige instituttene som omfattes av finansieringsordningen en økning på 18 prosent i nasjonale oppdragsinntekter sammenlignet med 2008. Det er store variasjoner mellom instituttene, men i alt 13 institutter hadde en økning i sine oppdragsinntekter sammenliknet med 2008.

Tabell 8: Nasjonale oppdragsinntekter. 2008-2009. Millioner kroner.

Institutt	2008	2009	Endring %
Agderforskning	9,8	10,7	10 %
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	21,0	23,4	11 %
Møreforskning	21,9	22,4	2 %
Nordlandsforskning	10,6	9,7	-9 %
Norut Alta	5,9	5,7	-4 %
Norut Tromsø, samfunn	8,8	8,5	-4 %
Telemarksforskning	13,0	15,8	22 %
Telemarksforskning - Notodden	4,6	2,8	-39 %
Trøndelag Forskning og Utvikling	12,4	13,7	10 %
Vestlandsforskning	10,8	10,2	-6 %
Østfoldforskning	17,9	14,6	-18 %
Østlandsforskning	14,4	10,7	-26 %
AFI	18,1	17,8	-2 %
CMI	23,0	19,6	-15 %
Fafo	38,6	49,5	28 %
FNI	4,6	5,2	13 %
PRIO	3,7	18,4	402 %
ISF	9,5	17,5	85 %
NIFU STEP	17,4	18,4	6 %
NOVA	27,4	23,0	-16 %
NUPI	29,7	28,0	-6 %
SNF	18,3	18,7	2 %
SINTEF Teknologi og samfunn	18,3	53,8	194 %
Totalt	359,3	417,9	16 %

4.6 Resultat av beregningene for 2009

Ut i fra hvordan instituttene skårer på definerte indikatorer, jfr. pkt. 4.1 - 4.5, ble det beregnet hvor mye hvert institutt skal tildeles i grunnbevilgning. Kunnskapsdepartementet bestemmer hvor stor andel av grunnbevilgningen som skal omfordeles. For 2009 ble det fastsatt at det kun var veksten i tildeling av basisbevilgning som var gjenstand for omfordeling. Tabell 9 viser resultatet av beregningene av grunnbevilgning med fordeling på hvert institutt.

Tabell 9: Basisbevilgning til institutter som er omfattet av finansieringsordningen i 2009 (1000 kroner)³

	Resultatbasert tildeling	Samlet basisbevilgning 2009	Herav SIP
Agderforskning	125	3 466	900
IRIS Samfunn	170	5 181	800
Møreforskning	98	3 648	1 200
Nordlandsforskning	94	4 061	1 000
Norut Alta	30	2 118	1 000
Norut Tromsø Samfunn	76	2 634	
Telemarksforskning	88	3 429	1 000
Telemarksforskning Notodden	20	646	
Trøndelag Forsking og utvikling	51	1 982	800
Vestlandsforskning	89	3 012	1 550
Østfoldforskning	58	2 668	1 300
Østlandsforskning	97	2 707	900
AFI	148	6 412	1 120
CMI	270	12 870	310
Fafo	313	12 049	1 200
FNI	109	8 783	
ISF	213	10 540	
NIFU STEP	259	13 005	
NOVA	259	27 293	
NUPI	74	16 825	
PRIO	212	11 381	
SINTEF Teknologi og samfunn	127	3 781	
SNF	333	5 657	
Sum	3 313	164 148	13 080

I overgangen mellom ”gammel” og ”ny” finansieringsordning løper de eksisterende kontraktene for strategiske instituttprogrammer (SIP) til de avsluttes. Det er ikke tildelt nye SIPer fra Forskningsrådet for 2009. Når SIPer er avsluttet får instituttene inntil videre beholde disse midlene som en del av sin grunnbevilgning og bruke dem til strategiske aktiviteter. Tabell 9 viser basisbevilgningen fra Forskningsrådet til instituttene i 2009.

Gjennom arbeidet med å tildele basisbevilgning følger Forskningsrådet utviklingen både for sektoren og ved hvert institutt. Dialogmøter, systematiske evalueringer og årlig rapportering er tiltak som gjør det mulig å fremme kvalitet i forskningen, rekruttering, samarbeidsrelasjoner og hensiktsmessig arbeidsdeling. I årsrapporten har vi også tatt inn en samlet vurdering av utviklingen i sektoren.

³ Her refereres bevilgningstall. Disse er ikke alltid identiske med de tall som vises i vedleggstabellene som er regnskapstall.

5 Andre nøkkeltall

5.1 Personalressurser

Til sammen ble det utført nesten 1245 årsverk ved de samfunnsvitenskapelige instituttene i 2009 (tabell 12 i vedlegg). 1031 årsverk, eller 83 prosent av samlet årsverksinnsats, ble utført av forskere og annet faglig personale. Ved de samfunnsvitenskapelige instituttene som omfattes av finansieringsordningen ble det utført 974 årsverk, 808 av disse var forskerårsverk. Kvinneandelen blant forskerårsverkene var 47 prosent.

Siden 2005 har det totale antallet årsverk økt med vel 230. Dersom det korrigeres for institutter som har kommet til de siste årene og for utvidelsen ved SINTEF Teknologi og samfunn blir økningen rundt 130 årsverk fra 2005. Kvinneandelen har økt med om lag 3 prosentpoeng fra 2005.

Totalt var det 437 personer med doktorgrad ansatt i hovedstilling ved de samfunnsvitenskapelige instituttene i 2009 (tabell 18 i vedlegg). Av disse var 200 kvinner, noe som gir en kvinneandel på 46 prosent. Målt mot årsverk var det 0,42 ansatte med doktorgrad per forskerårsverk. Doktorgradshyppigheten var noe høyere ved de nasjonale instituttene (0,48) enn ved regionale institutter (0,33) og ved institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen (0,40).

I 2009 disputerte 40 instituttansatte for doktorgraden ved de samfunnsvitenskapelige instituttene. 16 av doktorgradene, tilsvarende 40 prosent, ble avlagt av kvinner (tabell 17 i vedlegg). 27 av de avlagte doktorgradene fant sted ved institutter som omfattes av finansieringsordningen. Her var kvinneandelen 37 prosent. Av de avlagte doktorgrader ved institutter som omfattes av finansieringsordningen ble 19 doktorgrader rapportert under kriteriet om at instituttets bidrag i forbindelse med avhandlingen skal ha vært minst 50 prosent.

Det var til sammen 215 doktorgradsstudenter med arbeidsplass ved instituttene i 2009 (tabell 16). To tredeler av doktorstudentene var kvinner. Videre var det vel 130 mastergradsstudenter som hadde arbeidsplass ved instituttene i 2009, og også her var kvinnene i flertall med 59 prosent. I 2009 ga 123 instituttansatte veiledning til mastergrads- og doktorgradskandidater. Det ble rapportert 19 avlagte doktorgrader der instituttene bidro med veiledning.

5.2 Mobilitet

Stabiliteten i instituttsektoren viser seg ved at det er relativt lite turnover. I alt sluttet 73 forskere og annet faglig personale ved de samfunnsvitenskapelige instituttene i 2009, mens de samme instituttene rekrutterte 102 personer (tabell 13 i vedlegg). Dette gir en netto tilvekst på 29 forskere i 2009. De største sektorene for avgang var UoH-sektoren og offentlig virksomhet som til sammen tok nesten 60 prosent av mobiliteten ut av instituttene. De samme sektorene var det også i første rekke instituttene rekrutterte sine tilsatte fra; 55 prosent av tilveksten kom fra UoH-sektoren og øvrig offentlig virksomhet.

5.3 Eksternt samarbeid nasjonalt og internasjonalt

Det er utstrakt samarbeid mellom de samfunnsvitenskapelige instituttene og andre forskningsmiljøer. Dette omfatter universiteter og høyskoler, institutter og næringsliv – både i Norge og utlandet.

De samfunnsvitenskapelige instituttene har først og fremst forskerutveksling med universiteter og høyskoler (tabell 14 og 15 i vedlegg). 17 årsverk ble utført i bistillinger andre steder av forskere med hovedstilling ved instituttene. Motsatt vei ble 35 årsverk utført i bistilling ved instituttene av personale med hovedstillinger andre steder. De aller fleste bistillingsårsverkene i begge retninger var mot UoH-sektoren.

Deltakelse i internasjonale prosjekter og samarbeid er nødvendig for å kunne utvikle norsk forskning. Forskningsrådet har knyttet krav til internasjonalisering både til programmer og prosjekter. Internasjonalisering er også en av indikatorene i det nye finansieringssystemet, jfr. pkt. 4.4.

Internasjonalt samarbeid måles også i utveksling av forskere mellom norske og utenlandske forskningsinstitusjoner. I 2009 hadde 42 gjesteforskere fra utlandet opphold ved de samfunnsvitenskapelige instituttene (tabell 19 i vedlegg). Oppholdenes gjennomsnittlige lengde var om lag 4 måneder. 70 prosent av gjesteforskerne kom fra Norden og EU-land.

26 ansatte ved de samfunnsvitenskapelige instituttene hadde utenlandsopphold i 2009 (tabell 20 i vedlegg). Gjennomsnittlig varighet på utenlandsoppholdene var rundt 6 måneder. 58 prosent av utenlandsoppholdene gikk til USA.

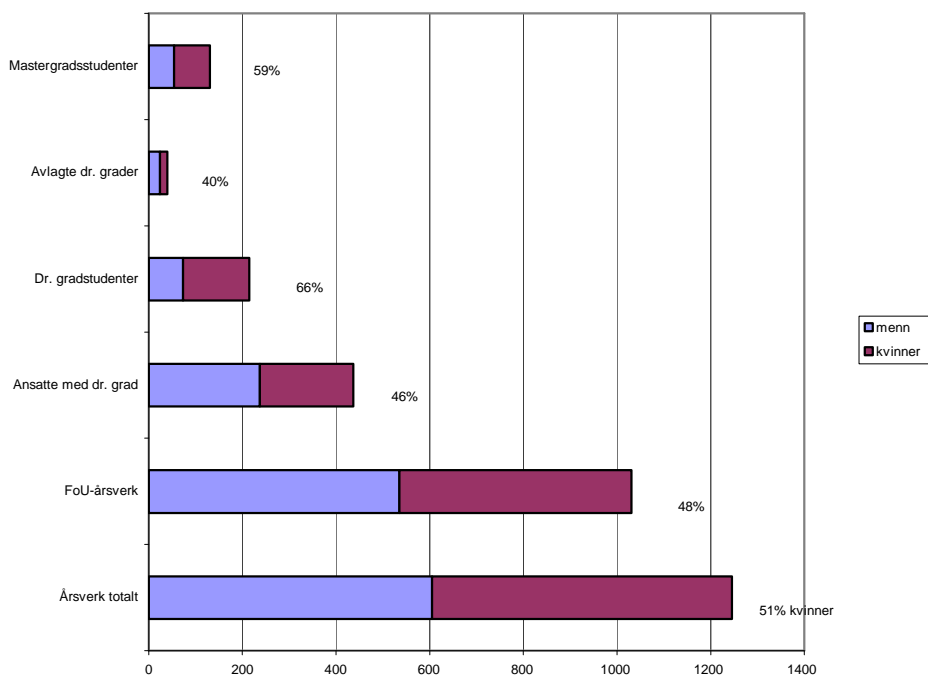
5.4 Prosjektportefølje

Prosjektens størrelse forteller mye om FoU-arbeidet ved instituttene og forskernes arbeidsvilkår. Små prosjekter har vanligvis et langt større utredningspreg enn større prosjekter som gjør det mulig å gå i dybden og drive nyskapende og kumulativ forskning. Blir andelen små prosjekter høy, går dette etter hvert ut over forskningens kvalitet.

Til sammen rapporterte de samfunnsvitenskapelige instituttene over 3300 prosjekter i 2009 (tabell 21 i vedlegg). En firedel av prosjektene hadde en total kostnadsramme på inntil 100 000 kroner, men inntekter fra disse prosjektene utgjorde under 4 prosent av prosjektinntektene. Antall prosjekter i størrelsen 0,1 til 0,5 millioner kroner utgjorde 40 prosent av antallet og om lag 19 prosent av inntektene. 22 prosent av prosjektene lå i intervallet 0,5 til 2,0 millioner kroner, og prosjektinntektene på denne delen av porteføljen var 33 prosent. 12 prosent av prosjektene var større enn 2 millioner kroner, og disse prosjektene sto bak 45 prosent av de totale driftsinntektene.

5.5 Likestilling

Forskningsrådet har som mål å øke andelen kvinnelige forskere. I 2009 ble 48 prosent av alle forskerårsverkene ved de samfunnsvitenskapelige instituttene utført av kvinner (tabell 12 i vedlegg og figur 3). Kvinneandelen har hatt en jevn stigning i rapporteringsperioden hvor kvinneandelen har økt med fire prosentpoeng i forhold til 2005.

Figur3: Antall og andel kvinner og menn i ulike kategorier. 2009.

42 prosent av forskerne ved de samfunnsvitenskapelige instituttene har doktorgrad i 2008. 46 prosent av disse er kvinner. Det rapporteres om 215 doktorgradsstudenter med arbeidsplass ved instituttene. Blant disse utgjør kvinneandelen 66 prosent. I 2009 ble det avlagt 40 doktorgrader av ansatte ved instituttene. Kvinneandelen var 40 prosent.

Stillingsstrukturen varierer mye ved instituttene. Basert på data fra instituttene til NIFU STEPs forskerpersonalregister er ansatte i hovedstilling med høyere utdanning per 2008⁴ kategorisert på to nivåer; toppstilling og øvrige stillinger. Toppstillingsnivået omfatter ansatte med doktorgrad og ansatte som ut fra realkompetanse formelt er vurdert til stilling tilsvarende "forsker I" (professorkompetanse) eller "forsker II" (førstestillingskompetanse). Øvrige stillinger vil tilsvare forsker III-nivå, og omfatter i tillegg til forskerstillinger også doktorgradsstipendiater, forskningsassistenter og tilsvarende.

Ved de samfunnsvitenskapelige instituttene var kvinneandelen blant forskere og faglig personale i hovedstilling 50 prosent i 2008. I toppstillingsgruppen var 40 prosent kvinner, mens den var 61 prosent i øvrige stillinger.

De samfunnsvitenskapelige instituttene hadde 8 kvinner og 20 menn tilsatt som instituttets øverste daglige leder per 31.12.2009.

⁴ Data for 2009 er ikke ferdigstilt per juni 2010.

6 Evaluering og andre strategiske tiltak

Det har ikke vært gjennomført evalueringer i 2009. I 2010 har Forskningsrådet startet arbeidet med å planlegge evaluering av de regionale forskningsinstituttene.

Det instituttstrategiske arbeidet i 2009 har i stor grad vært preget av arbeid og tilpasninger knyttet til nytt finansieringssystem for instituttsektoren.

7 Rapport fra det enkelte institutt

7.1 Agderforskning

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	2,6	7	Årsverk totalt	28
SIP	1,0	3	herav kvinner	15
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	23
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning			herav kvinner	11
	9,5	26		
			Antall ansatte med doktorgrad	8
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			herav kvinner	2
Offentlig forvaltning	15,5	43	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,35
Næringsliv	3,5	10		
Utlandet	0,2	1	Vitenskapelig produksjon	
Annet	3,8	11	Antall artikler i periodika og serier	5
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>36,1</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	10
			Antall monografier	1
Driftskostnader	36,4			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	-0,3	-1 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,55
Årsresultat	0,4			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	11,3	44 %		

<http://www.agderforskning.no/>

Agderforskning er et forskningsinstitutt etablert i 1985. Instituttet hadde ved utgangen av 2009 34 ansatte på hel- og deltid, og gjennomførte forrige år prosjekter for ca.36 millioner kroner for private bedrifter og offentlig sektor regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Agderforskning er et samfunnsvitenskapelig forskningsinstitutt i universitetsmiljøet på Agder. Samtidig har man ambisjoner om å være en betydelig nasjonal og internasjonal aktør. Agderforskning driver samfunnsvitenskapelig forsknings- og utviklingsarbeid regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Instituttet utvikler og leverer relevant kunnskap til aktører i politikk, nærings- og samfunnsliv. Gjennom å være en profesjonell samarbeidspartner med solid faglig basis og nært samarbeid med Universitetet i Agder, skal vi bidra til ny forståelse og forandring i bedrifter, organisasjoner og samfunn.

Agderforskningens tjenester omfatter:

- Vitenskapelige studier av samfunnspolitiske, egengenererte problemstillinger
- Vitenskapelige undersøkelser på oppdrag fra offentlige og private aktører
- Forskningsbaserte analyser og utredninger, evaluering og støtte til utvikling av evalueringsopplegg/-systemer

- Ledelse, fasilitering og følgeforskning/evaluering i utviklingsprosesser/-prosjekter
- Aksjonsforskning og deltakelsesorientert forskning i samarbeid med bedrifter og organisasjoner
- Nettverksbygging og – fasilitering
- Arrangement av seminarer, workshops, konferanser og lignende
- Foredrag innen våre forskningstema.

Agderforskningens overordnede mål:

- Tydelig forskningsprofil, høy faglig kvalitet og relevans.
- God lønnsomhet og bærekraftig vekst.
- Attraktiv samarbeidspartner med et sterkt regionalt engasjement.

Den faglige virksomheten har følgende tematiske profil:

- Regional planlegging og utvikling
- Regionale innovasjonssystemer
- Mobilitet og stedsutvikling
- Velferd, levekår og likestilling
- Inkluderende/ekskluderende arbeidsliv
- Kultur, opplevelsesøkonomi og næring

Samarbeidet mellom Agderforskning og Universitetet i Agder har etter hvert vokst både når det gjelder omfang og fagområder. Det omfatter de fleste fakulteter og fagmiljøer. Samarbeidet omfatter både utvikling og gjennomføring av prosjekter, og faglige satsinger. Teknova, teknologisk forskningscenter etablert i 2007, er samlokalisert med Agderforskning med sikte på synergier når det gjelder nettverk, faglig utveksling og prosjektutvikling særlig på feltet Innovasjonsledelse. I løpet av 2009 ble etableringen av *Centre for Advanced Studies in Regional Innovation Strategies - RIS* - forberedt. Senteret er et samarbeid mellom Agderforskning og UiA, og har som mål å bidra til økt samarbeid mellom UiA og Agderforskning, for derigjennom å bidra til økt kompetanse og kvalitet i forskningen, samt til økt aktivitet og portefølje i begge organisasjonene, fortrinnsvis slik at UiA styrker sin posisjon som universitet og slik at Agderforskning styrker sin posisjon som forskningsinstitutt.

Agderforskning har også formelt og uformelt samarbeid med en rekke forskningsmiljøer og nettverk utenfor Agder, blant annet IRIS, Institutt for geografi ved UiB, Senter for bygdeforskning, Nordisk IMER, Norsk IMER og IMER Bergen, Institutt for geografi, miljø, samfund og romlig forandring ved Roskilde Universitetet, FOKUS/de regionale forskningsinstituttene, Institutt for planlegging ved UiT, Universitetet for miljø- og biovitenskap, Statistisk sentralbyrå, MMI Synnovate, Norsk-dansk sosial- og trygdemedisinsk forskningsnettverk, Norsk Evalueringsforening, Arbeidsforskningsinstituttet, Inter-Centre Network for Evaluation of Social Work Practice, Universitetet i Lund, Universitetet i Göteborg (Center for turistforskning), Universitetet i København (Saxo Instituttet), Universitetet i Aalborg (bl.a. APEX), Chalmers, Universitetet i Zagreb, City University London), Rock City Hultsfred, IADE – Institute for Art, Development and Education Finland, Kingston University, Warwick University, Open University, Copenhagen Business School og NIFU STEP for å nevne noen.

Agderforskning har god kontakt med utenlandske forsknings- og rådgivningsmiljøer. Agderforskning er Norges partner i ENSR, et nettverk av FoU-miljøer i Europa som arbeider med forskning omkring små- og mellomstore bedrifter. Videre har AF kontakter i utviklingsland, særlig i Afrika, hvor AF gjennom mange år har drevet prosjekter.

Viktigste oppgaver i 2009:

- Videre utvikling av etablerte fagområder var viktig også i 2009, deriblant feltet Kultur og næring som ble etablert i 2006 samt Innovasjonsledelse som ble etablert i 2008.
- Syv forskere i doktorgradsløp.
- Videreføring av Senter for likestilling som ble etablert i samarbeid mellom Agderforskning og Universitetet i Agder med støtte fra en rekke andre partnere i 2008.
- Fasilitator for drift og videreutvikling av Eyde-nettverket. Regional agent for Norges Bank for å ivareta konjunkturovervåking videreført også i 2009.
- Videre utvikling av Innovasjonsledelse som satsingsområde, herunder nevnes spesielt fokuset på fornybar energi i samarbeid med offentlige og private aktører. Samarbeidsprosjekter med Teknova er også videreført i 2009.
- Videreføring av Agderforskningens rolle som programansvarlig og deltaker i Forskningsrådsprogrammet VRI Agder (virkemidler for regional FoU og innovasjon)
- Agderforskning var også i 2009 aktiv innen videreutvikling av det tematiske feltet mobilitet og stedsutvikling gjennom konferansedeltakelse, NFR-prosjektet RURALMOBIL samt FoU prosjektet Internasjonalisering av arbeidsmarkedet.
- Noen av levekårsprosjektene: Barnehagebarn med nedsatt funksjonsevne, Barn med liten kontakt med den ene forelderen, Regional Monitor, Tillitsprosjektet i Mandal, Unge uføre, samt videreføring av Levekårsprosjektet i Vest-Agder
- Prosjektsamarbeid, forskermobilitet og faglig utveksling med UiA fortsatt økende og omfatter flertallet av fakultetene ved universitetet.

7.1.1 Disponering av grunnbevilgningen

Agderforskning mottok 2,566 mill. kroner i basisbevilgning for 2009.

Også i 2009 ble det prioritert å benytte basisbevilgningen til doktorgradsutdanning, nettverksbygging, egeninitiert forskning innenfor instituttets kjerneaktiviteter, kompetanseutvikling og faglig fornyelse av forskerstaben samt publisering og formidling knyttet til egeninitiert forskning innenfor instituttets kjerneaktiviteter.

Ift Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter er midlene disponert som følger:

Kategori	Mill kr	Prosent
Instituttorientert forskning, inkl. kvalitetssikring, publisering og formidling	1,1	41,8
Nettverksbygging, kompetanseutvikling mv.	1,5	58,2
Sum	2,6	100,0

Kommentarer til de enkelte områdene:

Instituttorientert forskning inklusive kvalitetssikring, publisering og formidling

Det er gitt støtte til forskningsprosjekter og utvikling av forskningsprosjekter innenfor Agderforskningens kjerneområder, primært innovasjonsledelse og regional utvikling. Det er videre prioritert støtte til publisering og formidling, også her innenfor kjerneområder som regionalutvikling, innovasjon og levekår/arbeidsliv. Oppdragsforskning gir i mange tilfeller lite rom for vitenskapelig publisering, noe som derfor prioriteres høyt i bruken av grunnbevilgningen. En større andel er gitt som støtte til arbeid med artikler for publisering, enn til strategiske forskningssatsinger.

Nettverksbygging, kompetanseutvikling mv.

I 2009 var syv av Agderforskningens ansatte i doktorgradsløp, hvorav to disputerte i løpet av året. Grunnbevilgningen har som i tidligere år, vært brukt til toppfinansiering av doktorgradsutdanning. Denne satsingen på doktorgradsutdanning av ansatte ansees å være av stor betydning for Agderforskningens konkurranseevne, både når det gjelder å være en attraktiv arbeidsplass for forskere og å nå opp i konkurransen om forskningsmidler.

Det er i tillegg bevilget midler til formidling og deltakelse på konferanser, seminarer og lignende, både med sikte på å presentere og sette forskningen som utføres i Agder inn i en større sammenheng og å bygge nettverk med andre forskere/forskningsmiljøer.

7.1.2 Høydepunkter fra forskningen

Nærings- og stedsutvikling på små steder

Prosjektet "Nærings- og stedsutvikling på små steder", med undertittelen "kriseforståelse som handlingskontekst" er et instituttforankret strategisk prosjekt (ISP), finansiert av Norges forskningsråd for perioden 2008-2009.

Hva er det som frembringer handling og mobilisering lokalt, hva er det som gjør at noen vinner frem og andre ikke gjør det og hva er det som blokkerer for handling? Dette er noen av spørsmålene som adresseres gjennom dette prosjektet. Gjennom et case-studium av prosessen etter nedleggelsen av Odda smelteverk og et studium av omstillingen i Bygland og Valle har prosjektet utviklet ny kunnskap om hvordan endring på små steder skjer. Programmets nye bidrag til innovasjons- og stedsforskningslitteraturen er at man tar utgangspunkt i små steder med store utfordringer, men samtidig fokuseres det ikke på ytre hendelser eller rammebetingelsene når man skal forklare endringen, men snarere på den måten lokale aktører selv fortolker og "rammer inn" handlingskonteksten og hvordan denne tolkningen av situasjonen påvirker deres kortsiktige og langsiktige strategier. Det er produsert en populærvitenskapelig artikkel til tidsskriftet *Plan fra caset* i Odda, samt at to artikler er sendt til internasjonale tidsskrifter for vurdering. Begge artiklene ble presentert på Regional Studies Association regionalforskningskonferanse i Belgia i april 2009.

Avhandlingen "Corporate Governance in Family Firms – The Norwegian Maritime Sector"

Kristin Wallevik disputerte for Phd-graden ved Copenhagen Business School fredag 11. september 2009 med Avhandlingen "Corporate Governance in Family Firms – The Norwegian Maritime Sector". Hensikten med avhandlingen er ønsket om å bidra til å forstå de underliggende drivkreftene og mekanismene i familiebedrifter, og å forstå hvorfor noen industrier har en betraktelig høyere andel familiebedrifter enn andre. I avhandlingen diskuteres det hvorvidt dette skyldes sterke industrielle nettverk, og man analyserer den økonomiske effekten av familieeierskap i ulike omgivelser. Avhandlingen består av fire artikler med ulike perspektiver på eierstyring i familiebedrifter, noen med spesielt fokus på maritim sektor. Denne industrien kjennetegnes ved at det tradisjonelt har vært og er en stor andel familiebedrifter, i tillegg til at den forbindes med sterke nettverk. Analysene i avhandlingen baserer seg på innsamlede data fra børsnoterte selskaper over en periode på ti år. Ulike modeller benyttes for å analysere en mulig sammenheng mellom familieeierskap, sosiale og kommersielle nettverk og lønnsomhet. Det fremkommer at sterke nettverk bidrar til at bedrifter kan forbli familiebedrifter over tid, spesielt i den maritime sektor. Analysen viser videre at noen former for familieeierskap bidrar til økt verdi og lønnsomhet i noen sammenhenger, men at dette ikke gjelder for alle former for familieeierskap og heller ikke i alle typer omgivelser. Det avdekkes også at sterke kommersielle nettverk, har betydning for hvorvidt familieeierskap bidrar til økt lønnsomhet eller ikke.

Profesjonalisering av kulturnæringene på Sørlandet - Festivaler og næringsliv som lokomotiv for strategiske satsinger

Prosjektet er en videreføring av prosjektet *Kartlegging av festivaler på Sørlandet*. I 2007 utgav Agderforskning den mye omtalte festivalrapporten (Festivaler på Sørlandet - Kultur i kraftformat). Agderforskningens fokus på de lokale festivalene medførte et tett samarbeid med Sørlandet Kunnskapspark as om Plattform i 2008. Koblingen mellom festivaler og næringsliv var av spesiell interesse. Canal Street AS er prosjekteier og prosjektansvarlig ovenfor Forskningsrådet i dette BIP-prosjektet, mens Agderforskning leder FoU-aktivitetene. Konsortiet består av to festivalaktører: Canal Street AS og Mandals Framtid AS, og to næringslivspartnere: Doorway AS, Advance Production and Loading (APL). I tillegg deltar en næringslivsgruppe bestående av Clarion Hotell Ernst, National Oilwell og Kick Kafe.

Hovedmålet for prosjektet er å øke innovasjon og konkurransevnen til kulturnæringene i hele Sørlandsregionen, gjennom en profesjonalisering av sektoren. To hovedfokus fremholdes som sentrale utfordringer i en slik ønsket utvikling: (1) Hvordan å utvikle festivaler fra enkeltarrangement til helårsdrift? (2) Hvordan kan næringslivet utvikle en mer strategisk bevissthet i forhold til egen bruk av kulturnæringene?

I 2009 gjennomførte Agderforskning ringvirkningsanalyser av festivalene, der både de økonomiske og omdømme ringvirkninger av festivalene ble kartlagt. Resultatene viste at Canal Street og Skalldyrfestivalen begge har et lojalt og lokalt publikum i tillegg til betydelige økonomiske ringvirkninger. Denne kartleggingen var viktig først og fremst for å vise hva slags påvirkning og verdiskapning festivalene har, samt evaluere og forstå bedre hva festivalene betyr for lokalsamfunnet. Resultatene ga festivalene et sikrere grunnlag for videre utvikling av drift. Metodikken brukt for innsamling av materiale samt analysen har skapt stor interesse i festivalfeltet, men også i næringspolitiske kretser. I tillegg foretok Agderforskning analyser av fritid og kulturbruk blant ansatte i APL, Doorway og National Oilwell for å kartlegge holdninger til kultur. Resultatene viste at selv om de aller fleste er enige i at kultur og kulturtilbud er viktig, så brukes tilbudene i liten grad. I 2010 vil dette prosjektet fortsette videre med case studier på blant annet APL, Doorway og National Oilwells kultursatsninger for å utdype hva som kjennetegner og forstå bedre de ulike typer samarbeidsformer mellom kultur og næring.

7.2 IRIS - Samfunns- og næringsutvikling

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	4,4	6	Årsverk totalt	50
SIP	1,7	2	herav kvinner	26
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	42
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	29,3	42	herav kvinner	20
			Antall ansatte med doktorgrad	17
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			herav kvinner	7
Offentlig forvaltning	19,2	27	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,40
Næringsliv	15,0	21		
Utlandet	1,0	1	Vitenskapelig produksjon	
Annet	0,0	0	Antall artikler i periodika og serier	21
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>70,6</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	0
			Antall monografier	0
Driftskostnader	70,5			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	0,1	0 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,54
Årsresultat	3,9			
Egenkapital (% av totalkapitalen)				

<http://www.iris.no/>

IRIS – Samfunns- og Næringsutvikling inngår i forskningskonsernet International Research Institute of Stavanger AS (IRIS). Avdelingen utfører rundt 40 årsverk fordelt på 55 høyt kvalifiserte medarbeidere. Avdelingen leverte i 2009 et tilfredsstillende økonomisk resultat. Avdelingens overordnede målsetting er gjennom forskning og utvikling å bidra til økt kunnskap som kan fremme en bærekraftig, helsefremmende og verdiskapende utvikling i samfunns og næringsliv.

Avdelingens fire forskningsgrupper med kontorer i Stavanger og Bergen arbeider innen følgende forskningsfelt:

Forskningsgruppen Arbeidshelse og sykefravær

Forskningsgruppen ser på ulike forhold ved personers deltagelse i arbeidslivet. Spesielt er forskningen rettet mot å forstå forholdene på arbeidsplassen, i relasjon til grupper og individer. Eksempler på temaer er inkluderende arbeidsliv, skiftarbeid, oppfølging av sykmeldte, arbeidsrettet rehabilitering, omorganisering, arbeidskrav, nærværskultur, HMS, funksjonsevne, ergonomi og evidensbasert praksis. IRIS forsker både på offentlig- og privat sektor, og overfor en rekke bransjer. Gruppen har flere prosjekter med fokus på tiltak, hva som virker og hvorfor tiltakene virker.

Forskningsgruppa for Arbeidsliv og sikkerhet

Arbeidsliv og sikkerhetsgruppen forsker på ulike sider ved arbeidslivet og dets tilgrensende institusjoner ut fra ulike samfunnsvitenskapelige perspektiver. Sentrale forskningstema i gruppen er arbeidslivskultur, arbeidsorganisering, arbeidslivsrelasjoner og endringsprosesser og fusjoner.

Gruppen har også en lang forskningstradisjon på sikkerhet i ulike sektorer, hvordan sikkerhet kan måles og forstås, ivaretas i store endringsprosesser, samt hvordan teknologiske innovasjoner påvirker samhandlings- og beslutningsprosesser i organisasjoner. Gruppens forskning favner både om grunnforskning og forsknings- og utviklingsprosjekter rettet mot næringslivet og offentlige aktører. Gruppens strategiske fokus er rettet Organisatorisk sikkerhet, Teknologiers betydning for beslutningstaking og samhandling i organisasjoner, Trygge samfunn og Arbeidsmigrasjon og kulturell heterogenitet.

Forskningsgruppen Politikk og Samfunn

Forskningen i gruppen dreier seg om politikktutforming og om samfunnsutvikling og sammenhengen mellom disse. Innenfor politikktutforming dreier forskningen seg om hvordan politikk utformes, hvilke konsekvenser implementering av politikk får og det faglige grunnlaget for utforming av politikk. Innenfor samfunnsutvikling dreier forskningen seg om utviklingstrekk og trender innenfor næringslivet, offentlig virksomhet, arbeidsmarkedet, frivillig sektor, kultur og miljø og om befolkningens holdninger og tilpasninger til utviklingen. Det meste av forskningsaktiviteten er organisert innenfor tre tematiske områder:

- Politisk organisering og styring
- Regioner og regionalisering
- Samferdsel og trafiksikkerhet

Forskningsporteføljen er stadig under utvikling og omfatter også prosjekter som ikke kan plasseres innunder disse tre stabile forskningstemaene. Forskning om helsetjenester, bedriftenes samfunnsansvar, samt innvandring og flerkulturalitet er stikkord som betegner denne delen av forskningsvirksomheten.

Forskningsgruppen Innovasjon

Utgangspunktet for forskningsområdet Innovasjon er tidligere og pågående forskning om innovasjonsprosesser regionalt, i nettverk og i bedrifter. Dette bygger på en bred prosjektportefølje finansiert av Forskningsrådet og regionale offentlige og private aktører. Forskningen på feltet er basert på et bredt sett av hovedsaklig økonomisk og sosiologisk inspirert organisasjonsteori, samt teorier om ledelse og innovasjon.

Gruppen fokuserer på følgende hovedområder:

- *Regional Innovasjon* – IRIS er en sentral deltager i programmet Virkemidler for regional innovasjon (VRI) i Rogaland, med et særskilt ansvar for forskningsdelen i VRI Rogaland.
- *FoU-veiledning* overfor SMB knyttet blant annet til programmet European Enterprise Network EEN – INNOWAY og Kompetansemegling energi i Rogaland.
- *Produktutvikling* gjennom samarbeid i regionale nettverk mellom næringsliv, FoU-institusjoner, det offentlige virkemiddelapparatet og interesseorganisasjoner.

7.2.1 Disponering av grunnbevilgningen

Grunnbevilgningen i 2009 ble anvendt til:

- Forskeropplæring. Herunder videreutvikling av forskerkompetansen innen fokuserte satsingsområder og støtte til doktorgradsutdanning.
- Støtte for definerte faglige stasjoner. I 2009 ble en såkalt toppsatsing *Samfunn og Globalisering (Ny dynamikk knyttet til økende internasjonalisering)* med treårig varighet etablert. To interne Strategiske Instituttprogrammer (1) *Organizational studies in a global working life* og (2) *Negotiated Democracy* er knyttet til denne satsingen. Videre ble grunnbevilgningen brukt til å støtte faglige tematiske satsinger av mindre omfang. Disse satsinger omfattet følgende tema: (1) Sykefravær, (2) Integreerte operasjoner (siste år på det sist tildelte SIP), (3) Trafiksikkerhet, (4) Kommunikasjon og Innovasjon og (5) Miljøvennlig energi.
- Vitenskapelig publisering.

- EU-satsinger.
- Generelt styres midlene fra grunnbevilgningen gjennom opprettelsen av egne prosjekter i IRIS med dedikerte prosjektledere og med fast rapportering til avdelingsledelsen.

7.2.2 Høydepunkter fra forskningen

En komparativ studie av HMS-kultur blant ansatte på britisk og norsk sokkel

Finansiering: Norges Forskningsråd, Petromaks, 2007-2009 og Seadrill. Samarbeidspartnere: University of Aberdeen og Universitetet i Stavanger. Prosjektleder/kontaktperson: Jorunn Tharaldsen

”En komparativ studie av Helse, Miljø og Sikkerhetskultur blant ansatte på britisk og norsk sokkel” har bidratt til bedre innsikt i utfordringer koblet til sammenlikning av sikkerhetsoppfatninger på tvers av sokler, hvordan ansatte innen boring og brønnservice håndterer utfordringer koblet til forutsigbarhet og fleksibilitet, samt hvordan tillit på ulike nivå påvirker ansattes ulykkeseksponering. Hovedresultatene viser små, men systematiske, forskjeller i de ansattes oppfatninger av sikkerhets-, tillitsdimensjoner og egenrapport involvering i hendelser – oftest i favør av UK ansatte. Sokkeltilhørighet har en mer stabil effekt enn installasjonstilhørighet på om man har vært involvert i hendelser eller ei, men effekten formidles via faktorene Tillit, Sikkerhetsetterlevelse og Sikkerhetsdeltakelse. De som flytter mest mellom plattformer og som har en mer uforutsigbar rotasjonsordning, viser seg overraskende å være mindre eksponert for hendelser. Et annet interessant resultat er at tillit til kolleger ser ut til å ha en ”beskyttende” effekt på involvering i ulykker. Tillit vurderes generelt som positivt for sikkerheten, men for høy grad av tillit blir assosiert med risiko og fatale konsekvenser. En viss porsjon funksjonell mistillit blir ansett som nødvendig for god ivaretagelse av sikkerheten, mens for høy grad av mistillit (kontroll) antas å være skadelig både for sikkerheten og arbeidsmiljøet. Det ble målt en større grad av sosial distanse mellom ansatte og ledere (Power distance) og en høyere grad av dominans/aggressivitet (Assertiveness) blant UK ansatte enn blant de norske. I intervjuene kom det fram at disse trendene ble assosiert med en større grad av regelbasert tillit og respekt for autoriteter på britisk sokkel, mens norske ansatte i større grad vektlegger tillitsrelasjoner basert på identitet og likhet. Kulturforskjellene kunne ikke dokumenteres å ha noen entydig påvirkning på sikkerhetsnivået i organisasjonen. Resultater fra prosjektet er publisert i en rekke konferanse papers, kronikker og internasjonale peer reviewed journalartikler. En masteroppgave er også levert på prosjektet.

Open Port: Stavanger-regionen som europeisk kulturhovedstad

Hva mener innbyggerne om Stavanger-regionen som europeisk kulturhovedstad i 2008? Lyktes Stavanger2008 i å nå ut til breie deler av befolkningen? Har Stavanger2008 bidratt til at folk er blitt mer åpne og tolerante, slik visjonen om en ”Open Port” skulle tilsi? Hvordan vurderes kulturhovedstadsåret av aktørene i kulturlivet? Og hvordan ble begivenheten dekket i mediene? Dette er noen av de spørsmålene som forskere ved IRIS og Universitetet i Stavanger har belyst i en forskningsmessig oppfølging av Stavanger-regionen som europeisk kulturhovedstad i 2008.

Både før året startet og etter at det var fullført, ble det gjennomført omfattende spørreundersøkelser blant innbyggerne i Stavanger og Rogaland. Til sammen ble mer enn 4700 personer intervjuet på telefon, 2300 personer høsten 2007 og godt og vel 2400 vinteren 2009. Mer enn halvparten av de som ble intervjuet på telefon, fylte i tillegg ut et omfattende spørreskjema som de fikk tilsendt i posten.

Svarene viser at det både før og etter kulturhovedstadsåret var et overveldende flertall, omtrent tre fjerdedeler av de spurte på Nord-Jæren og nesten like mange i de øvrige rogalandskommunene, som mente dette var en riktig satsing. En god del følte at dette ikke angikk dem noe særlig og at

det kostet i meste laget, men nærmere åtti prosent av innbyggerne på Nord-Jæren mente at kulturhovedstadsåret skapte en god stemning i byen og regionen.

Halvparten av de spurte på Nord-Jæren oppga at de hadde deltatt som utøvere, arrangører, frivillige og/eller som publikum på tre eller flere kulturhovedstadsarrangementer. Bare en fjerdedel av de spurte på Nord-Jæren sa at de ikke hadde deltatt på noe arrangement. I de øvrige rogalandskommunene var det en tredjedel av de spurte som deltok på ett eller flere arrangementer. Deltakelsen var størst blant personer med høyere utdanning, men ellers ser ut til at effektene av ulike bakgrunnsfaktorer som kjønn, alder og inntekt var beskjedne. Sammen med de høye deltakertallene tyder dette på at Stavanger2008 nådde ut til breie deler av befolkningen i regionen.

Undersøkelsene viser imidlertid at holdningene til de åpenhets- og toleranseverdiene som Stavanger2008 ønsket å fremme, var svært stabile fra 2007 til 2009. Heller ikke når det gjaldt deltakelsen i og holdningene til kulturlivet generelt, skjedde det noen særlig endring fra 2007 til 2009. Både før og etter kulturhovedstadsåret sa nærmere to tredjedeler av de spurte på Nord-Jæren at de var meget eller ganske kulturinteresserte.

Hovedkonklusjonen fra undersøkelsene blant aktørene i kulturlivet er at Stavanger2008 bidro til nyskaping på kulturfeltet, med nye ideer, nye arbeidsmetoder, økt samarbeid og nettverksbygging. Kulturhovedstadsåret bidro også til å øke bevissthet om kultur blant politikerne og i næringslivet. Det er imidlertid også flere av kulturaktørene som er kritiske og misfornøyde med måten Stavanger2008 ble gjennomført på. Selv om kulturhovedstadsåret ble et løft for mange, var det også mange som ble lite berørt, særlig blant mindre virksomheter og frilansere.

Himmel og hav – teknologi fra ”space” til ”subsea”

Innovasjon dreier seg ikke alltid om å finne opp helt ny eller revolusjonerende teknologi. Svært ofte ser en at gode innovasjoner oppstår når eksisterende teknologi blir tatt inn og brukt i helt andre sammenhenger enn den opprinnelig var utviklet for. Denne effekten er det vi omtaler som teknologioverføring.

IRIS' gruppe for Innovasjon har omfattende erfaring fra forskjellige satsingsprogrammer med aktiviteter for innovasjon, teknologioverføring og etablering av samarbeid mellom industrivirksomheter og FoU-institusjoner. Relevante eksempler er kompetansemegling gjennom TEFT og Virkemidler for Regional Innovasjon (VRI), samt internasjonal teknologiformidling i EU-programmene Innovation Relay Centre (IRC) og Enterprise Europe Network (EEN).

European Space Agency (ESA) har som en av sine oppgaver å bidra til innovasjon og vekst i europeiske virksomheter. Teknologioverføring fra romfarten er svært effektiv siden teknologi derfra holder høy standard og er utviklet for pålitelig funksjonalitet over lang tid. Vi ser mange eksempler på at romfartsteknologi ikke bare befinner seg i bane rundt mars, men at den også, uten at vi alltid er klar over det, svever rundt i hverdagen i alt fra tekstiler og familiebiler til underholdningsteknologi og medisinske nyvinninger.

ESA har etablert en gratis tjeneste for formidling av teknologi som er utviklet i forbindelse med det europeiske romfartsprogrammet, til bruk i andre bransjer. IRIS fikk en henvendelse fra Innovasjon Norge om å medvirke til å gjennomføre den norske delen av ESAs program for teknologioverføring, National Technology Transfer Initiative (NTTI), og dermed bidra til at næringsliv og befolkning kan få nytte av noen av Europas mest avanserte teknologiprojekter.

En ettårig avtale der IRIS fikk ansvar for NTTI i Norge ble gjort gjeldende for perioden 1. mars 2009 til 1. mars 2010. Norsk Romsenter og Innovasjon Norge er norske partnere i denne

virksomheten, og IRIS er tildelt rollen som nasjonal teknologiformidler mellom ESA og norske bedrifter og organisasjoner.

7.3 Møreforskning

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	2,4	6	Årsverk totalt	41
SIP	1,4	3	herav kvinner	17
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	34
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	8,1	19	herav kvinner	14
			Antall ansatte med doktorgrad	8
Andre driftsinntekter etter kilde			herav kvinner	3
Offentlig forvaltning	16,7	39	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,24
Næringsliv	12,9	30		
Utlandet	1,1	2	Vitenskapelig produksjon	
Annet	0,7	2	Antall artikler i periodika og serier	6
Sum totale driftsinntekter	43,3	100	Antall artikler i antologier	0
			Antall monografier	0
Driftskostnader	44,3			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	-1,0	-2 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,17
Årsresultat	0,9			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	14,8	32 %		

<http://www.moreforsk.no/>

Møreforskning driv forskning innan samfunnsplanlegging, velferd, logistikk, nærings- og transportøkonomi, og anvendt forskning og utviklingsarbeid retta mot marine og maritime næringer. Møreforskning tek på seg oppdrag for kundar innan næringsliv og offentleg sektor både regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Møreforskning har eit tett fagleg og forskingsmessig samarbeid med dei tre høgskulane i Møre og Romsdal (som og er deleigarar i Møreforskning AS), og er deira hovudreiskap for handtering av eksternt finansierte forskingsoppdrag. Møreforskning er ein del av den nasjonale instituttsektoren, men har samstundes eit særleg ansvar for å arbeide med forskning og kompetanseoverføring til næringsliv, lokalmiljø og offentleg forvaltning i Møre og Romsdal.

Møreforskning AS har egne forskingsavdelingar i Volda og Ålesund, og eig 51% av dotterselskapet Møreforskning Molde AS. Einingane arbeider på følgjande forskingsfelt:

- *Møreforskning Volda* driv samfunnsvitenskapleg forskning med vekt på velferd og regional utvikling. Folkehelse, inkludering og utdanning er hovudtema innanfor velferdsforskninga, medan samfunnsplanlegging, menneske–stad og småskala næringsutvikling er faglege hovudtema innanfor regionalforskninga. Fagfelte er utvikla i nært samarbeid med Høgskulen i Volda, som instituttet samarbeider tett med både om fagleg utvikling og gjennomføring av forskingsprosjekt.
- *Møreforskning Marin* (Ålesund) driv forskning og utviklingsarbeid retta mot marine næringer, organisert i fire faggrupper der ein kombinerer kunnskap frå ulike delar av

verdikjeda – frå hav til bord. Sentrale fagområde innan forskingsfeltet ressursar og fangst er fiskeribiologi, fangstmetodar, fangstbehandling, levande lagring og havbruk. Viktige fagområde innan foredling er råstoffbehandling, vidareforedling, utnytting av restråstoff og produktutvikling. Innan fagområdet marknad arbeider avdelinga med marknadsundersøkingar/analysar, produktuttesting og merkevarebygging. Innan fagområdet marin bioteknologi arbeider vi på forskingsfelt innan aquamedisin, biofilm, marin bioprospektering, marine oljar (omega3) og molekylærbiologi. Avdelinga har eit tett fagleg og operativt samarbeid med Høgskolen i Ålesund, og samarbeidsavtale med Havforskningsinstituttet mfl.

- *Møreforskning Molde* driv samfunnsøkonomisk forskning på i hovudsak tre fagfelt. Innan forskingsfeltet transportøkonomi utføres økonomiske analysar av infrastrukturtiltak, utvikling av transportmodellar og effektar i høve til anbod/kontraktar av offentleg innkjøp av transporttenester. Eit anna sentralt forskingsfelt er logistikk der avdelinga legg hovudvekt på analyse og design av logistikksystem, utvikling av modellar, metodikk og styringssystem og analysar av verdikjedar. Forskningsfeltet næringsøkonomi har særleg fokus på effektar av offentleg støtte til næringsutvikling og utvikling av verkemiddel, utvikling av nytte/kostnad-analysar brukt på ulike problemstillingar (jfr SIP). avdelinga studerer òg overføring av kunnskap i bedrifter som følgje av globalisering. Avdelinga er tett kopla til fagmiljøa ved Høgskolen i Molde, og har FoU-samarbeid med bl.a. FAFO, Sintef og Cambridge University. Det er og etablert rammeavtalar med fleire oppdragsgjevarar.

Viktige oppgåver, satsingar og resultat i 2009:

Store ordreservar og eit generelt høgt aktivitetsnivå gjorde at finanskrisa hausten 2008 i første omgang fekk små konsekvensar for Møre og Romsdal. Samtidig er regionen veldig avhengig av internasjonale marknader, og vekstimpulsane frå desse er framleis svake. Medan resten av norsk økonomi syner teikn til framgang er situasjonen i Møre og Romsdal meir usikker, særleg for delar av industrien, der mellom anna verksemdar som leverer til petroleumssektoren opplever eit fallande aktivitetsnivå⁵.

Meir utsikre framtidsutsikter gjer at mange bedrifter i 2009 venta med sine forskingsinvesteringar og utsette prosjekt, samtidig som konkurransen om forskingsmidlar og oppdrag frå offentlege kundar auka. Mange forskingsmiljø opplevde i 2009 ein vanskelegare marknad og det var meir krevjande å nå god oppdragsdekning. Etter ein sterk vekst i 2008 betydde dette ei utflating av aktivitetsnivået for Møreforskning i 2009, og året var svakt reint økonomisk. Ei viktig årsak til dette var prioritering av oppbygging av kompetanse og styrking av den vitskaplege produksjonen. Samtidig fortsette vridinga mot meir næringsretta aktivitet. Viktige merkesteinar i 2009 har vore:

- Møreforskning heldt i 2009 fram med å styrke aktiviteten retta mot næringslivet, mellom anna som resultat av VRI Møre og Romsdal. VRI mobiliserer til næringsretta og forskingsbasert innovasjon og utvikling. Mange tilsette og studentar i dei regionale høgskule- og forskingsmiljøa, slik som logistikk-miljøa i Molde og media-miljøa i Volda, vert meir involvert i næringsretta innovasjonsarbeid. Forskarprosjektet i VRI, som Møreforskning Volda gjer, syner at VRI Møre og Romsdal har stor støtte og god oppslutning i næringslivet og FoU-miljøa, at satsinga treff utviklingsorienterte bedrifter, og at desse oppnår resultat. VRI gir viktige impulsar til den strategiske utviklinga av fagområde og faglege satsingar i og for marine og maritime næringar. Møreforskning har prosjektansvaret for VRI Møre og Romsdal, i tillegg til eit eige forskarprosjekt som går parallelt med satsinga.

---

⁵ Møreforskning Molde lager slike konjunkturanalyser for Nordvestlandet på oppdrag frå Noregs Bank

- Møreforskning tok initiativ til ei satsing på forskingsleiing for høgskule- og forskingsmiljøa på Nordvestlandet. Utviklingsprogrammet "Forskingsleiing i Nordvest" vart gjennomført frå januar til november 2009, med 23 deltakarar frå Høgskulane i Molde (2), Ålesund (3), Volda (3), Sogn og Fjordane (2), Vestlandsforskning (2), Forskingsrådet (2) og Møreforskning (9). Satsinga er det første felles utviklingsprogrammet for forskingsleiing som er gjennomført i Noreg med deltakarar frå fleire forskingsinstitusjonar. Programmet var bygd opp med ein kombinasjon av fellessamlingar, arbeid i grupper og egne utviklingsplanar for kvar deltakar. Det faglege innhaldet var skreddarsydd for leiarutfordringar som pregar forskingsmiljø og akademiske institusjonar. Forskingsrådet bidrog med viktig delfinansiering av programmet.
- Nordvestlandet treng sterkare FoU-miljø. For å utgreie eit tettare samarbeid seg imellom, har Høgskulane og Møreforskning gått saman i eit prosjekt som vert kalla MøreAlliansen. Nøkkelen til å utvikle nye studiar og ein betre fagleg kvalitet for høgskulane er å auke den vitenskaplege produksjon. Dette krev fleire tilsette med doktorgrad eller tilsvarande. Fleire med førstekompetanse vil styrke forskingsverksemda i Møre og Romsdal.
- Den faglege profilen til Møreforskning sine tre avdelingar, og samspelet med dei tre høgskulane, gir i sum ei stor fagleg bredde og omfattande kontaktflate med regionale og nasjonale brukarar. I 2009 er det lagt vekt på å utnytte dette til å utvikle meir tverrfaglege tilnærmingar til viktige forskingsfelt, og nye samarbeidsprosjekt er initiert innafor område som klimaforskning, fornybar energi, rekruttering og arbeidsinnvandring, folkehelse og velferd. Dette er store forskingsfelt nasjonalt og internasjonalt som har viktig regional relevans, og der vårt fortrinn og bidrag kan vere tverrfaglege tilnærmingar.
- Fagmiljøet ved Høgskulen og Møreforskning Volda har over lang tid arbeid med teori- og metodeutvikling innan kommunikativ planlegging og samfunnsutvikling. Denne kompetansen vert brukt til å utvikle metodar, modellar og prosjekt på ulike samfunnsfelt. Slike felt som det har vore arbeid med i 2009 er m.a.o. ulike tiltak for å fremme folkehelse, betre integrering mv.
- Møreforskning Marin har bygd kompetanse og auka kapasiteten til å drive FoU for om marine ressursar og for marine næringar. Dette rettar seg både mot tradisjonell fiskerinæring og fiskeindustri der Nordvestlandet har tunge næringsmiljø, men og mot nye marine ressursar, marin bioteknologi, marin bioprospektering, produksjon av marine oljar og marine ingrediensar. Eit viktig prosjekt her er Omegaland, som er eit klynge samarbeid mellom regionale bedrifter som driv raffinering av marine oljar, Høgskolen i Ålesund og Møreforskning.
- Møreforskning Molde har i lang tid bygd opp kompetanse og metodar for å gjere analysar av nasjonale og regionale næringsklynger, og i 2009 vart det gjort slike analysar av maritime og marine næringar. Avdelinga har og hatt eit større FoU-arbeid retta mot vidare verdiskaping i den maritime næringsklynga i regionen. Midtnorsk forskingsfond gir støtte til regionale FoU-prosjekt, og det har vore arbeidd med eit slikt prosjekt i samspel mellom Høgskolen i Molde og Møreforskning Molde. Temaet er merkevarebygging i olje/gass-næringane. Den fleirårige resultatmålinga av Brukarstyrt Forsking i Forskingsrådet heldt fram i 2009. Det pågår kontinuerleg utvikling av metodane for å få betre fram resultatata av slik offentleg FoU-støtte, og resultatata vert jamt og trutt presenterte både i Forskingsrådet og i departement. Rammeavtalane med mellom anna Finansdepartementet om kvalitetssikring av store statlege prosjekt (KS), Noregs Bank om konjunkturutvikling i region Nordvest, Avinor og NTP, er langsiktige avtalar om meir oppdragsretta aktivitet som samstundes gir rom og grunnlag for kunnskapsutvikling.
- Formidling og vitenskapleg publisering er viktig. Regionalt bidreg Møreforskning Molde med artiklar i det årlege konjunkturbarometeret for Møre og Romsdal – temp. I 2009 hadde avdelinga artiklar om miljøkrisa – moglegheiter og risiko samt om utviklinga i eksportnæringane.

7.3.1 Disponering av grunnbevilgningen

Møreforskning brukar grunnløyvinga til å gjennomføre grunnleggjande kunnskapsbygging i form av nettverksbygging/internasjonalisering, kompetanseutvikling og fagleg fornying av forskarstaben, kvalitetssikring av forskingsresultat, publisering og formidling i form av vitenskaplege artiklar og liknande, samt doktorgradsutdanning innanfor instituttet sine forskingsområde . Grunnløyvinga vert brukt til å finansiere forskartimar og tilhøyrande aktivitetar som gjev kunnskapsbygging. Grunnløyvinga vert fordelt mellom dei ulike avdelingane etter ein fastsett nøkkel. Tabellen nedanfor oppsummerer fordelinga på ulike aktivitetstypar i dei ulike avdelingane i 2009.

Aktivitetstype	MF Volda	MF Marin	MF Molde	Sum
	Mill kr	Mill kr	Mill kr	Mill kr
Nettverksbygging – deltaking på konferansar, fagsamlingar og nettverk med bedrifter/fagmiljø	0	0,1	0,3	0,3
Formidling – artikkelskriving, bidrag i fagpubl, kronikkar, presentasjonar på fagsamlingar	0,2	0,3	0,3	0,9
Eigenutvikling – fagleg fordjuping og oppdatering, Dr.gradsarbeid, artikkelstudiar og litteratursøk, metodekurs, statistikk-kurs, søknadar på frie FoU-program mv.	0,4	0,3	0,2	0,9
Fagleg rettleiing, kvalitetssikring og forskingsleiing	0,1	0,1	0,2	0,3
Sum	0,7	0,8	1,0	2,5

Møreforskning har sidan sommaren 2007 fått mange nye forskarar, og grunnløyvinga er viktig for å drive god forskingsleiing, fagleg rettleiing og kvalitetssikring av forskingsresultat . Ved rekruttering av yngre, nye forskarar (med dr.grad) eller nyutdanna masterar, treng dei tid til eigenutvikling for å bygge seg opp fagleg og kvalifisere seg i metodebruk på fagfelte Møreforskning arbeidar med. Grunnløyvinga er viktig i høve til å bygge opp nye medarbeidarar, formidling av forskingsresultat og deltaking i ulike faglege fora. Dette gjeld for alle dei tre avdelingane.

7.3.2 Høgdepunkt frå forskinga

Helse i Plan

Helse i plan og Partnerskap for folkehelse er verkemiddel og verktøy som Helsedirektoratet har initiert i arbeidet med å fremje folkehelsa. Møreforskning Volda og Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) samarbeider om evalueringa av desse fire folkehelseiltaka. Evalueringa vart ferdigstilt i desember 2009, og endeleg sluttrapport vart levert til Helsedirektoratet i april 2010. Hovudmålet med Helse i plan er å styrke folkehelsa ved å forankre ulike folkehelseiltak kommunalt og regionalt, ved bruk av plan- og bygningslova som verktøy, og å utvikle og legge til rette for oppbygging av plan- og prosesskompetanse i helsesektoren. Møreforskning evaluerer tiltaket, og sentralt i evalueringa er mellom anna i kva grad og på kva måtar Helse i plan er forankra i politiske og administrative strukturar regionalt og lokalt, og korleis plan- og prosesskompetanse vert utvikla i helsesektoren.

Partnerskap for folkehelse er lansert av Helsedirektoratet som ei arbeidsform for det regionale og lokale folkehelsearbeidet. Partnerskap for folkehelse handlar om tverrfagleg, sektorovergripande og forpliktande samarbeid på regionalt og kommunalt nivå. Evalueringa fokuserer mellom anna på i kva grad og på kva måte partnerskapsmodellen medverkar til mobilisering og konkret arbeid med folkehelse lokalt. Samtidig med evaluering av Helse i plan og Partnerskap for folkehelse, har NIBR evaluert verktøyet Kommunehelseprofilar, og Møreforskning har evaluert Tilskotsordninga til lavterskel fysisk aktivitet. Alle fire tiltaka er sett i samanheng i sluttrapporten.

Fagmiljøet i Møreforskning har i over 20 år arbeidd med teori- og metodeutvikling innan kommunikativ planlegging og samfunnsutvikling. Prosjekta som er nemnde ovanfor er døme på korleis denne kunnskapen kan nyttast i høve til ulike samfunnsmessige utfordringar.

Resirkulering av salt ved produksjon av salt- og klippfisk

Det vert nytta store mengder salt ved produksjon av saltfisk og klippfisk. Ei utregning viser at det i næringa blir brukt rundt 180 000 tonn salt til ein verdi på om lag 120 millionar kroner i året. Norske produsentar ser muligheiter for å resirkulere saltet, og dermed produksjonskostnadene. Om kostnaden kan reduseras ved å nytte saltet fleire gonger og om brukt salt er eigna til produksjon av saltfisk og klippfisk, vert nå undersøkt i eit eige prosjekt i regi av Møreforskning Marin. Prosjektet er finansiert av Forskningsrådet og FHF. Det er samtidig endringar undervegs i dei norske føreskriftene, der paragrafen som fastsett at det kun skal brukast nytt salt i produksjon av saltfisk og klippfisk, er foreslått fjerna. Prosjektet har samla inn prøver av saltfilet, saltfisk og klippfisk og analyserer saltet og korleis dette vert endra ved bruk. Resultata, saman med innhenta informasjon og erfaringane som Island har ved gjenbruk av salt, vil gi nyttig informasjon om, og eventuelt korleis norske salt- og klippfiskprodusentar vil kunne nytte brukt salt i produksjon av saltfisk og klippfisk.

Vidareutvikling av nytte-kostnadsanalyser: Investeringar under usikkerheit, irreversibilitet og imperfekte markeder.

Denne overskrifta er tittelen på SIP-prosjektet som Møreforskning Molde avslutta i 2009. Samfunnsøkonomiske nytte-kostnad analysar skal bidra til at dei beste prosjekta vert gjennomførte, i den forstand at den totale gevinsten for samfunnet er større enn kostnadene. Alternativt, hindre at tiltak som ikkje har positiv netto nytte for samfunnet, blir sett i verk. Ei rekke metodiske utfordringar oppstår likevel i praktisk bruk, samtidig som det finnes usemje om føresetnadene, alternative tilnærmingar og avgrensingar, og derfor er det eit potensial for forbedring av analyseverktøyet. Møreforskning Molde har sidan slutten av 80-talet vært involvert i ei lang rekke prosjekt, utgreiingar og forskingsartiklar som gjeld ulike sider ved nytte-kostnadsanalyser. Hovudmålsettinga med dette prosjektet har derfor vært å vidareutvikle denne fagkunnskapen gjennom fokus på investeringar kjenneteikna ved usikkerheit, irreversibilitet og strategisk tilpassing.

Innafor temaet regionalt kraftmarknad har prosjektet bidrege til auka kunnskap om kva som har verknad for viktige investeringsbeslutningar når det gjeld ny vindkraft, vasskraft og gasskraft, samt investeringar i ny overføringskapasitet i ein marknad som er kjenneteikna av dilemma med omsyn til lokalt og globalt miljø, lokalt versus nasjonalt næringsliv, samt investeringar onshore versus offshore. Prosjektet har innan næringsretta FoU-støtte arbeidd med evaluering av treffsikkerheit i prosjektseleksjon, der spillovereffektar vert nytta som kriterium for å velje kva for prosjekt som får støtte. I tillegg har prosjektet bidrege til å vidareutvikle fagmiljøet sin kompetanse innan samferdselssektoren, deriblant ved å analysere transport si rolle som regional utviklar. Resultata frå prosjektet er delvis publisert i internasjonale tidsskrift og som bokkapittel og er delvis i førebuingssfasen for innsending til tidsskrift.

7.4 Nordlandsforskning

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	3,4	9	Årsverk totalt	37
SIP	2,3	6	herav kvinner	23
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	34
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	14,6	39	herav kvinner	20
Andre driftsinntekter etter kilde			Antall ansatte med doktorgrad	12
			herav kvinner	5
Offentlig forvaltning	14,1	38	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,35
Næringsliv	1,9	5		
Utlandet	0,7	2		
Annet	0,4	1		
Sum totale driftsinntekter	37,5	100	Vitenskapelig produksjon	
			Antall artikler i periodika og serier	6
			Antall artikler i antologier	5
			Antall monografier	1
Driftskostnader	35,5			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	2,0	5 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,41
Årsresultat	2,6			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	11,0	40 %		

<http://nordlandsforskning.no/>

Nordlandsforskning har som formål å drive forskning, formidling, utvikling og nyskaping i aktivt samarbeid med private og offentlige virksomheter og andre forsknings- og utdanningsmiljøer. Instituttet ble opprettet av Nordland fylkeskommune i 1979, og er lokalisert i Bodø. Fra 1.1. 2010 ble virksomheten overført fra stiftelsen Nordlandsforskning til Nordlandsforskning AS, et selskap som eies av Høgskolen i Bodø (51 %) og Stiftelsen Nordlandsforskning (49 %). Nordlandsforskning har en nasjonal forskningsprofil med regional forankring og utfører forsknings- og utviklingsarbeid på oppdrag fra Norges forskningsråd, nasjonale og regionale myndigheter, EU og privat næringsliv. De viktigste forskningsområdene er:

- *Entreprenørskap, innovasjon og strategi*, herunder bedriftsetablering, innovasjon i bedrifter og innovasjonssystemer, blant annet i ressursbaserte næringer, opplevelsesnæringer og tjenestesektoren, samt næringsrettede virkemidler og nærings- og distriktpolitikk.
- *Regional utvikling*, herunder offentlig og privat tjenestetilbud, næringsliv, kultur og lokal politikk, demokrati og organisering, relasjonen sentrum - periferi og utviklingen i småsamfunn.
- *Ressursforvaltning, miljø og klima*, herunder forvaltning av naturressurser på land og i kystsonen, miljøforvaltning, medvirkningsprosesser i forvaltningsplanarbeid, samt sårbarhet og tilpasningsevne som følge av klimaendringer.
- *Velferdsforskning*, herunder psykisk og fysisk funksjonshemmedes livssituasjon og forholdet til offentlige tiltak, barn og unges oppvekstvilkår, arbeid og utdanning for personer under kriminalomsorg, og andre sårbare gruppers levekår.

- *Skole og utdanning*, herunder gjennomføring av utdanningsreformer, implementering av nye læreplaner, tilpasset opplæring, elevmedvirkning og entreprenørskap i utdanningen.

Nordlandsforskning har en forskerstab med høy kompetanse innen samfunnsvitenskapelige og økonomiske fagområder. Et flertall av forskerne har doktorgrad. I tillegg er ni forskere i doktorgradsløp. Instituttet driver forskning i hele spekteret fra grunnforskning til anvendt utviklingsarbeid, og bestreber seg på å gjennomføre prosjekter langs hele spekteret innenfor alle sine hovedområder. Instituttet har relativt høy andel av prosjekter finansiert av Forskningsrådet og andre kilder som finansierer forskningsaktivitet med høye krav til vitenskapelig kvalitet. I 2009 arbeidet man blant annet med forskningsrådsprosjekter innen regional styring og effektivitet, naturressursforvaltning, implementering av miljøpolitikk, funksjonshemming som diskurs, praksis og erfaring, samt markedsføring av nordnorsk lammekjøtt med arktisk kvalitet. Instituttet var også involvert i EU-prosjektet Femcit og et nordisk prosjekt om mat som opplevelse.

Forskningsbaserte evalueringer er også en viktig del av instituttets aktivitet. Nordlandsforskning har blant annet ansvaret for to større prosjekter i evalueringen av Kunnskapsløftet, evalueringen av forsøket med Høgskole- og universitetssosialkontor, evalueringen av virkningene av restorative justice, følgeevalueringen av verdiskapingsprogrammet for kulturminner, samt for en rekke evalueringer av næringspolitiske virkemidler i regi av Innovasjon Norge, SIVA og andre.

Nordlandsforskning arbeider også aktivt i forhold til brukernær forskning og forskningsformidling. Instituttet har gått inn som en aktiv aktør i forhold til VRI Nordland der instituttet har ansvar for forskerprosjektet og er involvert i delprosjekt opplevelsesbasert reiseliv. Innen reiselivs- og opplevelsesnæringer har instituttet etablert et godt samarbeid med næringsklyngene, blant annet gjennom Arena Innovative opplevelser og det nordiske prosjektet Explore. Samarbeidet med Nordnorsk landbruksråd om utvikling og gjennomføring av næringsrelevante forskningsprosjekter har ført til stor forskningsaktivitet knyttet til landbruk, mat og naturbaserte næringer. Instituttet arbeidet også nært opp til kunnskapsbrukere med følgeforsknings-/aksjonsforskningsmetodikk på skole-, oppvekst- og velferdsområdet. Blant annet er instituttet koordinator for prosjektet "Det nye barnevernet" som er et nasjonalt samarbeidsprosjekt mellom forskning, utdanning og praksisfelt på barnevernsområdet. Instituttet deltar i flere brukernetter på ulike områder, og bidrar med en rekke populærvitenskapelige foredrag.

7.4.1 Disponering av grunnbevilgningen

Grunnbevilgningen for 2009 er benyttet i tråd med Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter til følgende formål:

- egeninitiert forskning, oppbygging av egen kompetanse
- nettverksbygging, kompetanseutvikling, publisering og formidling
- kvalitetssikring

Nordlandsforskning mottok for 2009 tilsagn om kr 3 061 000 i grunnbevilgning, inkludert kr 1 000 000 frigjorte SIP-midler. I tillegg var det restmidler fra grunnbevilgning i 2008 på kr 487 053. Kr 3 374 187 av grunnbevilgning ble benyttet i 2009, mens det resterende ble overført til bruk i 2010. Tabellen nedenfor viser fordelingen på formål av grunnbevilgningen benyttet i 2009.

Formål	Mill kr	Prosent
Egeninitiert forskning og oppbygging av kompetanse	1,6	49
Nettverk, kompetanseutvikling, publisering, formidling	1,3	37
Kvalitetssikring	0,5	14
Sum	3,4	100

Egeninitiert forskning og oppbygging av kompetanse omfatter i hovedsak medfinansiering av doktorgradsarbeid og i noen grad viderekvalifisering av forskere med doktorgrad gjennom artikkelskriving.

Formålet *nettverksbygging, kompetanseutvikling, publisering og formidling* inkluderer blant annet deltakelse på vitenskapelige konferanser med presentasjon av forskningspapers, samt til deltakelse i nasjonale og internasjonale forskernettverk. Det benyttes også midler til deltakelse i nasjonale brukernettverk og til bygging av nettverk i forbindelse med utvikling av nye strategiske satsingsområder. Det er etablert en ordning for å støtte publiseringsprosesser etter mottatt fagfellelvurdering (se frigjorte SIP-midler).

Formålet *kvalitetssikring* omfatter i hovedsak frikjøp av forskningsledere til kvalitetssikring av forskningen og for å styrke den faglige koordineringen og utviklingen ved instituttet. Det er benyttet til sammen ca ½ forskningslederårsverk til dette, fordelt på to forskningsledere.

Strategiske instituttprogrammer

Nordlandsforskning har to strategiske instituttprogrammer som fortsatt gikk i 2009:

- Strategisk entreprenørskap – nyskapingsprosesser i regionalt næringsliv. 2005-2007, videreføring 2008-2009. Basisbevilgning for samfunnsvitenskapelige institutter.
- Farm entrepreneurship – the potential and challenges of farm-based new venturing. 2005-2010 er et felles instituttprogram mellom Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Nordlandsforskning og er bevilget fra arenaen for landbruksinstituttene.

Disse programmene finansierer også aktiviteter knyttet til egeninitiert forskning, kompetanseutvikling, nettverksbygging og publisering.

Frigjorte SIP-midler

Nordlandsforskning mottok frigjorte SIP-midler på kr 1 000 000. Av disse ble kr 700 000 satt av til en ettårig strategisk satsing på feltet "barn og unge". Satsingen inkluderte blant annet engasjement av en professor II, og faglige seminarer på feltet, samt nettverksutvikling. Det resterende ble benyttet til en ordning der forskere som mottar positiv fagfellelvurdering fra et vitenskapelig tidsskrift med invitasjon til å sende inn revidert versjon får finansiering for arbeidet med revisjon og ny innsending. Dette har vært gitt støtte til 12 reviewprosesser i 2009.

7.4.2 Høydepunkter fra forskningen

Kulturminner som ressurs i lokal og regional utvikling

Nordlandsforskning har i samarbeid med Telemarksforskning i perioden 2007-2011 ansvar for følgeevaluering av Verdiskapingsprogrammet for kulturminner, som gjennomføres av Riksantikvaren. Programmet er basert på et bredt verdiskapingsbegrep, der samspillet mellom miljømessig, sosial, kulturell og økonomisk verdiskaping står sentralt. Programmet har bidratt til å realisere en rekke utviklingsprosjekt med kulturminner som ressurs, med omfattende ringvirkninger. Miljømessig dreier dette seg om at istandsetting av kulturminner bidrar til å berike kulturmiljø og landskap, mens kulturell og sosial verdiskaping er knyttet til styrking av lokal identitet, historie, fellesskapsfølelse og samarbeid. Økonomisk verdiskaping er godt ivaretatt i programmet gjennom etablering av nye virksomheter og økning i antallet arbeidsplasser. Evalueringen viser at Verdiskapingsprogrammet har ført til økt kompetanse og nye samhandlingsformer mellom aktører, på tvers av tradisjonelle sektorgrenser og forvaltningsnivå. Utvikling av dialogbaserte arenaer for samarbeid har vært prioritert i programmet. En ny forståelse av kulturarv som ressurs i bred verdiskaping er i ferd med å vokse fram, og det vil være en utfordring videre å formidle bredden i verdiskapingsbegrepet på ulike utviklingsarenaer.

Målsettingen for programmet er å medvirke til at kulturarven brukes som ressurs i samfunnsutviklingen.

Innovasjon og kjønn – studie av regionale VRI-prosjekter

Nordlandsforskning har sammen med IRIS, AFI og Norut Alta studert VRI (Virkemidler for regional innovasjon) fra et kjønnsperspektiv. Studien konkluderer med at både forskning og virkemidler fokuserer på bransjer dominert av menn, både som eiere og arbeidstakere, fordi disse anses som mest innovative. En viktig årsak til dette er måten begrepet innovasjon gis innhold i debatten, statistikken og i forhold til offentlige virkemidler. Til tross for en tilsynelatende vid definisjon, praktiseres innovasjonsforståelsen smalt både blant forskere og i virkemiddelapparatet. Innovasjon måles med mål som ikke er bransjenøytrale. I FoU-statistikken er bare et utvalg bransjer med, og bl.a. kjønnsbalanserte bransjer som reiseliv og tjenesteyting utelates. Resultatet er at bransjer dominert av menn framstår som mer innovative, og dermed framstår også menn som mer innovative enn kvinner. Innovasjon er altså et kjønnnet begrep. Gjennom måten begrepet defineres og måles på, bidrar det til å usynliggjøre innovasjon i kvinnedominerte bransjer og kvinners rolle i innovasjon. Dette har konsekvens for innretningen av offentlige virkemidler, herunder VRI. Prosjektet har vist behovet for å studere innovasjon som et kjønnnet fenomen. Dette vil også teoretisk gi en bedre forståelse av hva innovasjon er, og hvilke faktorer som bidrar til innovasjon. Det har gitt viktige innspill til utviklingen av VRI som program både på sentralt og regionalt nivå.

Forskning på virkningene av gjenopprettende rett

Nordlandsforskning har undersøkt virkningene av såkalt gjenopprettende rett i forhold til ”alvorligere personkrenkende handlinger, vold og trusler” på oppdrag av Justisdepartementet. Det er politiske intensjoner om å utvide både målgruppe og nedslagsfelt for gjenopprettende rett. Konfliktrådene skal være hovedleverandører av gjenopprettende rett, der konfliktrådsmøte er hovedarbeidsformen. For at lovbrudd skal kunne sammenlignes og dømmes likt, må handlingene først gjøres like. Det skjer ved at handlingene oversettes inn i juridiske termer. I denne oversettelsesprosessen skjer det en forenkling av saksforholdet. Forhold som kan være helt sentrale for de menneskene som er berørt av det som har skjedd, er ikke nødvendigvis det som regnes som juridisk relevant. Gjenopprettende rett søker å gi konfliktene tilbake til de menneskene som er berørt av det som har skjedd. Prosjektet har fokusert på å utvide forståelsen av de forholdene som skal til for at løftene gjenopprettende rett bærer, skal kunne innfris. I hovedsak har forskningen bestått av deltakelse på konfliktrådsmøter i hele landet og dybdeintervju. Arbeidet setter blant annet et analytisk søkelys på praksisene som uttrykk for ”contemporary government” i Foucauldiansk forstand, der individualisering og ”ansvarliggjøring” står sentralt. Resultatene fra prosjektet har vært omfattende formidlet og brukes blant annet i opplæringen av de som skal ivareta systemet for gjenopprettende rett.

7.5 Norut Alta

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	1,1	10	Årsverk totalt	12
SIP	1,0	9	herav kvinner	6
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	10
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	2,6	23	herav kvinner	5
			Antall ansatte med doktorgrad	4
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			herav kvinner	3
Offentlig forvaltning	4,3	38	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,38
Næringsliv	1,8	15		
Utlandet	0,5	5	Vitenskapelig produksjon	
Annet	0,1	1	Antall artikler i periodika og serier	1
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>11,5</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	1
			Antall monografier	0
Driftskostnader	11,3			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	0,2	2 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,05
Årsresultat	0,3			
<u>Egenkapital (% av totalkapitalen)</u>	<u>2,0</u>	<u>24 %</u>		

<http://www.norut.no/alta/>

Følgjande avsnitt er henta frå Norut Alta – Áltá sitt strategiske program 2009-2012:

”Norut Alta – Áltá as er et av de største forskningsinstituttene innen anvendt samfunnsforskning i Nord-Norge. Instituttet har en historie fra begynnelsen av 1980-tallet knyttet til analyser av bl.a. regional næringsutvikling, demografi, regional politikk og regionale tiltak, utviklingen i det samiske samfunn, forvaltning av fiske- og beiteressurser og endringsprosesser i Russland. Siste årene har Noruts institutt i Finnmark hatt betydelige forskningsaktivitet om olje- og gasssektorens utvikling i nord, klimaeffekter på samfunn, regionale innovasjonssystemer, helsesektorens organisering og utvikling og evalueringer av offentlige tiltak i flere sektorer. 2008-2009 driver det strategiske instituttprogrammet ”Territorielle dimensjoner ved Nordområdesatsingen”.”

Norut Alta – Áltá as er et ideelt aksjeselskap, dvs. et selskap som skal produsere et økonomisk overskudd som forblir i selskapet. Selskapet kan ikke beskattes og eierne kan ikke ta utbytte. Instituttet er et av selskapene i Norutkonsernet. Universitetet i Tromsø er den største eieren av konsernet. De regionale organisasjonene Origo Nord as, Hammerfest Energi DA, Alta Kraftlag og Høgskolen i Finnmark har betydelige eierandeler i Norut Alta – Áltá as. Fra høsten 2008 ble instituttet lokalisert i Kunnskapsparken Nord i Alta.

Norut Alta - Áltá as hadde 31.12.2009 totalt 17 ansatte. Det var en mindre enn 1.1.2009. 13 av dem har en stillingsbrøk over 50 %. Dette var det samme antallet som 1.1.2009. Den samlede årsverkskapasiteten i 2008 var et årsverk lågere enn året før.

Instituttet vedtok i 2009 ny strategisk plan for perioden 2009-2012. For at forskinga også framover skal gi positive bidrag til nærings – og samfunnsutfordringer i de nordlige regioner må forskningstema skape kunnskap om sentrale sider ved regionens framtidige vekst og utvikling. Norut Alta skal særlig videreutvikle og profilere sin samfunns – og næringsrelaterte forskning om:

- *Regional innovasjon*, fordi næringspolitikken og næringsutviklingen springer ut av et regionalisert perspektiv hvor vekst skjer i et samspill mellom bedrifter, FoU-institusjoner, virkemiddelapparat og andre utviklingsaktører innenfor geografisk avgrensede områder.
- *Olje- og gass*, fordi denne sektoren er den viktigste nye driveren i nordområdesatsingen
- *Fornybare energiformer*, fordi Norge vil måtte utvikle slike energiformer og fordi de nordlige regioner har særlig gode naturlige og samfunnsøkonomiske utgangspunkter for å kunne være tyngdepunkter i denne satsingen. Sektoren vil også være viktig for de nordlige regionenes utvikling fordi den vil ha høg status hos unge.
- *Utviklingen av samiske institusjoner og samspillet mellom disse og regionale institusjoner*, fordi dette er en særlig utfordring i nordlige regioner hvor de samiske og de norske erfaringene med nye institusjoner vil ha en stor global interesse.
- *Hvordan nordområdene kommuniserer sin egenart og sine kjennetegner*, fordi de moderne nordlige regioners globale posisjon og utvikling i minst like stor grad som evnen til å levere råvarer er avhengig av hvilke oppfatninger aktører i den globale økonomien har om disse regionene.

7.5.1 Disponering av grunnløyving

Bruken av grunnløyvinga lik 1,18 mill kr kan delast i tre. Ein del er knytt til direkte kompetansehevande tiltak gjennom engasjement av to IIar stillingar på 20 prosentbasis. Dette er ein IIar innan samisk politikk og ein innan oljepolitikk og regional utvikling. Engasjementet av desse dekker ca 25 prosent av grunnløyvinga.

Ca 20 prosent av grunnløyvinga er brukt til støtte til arbeid med vitenskaplege artiklar. Instituttet har gjennom noen år no vore inne ei god utvikling med omsyn til publisering. I 2008 publiserte forskarar ved instituttet 11 vitenskaplege artiklar gjennom godkjende kanalar. Dette er ca 1 artikkel pr årsverk. Dette er viktig for utvikling av kompetansen ved instituttet, men gir diverre liten utteljing når det gjeld storleiken på basisløyvinga.

Den tredje viktige bruken er formidling, der instituttet driv eit fast nyhetsbrev med utgiving opp til fire gonger pr. år med fokus på regionale leveransar og aktivitetar.

7.5.2 Høgdepunkt frå forskinga

Sterk posisjon i forskningsløft nord

Instituttet medverka sterkt til at Norut fikk en sterk utteljing i den særlege satsinga på forskning i nordområdene. Norut Alta – Áltá har sentral rolle i eit prosjekt om utvikling og implementering av forskning om arktisk teknologi og i eit prosjekt utvikling av opplevelsesnæringane i nord.

Auka næringsinnretting og bedriftsfinansiering

I 2008 og 2009 stod oppdrag for primært industribedrifter for over 20 prosent av inntektene til instituttet. Viktigast er oljeselskapa der kontrakten om følgjeforskning av Goliatprosjektet som instituttet inngjekk med Eni Norge i 2009 var gledeleg, men ein utførte også et betydelig antall prosjekt knytta til effektar av andre typar industribyggingar.

Nye dr. gradar

Den fine utviklinga fra 2008 der tre forskarar ved instituttet disputerte er ytterlegare auka med 2 i 2009. Ein av forskarane vart doktor i helsevitskap på ei avhandling om organisering av norsk tannhelseteneste. I 2009 starta også ein forskar med doktorgrad om innovasjon ved instituttet. Han

har studert innføring av hydrogendrivstoff i transportsektoren. Norut Alta har i dag 5 forskarar med dr. grad i arbeid ved instituttet. For to år sidan hadde instituttet ingen.

7.6 Norut Tromsø Samfunn

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	2,6	14	Årsverk totalt	18
SIP	0,1	0	herav kvinner	10
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	15
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	5,8	31	herav kvinner	8
Andre driftsinntekter etter kilde			Antall ansatte med doktorgrad	10
			herav kvinner	6
Offentlig forvaltning	7,0	37	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,68
Næringsliv	2,0	11		
Utlandet	0,6	3	Vitenskapelig produksjon	
Annet	0,7	4	Antall artikler i periodika og serier	13
Sum totale driftsinntekter	18,8	100	Antall artikler i antologier	3
			Antall monografier	2
Driftskostnader	17,7			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	1,1	6 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	1,55
Årsresultat	0,2			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	26,8	86 %		

<http://www.norut.no/tromso/>

Northern Research Institute (Norut) består av tre forskningsinstitutt med virksomhet innen teknologi og samfunnsvitenskap, og innovasjonsselskapet Norinova. Konsernets visjon er "Vi forsker for bærekraftig vekst i nord". Morselskapet Norut Tromsø driver forskning og utvikling innenfor jordobservasjon, IKT, bioteknologi og samfunnsvitenskap.

Avdelingen for samfunnsvitenskap ved Norut Tromsø forsker innenfor følgende hovedområder: Planlegging, forvaltning og styring, Næring og innovasjon, Nordområdene (urfolk, internasjonale forhold i nord, og internasjonalt samarbeid), Teknologi og samfunn.

Avdelingen har et særlig tett samarbeid med Norut Alta (som i all hovedsak er samfunnsvitenskapelig) og med samfunnsvitenskapelige miljø ved Universitetet i Tromsø, men samarbeider også med andre samfunnsvitenskapelige og teknologiske forskningsinstitusjoner i Norge og internasjonalt, samt relevante brukergrupper. Integreringen mot Norut Alta styrkes videre, med det formål å se personellbruk og aktiviteter i det samlede samfunnsvitenskapelige miljøet i Norut under ett.

Avdelingen har i 2009 ansatt en forsker fra Russland, og satser med det på ytterligere å styrke og øke aktiviteten mot Russland og nordområdene. Norut gikk i 2009 inn som sponsor og medarrangør av den internasjonale årlige konferansen Arctic Frontiers, og en person fra avdeling

for samfunnsvitenskap ved Norut Tromsø ledet vitenskapskomiteen for den samfunnsvitenskapelige delen av 2010-konferansen. Norut Tromsø, men særlig avdelingen for samfunnsvitenskap, har deltatt aktivt i arbeidet med å planlegge organisering og faglig innretning på Senter for klima og miljø i Tromsø, som regjeringen i 2009 besluttet å opprette fra 2010.

7.6.1 Disponering av grunnbevilgning

Grunnbevilgningen er en forutsetning for instituttets langsiktige kompetanseutvikling, og er anvendt i overensstemmelse med gjeldende retningslinjer. Grunnbevilgningsbruken har i 2009 for den samfunnsvitenskapelige delen av Norut Tromsø fordelt seg slik:

Bruksområde jf. statlige retningslinjer	Mill kr
A Flerårige og langsiktige forskningsprosjekter som forventes å bli av fremtidig betydning for instituttets brukere og som tematisk bygger opp under instituttets formål og strategi	0
B Nettverksbygging/internasjonalisering, kompetanseutvikling og faglig fornyelse av forskerstaben	0,6
C Kvalitetssikring av forskningens resultater	0
D Publisering og formidling	1,0
E Oppbygging av egen kompetanse, herunder veiledning og doktorgradsutdanning knyttet til forskning innenfor instituttets virksomhetsområde	1,0
Sum	2,6

Midlene brukt på punkt B over har gått til nettverksbygging (gjennom deltagelse på nasjonale og internasjonale workshops og nettverk, og arbeid med søknader i samarbeid med forskningsinstitusjoner og brukergrupper), samt til innfasing/opplæring av en nyansatt forsker.

Midlene brukt på punkt D har gått til forskertid for å få publisert både vitenskapelig og populærvitenskapelig, for deltagelse på vitenskapelige konferanser, og andre publiseringsrelevante utgifter.

Midlene brukt på punkt E har gått til kompetanseoppbygging og støtte til fullføring av doktorgradsarbeid. Tematisk har dette hovedsakelig vært innenfor klima, arktisk økonomi, kommersialisering av bioteknologi, og tillit.

Norut er spesielt bedt om å redegjøre for bruk av frigjorte SIP-midler. Disse midlene har avdelingen latt inngå i grunnbevilgningspotten uten å legge noen spesielle føringer på bruken av dem.

7.6.2 Høydepunkter fra forskningen

Vil teknologi virkelig bidra til å dekke framtidige økte behov for helse- og omsorgstjenester?

Det vil bli økt etterspørsel etter tjenester innen helse og omsorg framover, og eldreomsorgen er et av de områdene som vil få størst økning. Norut har over flere år forsket på teknologi innen helse og omsorg. Dette har bl.a. vært nytte- kostnadsanalyser av ny teknologi (særlig telemedisinske løsninger), implementeringsstudier (inkludert insentivanalyser), effekter av innføring av ny teknologi på organisasjon og roller og funksjoner for helsearbeidere (særlig med et kjønnsperspektiv). I 2009 har avdelingen hatt aktiviteter på dette feltet som både forsterker og utvider kompetansen.

For Kommunenes sentralforbund har Norut ledet et prosjekt som har sett på muligheter for bruk av smarthusteknologi og videokonsultasjoner i pleie og omsorgssektoren. En hovedkonklusjon er at det er penger å spare for kommunene på å ta i bruk disse teknologiene, særlig dersom teknologien fører til at eldre kan bo lengre hjemme. I et annet prosjekt, også sammen med

Nasjonalt senter for telemedisin, har Norut vurdert nettbasert sårveiledning for hjemmetjenesten. En artikkel fra dette, om kunnskapsutvikling og bedre mestring av leggsårbehandling i hjemmetjenesten, blir publisert i Nordisk Tidsskrift for helseforskning våren 2010.

Teknologi bærer i seg muligheten for å forenkle og redusere arbeidskraftbehovet i helsesektoren. Samtidig medfører den nye utfordringer. Sammen med partnere fra Universitetene i Tromsø og Southampton har NORUT i 2009 publisert en artikkel om hvordan politikken om IKT-bruk innen helsesektoren påvirkes av ulike offentlige og private aktører, aktører som er drevet av helt ulike rasjonaliteter; Beyond Implementation and Resistance: how the delivery of ICT policy is re-shaping health care. I 2009 startet også et Norut-ledet NFR-finansiert prosjekt opp som skal se på hvordan ny teknologi i helsesektoren påvirker eldre arbeidstakere, med særlig fokus på hvordan digitalisering av arbeidsprosessene virker inn på sykefravær, ufør- og tidligpensjonering.

7.7 Telemarksforskning

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	1,9	8	Årsverk totalt	26
SIP	0,6	2	herav kvinner	9
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,3	1	Årsverk forskere totalt	22
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	3,2	13	herav kvinner	8
			Antall ansatte med doktorgrad	4
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			herav kvinner	2
Offentlig forvaltning	15,8	63	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,18
Næringsliv	1,3	5		
Utlandet	0,4	1	Vitenskapelig produksjon	
Annet	1,6	6	Antall artikler i periodika og serier	4
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>25,0</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	7
			Antall monografier	0
Driftskostnader	23,6			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	1,5	6 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,36
Årsresultat	1,5			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	8,4	42 %		

<http://www.tmforsk.no/>

I 2009 vedtok styret en ny strategiplan. Denne angir følgende hovedformål for virksomheten: ”Telemarksforskning skal være et nasjonalt forskningsinstitutt med regional forankring og internasjonal relevans”

Telemarksforskning er organisert som en stiftelse med et styre på sju valgt av en rådsforsamling. Virksomheten ved instituttet er organisert etter en nettverksmodell der forskerne inngår i en pool som i prinsippet kan benyttes på alle de fem faglige satsingsområdene/senter:

- Kultur
- Kommunal
- Helse og velferd

- Regional utvikling
- Natur- og kulturbasert nyskaping

Hvert fagområde/senter ledes av en fagkoordinator. I tillegg er ”Senter for kultur- og idrettsstudiar” som ligger under Høgskolen i Telemark, men er etablert som et fast samarbeidsorgan mellom Telemarksforskning og HiT på kultur- og idrettsområdet, et felt der Bømiljøet har en sterk stilling nasjonalt og internasjonalt.

Forskningsfelt og større prosjekter det har blitt arbeidet med i 2009 (med oppdragsgiver i parentes):

Kulturforskning

- Analyser av etterspørsel etter lån fra svenske folkebibliotek (Sveriges Kulturråd)
- Evaluering av bokavtalen (Kultur- og kirkeped.)
- Evaluering av den kulturelle skolesekken i videregående skole (Kultur- og kirkeped.)
- Strategisk høgskoleprogram – Kulturelt entreprenørskap (Forskningsrådet)
- Strategisk instituttprogram – Det nye kulturarbeidslivet (Forskningsrådet)
- Strategisk instituttprogram – Kunstnerens levekår i det nye kulturarbeidslivet (Forskningsrådet)

Kommunalforskning

- Kostnadsutviklingen i barnevernet (KS)
- Rammeavtale om kommunaløkonomisk dokumentasjon i Telemark, Agder, Vestfold (ca 50 kommuner)
- Barnehagetilskuddsberegninger (mange kommuner)
- Innlemming av barnehagetilskuddet i inntektssystemet (KS og Trondheim kommune)
- Utredning av konsekvenser av og erfaringer fra frivillige kommunesammenslutninger i Norge (KRD)

Helse- og velferdsforskning

- Evaluering av arbeidsmarkedstiltak i skjermede virksomheter (AID)
- Samhandling mellom kommunal helse- og omsorgstjeneste og spesialisthelsetjeneste (Helsedialog/Midt-Telemarkrådet)
- Likhetsverdier, lokal tilpassing og ansvarsfordeling (KS)
- Brukerinnflytelse innen kommunal pleie- og omsorgstjeneste (KS)
- Bekjempelse av barnefattigdom i Horten, Notodden, Bamble, Drammen mfl. (flere)
- Evaluering av SOLA og PIA (Telemark idrettskrets)

Regional utvikling

- Kulturatferd blant ungdom i Grenland (Vekst i Grenland)
- Foresight for Arena fritidsbåt (Norboat)
- Kragerøkystens framtid (Kragerø kommune)
- ”NM i næringsliv” – en rangering av norske kommuners næringsliv (NHO)
- ”Attraktivitetsbarometeret” – topp og bunn i regionenes attraksjonskraft (NHO)
- VRI – Kultur som attraksjonskraft (Forskningsrådet/Telemark fylkeskom.)
- VRI – Benchmarking av attraktivitet og næringsutvikling (Forskningsrådet/Telemark fylkeskom.)

Natur- og kulturbasert nyskaping

- Evaluering av Naturarven som verdiskaper (Direktoratet for naturforvaltning)
- Anvendelse av biorest i landbruket (Statens landbruksforvaltning + avfallsselskaper)
- Telemarkskanalen natur- og kulturpark (Telemark fylkeskommune)
- Følgeevaluering av Verdiskapingsprogrammet for kulturminner (Forskningsrådet/Riksantikv.)

- Fra utgått landbrukspolitikk til innovativ landskapspolitikk (AREAL-prog. Forskningsrådet)
- VRI – FoU-basert innovasjon i opplevelsesnæringene (Forskningsrådet/Telemark fylkeskom.)
- VRI – Telemark: Strategiar for auka attraksjonskraft (Forskningsrådet/Telemark fylkeskom.)

7.7.1 Disponering av grunnbevilgning

For 2009 mottok Telemarksforskning kr 2,429 mill i grunnbevilgning og 1 mill i SIP-midler. SIP-midlene er brukt til dr.grad om kunstneres levekår i det nye kulturarbeidslivet (ved UiB). De ”frigjorte SIP-midlene” (ca 1 mill kr av grunnbevilgningen for 2009) er primært brukt til delfinansiering av to internt finansierte dr. gradstipendiater innen hhv. kommuneøkonomi og helse/velferdsfeltet, men også til en økt innsats for å få fram flere refereartikler.

Av den gjenværende grunnbevilgningen (ca 1,4 mill kr) er ca 40 prosent av midlene brukt til publisering og formidling i tidsskrifter, på konferanser og i media. Ca 30 prosent er brukt til nettverksbygging, kompetanseutvikling og faglig fornyelse av forskerstaben. Ca 30 prosent er brukt til faglig kvalitetssikring, faglig ledelse og fagstrategisk arbeid innen instituttets fem satsingsområder.

7.7.2 Høydepunkter fra forskningen

Artikkelpriser til Telemarksforskere

Et viktig kvalitetskriterium for et forskingsmiljø er hvorvidt det når fram med sine arbeider i fagtidsskrifter og på forlag. Enda hyggeligere er det når artiklene i tillegg blir kåret til de beste i årgangen. Telemarksforskere oppnådde denne æren ved to anledninger i 2009.

Prisen for beste artikkel i tidsskriftene Samfunnsøkonomen og Norsk Økonomisk Tidsskrift ble for 2009 tildelt samfunnsøkonomene Lars Håkonsen og Knut Løyland. De fikk prisen for artikkelen ”Ulovlig fildeling av musikk – hva bør gjøres når ny teknologi truer opphavsretten?” Utdelingen fant sted på Det nasjonale forskermøtet for økonomer ved Universitetet i Agder, 5.-6. januar 2010. Det er andre gang på 10 år at forskere ved Telemarksforskning blir tildelt denne prisen. Artikkelen tar opp et samfunnsmessig høyaktuelt tema som kultur- og økonomiforskerne ved Telemarksforskning ønsker å jobbe videre med i tiden fremover - nemlig hvordan musikere, filmfolk, forfattere og andre opphavsrettshavere skal sikres midler til å utvikle ny kunst når inntektene svikter som følge av fildeling av musikk, film og bøker på Internettet.

Artikkelprisen 2008 fra Norges Kommunerevisorforbund for bidrag i tidsskriftet Kommune-revisoren ble tildelt forsker/statsautorisert revisor Ailin Aastvedt. Ailin har i 2008 skrevet flere artikler i Kommunerevisoren: ”Nedskrivning av anleggsmidler”, ”Vekk med likviditetsreserven” og ”Klassifisering av finansielle instrumenter”. I juryens begrunnelse for årets prisutdeling trekkes spesielt frem artiklenes høye faglige nivå og aktualitet. Artiklene omtaler endringer i god kommunal regnskapsskikk, og vektlegger spesielt forhold som revisor bør være oppmerksom på ved disse endringene. Artikkelprisen ble utdelt under Kommunerevisorforbundets årlige fagkonferanse i 2009.

Evaluering av Bokavtalen

Telemarksforskning har på oppdrag fra Kultur- og kirke departementet evaluert Bokavtalen som litteraturpolitisk virkemiddel. Bokavtalen gir bokbransjen dispensasjon fra Konkurranseloven og åpner for et horisontalt samarbeid mellom aktørene ved omsetning av bøker, bl.a. med avtaler om priser og rabattsatser. Bokavtalen ble innført i 2005 og avløste da Bransjeavtalen av 1998. Evalueringen gjør bruk av tilgjengelig bransjestatistikk om bokpriser, bokinnkjøp, salgsvolumer m.v. Videre er det gjennomført intervjuer med bransjerepresentanter for å supplere med kvalitativ informasjon. Hovedformålet med evalueringen er å vurdere hvilken effekt Bokavtalen har hatt

som litteraturpolitisk virkemiddel. For å foreta en slik vurdering, har vi analysert utviklingen innenfor følgende delområder: Bokhandlerstrukturen, bokprisene, bredden i litteraturtilbudet, boksalg og boklesing totalt og i lokale markeder, skolebokmarkedet, samt lønnsomhetsutviklingen blant bokhandler og forlag. Evalueringen forventes å utgjøre et viktig grunnlag for utformingen av fremtidens norske litteraturpolitikk så vel som for videre forskning på dette feltet.

Forskningsbasert kompetansemegling som metode

Siden 2005 har ansatte ved Telemarksforskning anvendt og utviklet forskningsbasert kompetansemegling – overfor opplevelsesnæringene spesielt og som metode generelt. Hovedmålsetningen med kompetansemeglinga er å bistå små og mellomstore bedrifter til å videreutvikle, forbedre og styrke virksomheten sin gjennom å definere FoU-utfordringer, konkretisere FoU-tiltak og skaffe ("megle") den FoU-kompetanse de har behov for. Målgruppen for den kompetansemeglinga som Telemarksforskning driver, er bedrifter fra kultur-, natur-, reiselivs- og handel/tjenesteytingsnæringene. Bedriften kan også få finansiell støtte til å gjennomføre forskningsprosjektet. Kompetansemegling er et av hovedvirkemidlene i Forskningsrådets store VRI-satsing nasjonalt (VRI: Virkemidler for regional forskning og innovasjon), og kompetansemeglingsprosjektet som Telemarksforskning driver, er en sentral del av de regionale VRI-programmene i Telemark og Buskerud. Telemarksforskings erfarne kompetansemegler, Anne-Guri Kåsene, er også trukket inn av Forskningsrådet som kursholder nasjonalt.

7.8 Telemarksforskning-Notodden

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	0,6	17	Årsverk totalt	5
SIP	0,4	10	herav kvinner	4
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	4
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	0,0	0	herav kvinner	4
			Antall ansatte med doktorgrad	2
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			herav kvinner	2
Offentlig forvaltning	2,8	73	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,49
Næringsliv	0,0	0		
Utlandet	0,0	0	Vitenskapelig produksjon	
Annet	0,0	0	Antall artikler i periodika og serier	0
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>3,8</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	0
			Antall monografier	0
Driftskostnader	4,0			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	-0,2	-4 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,00
Årsresultat	0,0			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	3,5	70 %		

<http://www.tfn.no/>

Telemarksforskning-Notodden (TFN) har som hovedformål å drive forskning og utviklingsarbeid samt gi sakkyndig bistand med sikte på å styrke kvaliteten i barnehage, skole og annen

pedagogisk virksomhet. I den grad forholdene ligger til rette for det, skal oppgavene utføres i samarbeid med personale ved Høgskolen i Telemark eller med andre som arbeider i utdanningssektoren i Telemark. Oppdragsgivere er i hovedsak offentlige institusjoner på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. I tillegg har stiftelsen en del oppdrag knyttet til opplæring og utdanning for bedrifter.

Telemarksforskning-Notodden har i 2009 hatt tre satsingsområder:

- Språkdidaktikk
- Pedagogiske og tverrfaglige studier
- Realfagsdidaktikk

Hovedtyngden av virksomheten har i 2009 vært innenfor språkdidaktikk og pedagogiske og tverrfaglige studier.

Viktige forskningsoppgaver i 2009

- Instituttforankret strategisk prosjekt for språkdidaktikk (SIP)
- Ansvar for et nasjonalt prosjekt for innføring av Den europeiske språkpermen (European Language Portfolio) for ungdomstrinnet og videregående opplæring (13-18)
- Innføring av Den europeiske språkpermen for barnetrinnet (6-12)
- Implementering av nettbasert matematikkapplikasjon – KIM (Kvalitet i matematikkundervisningen)
- Følgeforskning på pilotprosjekt “Skolebasert lærerutdanning”, ved Høgskolen i Telemark
- Evaluering av skolestrukturen i Evje og Hornnes kommune
- Nasjonal undersøkelse av opplæringstilbudet til minoritetsspråklige barn, unge og voksne

7.8.1 Disponering av grunnbevilgning

Telemarksforskning-Notodden fikk tildelt 646 000 NOK i grunnbevilgning for 2009. Virksomheten er et nisjeinstitutt innenfor pedagogikk og utdanningsforskning, med spesiell fokus på pedagogisk utvikling og evaluering, samt språkdidaktikk (fremmedspråk). Dette er faglige satsingsområder som er av stor strategisk betydning for virksomheten, og en stor andel av bevilgningen ble benyttet til å styrke konkurranseevnen og kompetansen innenfor disse områdene. Totalt ble ca. 50 prosent av grunnbevilgningen benyttet til ovennevnte områder.

Telemarksforskning-Notodden opererer i et marked som kjennetegnes av økende konkurranse og skiftende behov blant oppdragsgiverne. Det har vært avgjørende for den videre utviklingen at virksomheten har satset på å differensiere seg som et av landets beste forskningsmiljøer innenfor utdanningsforskning med en solid posisjon innenfor satsningsområdene pedagogikk og språk. For å sikre denne posisjonen har det vært viktig for virksomheten å jobbe videre med faglig fornyelse og kompetanseutvikling. For å styrke disse to feltene ytterligere har virksomheten tilsatt en ny forsker, med mastergrad, med målsetting om at vedkommende kan ta en Phd. Totalt ble ca. 10 prosent av grunnbevilgningen benyttet til ovennevnte område.

Som et lite og spesialisert forskningsinstitutt vil det være av stor betydning å skape gode allianser og samarbeidsrelasjoner med både norske og internasjonale forskningsmiljøer. Dette både for å lære å utveksle erfaringer, men også fordi instituttet i enkelte sammenhenger blir for spesialiserte og små som eneleverandør av større forskningsprosjekter. I 2009 har virksomheten brukt noe tid på å danne allianse med andre FoU-virksomheter som igjen vil resultere i et større nettverk. Blant annet er det inngått samarbeid om opprettelse av en FoU-inkubator (vil bli realisert i løpet av 2010), blant annet med Notodden Utvikling AS. Visjonen er å kunne heve dette opp til å bli en kunnskapspark. Totalt ble ca. 10 prosent av grunnbevilgningen benyttet til ovennevnte område.

Telemarksforskning-Notodden utvidet, i 2009, sitt kompetanseområde. Flere av de ansatte tilegnet seg kunnskap om opplæringstilbudet til minoritetsspråklige barn, unge og voksne, og på grunnlag av dette er virksomheten nå konkurransedyktig på flere felt. Totalt ble ca. 15 prosent av grunnbevilgningen benyttet til ovennevnte områder.

Den resterende delen av grunnbevilgningen for 2009 ble benyttet i forbindelse med artikkelskriving, bokutgivelse, nettverksbygging og samarbeidsrelasjoner på samtlige satsingsområder (ca. 15 prosent).

7.8 2 Høydepunkter fra forskningen

Opplæringstilbudet til minoritetsspråklige innen barnehage og grunnopplæring

Telemarksforskning-Notodden har i samarbeid med Høgskolen i Hedmark gjennomført en undersøkelse av språkopplæringen til minoritetsspråklige i barnehage og grunnopplæring. Oppdraget kom fra Kunnskapsdepartementet ved Utvalget for gjennomgang av opplæringstilbudet til minoritetsspråklige barn, unge og voksne (Østbergutvalget). Oppdraget besto av kasusundersøkelser av seks utvalgte kommuner. I hvert kasus ble det kartlagt hvordan opplæringen av minoritetsspråklige barn, unge og voksne er organisert, og hvilket innhold den har. Videre ble de juridiske og økonomiske rammebetingelser for opplæringen vurdert, og likeledes hvordan det flerkulturelle perspektivet er integrert i opplæringsinstitusjonene. Det ble også gitt en samlet vurdering av opplæringstilbudet som er undersøkt. Data ble innhentet gjennom dokumentstudier, intervju og spørreundersøkelse. Opplæring av minoritetsspråklige er et nytt forskningsfelt for TFN og har medført kompetanseutvikling for personalet på et område som sannsynligvis vil få økt oppmerksomhet i tiden framover.

Bokutgivelse på Universitetsforlaget

Kunnskapsløftet, LK06, legger vekt på fem grunnleggende ferdigheter som skal integreres i kompetansemålene i alle fag i grunnskolen. En av disse ferdighetene er muntlige ferdigheter. Språklig samhandling står derfor sentralt når elever og lærer sammen skal skape mening i et skolefag. Seniorforsker Åse Streitlien har skrevet bok om kommunikasjon i matematikkundervisningen og hvilke utfordringer elever møter når de skal samtale om matematikk og matematiske løsninger. Boka er gitt ut på Universitetsforlaget og har tittelen "Hvem får ordet og hvem har svaret? Om elevmedvirkning i matematikkundervisningen" og bygger på flere års klasseromsforskning. Bokas målgruppe er lærerstudenter ved høgskoler og universiteter, og lærere som underviser i grunnskolen, eller tar etterutdanning i matematikk.

Vurdering av innhold og struktur i grunnskolen i Evje og Hornnes kommune

Telemarksforskning-Notodden har tidligere hatt flere prosjekter angående vurdering av kommuners skolestruktur. Disse vurderingene har i hovedsak rettet seg mot økonomi og økonomiske konsekvenser ved strukturendringer og nedleggelse av skoler. Oppdraget fra Evje og Hornnes kommune hadde som mål å kartlegge kvaliteten i opplæringen og strukturen ved den enkelte skole gjennom dybdestudier. Slik sett var dette et interessant forskningsoppdrag for TFN da vi fikk anledning til å foreta pedagogiske analyser av alle grunnskolene i en kommune. Gjennom metoder som dokumentstudier, intervju og spørreundersøkelse ble parametre som måler faglig kvalitet, skoleledelse, elevenes læringsutbytte og sosiale aspekter i skolens virksomhet undersøkt. Resultatet er presentert i rapporten "En vurdering av innhold og struktur i skolene i Evje og Hornnes kommune".

7.9 Trøndelag Forskning og Utvikling

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	1,2	6	Årsverk totalt	16
SIP	0,8	4	herav kvinner	3
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	14
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	3,1	16	herav kvinner	3
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			Antall ansatte med doktorgrad	3
Offentlig forvaltning	5,2	28	herav kvinner	1
Næringsliv	8,5	45	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,22
Utlandet	0,0	0	Vitenskapelig produksjon	
Annet	0,1	0	Antall artikler i periodika og serier	2
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>18,8</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	0
			Antall monografier	0
Driftskostnader	17,3			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	1,5	8 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,05
Årsresultat	1,5			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	5,8	39 %		

<http://www.tfou.no/>

Trøndelag Forskning og Utvikling AS sitt formål er å utvikle og formidle forskningsbasert kunnskap i nært samarbeid med Høgskolen i Nord-Trøndelag og andre regionale, nasjonale og internasjonale kunnskapsmiljø.

Trøndelag Forskning og Utvikling har prioriterte områder innen landbruk og opplevelsesnæring. I tillegg har instituttet en tverrfaglig tilnærming, med aktiviteter innen offentlig sektor, bedriftsutvikling og regional utvikling. En betydelig del av virksomheten er rettet mot landbrukssektoren. Verdiskaping i Trebransjen, økonomianalyser for gårdsbruk og utfordringer knyttet til verdikjedene i landbrukssektoren er sentrale tema. I 2009 er det tilsatt en stipendiat innen landbruksøkonomi. Innen opplevelsesnæring er det et tett samarbeid med Høgskolen i Nord-Trøndelag og i 2009 det strategiske instituttprogrammet innen opplevelse videreført.

VRI Trøndelag har satt sitt preg på aktiviteten i 2009 ved at Trøndelag FoU bidrar i samhandlingsaktivitetene og forskningsaktiviteten. Sammen med SINTEF gjennomføres forskingsprosjektet Innovasjon i nettverk. I tillegg har Trøndelag FoU delprosjektlederne for opplevelsesnæring og verdikjede mat, samt mange mindre prosjekter.

I 2009 har Trøndelag FoU satset på formidling. Resultater i prosjektene blir formidlet med pressemeldinger og populariserte artikler på nettsteder.

7.9.1 Disponering av grunnbevilgningen

Egeninitiert forskning innenfor instituttets kjerneaktiviteter/SIP

Opplevelsesøkonomi: Strategisk instituttprogram innen opplevelsesnæring og opplevelsesøkonomi er videreført i 2009 med samme trykk som tidligere. Det vil si at kr 800 000 har gått til denne videreføringen. Dette er kommet inn i "formidlingsfase" hvor doktorgrad, artikler og bøker er sentralt. Det er også under etablering et nordisk samarbeid innen dette feltet. Trøndelag FoU har lagt ned mye innsats i dette.

Landbruk: I samarbeid med Høgskolen i Nord-Trøndelag er det satset på landbruk og forskning innen dette feltet. Det innbefatter en ny bachelorutdanning, stipendiatstilling i Trøndelag FoU og etter hvert en regional satsing innen landbruk.

Nettverksbygging

For et relativt lite forskningsinstitutt er samarbeid og nettverk svært viktig for å kunne konkurrere i oppdragsmarkedet. Regionalt nettverk har vært høyt prioritert også i 2009. Samarbeidet med Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT) og SINTEF er ytterligere styrket. Det er gjennomført en samhandlingsprosess med Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST). Dette medfører at Trøndelag FoU etablerer avdelingskontor i Trondheim sammen med HiST i 2010. Intensjonen er at samarbeidet med HiST skal bli på samme linje som HiNT, som det har vært samhandlet med over flere år.

Videre har VRI Trøndelag vært premissgiver for utvikling av regionalt nettverk i trøndelagsfylkene, noe Trøndelag FoU har investert betydelig med tid i dette året.

Kvalitetssikring av forskningens resultater

I alle større prosjekter settes det av ressurser til prosjektrådgiving og det er rutiner på kvalitetssikring av prosjektene før ferdigstillelse. Til dette benyttes dels instituttets egne seniorforskere og eksterne rådgivere. Institutter har ansatt en forskningsformidler som også er seniorforsker. Dette gjør at i en del tilfeller kan man kombinere kvalitetssikring av arbeidet med forberedelse til formidlingsaktivitet. Instituttets rutiner i forbindelse med ferdigstilling og formidling, er et viktig element i kvalitetssikringen av forskningsvirksomheten. En del av prosjektene har oppdragsgivere som bruker instituttets bidrag inn i sine prosesser. I slike oppdragsprosjekter er dialog med oppdragsgiver en kvalitetssikring med hensyn på relevansen i prosjektet.

Publisering og formidling

Trøndelag Forskning og utvikling har i 2009 arbeidet med publisering og formidling. To artikler er publisert i vitenskapelige tidsskrifter. Videre er det arbeidet med flere artikler med tanke på internasjonal publisering.

Det er også satset betydelig på allmennrettet formidlingsaktiviteter. Instituttet har ansatt to medarbeidere som har forskningsformidling som en del av sin stilling. Dette har medført stor aktivitet på formidlingssiden. Dette har gitt 15 populærvitenskapelige artikler på forskning.no samt 31 blogger.

Det er skrevet 121 artikler på eget nettsted (tfou.no) og instituttets medarbeidere har skrevet 8 kronikker i dagspressen. Det er registrert 157 ulike artikler i pressen. I tillegg har instituttet vært koordinator for Forskningsdagene i Nord-Trøndelag. Under disse var det 6 arrangementer og en serie med 11 kronikker.

Kompetanseutvikling, herunder også veiledning og doktorgradsutdanning

I løpet av 2009 er det rekruttert til en stipendiatstilling i landbruksøkonomi. Dette skjer i samarbeid med Høgskole i Nord-Trøndelag og andre regionale interessenter. Stillingen har blitt besatt av en av

instituttets forskere. En av de ansatte er i slutfasen av sitt doktorgradsarbeid. Dette arbeidet har vært finansiert av instituttet.

Kompetanseutvikling, utdanning og kurs har vært en del av aktiviteten i 2009. Tre medarbeidere er i et utdanningsløp.

7.9.2 Høydepunkter fra forskningen

Samhandling med Høgskolen i Nord-Trøndelag.

I 2009 har samhandlingen med Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT) blitt utviklet videre. Det har gitt utslag i flere felles aktiviteter og prosjekter. En fin topping av dette var når tre felles prosjektsøknadene mellom HiNT og Trøndelag FoU til Interreg Norge-Sverige ble innvilget. Disse hadde til sammen et totalomfang på 22,6 millioner kroner.

HiNT og TFoU har også formalisert deltakelse i hverandres forskningsstrategiutvikling og arbeidet felles med et forskningsprogram regionalt. I tillegg har en som ledd i dette samarbeidet fått til et egenandelsfond som fremmer forskningsaktiviteten og stimulerer til ytterligere samarbeid.

I 2009 er det lagt grunnlag for en tilsvarende relasjon til Høgskolen i Sør-Trøndelag, som den instituttet har med HiNT.

Næringsliv

Regional utvikling er en av målsettingene med virksomheten. Over tid er det arbeidet mer systematisk med næringsliv og næringslivskunder. Dette har hatt en betydelig økning i 2009. To bedrifter har inngått avtale om at to medarbeidere skal arbeide tilsvarende halvtid som FoU-koordinator i virksomhetene. Dette gir muligheter for synergieffekter av at FoU-aktiviteten kan kobles med bedriftenes aktiviteter. I tillegg er det en klar økning på andre oppdrag for næringslivet.

Formidling

Det har vært mye positivt innenfor arbeidet med formidling i 2009. Det er satset på dette området med å ha to medarbeidere som har forskningsformidling som en del av sine oppgaver. I større grad er aktiviteten kommunisert eksternt. Man mener å se effekter av formidlingsaktiviteten i form av omdømmebygging og interesse for instituttets FoU-aktiviteter.

7.10 Vestlandsforskning

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	1,8	7	Årsverk totalt	27
SIP	2,5	10	herav kvinner	11
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	23
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	7,7	29	herav kvinner	7
			Antall ansatte med doktorgrad	8
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			herav kvinner	3
Offentlig forvaltning	6,3	24	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,35
Næringsliv	5,0	19		
Utlandet	2,5	10	Vitenskapelig produksjon	
Annet	0,5	2	Antall artikler i periodika og serier	6
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>26,3</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	9
			Antall monografier	2
Driftskostnader	24,8			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	1,5	6 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,65
Årsresultat	2,2			
<u>Egenkapital (% av totalkapitalen)</u>	<u>8,3</u>	<u>39 %</u>		

<http://www.vestforsk.no/>

Vestlandsforskning skal levere kunnskapsbidrag av høy kvalitet som bidreg til auka innsikt, nytenking og utvikling både i politikktutforming, forvaltning og verdiskaping. Vestlandsforskning skal delta i forskningsfronten nasjonalt og internasjonalt og vere ein aktiv aktør i utvikling på Vestlandet.

Vestlandsforskning er eit internasjonalt orientert forskingsinstitutt med nasjonal og regional forankring. Visjonen er kunnskapsutvikling og kunnskapsdeling. Vestlandsforskning skal utføre kritisk og uavhengig forskning. Openheit er ein føresetnad i kunnskapsutvikling og kunnskapsdeling. Høg kvalitet skal kjennemerke alle delar av verksemda.

Dei viktigaste forskingsområda:

Brukarvennlege IT-system

- Brukargrensesnitt
- Informasjonsstruktur- og arkitektur
- Kravspesifikasjonar
- Semantiske teknologiar

Endring og nyskaping

- Endringsleiing
- E-forvaltning og offentleg organisering
- Infrastruktur og nettverksutvikling

- Regional utvikling og næringsutvikling

Berekraftig reiseliv

- Berekraftig reiseliv
- Fritidsbruk
- It og reiseliv

Miljø, energi og transport

- Lokal miljø- og klimapolitikk
- Berekraftig mobilitet
- Fornybar energi
- Industriell økologi

Forskarmiljøet ved instituttet har fleirfagleg samansetting med tyngda i samfunnsvitskaplege og tekniske fag. Arbeidet skjer både innanfor og på tvers av faggrupper. Ved instituttet er det utført 26,6 årsverk i 2009, av desse 23,1 forskarårsverk. Tal forskarar er ved årsskiftet er 28, av desse er 8 kvinner, 2 har professorkompetanse, 8 har doktorgrad og 4 er i doktorgradsløp.

Vestlandsforskning er aktiv i internasjonalt forskingssamarbeid med vekt på Europa. I dei internasjonale prosjekta samarbeider instituttet med næringsliv og forvaltning i S&Fj og i andre regionar. I 2009 kom 11 prosent av instituttet sine oppdragsinntekter frå EU.

Internasjonalt forskingssamarbeid er ei strategisk satsing for instituttet. Vestlandsforskning har og skal halde fram å ha utstrekt internasjonalt forskingssamarbeid innan kjerneområda. Det krev aktiv bygging og vedlikehalde av nettverk samt god kjennskap til transnasjonale forskingssystem som i EU og i FN og til nasjonale forskingssystem i aktuelle samarbeidsland. Ikkje minst føreset det vitskapleg publisering i internasjonale tidsskrift, som gjer instituttet synleg i den internasjonale forskingsverda. Gjennom internasjonalt forskingssamarbeid løftar instituttet regionalt relevante problemstillingar inn i nasjonal og internasjonal forskning, og vice versa bringer internasjonal forskning tilbake til partnerskapen i eigen region.

Faglege satsingar i 2009 har vore klimasårbarheit, berekraftig reiseliv, transport og miljø, fornybar energi og semantiske vevtenester. Ved hjelp av grunnløyving og eigne oppsparte ressursar har fagmiljøet bygd kompetanse og arbeidd strategisk for å posisjonere seg fagleg nasjonalt og internasjonalt på desse områda. Dette er investeringar i ein kunnskapskapital som vil kaste av seg både målt i kvalitet- og relevanskriterie og i økonomiske termar.

Det er eit langsiktig mål å auke tal forskarar med doktorgrad og å auke vitskapleg publisering i anerkjende tidsskrift, i størst muleg grad i open access tidsskrift. Strategiske midlar på område der instituttet har samarbeid med gode europeiske forskingsmiljø er vesentlege for fagutvikling og kvalitetsarbeid då det i oppdragsportefølgjen er avgrensa ressursar til fordjuping og meritterande arbeid.

Instituttet samarbeider med Høgskulen i Sogn og Fjordane om Forskingssenter for berekraftig reiseliv og om Forskingsprogram for fornybar energi. Dette er to store satsingar for instituttet på område der innovasjonspotensialet og kunnskapsbehovet er særleg stort. I 2009 har instituttet utvikla den regionale rolla gjennom samarbeid med m.a. Lerum AS, energibedriftene i S&Fj, Hydro Teknologi, Sparebanken S&Fj, NCE Tourism og reiselivsbedrifter på Vestlandet, IT-forum S&Fj og med partnerskapen i VRI.

7.10.1 Disponering av grunnløyvinga

Grunnløyving frå Norges Forskningsråd utgjorde 6,9 prosent av inntektene i Vestlandsforskning i 2009. Storleiken på grunnløyvinga gir store utfordringar ifht finansiering av vitskapleg

publisering og fagleg utviklingsarbeid som ikkje blir finansiert i oppdragsmarknaden. På grunn av auka omsetnad og med hjelp av løyving frå Sogn og Fjordane fylkeskommune, har instituttet hatt økonomisk handlingsrom til større aktivitet på område som skal finansierast av grunnløyvingsmidlar, enn tildelte grunnløyvingsmidlar i 2009 skulle tilseie. Det samla forbruket var i 2009 kr 3 508 mot løyvud kr 2 610 000 (kr 1 812 000 frå Forskningsrådet og kr 800 000 frå Sogn og Fjordane fylkeskommune). Tildelte grunnløyvingsmidlar frå Norges Forskningsråd og Sogn og Fjordane fylkeskommune er supplerte med oppdragsinntekter på kr 898 000 . Med dagens grunnløyvingsnivå er det behov for å nytte meir enn den tildelte grunnløyvinga til strategisk og fagleg utvikling.

Grunnløyvinga er i 2009 nytta til å styrke instituttet si langsiktige kompetansebygging og til kvalitetsutvikling. Løyvinga er brukt til fagleg rettleiing, metodeutvikling, eigeninitiert forskning, delfinansiering av doktorgradsstipend (stipendsatsane i Forskningsrådet dekker i 2009 ikkje VF sine kostnader til erfarne Phd-stipendiatar), rekruttering og kunnskapsbygging på strategisk viktige forskingsområde, til deltaking på fagseminar nasjonalt og internasjonalt, til publisering og til faglege seminar i samarbeid med m.a. forskarar i bistillingar ved instituttet.

Grunnløyvingsmidlar og egne interne midlar har i 2009 vore nytta på strategisk viktige utviklingsområde for Vestlandsforskning, m.a:

- Publisering; vitenskaplege artiklar med referee, bokprosjekt og populærvitenskapleg formidling
- Forskningscenter for berekraftig reiseliv inkl. Balestrandseminaret 2009, fagleg utvikling og eigeninitiert forskning innan berekraftig reiseliv
- Eigeninitiert forskning innan transport og miljø; fornying og vidareutvikling av databasar
- Kunnskapsbygging på IKT i helsesektoren, fagleg fornying
- Fagutvikling og oppbygging av nye forskarar innan klimasårbarhet og klimatilpassing
- Fagutvikling innan semantikk og språk inkl. webtenester, utvikling av samarbeid med oljenæringa og med offentleg sektor
- Forskningsprogram for fornybar energi
- Forskningsleiing innan dei tre forskingsgruppene, relativt stor vekst og mange nye forskarar fordra auke i ressursbruk på forskingsleiing
- Bistillingar
- Interne fagseminar som t.d. Jostedalseminaret og ulike Campus Seminar om t.d. opphavsrett og om fornybar energi .
- Nettverksbygging, partnerskapsutvikling og posisjonering til nye internasjonale forskingsprosjekt; 7. Rammeprogram i EU, Interreg IVc, Northern Periphery, EEA Grants

Grunnløyvingsmidlar	R-2008 Mill kr	R-2009 Mill kr
Eigeninitiert forskning innanfor instituttet sine kjerneaktivitetar	0,5	0,5
Nettverksbygging, kompetanseutvikling og fagleg fornying av forskarstaben	1,3	1,2
Kvalitetssikring av forskingsresultat	0,4	1,0
Publisering og formidling knytta til egne forskingsresultat	0,1	0,2
Oppbygging av eigen kompetanse, herunder rettleiing og doktorgradsutdanning	0,3	0,6
Sum	2,7	3,5

7.10.2 Høgdepunkt frå forskinga

Næringsretta forskning i regionen - Miljørekneskap for Lerum AS

Vestlandsforskning legg stor vekt på å utføre forskning som har relevans for lokalt og regionalt næringsliv. I 2009 innleia instituttet sitt første samarbeid med saft-, jus- og syltetøyproduzenten

Lerum AS, som har hovudkontoret sitt i Sogndal. Konsernet ønskte å få utført ei første kartlegging for å sjå på korleis det oppstarta miljøarbeidet deira kan styrkast og bad Vestlandsforskning om å utarbeide ein miljørekneskap for året 2008. Meir konkret ville dei auke kunnskapen sin om energibruk og utslepp i produksjons- og distribusjonskjeda. Forskarane tok utgangspunkt i opplysningar om innkjøpt mengde og transport av ulike varer. Rekneskapen gir eit godt grunnlag for eit meir omfattande framtidig forskingsarbeid for t.d. å sjå på effektane av eventuelle miljøforbetringstiltak innan til dømes transport.

Næringsretta forskning nasjonalt – Semantiske teknologiar i reiselivsbedrifter

I prosjektet SeSam4, delfinansiert av Forskringsrådet sitt Verdikt-program, skal me hjelpe små og mellomstore bedrifter å ta i bruk semantiske teknologiar. Vestlandsforskning har ansvaret for ein demonstrator innan reiseliv og integrasjon av kulturbasert informasjon i reiselivsbaserte nett-tenester er viktig. Tett knytt til SeSam4 er prosjektet Semantisk Sognefjord.no. Her skal verktøy og metodar frå Sesam4 brukast konkret i portalen Sognefjord.no. Visit Sognefjord er oppdragsgjevar og Innovasjon Norge står bak finansieringa. Sidan Visit Sognefjord har eit tett samarbeid med FjordNorge, vil dette prosjektet kunna få betydning for heile FjordNorge si semantiske satsing.

Nasjonale bidrag innan klimatilpassing

I 2009 var Vestlandsforskning involvert i to nasjonale prosessar knytt til klimatilpassing; NOU Klimatilpassing og Klima21. På oppdrag frå Klimatilpassingsutvalet utarbeidde Vestlandsforskning ei delutgreiing saman med CICERO senter for klimaforskning og ECON Pöyry. Miljø- og utviklingsminister Erik Solheim tok imot rapporten i Bergen 25. august. Utgreiinga ser særleg på moglege følgjer av klimaendringar for folk og samfunn, ulike næringar og offentleg sektor, og drøftar korleis samfunnet kan tilpasse seg eit endra klima. Ein hovudkonklusjon er at den forskinga som finst tydar på at klimaendringar ikkje treng å få dramatiske følgjer for landet vårt. Det er likevel reservasjonar knytt til denne konklusjonen m.a. fordi konsekvensar i Norge av klimaendringar i utlandet ikkje er vurdert, og fordi mange sårbarheitsanalysar byggjer på temperaturframskrivingar som truleg er for optimistiske.

Frå mai til september leia Dr. Carlo Aall ei av fire arbeidsgrupper etablert av Noregs forskingsråd for å vurdere kunnskapsbehovet på feltet konsekvensar av og tilpassing til klimaendringar. Dette var del av arbeidet i Klima21, eit strategisk forum for klimaforskning oppnemnd av forskingsminister Tora Aasland des. 2008. Aall si gruppe vurderte kunnskapsstatusen for følgjer av klimaendringar for økosystem, samfunn og næringsliv, og korleis endringar i samfunnet gjer oss meir eller mindre utsette for klimapåverknad. Dette er eit perspektiv Vestlandsforskning har arbeidd med i lang tid. Klima21 var i dialog med både Klimatilpassingsutvalet og ei rekkje norske fagmiljø.

7.11 Østfoldforskning

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	1,4	5	Årsverk totalt	23
SIP	1,1	4	herav kvinner	13
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	19
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	9,7	35	herav kvinner	10
			Antall ansatte med doktorgrad	3
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			herav kvinner	0
Offentlig forvaltning	6,7	24	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,16
Næringsliv	7,9	28		
Utlandet	0,5	2	Vitenskapelig produksjon	
Annet	0,8	3	Antall artikler i periodika og serier	1
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>28,0</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	0
			Antall monografier	0
Driftskostnader	27,6			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	0,4	1 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,05
Årsresultat	0,8			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	4,4	18 %		

<http://www.ostfoldforskning.no/>

Østfoldforskning har i løpet av 2009 videreført flere langsiktige FoU-prosjekter, og de fleste av disse er knyttet til nasjonale FoU-nettverk (VRI Østfold, Marinepack 2010, Bunn til Munn), mens Smart Vareflyt og Økofrukt ble avsluttet ved årsskiftet. Dette er hovedsakelig prosjekter finansiert som Brukerstyrte Innovasjonsprosjekter i Forskningsrådet. VRI Østfold betyr mye i forhold til regionalt forankret FoU knyttet til innsatsområdene Emballasje/næringsmiddelindustri og Energi, miljø og IKT. Det ble lagt betydelige ressurser ned i å få på plass en søknad om NCE rundt klyngen i Halden. Denne søknaden gikk igjennom og NCE Halden ble etablert oktober 2009 med Østfoldforskning AS som partner. Allerede nå sees effekten med å bli en naturlig partner i NCE prosjektet SmartGrid som har en tidsramme på 3 år.

I 2009 er det også startet opp/gitt bevilgning til tre større forskerstyrte prosjekter der Østfoldforskning AS sitter som prosjekteier. I Klimat-prosjektet samarbeides det med UMB, BAMA, Tine, Nortura, Norgesgruppen og COOP om å utvikle et faglig grunnlag for klima- og miljødokumentasjon av matprodukter. I Food Waste Prevention som ble innvilget av Forskningsrådet i desember 2009 samarbeides det med SIFO og Nofima om forskning knyttet til forebygging av matavfall. Endelig ble det bevilget midler til et forskerstyrt prosjekt på miljø- og livsløpsvurdering av CO₂-fangst fra gasskraftverk, der Østfoldforskning samarbeider med Statoil, Statkraft, TelTek, NILU og Aalborg Universitet om gjennomføring av grunnleggende forskning, inklusive et dr.gradsstipend.

Det er satset fortsatt betydelige ressurser på videreutvikling av strategiske nettverk, både regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Østfoldforskning AS er bevisst aktiv i nettverket av

FOKUS-institutter og i Emballasjeforsk. I 2009 har et tilsvarende nettverk blitt etablert innenfor Avfallsområdet (Avfallsforsk), der Østfoldforskning har vært en sentral støttespiller i utviklingen av nettverket. Regionalt er samarbeidet med Høgskolen i Østfold og Universitetet for Miljø- og Biovitenskap blitt ennå mer styrket gjennom VRI-samarbeidet. Nasjonalt har VRI også bidratt til styrket samarbeid med NIBR innenfor regional næringsutvikling og med NTNU gjennom Edwor-programmet. I tillegg er det videreført et tett samarbeid innenfor et nettverk av FoU-miljøer rundt Skagerrak og det strategiske samarbeidet med Aalborg Universitet om dr.gradsutdanning, gjesteprofessorat og prosjektsamarbeid og med Gøteborg Universitet.

7.11.1 Disponering av grunnbevilgningen

Østfoldforskning har mottatt 1,3 millioner i grunnbevilgning for 2009. Disse midlene har blitt benyttet til tre hovedformål:

- Å støtte opp under dr. gradsprogrammene i Østfoldforskning
- Deltagelse i internasjonale forskerkonferanser, workshops, og presentasjon av forskningsarbeid i tilknytning til disse gjennom foredrag og postere
- Nettverksbygging med andre fagmiljøer for å styrke den faglige utviklingen i Østfoldforskning

En ansatt leverte avhandling/disputerte i 2009. Etter dette har ytterligere en startet opp slik at det i dag er fem ansatte som er i gang med dr. gradsprosjekter, hvorav to er i avslutningsfasen og vil levere avhandling/disputere i løpet av 2010, mens to er godt i gang med sine dr. gradsprogrammer. For de to første er sluttfinansieringen basert på egne midler fra instituttet, mens for de tre sistnevnte er finansieringen i stor grad dekket opp via stipendmidler gjennom ulike forskningsprogrammer. Østfoldforskning har i 2009 brukt ca. 50 prosent av grunnfinansieringen til å dekke opp finansieringen av dr. gradsprogrammene. To av dr. gradene er knyttet til virksomhets- og næringsutvikling med relevans for VRI-satsingen i Østfoldforskning, mens de resterende tre programmene er knyttet til forebyggende miljø, og har stor fokus på miljø- og klimaforskning. Tre av dr. gradskandidatene er kvinner, mens to er menn.

Østfoldforskning har også benyttet en større del av grunnbevilgningen (35 prosent) til å støtte opp under produksjon av papers/postere på internasjonale forskningskonferanser, der de fleste har reviewordning og publikasjon i Proceedings etter konferansen. Disse midlene har vært viktige for å presentere Østfoldforskningens FoU-virksomhet på en internasjonal arena, og ikke minst knytte kontakter og skape grunnlag for nettverksbygging med andre fagmiljøer. Midlene er prioritert inn mot større europeiske/internasjonale konferanser innenfor organisasjoner som er sentrale for de fagområdene Østfoldforskning arbeider på, og det er også prioritert deltagelse fra 2-3 forskere på utvalgte større konferanser, for å få større effekt av deltagelsen.

Endelig er en mindre del av grunnbevilgningen (15 prosent) benyttet til nettverksutvikling, for å styrke samarbeidet inn mot andre FoU-institusjoner nasjonalt og internasjonalt.

7.11.3 Høydepunkter fra forskningen

VRI Østfold – Innovasjon og fornyelse i en industriregion i omstilling

I prosjektet gjennomføres det aksjonsorientert forskning i bedrifter tilknyttet VRI-satsingene. Målet er å bidra til næringsutvikling gjennom å styrke verdiskapingsevnen i næringen bl.a. ved å overføre forskerkompetanse til bedriftene. Østfold har to prioriterte satsingsområder i VRI-prosjektet: Emballasje/næringsmiddelindustri og Energi og miljø, med fokus på fornybar energi/IKT og energihandel- og gjenvinningsindustri. En omstilling til et mer kompetansebasert og mangfoldig næringsliv i regionen vil kreve et hevet kompetansenivå, noe VRI skal bidra til.

Prosjektet fokuserer på:

- Gjennomføring av parts- og medvirkningsbasert organisering av bedriftsinterne innovasjonsprosesser. Prosessene i bedriftene understøttes av deltakelse i eksterne nettverk og bruk av ekstern FoU-kompetanse.
- Betydningen av en samarbeidspreget organisasjonskultur, både som forutsetning for gjennomføring av innovasjonsprosesser, men også som noe som skapes, utvikles og vedlikeholdes gjennom slike prosesser.

Prosjektet gjennomføres i tett samarbeid mellom Østfoldforskning, Høgskolen i Østfold, partene i arbeidslivet og Østfold Fylkeskommune. Det er to dr. gradsprogrammer knyttet opp til prosjektet, der en fra Østfoldforskning og en fra Høgskolen i Østfold tar dr. grad gjennom Edwor-programmet.

Bunn til Munn

Hvitfisk som torsk, hyse, sei og lysing som er villfanget representerer en verdifull matressurs, både fordi det er sunn mat og er høstet fra bestander som bruker naturens eget produksjonsapparat. Fangst, foredling, lagring, emballering og distribusjon av hvitfisk medfører imidlertid flere miljøpåvirkninger som inngrep i marine økosystem, overbeskatning av fiskebestander, påvirkning på bunnfauna og –flora ved tråling, bifangst som kastes. Påvirkning på miljø- og ressursforhold varierer i stor grad mellom ulike fangstformer. Studier viser at linefiske generelt gir opphav til langt mindre uønsket bifangst enn for eksempel tråling. Energiforbruket ble også antatt å være svært forskjellig for de forskjellige fangsformene.

Hovedmålet for prosjektet var derfor å bidra til å øke miljø- og ressurseffektiviteten i fiskerisektoren og bedre tilgang på ”ren norsk mat” av høy kvalitet (1). Dette skulle skje gjennom økt fangst og omsetning av linefisket hvitfisk basert på selektive og ressurseffektive fiskemetoder (2), og på at kvaliteten blir differensiert gjennom verdikjeden. Prosjektet skulle bidra til økt verdiskaping i hele verdikjeden knyttet til linefisket hvitfisk.

Gjennom prosjektet har Domstein Fish etablert et produktspekter av linefanget (krokfanget) fisk med miljøgaranti og deklarasjon som har blitt en suksess i Sverige. Etter at de deklarte produktene dukket opp i butikkene for ca et år siden har de oppnådd mye fokus fra like butikkjeder og omsetningen har økt med 55 prosent sammenlignet med tidligere torskeprodukter. Markedsveksten gir en god indikasjon på at fiskeprodukter fra bærekraftige fiskerier, spesielt krokfanget fisk, blir foretrukket i markedet dersom dokumentasjon gis eksplisitt og forståelig. Informasjon om Domsteins miljøgaranti kan fines på www.domstein.com

NCE Halden

NCE-programmet er opprettet for å forsterke innovasjonsaktiviteten i de mest vekstkraftige og internasjonalt orienterte næringsklyngene i Norge. For å få status som NCE må en rekke kriterier være oppfylt, blant annet relatert til spisskompetanse i verdensklasse, internasjonal orientering og stort potensiale for vekst i næringslivet.

Halden-klyngen er sterkt internasjonalt orientert og er fundamentert i klyngens lange tradisjon innenfor omfattende internasjonal FoU og forretningsvirksomhet som startet i 1958 gjennom etableringen av OECD prosjektet i Halden i regi av Institutt for energiteknikk. Rundt 200 internasjonale energiselskaper og myndighetsorganisasjoner i over 20 land inngår i dag i næringsklyngens nettverk. Klyngen har vært med på å bygge opp det nordiske kraftmarkedet og har levert de fleste virksomhetskritiske IT-systemene som benyttes for finansiell og fysisk krafthandel.

Klyngen har bevist internasjonal gjennomslagskraft blant annet gjennom leveranser av energibørser til en rekke land som for eksempel Frankrike, Tyskland, USA, Canada, Korea,

Filippinene, Australia, Portugal/Spania, Sør-Afrika og Irland. Klyngens innovasjonsstyrke er demonstrert gjennom leveranser av verdens første energibørs, verdens første børs for kyotokvoter og verdens første aktørsystemer for markedsbasert energi- og kvotehandel, noe som resulterte i at Halden CoE ble tildelt Rosingprisen for Grønn IT i 2008. Disse aktivitetene har gitt opphav til næringsvekst gjennom nyetableringer og til at internasjonale selskaper har etablert seg i Halden, som for eksempel NASDAQ OMX som er en av verdens største børsselskaper og Tieto som er et av Nordens største IT-selskaper med omfattende virksomhet knyttet til blant annet energisektoren.

Foruten Østfoldforskning står et konsortium bestående av IT- og teknologiselskaper i Halden-regionen (blant annet NASDAQ OMX, Nexans, Navita Systems, SAAB Microwave Systems, Tieto, moreCom), industripartnere fra energibransjen (Statkraft, Fortum Markets, Østfold Energi, Det Norske Veritas, DnBNOR Markets, m. fl.) samt forsknings- og utdanningsmiljøer i Østfold/Follo-regionen (IFE, Høgskolen i Østfold, Østfoldforskning og UMB på Ås). Initiativet har også god støtte fra offentlige aktører, blant annet Halden kommune som har bevilget penger til to professorater. Senteret vil ledes av Forskningsparken Inkubator Halden.

I tillegg til mål om grønn næringsvekst, har senteret målsetning om å etablere flere utdanningstilbud på master- og doktorgradsnivå, både innenfor IT og energihandel. Et simulerings- og scenariosenter vil danne grunnlaget for mange av forskningsaktivitetene. Prosjektet omfatter også planer om bygging av et nytt nærings- og opplæringscenter med ca 8 000 m² areal nær Høgskolen i Østfold på Remmen. Dette vil bli en synlig og konkret ramme rundt ideen om å gjøre Østfoldregionen til et verdensledende senter for utvikling av grønn energi.

7.12 Østlandsforskning

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	1,8	9	Årsverk totalt	24
SIP	0,8	4	herav kvinner	11
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	22
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	2,6	13	herav kvinner	9
			Antall ansatte med doktorgrad	7
Andre driftsinntekter etter kilde			herav kvinner	1
Offentlig forvaltning	10,5	51	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,32
Næringsliv	1,7	8		
Utlandet	1,2	6	Vitenskapelig produksjon	
Annet	1,9	9	Antall artikler i periodika og serier	9
Sum totale driftsinntekter	20,4	100	Antall artikler i antologier	19
			Antall monografier	0
Driftskostnader	20,8			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	-0,3	-2 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,97
Årsresultat	0,1			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	8,9	43 %		

<http://www.ostforsk.no/>

Østlandsforskning (ØF) ble etablert i 1984. Instituttets formål er å være en sentral aktør i Innlandets innovasjons- og kompetansesystem og utvikle nasjonal og internasjonal spisskompetanse innenfor sine satsingsområder. En viktig oppgave for ØF er å ivareta regionale FoU-behov for både næringsliv og offentlige institusjoner og slik bidra til kunnskapsutvikling, innovasjon og verdiskaping i Innlandet.

ØFs faglige virksomhet er organisert i to hovedområder og forskningsgrupper:

Velferd, organisasjon og kommunalforskning (VOK)

- Arbeid, sykefravær og helse
- Oppvekst og velferd
- Evalueringer og følgeforskning
- Satsingsområdet innenfor denne gruppen er innovasjon og omstilling i offentlig sektor

Næringsliv og regional utvikling (RN)

- Nyskaping og innovasjonssystemer
- Næringsanalyser
- Befolkning og bosetting
- Satsingsområdet innenfor denne gruppen er naturbasert næringsutvikling og utmarksforskning

I tillegg har ØF et satsningsområde som går på tvers av de to forskningsgruppene; kulturnæringer og kulturbasert regional utvikling. Videre er det en bred satsing mot innovasjon i næringslivet gjennom VRI-Innlandet som også medfører et tett samarbeid med både næringsliv, regionale utviklingsaktører og høgskoler i Hedmark og Oppland foruten NIBR og SINTEF. Problemstillinger og forskning innenfor ØFs satsingsområder har regional forankring samtidig som de har forskningsmessig og samfunnsmessig interesse både nasjonalt og internasjonalt.

Viktige oppgaver ved instituttet i 2009:

- Ekstraordinær satsing på kompetanseutvikling, publisering og prosjektutvikling. Satsingen har sin bakgrunn i det etterslep som ble skapt på disse områder gjennom 2008 da hovedfokus, under de daværende vanskelige driftsforhold etter brannen i november 2007, var på å gjennomføre pågående prosjekter og å oppfylle inngåtte kontrakter. Satsingen resulterte i at tre ansatte i hovedstilling fikk avsluttet sine doktorgradsarbeider i løpet av året. I tillegg har de ansatte bidratt i 31 vitenskapelige publiseringer og en lang rekke andre formidlinger.
- Markering av 25-årsjubileum for etableringen i 1984 bl.a. med et større jubileumsarrangement og utarbeiding av "Historien om ØF".
- Krevende administrative oppgaver rundt omdanning til AS, skattespørsmålet og omorganisering av administrasjonen.
- Innenfor VRI-Innlandet har ØF bl.a. stått bak utgivelsen av en antologi med 19 artikler om samhandling og innovasjon i Innlandet.
- Som en del av ØFs satsing på innovasjonsforskning har man foruten VRI-satsingen ledet et nordisk prosjekt som har studert brukerdrevet innovasjon i bedrifter som produserer sportsutstyr. Prosjektet er finansiert av Nordisk Innovationscenter. Som en del av satsingen på naturbasert næringsutvikling, har ØF hatt en rekke prosjekter rettet mot skogbruk, treindustri, bioenergi, utmarksnærings, hytteutbygging og reiseliv.
- SIPen "Nettverk - en modell for innovasjon i kommunene?" hvor ØF utnytter erfaringene fra å bistå utviklings- og læringsnettverk i både offentlig (bl.a. TaKT) og privat sektor (bl.a. VRI) med sikte på å etablere et kunnskapsgrunnlag for innovasjon i kommunal sektor.

- ØF har hatt betydelig forskningsaktivitet rundt ungdom, utdanning og arbeidsliv (herunder entreprenørskap i skolen) og har utført flere regionale analyser, primært på Østlandet.
- I tillegg har ØF for åttende året gjort datainnsamling og utarbeiding av regionale konjunkturrapporter for Norges Banks regionale nettverk.

7.12.1 Disponering av grunnbevilgningen

Forskningsrådet bidro i 2009 med en grunnbevilgning på kr. 1 807 000. Grunnbevilgningen blir gjort til en kunde i ØFs prosjektstyrings- og økonomisystem og i sin helhet disponert til direkteutgifter og forskertimer basert på søknad fra, eller tildeling til, forskerne. Midlene kan brukes til nettverksbygging/internasjonalisering, kompetanseutvikling og faglig fornyelse, kvalitetssikring av forskningens resultater, publisering og formidling og/eller oppbygging av egen kompetanse, herunder veiledning og doktorgradsutdanning knyttet til forskning innenfor instituttets virksomhetsområde.

Fordelingen på ulike kategorier varierer fra år til år. Det er også vanskelig å kategorisere aktivitetene. Det å gi støtte til deltakelse på en internasjonal forskerkonferanse med et paper kan jo både ses på som støtte til publisering, nettverksbygging, internasjonalisering, kvalitetssikring av virksomheten og oppbygging av kompetanse, og kan også gjerne være element i et dr. gradsløp. ØF mener imidlertid at grunnbevilgningen i 2009, i likhet med foregående år, ble fordelt med ca. en tredjedel til kvalitetssikring og ca. en tredjedel til dr. gradsutdanning og annen oppbygging av egen kompetanse. Cirka en fjerdedel gikk til nettverksbygging/internasjonalisering, kompetanseutvikling og faglig fornyelse av staben og snaut 10 prosent til ren publisering og formidling.

Satsingen på faglig utvikling resulterte i 2009 i at tre ansatte i hovedstilling fikk avsluttet sine doktorgradsarbeider og disputert. I tillegg har de ansatte bidratt i 31 vitenskaplige publiseringer (artikler i tidsskrifter med fagfelleevaluering og i antologier på vitenskaplig forlag), 9 bokkapitler og artikler i fagtidsskrift og 15 vitenskaplige paper til norske og internasjonale konferanser. Disse resultatene hadde det ikke vært mulig å oppnå uten grunnbevilgningen. I tillegg ble det utarbeidet rundt 30 rapporter i egne og andres skriftserier og over 90 populærvitenskaplige foredrag.

7.12.2 Høydepunkter fra forskningen

Users' role in innovation processes in the sports equipment industry - experiences and lessons

Hovedmålet med dette prosjektet har vært å bidra til økt kunnskap om brukerdrevet innovasjon, og foreslå hvordan kunnskap om dette kan bli inkludert i innovasjonsarbeidet og innovasjonssystemene både for sportsutstyrindustrien og for andre næringer. Analysene er hovedsakelig basert på case-studier av hvordan bedrifter i den nordiske sportsutstyr- og "outdoor" industrien, særlig utstyrprodusenter for vinteridrett og friluftsliv, involverer brukerne i sitt innovasjonsarbeid. Studien bygger på et stort antall intervjuer i tillegg til omfattende analyser av tilgjengelig skriftlig materiale og forskningslitteratur. Resultatene fokuserer på identifisering av viktige brukergrupper i produsentenes innovasjonssyklus: profesjonelle og sponsede brukere, entusiastiske amatører, lidenskapelige innsidere, og kjeder og detaljister. Det vurderes i hvilken grad disse brukerne påvirker eller deltar i innovasjonsprosesser innen teknisk design, visuell design, merkevarebygging og utvikling av produktsystemer. Rapporten konkluderer med anbefalinger til bedriftene og til offentlige myndigheter om hvordan anvendelsen og effekten av brukerdrevet innovasjon kan styrkes. Her presenteres noen illustrerende eksempler på hvordan bedrifter samspiller med ulike brukergrupper i innovasjonsprosesser, og hvordan offentlige virkemidler og tiltak kan bidra for å styrke nyskapsarbeidet. Prosjektet er gjennomført i nært

samarbeid med Uppsalas Universitet og det finske senteret for forbruksforskning og er i hovedsak finansiert av Nordisk InnovationsCenter.

Social Factors Contributing to Sickness Abscense (SOFAC),

SOFAC er et fireårig samarbeidsprosjekt innenfor NFRs sykefraværsprogram mellom Østlandsforskning og Høgskolen i Lillehammer, og det deltar også forskere ved Karlstads Universitet, Universitetet i Oslo og Høgskolen i Gjøvik. Prosjektets målsetting er å studere hvordan sosiale forhold virker inn på sykefravær og eksklusjon i Norge og i Sverige. Arbeidet er strukturert rundt seks arbeidsgrupper. Funn fra den første arbeidsgruppen er presentert i en serie fagseminarer om sykdom og sykefravær ved UiO og ved HiL våren 2010, og det er blant annet utviklet et begrepsmessig rammeverk som kan brukes til å forstå og diskutere ”grå” tilfeller av sykdom og sykefravær. I tillegg til å ha gjennomført en rekke arbeidsmøter og forarbeid til kvalitative og kvantitative datainnsamlinger i 2010 og 2011, så er alle forskerne i SOFAC involvert i arbeidet med en vitenskapelig antologi om sykefravær som utgis allerede høsten 2010. Med denne viktige publikasjonen har prosjektet fått en god start. ØF anser at SOFAC er et viktig bidrag til utviklingen av samfunnsvitenskaplig forskning i Innlandet, og et godt eksempel på hvordan regionens FoU-miljø kan hevde seg i den nasjonale konkurransen når vi forener fagmiljø, ressurser og nettverk.

Kvinner i forsvaret

ØF har siden 2008 deltatt i et arbeid som har som overordnet formål å fremskaffe kunnskap som kan understøtte Forsvarets arbeid med å rekruttere og beholde personell - både kvinner og menn. Prosjektet er et samarbeid mellom Forsvarsdepartementet, Forsvarets forskningsinstitutt, Vernepliktsverket, Krigsskolen Linderud og ØF. ØFs prosjekt retter seg mot soldater i førstegangstjeneste av begge kjønn, samt et utvalg kvinner og menn som fortsetter etter endt førstegangstjeneste. Mens arbeidet i 2008 for ØFs del gikk ut på å utarbeide et kunnskapsunderlag, presentere et teoretisk kjønnsperspektiv og lage et opplegg for videre forskning, har ØF i 2009 vært ute i tre avdelinger i Hæren for å se på kvinner og menns motivasjon for å gå inn i Forsvaret, deres opplevelser og erfaringer underveis, og hvilke konsekvenser disse opplevelsene og erfaringene har for motivasjon og videre karriere i Forsvaret. Funnene fra prosjektet i 2009 viser at det er et sprik i Forsvarets uttalte målsetninger om at de ønsker flere kvinner i Forsvaret og de praksiser og holdninger som dominerer både blant menn og kvinner i Forsvaret. Dette gir seg utslag i ekskluderingsmekanismer som gjør at kvinner over tid velger seg bort fra Forsvaret. Eksempler finnes i språket, dvs. hva som formidles til jenter og gutter, praksiser når det gjelder jente- og gutterom, for eksempel hvor jenterommene er plassert i forhold til gutterommene og hvilke regler som gjelder for gutter på jenterom og omvendt. Andre forhold kan være arbeidsfordelingen mellom kvinner og menn i tjenesten og normer og praksis som dominerer i felt. Det handler ikke bare om hva som sies og gjøres, men om hvordan og ikke minst hvorfor det sies og gjøres. Hva, hvordan og hvorfor ting sies og gjøres har konsekvenser for rekruttering av kvinner til Forsvaret og for å beholde dem der.

7.13 Arbeidsforskningsinstituttet (AFI)

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	5,3	14	Årsverk totalt	38
SIP	1,1	3	herav kvinner	24
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	32
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	10,5	27	herav kvinner	19
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			Antall ansatte med doktorgrad	13
Offentlig forvaltning	11,7	30	herav kvinner	9
Næringsliv	5,8	15	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,41
Utlandet	1,6	4	Vitenskapelig produksjon	
Annet	2,8	7	Antall artikler i periodika og serier	20
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>38,8</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	9
Driftskostnader	38,2		Antall monografier	3
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	0,7	2 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	1,34
Årsresultat	1,4			
<u>Egenkapital (% av totalkapitalen)</u>	<u>12,4</u>	<u>47 %</u>		

<http://www.afi-wri.no/>

AFIs forskning skal bidra aktivt til utviklingen av et bærekraftig arbeidsliv og samfunn på en kritisk og konstruktiv måte. Instituttets forskere jobber i nært samarbeid med det praktiske arbeidsliv med fokus på å styrke verdiskaping, øke deltakelse i arbeidslivet og styrke utviklingen av virksomhetene. AFIs forskning skal bistå de som fatter beslutninger og løser oppgavene i politikken, bedriftene, organisasjonene og i forvaltningen. Samtidig skal forskningen bidra til den vitenskapelige kunnskapsutviklingen rundt organisering og utvikling av arbeidslivet.

AFIs forskning dreier seg i hovedsak om fire forhold:

- Deltakelse i arbeidslivet
- Arbeidsorganisering og arbeidsmiljø
- Organisering av offentlig forvaltning og tjenester
- Samarbeid og medvirkning i og mellom bedrifter

Instituttet gjennomfører en rekke prosjekter hvor formålet er å øke kunnskapen om muligheter og hindringer for å nå målene om utvikling av et verdiskapende, bærekraftig arbeidsliv. Et mål med forskningen er å stimulere aktørene til utviklingsarbeid. AFI søker på denne måten å kombinere kunnskapsutvikling med implementering.

Sentrale prosjektområder i 2009 har vært:

- Betingelser for likestilt deltakelse i arbeidslivet
- Evaluering av NAV-reformen

- Evaluering av nye virkemidler for inkludering
- Studier av unge med funksjonsnedsettelse overgang fra utdanning til arbeid
- Betingelser for regional innovasjon
- Arbeidsmiljøanalyser
- Konfliktløsning i virksomheter
- Oversiktsanalyser av tilstand og utvikling i norsk arbeidsliv

Den faglige virksomheten drives i to forskningsgrupper; henholdsvis OrganisasjonsUtvikling og Innovasjon (OUI) og Mangfold, Inkludering og Organisering (MIO).

AFI samarbeider med IRIS, Høgskolen i Oslo og Universitetet i Stavanger om forskningssenteret PreSenter som har som hovedmål å bidra til at kunnskap om inkludering i arbeidslivet kan nyttiggjøres av arbeidslivet.

Aksjene i AFI forvaltes av Høgskolen i Oslo, Høgskolen i Vestfold og Universitetet i Agder på vegne av Kunnskapsdepartementet.

7.13.1 Disponering av grunnbevilgningen

Arbeidsforskningsinstituttet mottok I 2009 grunnbevilgning på kr 5 292 000 som ble disponert slik:

Nettverksbygging, kompetanseutvikling og faglig fornyelse av forskerstaben: 1 855 000

Dekker utgifter til deltakelse på ulike seminarer og forskerkonferanser i inn- og utland i tillegg til forskernes tid til egen kompetanseheving gjennom litteraturstudier m.v.

Kvalitetssikring av forskningens resultater: 275 000

Hovedansvaret for kvalitetssikring av instituttets publikasjoner og prosjekter ligger hos forskningslederne. I tillegg gjennomgås alle rapporter i AFIs egen rapportserie av seniorforskere ved instituttet før offentliggjøring.

Publisering og formidling knyttet til egeninitiert forskning: 2 198 000

Mer enn 40 prosent av grunnbevilgningen er brukt til å dekke forskertid som medgår til arbeid med vitenskapelig publisering. Instituttet fikk i 2009 publisert totalt 32 vitenskapelige artikler i antologier og tidsskrifter med referee. I tillegg har instituttets forskere hatt en omfattende formidlingsvirksomhet gjennom forelesninger/foredrag, fremleggelse av papers på konferanser, kronikker i pressen m.v.

Oppbygging av egen kompetanse, herunder veiledning og dr.gradsutdanning: 964 000

I alt fire forskere har arbeidet med sin dr. grad i løpet av året. En kandidat disputerte i løpet av 2009, Anne Inga Hilsen. Av de øvrige kandidatene vil to trolig fullføre i løpet av 2010.

7.13.2 Høydepunkt er fra forskningen

Evaluering av forsøk med sekstimers dag

Etter to års forsøksdrift med sekstimers dag på TINE Heimdal har produktiviteten økt med 30 prosent, sykefraværet er redusert fra 11 til 7 prosent og arbeidsmiljøet er bedre enn noensinne. Hvordan kan disse resultatene forklares? Dette drøftes i rapporten "Gammel industri med nytt innhold". Mens tidligere forskning på sekstimersdagen i stor grad har fokusert på de økonomiske - og helsemessige effektene av sekstimersdagen, vektlegger denne evaluering selve prosessen, det vil si hvordan man konkret gikk frem for å omsette et vedtak om sekstimersdag til praktisk handling. Gjennom dette prosjektet avdekker forskerne betydningen av organisasjonsutvikling for å skape gode resultater. Samarbeidet om sekstimersdagen medførte både individuell og

organisatorisk læring. Partene på bedriften samarbeidet om utvikling av smartere arbeidsprosesser, arbeidstidsprosesser og ledelse. Det er dette utviklingssamarbeidet som la grunnlaget for de gode resultatene.

YS Arbeidslivsbarometer

AFI har utarbeidet et barometer over tilstanden i norsk arbeidsliv for Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund. YS Arbeidslivsbarometer skal hvert år måle trykket i norsk arbeidsliv og har som ambisjon å overskride fragmentariske beskrivelser og analyser. Barometeret bygger på norsk arbeidslivsforskning og statistikk, internasjonale undersøkelser og databaser og en fersk spørreundersøkelse blant norske arbeidstakere. YS Arbeidslivsbarometer dekker 6 ulike nøkkelområder: 1 Fagforeningers legitimitet, 2 Oppslutningen om kollektiv lønnsdannelse, 3 Arbeidsvilkår, stress og mestring, 4 Fravær av diskriminering, 5 Likestilt deltakelse og 6 Trygghet og tilknytning. YS Arbeidslivsbarometer viser at arbeidslivutviklingen bør studeres med bakgrunn i ulikheter i inntekt og arbeidstid på den ene siden og utdanning på den andre. Det samlede bildet viser at forståelsen for fagforeninger er utbredt, lite oppslutning om individualisering av lønnsdannelsen og at arbeidslivet er blitt mer krevende, men at mestringsevnen blant norske arbeidstakere er bra. Det tegnes også et bilde av et sterkt kjønnsdelt norsk arbeidsliv hvor enkelte grupper er usikre på sin fremtidige tilknytning til arbeidslivet.

Evaluerings av NAV-reformen

AFI leder modulen som studerer den lokale iverksettingen av NAV-reformen. Hovedfunnene fra midtveiseevalueringen ble presentert på en konferanse i regi av NFR. Forskere fra AFI har publisert to artikler i temanummeret som Tidsskrift for Velferdsforskning hadde om NAV-reformen. Det analyseres hvordan utviklingsprosessen av den nye NAV-tjenesten foregår på de lokale NAV-kontorene og hvordan den sentrale reformen med sine grep og begreper skaper ulike anledninger for utviklingsprosesser som ansatte og ledere ved de lokale NAV-kontorene må arbeide seg gjennom. Hva de ansatte ender opp med å gjøre når de arbeider seg gjennom utviklingsprosessen, er hva som til syvende og sist blir stående som den nye praksisen. Dette forklarer hvordan og hvorfor den nye NAV-tjenesten utvikler seg på ulike måter og til ulike praksiser på de lokale NAV-kontorene. Til slutt pekes det på konsekvenser for ledelse av utviklingsprosessen.

Man analyserer styringen av iverksettingen av NAV-reformen, sett fra NAV-kontorene. De peker på at iverksettingen har preg av "oppdragsstyring" – en systematisk forming av velferdsforvaltningen mot ett mål ovenfra og ned, noe som gir lite rom for den lokale utviklingsoppgaven og lokal autonomi i utviklingen av NAV-kontorene. Dette skiller styringen av iverksettingen av reformen fra det som var bestillingen i stortingsproposisjonen. Den inviterte til "samstyring" bygget på dialog og samarbeid mellom gjensidige og likeverdige parter rettet mot å iverksette flermålsforvaltning. Styringen skjer ved resultatkrav og produksjonsfokus, ved uttrekk av oppgaver og myndighet fra NAV-kontorene og ved nye arbeidsredskaper og dataverktøy, som begge deler skaper opplæringsbehov blant medarbeiderne på lokalkontorene. Alt begrenser ressursene som kan brukes til den lokale omstillings- og utviklingsprosessen. Konsekvensene er svak framdrift i det lokale integrasjonsarbeidet og utilstrekkelig kvalitet i oppfølging av brukerne.

7.14 Chr. Michelsens Institutt (CMI)

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	12,9	18	Årsverk totalt	57
SIP	1,1	2	herav kvinner	29
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	42
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	17,7	24	herav kvinner	20
Andre driftsinntekter etter kilde			Antall ansatte med doktorgrad	24
			herav kvinner	11
Offentlig forvaltning	22,8	31	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,57
Næringsliv	0,3	0		
Utlandet	15,1	21	Vitenskapelig produksjon	
Annet	2,8	4	Antall artikler i periodika og serier	31
Sum totale driftsinntekter	72,7	100	Antall artikler i antologier	12
			Antall monografier	2
Driftskostnader	71,3			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	1,4	2 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	1,43
Årsresultat	0,3			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	15,9	17 %		

<http://www.cmi.no/>

CMI er et samfunnsvitenskapelig forskningsinstitutt med fokus på internasjonale utviklingspolitiske utfordringer og menneskerettigheter, herunder politiske, sosiale og økonomiske rettigheter. CMI holder til i Bergen og er ett av Nordens ledende miljøer for anvendt utviklingsforskning. CMI har en flerfaglig forskningsprofil forankret i fire tematiske forskningsgrupper:

- Rettigheter, demokrati og utvikling
- Fred, konflikt og staten
- Fattigdomsreduksjon
- Reformen i offentlig sektor

I strategiperioden 2006-2010 vil CMI gjennom forskning og rådgiving bidra til politikk og tiltak som reduserer fattigdom, styrker menneskerettighetene og fremmer fred. Slik vil CMI opprettholde sin posisjon og rolle som et ledende utviklingspolitisk forskningsmiljø i Norge. CMIs forskning skal fremme kunnskap som bidrar til utvikling og sosial rettferdighet, menneskerettigheter og fredelig løsning av konflikter. CMI skal informere og påvirke politiske beslutninger og bidra til offentlig debatt om internasjonale utviklingsspørsmål. CMIs forskning er spesielt rettet mot Afrika, Asia, Midtøsten og Latin- Amerika og er konsentrert om land som er viktige for Norges utviklingspolitiske engasjement. Gjennom et tett samarbeid med forskere i sør skal CMI gjennom sin forskning fremme utviklingslandenes perspektiv.

7.14.1 Disponering av grunnbevilgningen

Grunnbevilgningen fra Norges Forskningsråd til CMI utgjorde i 2009 ca 17 prosent av instituttets omsetning fra forskningsvirksomheten. Dette er omtrent samme nivå som i 2008. CMI bruker grunnbevilgningen strategisk og bevisst til å utvikle ny og relevant forskning og kompetanse på den ene siden, og kvalitetssikring, publisering og formidling på den andre siden.

Grunnbevilgningen ble i 2009 disponert til instituttinitiert forskning inkl kvalitetssikring, publisering og formidling med ca kr 9 300 000, samt nettverksbygging, kompetanseutvikling mv. med ca kr 2 270 000.

Første kategori inkluderer forskerinitierte prosjekter der CMI allokerte ca 2,5 millioner kroner i 2009 samt arbeid med akkvisisjon av nye strategisk viktige prosjektet (søknader, anbud) der ca 1,05 million kroner ble brukt. Det er også disponert midler til faglige reiser uten prosjektfinansiering (nærmere 126 000 kroner).

Utover dette ble det avsatt midler til biblioteket. CMI-biblioteket som har nasjonale oppgaver innen utviklingsforskning, fikk en allokering på ca. 1,5 millioner kroner. Kvalitetssikringsarbeid/administrasjon av forskningsgrupper, programmer og prosjekter, samt annet utviklingsarbeid beløp seg til ca 1,9 mill. Vi betrakter dette som viktige komponenter i kvalitetssikringen av instituttets faglige virksomhet.

CMI fortsetter å legge vekt på formidling selv om vi prøver å legge dette viktige arbeidet inn i prosjektbudsjettene. Ca kr 1,3 mill har gått direkte til publiserings og skrivearbeid, samt annen formidling. I tillegg til dette kan ca 450 000 knyttes til formidlingskostnader/drift av kommunikasjonsenhet ved CMI(lønnsmidler etc.).

Til nettverksbygging, kompetanseutvikling m.v. har det blitt bevilget ca 2,3 mill, derav 1,3 mill til sluttfinansiering av dr. grader. Den resterende summen inkluderer primært møter og seminarer, eksplisitt nettverksarbeid og deltakelse i utvalg, komiteer og forskergrupper (inkl. internasjonale nettverk).

Utover dette er ca kr 450 000 av grunnbevilgningen benyttet til såkalte såkornmidler/strategiske midler som har blitt bevilget etter interne søknadsrunder. Dette kommer i tillegg til en ikke-øremerket bevilgning på kr 890 000 fra UD som har gått til det samme formålet. Kunnskapsdepartementet videreførte i 2009 sin bevilgning på kr 1,3 million kroner som tidligere har vært øremerket menneskerettighetsforskning. Instituttet har inntil videre valgt å opprettholde menneskerettighetsforskningen på samme nivå som tidligere.

7.14.3 Høydepunkter fra forskningen

Helsetjenester i lavinntektsland

CMI's strategisk instituttprogram Global Helse og Uvikling ble avsluttet i 2009. Målet for programmet var økt forståelse av helsesystemer og utfordringene knyttet til levering av helsetjenester i lavinntektsland. Gjennom samarbeid med nasjonale og internasjonale institusjoner, spesielt med Senter for Internasjonal Helse og HEB (Health Economics Bergen), Universitetet i Bergen, har CMI etablert en ledende forskningsgruppe innen samfunnsvitenskapelig helsetjenesteforskning i lavinntektsland.

Programmet har hatt stor aktivitet med mange ulike prosjekter som bl.a. har studert ulikheter i den geografiske fordelingen av helsearbeidere, forhold som påvirker helsearbeideres karrierevalg, kvalitet på primærhelsetjenester, ulikheter i tjenestekvalitet mellom offentlige og private tilbydere, produktivitet i helsesektoren, bruk av resultatbaserte avlønningssystemer for å bedre mødrehelse,

sammenhengen mellom barns ernæring og økonomisk utvikling, betydningen av korrupsjon for kvaliteten på helsetjenester, prinsipper og metoder for allokering av knappe helseressurser, samt virkninger av rettsliggjøring av helse på tilbudet av og fordelingen av helsetjenester. Programmet har bidratt til å videreutvikle metoder for måling av kvalitet på primærhelsetjenester. Disse metodene tas nå i bruk av Verdensbanken. Et annet viktig funn er at flere helsearbeidere ikke nødvendigvis er det som skal til for å heve kvaliteten på helsetjenesten. Kunnskap om hvordan motivasjonen kan styrkes er viktigere for å bidra til høyere kvalitet. Global Helse og Utvikling kan vise til bred formidlingsvirksomhet med blant annet seks publiserte artikler i internasjonale tidsskrift (samt like mange under publisering) og ca 35 innlegg på konferanser, seminarer o.l. Programmet har klart å kombinere grunnforskning av høy kvalitet med anvendte forskningsoppdrag for Norad, Utenriksdepartementet og Verdensbanken. Tre Phd studenter og flere Master studenter har vært del av programmet.

Publiseringsrekord

Kommunikasjon og formidling til hovedmottagergrupper har høy prioritet på CMI. I 2009 satte instituttet ny publiseringsrekord med 60 UHR-poeng. Dette representerer mer enn en fordobling av tidligere årlig gjennomsnitt, og er et kollektivt faglig høydepunkt. CMI forskere publiserte blant annet 13 artikler i nivå 2 tidsskrift. CMI oppmuntrer til tverrfaglig forskning, men lykkes samtidig med å publisere i de fremste fagtidsskriftene i tillegg til tematiske og regionale tidsskrift som Journal of Southern African Studies, World Development og International Political Science Review, Journal of Refugee Studies, og Journal of Health Economics.

Forskningsprogrammet Politics of Faith hadde spesiell høy publisering i 2009. Politics of Faith er et flerfaglig forskningsprogram som ser på og analyserer sammenhengen mellom religion og politisk utvikling, spesielt i Sør. Gjennom forskning på ulike religiøse tradisjoner og på hvordan religion påvirker politiske og sosiale prosesser i forskjellige land og samfunn, søker programmet å utarbeide et teoretisk rammeverk for en bedre og bredere forståelse av religionens rolle i politiske prosesser og sosial utvikling. I 2009 har forskningen spesielt fokusert på ulike aspekter av Islam i Midt-Østen, Sudan, Indonesia og Nord-Europa, og programmets medlemmer publiserte svært mye om temaet i 2009, både i rangerte tidsskrift og i norske massemedier. Programmets leder Anne Sofie Roald publiserte boken Muslimer i nya samhällen. Om individuelle och kollektiva rättigheter hvor hun tar opp utfordringer i den multikulturelle Sverige og analyserer spenninger mellom individuelle og kollektive rettigheter. I tillegg publiserte forskningsgruppen til sammen seks artikler i rangerte tidsskrift og tre bokkapitler på rangerte forlag på dette temaet i tillegg til fem kronikker i norske aviser.

CMI i sentrum

I 2009 flyttet CMI sin virksomhet fra Fantoft til et nytt bygg i Bergen sentrum. CMI er nå samlokalisert med utviklingsforskere fra Universitet i Bergen. Det nye bygget i Jekteviksbakken 31 samler ca 100 forskere fra det Juridiske fakultet, Uni Global, Senter for Midt-Østen-studier og CMI. I hjertet av bygget har CMI sammen med UiB etablert Bergen ressurscenter for internasjonal utvikling hvor det foregår flere faglige arrangement hver uke. 12.-16. oktober ble det holdt åpningsuke: Fem dager i Bergen – én verden i utvikling med 24 ulike arrangement (seminarer, samtaler, boksalong, filmvisning og debatter). Ressurssenteret har gitt CMI og UiB en felles arena og møtested for forskningskommunikasjon, for debatter, samtaler, presentasjoner, filmvisninger og boksalonger og skapt et levende samlingssted hvor både forskere, studenter, den interesserte allmennhet, presse og byråkrater møtes og inviteres til å delta i samtaler og debatter. Her settes store og små spørsmål på dagsordenen. Arrangementene favner bredt. Bergen er blitt et nasjonalt og internasjonalt tyngdepunkt for formidling om utviklingsrelatert forskning.

7.15 Forskningsstiftelsen Fafo

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	12,0	11	Årsverk totalt	94
SIP	0,0	0	herav kvinner	51
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	78
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	10,3	9	herav kvinner	41
			Antall ansatte med doktorgrad	25
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			herav kvinner	12
Offentlig forvaltning	37,2	34	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,32
Næringsliv	38,8	35		
Utlandet	9,8	9	Vitenskapelig produksjon	
Annet	1,3	1	Antall artikler i periodika og serier	41
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>109,5</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	25
			Antall monografier	0
Driftskostnader	105,7			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	3,8	3 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,72
Årsresultat	5,7			
<u>Egenkapital (% av totalkapitalen)</u>	<u>30,0</u>	<u>24 %</u>		

<http://www.fafo.no/>

Forskningsstiftelsen Fafo har som vedtektsfestet formål å drive, eller eie aksjer i selskaper som driver anvendt forsknings- og utredningsarbeid som belyser viktige trekk i utviklingen nasjonalt og internasjonalt. Forskningsstiftelsen kan drive, eller eie aksjer i selskaper som driver arbeid relatert til forskning, dokumentasjon og informasjon. Stiftelsen har ikke erverv til formål.

Forskningsstiftelsen Fafo eier samtlige aksjer i de to selskapene Fafo Institutt for arbeidsliv- og velferdsforskning a/s (Fafo AVF) og Fafo Institutt for anvendte internasjonale studier a/s (Fafo AIS). Gjennom denne aktiviteten er Forskningsstiftelsen Fafo Norges største samfunnsvitenskaplige institutt målt i omsetning og antall forskerårsverk. Forskningsstiftelsen Fafo eier kontor og møte- og seminarlokaler i Borggata 2b. Dette sikrer begge forskningsinstituttene gode arbeidsforhold samtidig som det er kapasitet i bygget i Borggata til å drive utleie til andre kompetansebaserte virksomheter.

Målet med Forskningsstiftelsen Fafo er å utvikle kunnskap om deltakelse, levekår, demokrati, utvikling og verdiskaping. Basert på høye forskningsetiske og metodiske standarder er ønsket å bidra til samfunnsmessig fornyelse. Med et historisk utgangspunkt i norsk fagbevegelse er Fafos aktivitet basert på å levere kritisk og handlingsorientert forskning om arbeidsliv og velferdspolitik til sentrale beslutningstakere og beslutningsprosesser.

Stiftelsens forsknings- og utredningsaktivitet er konsentrert om organisert arbeidsliv og velferdspolitik nasjonalt og internasjonalt. Fafos institutter jobber innenfor en empirisk forskningstradisjon og har utviklet særlig kompetanse på innsamling og analyse av kvantitative data.

Fafo jobber i nær kontakt og dialog med brukere og oppdragsgivere, og samarbeider med et omfattende faglig nettverk. Det legges stor vekt på å skape møteplasser og formidle kunnskap fra prosjektene. Fafo har som mål å være en åpen og utadvendt forskningsstiftelse basert på oppdrag fra partene i arbeidslivet, bedrifter, offentlig administrasjon, frivillige organisasjoner, internasjonale organisasjoner og fond samt Norges forskningsråd, EU og andre internasjonale forskningsprogrammer.

2009 har vært preget av stabilitet i staben, god prosjektingang og høy faglig aktivitet. Det har blitt produsert nesten 50 vitenskapelige artikler i løpet av året, og de ansatte har holdt drøyt 400 brukerrettede foredrag. Fafo-konferansen, som ble avholdt i februar, hadde over 500 deltakere. Mange av Fafos prosjekter gjennomføres i samarbeid med andre forskningsinstitutter, både nasjonalt og internasjonalt, og andelen samarbeidsprosjekter er økende.

7.15.1 Disponering av grunnbevilgningen

Forskningsstiftelsen Fafo mottok en grunnbevilgning fra Norges forskningsråd på 12,048 mill. kr i 2009, dvs. 10,8 prosent av total omsetning, mot 9,7 prosent året før. Økningen skyldes hovedsakelig at et Strategisk Instituttprogram fra Norges Forskningsråd er konvertert til grunnbevilgning. For 2008 var summen av grunnbevilgning og SIP (dvs. basisfinansieringen) på 11 prosent av omsetningen. Forskningsstiftelsen Fafo har ingen nye Strategiske instituttprogram fra Norges Forskningsråd i 2009 slik at grunnbevilgningen nå i sin helhet utgjør stiftelsens basisfinansiering.

Bruk av grunnbevilgningen i 2009:

	AVF Mill kr	AIS Mill kr	Sum Mill kr
Egeninitiert forskning	1,2	1,5	2,8
Nettverksbygging, kompetanseutvikling og faglig fornyelse	0,7	1,1	1,7
Kvalitetssikring	2,3	0,4	2,7
Publisering og formidling	0,8	0,8	1,6
Doktorgradsutdanning	3,0	0,2	3,2
Sum	8,0	4,0	12,0

Fafo har hatt en økning i grunnbevilgning de senere årene, men har fremdeles en relativt lav grunnbevilgning sammenlignet med andre forskningsinstitutter. I 2008 lå gjennomsnittlig basisbevilgning i de nasjonale samfunnsvitenskapelige instituttene på 21 prosent.

Basisfinansiering fra Norges Forskningsråd beregnes fra og med 2009 delvis ut fra et sett av måleindikatorer eller kriterier, hvor vitenskapelig publisering, doktorgradsutdanning, forskningsrådsfinansierte prosjekter og andel av omsetningen som er oppdragsbasert utgjør de viktigste. Tildeling av basisbevilgning for 2010 viser at Forskningsstiftelsen Fafo har hatt god uttelling i dette systemet.

Forskningsrådet har valgt å gi basisbevilgningen direkte til Forskningsstiftelsen som fordeler denne videre til sine to heleide institutter i henhold til styrevedtak. I 2009 ble basisbevilgningen fordelt mellom Fafo AVF og Fafo AIS med utgangspunkt i antall ansatte forskere i instituttene. De to instituttene fordeler deretter bevilgningen til doktorgradfinansiering, publiseringstøtte, forskningsledelse og kvalitetssikring samt faglige utviklingsmidler. Alle aktiviteter fordeles som prosjektmidler og bruken følges opp og det føres prosjektreknskap. Publiseringstøtte til vitenskapelige artikler fordeles etter åpen utlysning og søknad fra den enkelte forsker i begge instituttene.

For Fafo AVFs del ble 37 prosent av basisbevilgningen i 2009 benyttet til å toppfinansiere åtte doktorgradsstipendiater, mens om lag tilsvarende andel ble brukt til kvalitetssikring og forskningsledelse. De resterende 30 prosent ble benyttet til å støtte akademiske publiseringer som ikke var prosjektfinansiert, strategiske utviklingsprosjekter, samt kompetanseutviklende tiltak som konferansedeltakelse, paperproduksjon mv. I 2009 ble det for Fafo AIS videreført et doktorgradsstipendiat og startet opp et nytt. Instituttet benyttet nesten 40 prosent av sin basisbevilgning egeninitiert forskning og 20 prosent til publiseringsstøtte. De resterende midlene gikk til forskningsledelse og kvalitetssikring.

Forskningsrådet ga ingen spesielle føringer for bruk av de frigjorte SIP-midlene for 2009. Fafo har primært brukt disse midlene til å styrke den vitenskapelige artikkelproduksjonen gjennom publiseringsstøtten, til å igangsette to doktorgrader mer enn planlagt og til å videreutvikle enkelte forskningsområder, som for eksempel Fafos forskning på migrasjon, arbeidsvandring og integrering (jf opprettelsen av MAI-portalen).

7.15.2 Høydepunkter fra forskningen

Utviklingen i de nordiske modellene

Fafo har flere prosjekter som omhandler utviklingen i de nordiske modellene. I 2009 ble det blant annet gjennomført et nordisk sammenliknende prosjekt. Prosjektet tok for seg det siste tiårets endringer i arbeidslivsmoellene, velferds- og sosialpolitikken, skattepolitikken, offentlig sektor, innvandrings- og integreringspolitikken, samt tiltakene mot finanskrisen. Et annet prosjekt omhandler arbeidsmobilitet i de nordiske landene. Prosjektet tar utgangspunkt i begrepet "flexicurity", og ser på variasjoner i innretningene på typiske flexicurity-elementer. I prosjektet deltar samarbeidspartnere fra Universitetene i Ålborg, Gøteborg og Tampere. Partnere fra de samme institusjonene er involvert i et prosjekt som Fafo fikk i forbindelse med den første utlysningen til det nye VAM-programmet. Prosjektet "Nordic models facing global crisis" omhandler arbeidsmarkedstilpasninger, sysselsetting og sosial inkludering i lys av den økonomiske krisa, og en av Fafos ansatte arbeider med en doktorgrad i prosjektet.

Barnefattigdom

Fafo har i mange år markert seg som nasjonal ekspert på fattigdom, blant annet gjennom Fami, et forskningssamarbeid mellom Fafo og NOVA. I 2009 ble det arbeidet med flere prosjekter der barnefattigdom var tema. For det første ble det skrevet en rapport om utviklingen i den norske barnefattigdommen. Denne rapporten vakte stor offentlig interesse da den viste en sterk økning i antallet fattige barn det siste tiåret. For det andre ble det gjennomført evalueringer av ulike statlige tilskuddsordninger til norske kommuner for å bekjempe barnefattigdom. For det tredje ble det utgitt en bok om barnefattigdom på Gyldendal akademiske forlag. I denne artikkelsamlingen belyser forskere fra Fafo, NOVA, Universitetet i Stavanger, Høyskolen i Oslo, Rokkansenteret, Statistisk sentralbyrå og Växjö Universitet ulike sider ved norsk og nordisk barnefattigdom.

Fafos forskning på migrasjon, arbeidsvandring og integrering (MAI)

Fafo har gjennom de siste 10 årene opparbeidet en stadig bredere kompetanse på mange av de utfordringene – og mulighetene – de økte vandringene over landegrensene innebærer for det norske samfunns- og arbeidslivet. Et kjennetegn ved forskningen er at man kombinerer anvendt forskning på oppdrag fra departementer, etater og institusjoner med grunnforskning. Dette sikrer både at Fafo bidrar med aktuell og etterspurt kunnskap og at prosjektene, metodikken og resultatene møter akademiske kvalitetskrav. Denne forskningen kan deles inn i tre områder: I forskningen på etniske relasjoner og integrering rettes søkelyset mot innvandrere, etterkommere og deres møte med, og deltakelse i, det norske samfunnet. Det andre feltet er forskning på arbeidsmigrasjon og tjenestemobilitet som omhandler omfanget, drivkreftene, regulerings- og kontrollpolitiske tiltak, og arbeidsmarkedskonsekvensene i ulike næringer. Det tredje feltet er forskning på migrasjon med fokus på årsakene til migrasjon, tvungen migrasjon og

menneskehandel, irregulære former for migrasjon og konsekvenser av emigrasjon i "avsenderland". Sett under ett utgjør Fafo dermed et av Norges største forskningsmiljøer innenfor migrasjon, arbeidsvandring og integrering. For å synliggjøre dette etablerte Fafo høsten 2009 en egen portal som samler alle publikasjoner og arrangementer om dette temaet på en egen nettside. Det sendes også ut månedlige nyhetsbrev om Fafos aktivitet på området til over 600 abonnenter.

Utdanningsinstitusjoner i de palestinske områdene

I 2009 utførte Fafo AIS et prosjekt om utdanningsinstitusjoner på Vestbredden og Gaza. Prosjektet ble finansiert av UD og inngikk i AIS portefølje av prosjekter i Midtøsten. Private islamske skoler har vært en viktig del av oppbyggingen av det palestinske sivile samfunnet og har gitt sårbare grupper muligheten til å skaffe seg en utdanning, samt at de avlaster det offentlige skolevesenet. Omfanget slike skoler har gått ned de senere årene som en følge av konflikter mellom Fatah og Hamas og av den internasjonale kampen mot terrorisme. Resultatene fra dette prosjektet ble nylig publisert i rapporten Raising Extremists? Islamism and Education in the Palestinian Territories. Fafo arbeider nå for å få denne rapporten oversatt til arabisk og distribuert i de palestinske områdene.

7.16 Fridtjof Nansens institutt (FNI)

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	8,8	29	Årsverk totalt	31
SIP	0,0	0	herav kvinner	9
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	25
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	15,3	51	herav kvinner	7
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			Antall ansatte med doktorgrad	8
Offentlig forvaltning	4,7	15	herav kvinner	2
Næringsliv	1,3	4	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,32
Utlandet	1,7	6	Vitenskapelig produksjon	
<u>Annet</u>	-1,8	-6	Antall artikler i periodika og serier	16
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>30,1</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	9
			Antall monografier	1
Driftskostnader	31,5		Publikasjonspoeng per forskerårsverk	1,27
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	-1,4	-5 %		
Årsresultat	-0,9			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	9,8	44 %		

<http://www.fni.no/>

FNIs forskningsvirksomhet er innrettet mot å forstå drivkreftene i internasjonal miljø-, energi- og ressursforvaltningspolitikk og å identifisere mulige politiske løsninger på problemer på disse områdene. Et hovedanliggende for FNI er å avklare betingelsene for effektivt internasjonalt samarbeid. Instituttets prosjekter retter seg dels mot internasjonale forhandlingsprosesser og organisasjoner, herunder utformingen av nasjonale posisjoner i toneangivende land, og dels mot gjennomføringen av internasjonale forpliktelser ned til nasjonalt og lokalt nivå. Forskningen ved

FNI retter også oppmerksomhet mot den rolle store selskaper spiller. De fleste prosjekter tar opp forhold på det internasjonale plan som har stor direkte eller indirekte betydning for Norge.

Instituttet arbeider med grunnforskningsprosjekter, anvendte forskningsprosjekter, utredninger og evalueringer. Kjernedisiplinen er statsvitenskap, men FNI har også kompetanse innenfor juss, økonomi, biologi, sosialantropologi og historie, og spesiell språk- og regionalkompetanse på Russland og Kina. Instituttet samarbeider med en rekke institusjoner og forskere i inn- og utland for å belyse tverrvitenskapelige problemstillinger.

Stikkordsmessig har det i 2009 blitt arbeidet med følgende temaer, gruppert under seks hovedkategorier:

- *Globalt samarbeid og bærekraftig utvikling*: Internasjonal miljøforvaltning; Inkorporering av miljøhensyn på ulike politiske nivåer; De internasjonale klimaforhandlingene; Det internasjonale handelsregimets påvirkning på miljø- og primærnæringspolitikk; Internasjonal helsepolitikk; Miljøforvaltning i Armenia; Regimeteoretiske studier.
- *Havpolitikk og havrett*: Internasjonal og regional fiskeriforvaltning; Ulovlig, uregulert og urapportert fiske; Sjøtransport, havforurensning og miljøvern; Maritime avgrensningsspørsmål i nord.
- *Biologisk mangfold og biosafety*: Internasjonale biodiversitetsforhandlinger; Forvaltning av genressurser; Internasjonal og nasjonal patentrett, planteforedleres, fiske- og dyreoppdretteres og bønders rettigheter; Bioprospektering; Skogpolitikk og skogforvaltning; Koblinger mellom biodiversitetspolitikk og klimapolitikk.
- *Polar- og russisk politikk*: Norsk nordområdepolitikk, samarbeidsflatene med Russland og russisk politikk, med fokus på petroleum, fiskeri, miljø, sikkerhet, marine grenser og skipsfart; Politisk samarbeid i Arktis og Antarktis.
- *Europeisk energi- og miljøpolitikk*: EUs miljø- og energipolitikk; EUs kvotehandelsdirektiv; Påvirkningen av EUs klimapolitikk på norsk klima- og energipolitikk; Norsk tilpasning til klimaendringene; Teknologisamarbeid og innovasjon.
- *Kinesisk energi- og miljøpolitikk*: Kinesisk klima-, energi- og biodiversitetspolitikk; Kinesisk miljøbyråkrati og -lovgivning.

7.16.1 Disponering av grunnbevilgningen

FNI mottok i 2009 en grunnbevilgning på i alt kr 8 783 000 fra Norges forskningsråd. Nedenfor redegjøres det for hvordan dette beløpet er anvendt til ulike formål og prosjekter.

Interne strategiske instituttprosjekter. I alt kr 3 137 592 ble brukt til dette formålet i 2009. Her dreier det seg om prosjekter til oppbygging av særlig sentral kompetanse for instituttet, samt andre faglige aktiviteter av særlig betydning for FNI. Konkret ble midlene brukt til følgende prosjekter:

- Forskningsprosjekt: International Law of the Sea and Pending Maritime Delimitations in Semi-enclosed Seas Surrounding Eurasia, inkludert doktorgradsprosjektet Norwegian Maritime Boundaries and the Rule of International Law.
- Forskningsprosjekt: Global governance.
- Forskningsprosjekt: Europeisk miljø- og ressurspolitikk.
- Bokserieprosjekt: Nordområdebiblioteket, Utgitt av Tapir Akademisk Forlag.

Særlige satsninger. I alt kr 1 872 000 ble brukt til dette formålet i 2009. Dette dreier seg i hovedsak om støtte til slutføring av fire dr. grader som ikke er stipendfinansiert.

Bearbeiding av rapporter o.l. til fagfelleverderte publikasjoner. I alt kr 1 271 000 ble brukt til dette formålet i 2009, fordelt på en lang rekke artikler og bøker. Dette dreier seg i hovedsak om forskningsresultater som er samlet inn i oppdragsfinansierte prosjekter, og hvor vi gjennom

beskjedne tilleggsbevilgninger fra grunnbevilgningen gir forskerne timer til å bearbeide resultatene til en slik form at de egner seg for publisering i fagfelleverderte tidsskrifter og bøker.

Prosjektinitiering. I alt kr 1 014 000 ble brukt til dette formålet i 2009. I hovedsak dreier det seg om dekning av timeutgifter for forskere som har vært involvert i utforming av prosjektsøknader til ulike NFR-programmer, EUs 7. rammeprogram og andre større prosjekter.

Toppfinansiering av doktorgradsprosjekter. I alt kr 880 000 ble brukt til dette formålet i 2009. En rekke av FNIs medarbeidere er i doktorgradsløp, de fleste som doktorgradsstipendiater støttet av Norges forskningsråd. Toppfinansieringen dekker forskjellen mellom stipendet, og de faktiske timekostnadene for doktorgradstudentene i henhold til Forskningsrådets timesatser.

Faglig profilering. I alt kr 176 000 ble brukt til dette formålet i 2009. Her dreier det seg bl.a. om dekning av timeutgifter til faglige foredrag i viktige fora, arrangering av åpne fagseminarer og deltakelse i mediaproduksjoner hvor FNIs faglige aktiviteter har en sentral plass – og hvor aktivitetene ikke faller inn under og kan finansieres over pågående prosjekter.

Mastergradsstipender: I alt kr 168 000 ble brukt til dette formålet i 2009. FNI tilbyr et beskjedent mastergradsstipend til særlig kvalifiserte studenter som skriver masteroppgave ved FNI om temaer innen FNIs fokusområder. Noen av disse stipendene finansieres gjennom pågående prosjekter, men i de tilfellene dette ikke er naturlig, dekkes de med grunnbevilgningsmidler.

Reiser/konferanser. I alt kr 126 000 ble brukt til dette formålet i 2009. Det dreier seg hovedsakelig om utgifter i forbindelse med deltakelse i viktige akademiske konferanser som ikke lot seg dekke av prosjektmidler.

Programkoordinering: I alt kr 117 000 ble brukt til dette formålet i 2009. FNIs forskningsvirksomhet er internt organisert i fire programmer som hver ledes/koordineres av en programleder. Deres koordinerende arbeid dekkes i stor grad av andre kilder, men noe også over grunnbevilgningen.

Veiledning. I alt kr 20 000 ble brukt til dette formålet i 2009. Det dreier seg om dekning av timeutgifter til seniormedarbeidere ved FNI i forbindelse med deres rolle som veiledere for Phd-studenter.

7.16.2 Høydepunkter fra forskningen

Hvordan sikre tilgang til genetiske ressurser og en rettferdig fordeling av godene fra dem?

I 2009 startet et nytt, stort prosjekt ved FNI, hvor instituttet er bedt om å gi forskningsbaserte innspill til den pågående prosessen innenfor Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) for å få på plass et internasjonalt regime for tilgang til genetiske ressurser og rettferdig fordeling av godene fra bruken av disse. Dette problemkomplekset kalles ofte ABS, en forkortelse for det engelske Access and Benefit Sharing. Prinsippene om ABS er nedfelt i Konvensjonen, men den praktiske gjennomføringen er mangelfull. Dette gjelder særlig rettslig gjennomføring i brukerlandene, først og fremst industrialiserte land. Den første av FNIs ABS-studier under dette prosjektet ble presentert høsten 2009. Her identifiseres komponenter for ABS som er mest sentrale for å gjøre et regime balansert og juridisk funksjonelt og håndhevbart, både på nasjonalt og internasjonalt nivå. Studien viser at nettopp rettslig håndhevbarhet er et nøkkelkriterium for at et ABS-regime skal fungere: At brukere, opphavsmenn, myndighet og domstoler vet med høy grad av sikkerhet om regimet gjelder for en gitt aktør eller handling, og videre hva som kreves av dem i forhold til fordeling av utbytte fra deres bruk av genetiske ressurser. Studien setter frem konkrete forslag til elementer som bør inn i en internasjonal ABS-avtale for at det skal nå målsetningene i Konvensjonen om biologisk mangfold. Ett særlig viktig område for det internasjonale regimet er

hvordan begrepet ”bruk av genetiske ressurser” kan utvikles i detalj slik at det gir rettslig klarhet og håndhevbarhet. Dette studiet var sentralt for ABS-forhandlingene i Montreal i oktober 2009 og i Cali, Colombia i mars 2010.

Reform i sikte for de russiske Barentsfiskeriene?

FNI har fulgt russisk fiskerisektor og norskrussisk fiskerisamarbeid i Barentshavet tett over flere tiår, blant annet gjennom flere pågående og avsluttede doktorgradsprosjekter. I løpet av de siste 15-20 årene har den russiske fiskerisektoren fått rykte på seg for å være ineffektiv, korrumpert og umulig å reformere. Grunnleggende uenighet innad blant russiske myndigheter har torpedert alle forsøk på å skape et stabilt juridisk og institusjonelt rammeverk for sektoren, til tross for enighet om at stabilitet og forutsigbarhet er helt nødvendig for å komme på fote igjen. En FNI-analyse publisert i 2009 har tatt for seg utviklingen i sektoren, og finner at den har blitt fanget i en ”ond reformsirkel”: En serie store reformer på begynnelsen av 1990-tallet virket mot sin hensikt og førte til gradvis tap av verdifull ekspertise. De ustabile juridiske og institusjonelle rammebetingelsene førte dessuten til at kommersielle aktører fokuserte på kortsiktig heller enn langsiktig fortjeneste, noe som har ført til lave investeringer og utbredt overfiske. Men analysen har også sett nyere tegn til endringer i positiv retning. Vannskillet var 2007 da daværende President Putin bl.a. beordret en rekke høyprofilerte tiltak for å rydde opp i sektoren, og utnevnte en ny og relativt sterk og pragmatisk leder for fiskeriforvaltningen. Ikke alle planlagte reformer er gjennomført, men regelverket har blitt mer konsistent, og det ser ut til at det i større grad enn før omsettes i praksis. Innføring av tiårskvoter for å sikre stabilitet og favorisering av de større fiskeriselskapene, kombinert med sterkere kontroll, har i seg muligheten til positive endringer. Mange av de største fiskeriaktørene har vokst seg så rike at de begynner å se fordelene med mer ordnede forhold, og hvis de større selskapene ønsker slike endringer kan de overkjøre mindre aktører som ikke har samme mulighet til å påvirke politikken.

Interaksjon mellom det internasjonale klimaregimet og EUs utslippskvotesystem: Synergier og gjensidig læring

En FNI-studie har sett på hvordan EUs bedriftsfokuserte kvotesystem for klimagassutslipp og det landfokuserede, internasjonale klimaregimet, og her særlig Kyotoprotokollen, har interagert og påvirket hverandre. Har systemene gitt synergieffekter, eller har de ødelagt for hverandre? Hva slags mekanismer er det som har styrt samspillet? Har institusjoner på ulike nivåer tatt lærdom av hverandres erfaringer? Studiet av samspillet er delt i fire delstudier: Kyotoprotokollens påvirkning på utviklingen av EUs kvotehandelssystem i tiden etter at Protokollen ble vedtatt i 1997; EUs utvikling av nasjonale kvotefordelingsplaner, som bl.a. inneholdt mulig bruk av kvoter opparbeidet gjennom Clean Development Mechanism (CDM) og andre Kyoto-mekanismer; påvirkningen av EUs kvotehandelssystem på utviklingen av CDM; og den mulige rollen EUs kvotehandelssystem kan spille for utviklingen av et fremtidig, globalt kvotemarked. Hovedkonklusjonene er at samspillet mellom EUs kvotehandelssystem og det internasjonale klimaregimet i de fleste tilfeller har gitt positive synergier. Videre, for å forstå drivkreftene, er det nødvendig å se på flere sammenvirkende mekanismer, særlig såkalte ”kognitive” (dvs. læring og diffusjon av ideer) og ”utilitære” (dvs. at overlapp mellom tiltak gjør det billigere og enklere å få til noe i to relaterte institusjoner). Studien gir også grunner til å tro at det kommende globale klimaregimet, som det jobbes med å få på plass etter Kyoto fra 2013 av, vil klare å unngå fallgruver som EUs kvotehandelssystem har falt i, bl.a. mht. utdeling av gratiskvoter. Men fordi globalt samarbeid er langt mer omfattende enn samarbeidet i EU så bør ikke læringspotensialet overdrives.

7.17 Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	0,0	0	Årsverk totalt	19
SIP	2,0	8	herav kvinner	3
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	17
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	19,5	75	herav kvinner	2
			Antall ansatte med doktorgrad	10
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			herav kvinner	0
Offentlig forvaltning	4,4	17	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,61
Næringsliv	0,0	0		
Utlandet	0,0	0		
Annet	0,0	0		
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>25,9</u>	<u>100</u>	Vitenskapelig produksjon	
			Antall artikler i periodika og serier	17
			Antall artikler i antologier	0
			Antall monografier	0
Driftskostnader	25,3			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	0,6	2 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,73
Årsresultat	0,6			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	16,9	51 %		

<http://www.frisch.uio.no/>

Frischsenteret er en uavhengig stiftelse opprettet av Universitetet i Oslo. Frischsenteret utfører anvendt samfunnsøkonomisk forskning i samarbeid med Økonomisk institutt og andre enheter ved universitetet og støtter den utdanningen som gis i samfunnsøkonomi ved Universitetet i Oslo. Senteret mottar ikke grunnbevilgning fra Norges forskningsråd, men har ett strategisk instituttprogram. Dette er finansiert av Arbeids- og inkluderingsdepartementet..

Forskningen ved Frischsenteret dekker en lang rekke felt, men er konsentrert om fem hovedområder:

Arbeidsmarked og utdanning

Dette feltet har hatt et stort omfang på Frischsenteret og er spredd over ulike underfelt. Sentrale temaer i 2009 har vært sykefravær, tilstrømning til uføretrygd, arbeidsinnvandring, entreprenørskap, og bedriftsdemografi. Den empiriske basisen for arbeidsmarkedsforskningen er koblede administrative registerdata som gjør det mulig å analysere befolkningens bevegelser mellom ulike arbeidsmarkedstilstander over tid. Forskningen søker å kombinere bidrag til metodeutvikling med politikkrelevante anvendelser.

Energi og miljø

Ett viktig tema er internasjonale avtaler om tiltak for å redusere miljøproblemer, som global oppvarming og forsurening. Et annet tema er studier av moralske handlinger og virkninger på miljøet. Et tredje tema er teoretisk og numerisk modellering av virkninger av miljøpolitikken på internasjonale energimarkeder, med vekt på olje-, og gass- og elektrisitetmarkedene.

Helseøkonomi

Dette hovedområdet er nært knyttet til offentlig økonomi og produktivitet, men er organisert som et eget hovedområde gjennom Frischsenterets deltakelse i HERO - Helseøkonomisk forskningsprogram ved Universitetet i Oslo sammen med Institutt for helseledelse og helseøkonomi og Økonomisk institutt ved Universitetet i Oslo. Sentrale temaer er finansiering og organisering av helsesektoren; etterspørselen etter helse, helsetjenester og helseforsikring; og prioritering og nyttekostnadsanalyser av helsetiltak.

Offentlig økonomi og produktivitsanalyser

En viktig del her er mikroøkonomiske analyser av sektorer som arbeidskontorer, transport og telekommunikasjon, elektrisitetsmarkedet, utdanning og pleie og omsorg, koblet til teorier for incentiver, regulering og moderne næringsøkonomi. Problemstillinger knyttet til finansiering av virksomhet som ikke er underlagt privatøkonomiske lønnsomhetsmotiver studeres også.

Pensjoner

Viktige temaer er virkninger av pensjonsreformen, sammenhengen mellom tjenstepensjon og mobilitet på arbeidsmarkedet, og virkningen på lønnsutviklingen av obligatorisk tjenstepensjon.

7.17.1 Høydepunkter fra forskningen

Entreprenørskap i Norge

Frischsenteret har i 2009 arbeidet med analyser som undersøker opphavet til, og utfallet av, entreprenørskapsbeslutninger i Norge. Arbeidet bygger på koblede administrative data for arbeidstakere og bedrifter, utvidet med informasjon om eierskap i alle norske aksjeselskap. Entreprenørraten er hele 3 ganger så høy blant menn (13 prosent av de yrkesaktive) enn blant kvinner (4 prosent av de yrkesaktive). Kjønnsforskjellene forklares ikke av ulikheter i utdanningsvalg. Forskjellene er like store innen utdanningsgrupper som mellom dem.

Gjennom statistiske analyser er det undersøkt hvilke faktorer som er viktige for beslutningen om å bli entreprenør. Ikke overraskende finner man at utdanning er av stor betydning. Det dreier seg ikke først og fremst om utdanningens nivå, men om dens innretning. Den største andelen entreprenører finnes blant tannleger, frisører og fysioterapeuter. Blant personer med doktorgradsutdanning er entreprenørraten svært lav. Entreprenørskap går i stor grad i arv, og entreprenørskapstilbøyeligheten øker med tilgangen på kapital. Et vanlig funn i faglitteraturen er at entreprenørskap ikke lønner seg rent økonomisk, og at det ofte er motivert av ikke-økonomiske faktorer slik som lysten til å være sin egen sjef. Frischsenterets funn tyder på at entreprenørskap faktisk lønner seg for de fleste. Medianentreprenøren sitter igjen med en liten økonomisk gevinst som følge av sitt entreprenørskap, og de som oppnår en positiv gevinst ser ut til å vinne mye mer enn de som taper. Entreprenører står med andre ord overfor en mye større inntektsusikkerhet enn arbeidstakere, men med en "oppside" som er langt større enn "nedsiden". Gitt de store kjønnsforskjellene i tilbøyeligheten til å starte egen virksomhet, er det også verd å merke seg at kvinnelige entreprenører ser ut til å vinne mer på entreprenørskap enn menn.

Karbonfangst

Karbonfangst og lagring er en klasse av teknologier som kan redusere utslippet av klimagasser fra kraftverk som bruker fossile brensler. Det fins ulike teknologiske løsninger, men i et nøtteskall fungerer de ved å skille ut karbondioksid, komprimere den, og transportere den til et område der den kan lagres permanent.

Investering i karbonfangst medfører store kostnader, både direkte i form av fangstutstyr og transportnettverk, og løpende, ved at teknologien krever store mengder energi for å driftes. Dersom det blir innført en pris for CO₂-utslipp i Europa, er et viktig spørsmål i hvilken grad dette ville være tilstrekkelig til å gjøre investeringer i denne teknologien lønnsom for private aktører.

Simuleringer med utgangspunkt i en omfattende modell for den europeiske kraftsektoren tilsier at det kan være lønnsomt å bygge nye kraftverk med integrerte karbonfangstløsninger. Dette gjelder særlig for kull, men også for naturgass. Ettermontering av karbonfangst på eksisterende verk ser derimot ut til å være ulønnsomt, noe som bl.a. skyldes at drift av karbonfangstanlegg er svært energiintensivt.

7.18 Institutt for fredsforskning (PRIO)

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	11,4	16	Årsverk totalt	65
SIP	0,6	1	herav kvinner	28
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	50
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	30,5	42	herav kvinner	20
Andre driftsinntekter etter kilde			Antall ansatte med doktorgrad	23
Offentlig forvaltning	20,2	28	herav kvinner	8
Næringsliv	0,1	0	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,46
Utlandet	7,9	11	Vitenskapelig produksjon	
Annet	2,3	3	Antall artikler i periodika og serier	54
Sum totale driftsinntekter	73,1	100	Antall artikler i antologier	26
			Antall monografier	5
Driftskostnader	76,4			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	-3,3	-5 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	2,05
Årsresultat	-1,2			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	32,2	51 %		

<http://www.prio.no/>

Institutt for fredsforskning (PRIO) har som formål å drive forskning om betingelsene for fredelige forbindelser mellom nasjoner, grupper og individer og har siden grunnleggelsen i 1959 stått sentralt i det internasjonale arbeidet med å utvikle fredsforskning som akademisk fagfelt. I 2009 feiret PRIO med stolthet 50-års jubileum som uavhengig, internasjonalt og flerfaglig forskningsinstitutt. Jubileet ble markert med et omfattende og variert jubileumsprogram.

Kristian Berg Harpviken overtok som PRIOs direktør 1. juli 2009. Samtidig overtok Inger Skjelsbæk som instituttets nestleder. Direktørskiftet har preget instituttets arbeid i 2009 og i løpet av høsten ble mange krefter viet utarbeidelsen av en ny strategi for perioden 2010-2013. En viktig målsetning er her å fortsette å styrke PRIOs forskningsfaglige profil innenfor fredsforskningens kjerneområder, samt å styrke organisasjonen gjennom å fokusere på kvalitet, kreativitet og produktivitet.

Forskningen ved PRIO er organisert i ett senter for fremragende forskning og tre forskningsprogrammer:

- Senter for borgerkrigsstudier – CSCW
- Sikkerhetsprogrammet

- Program for etikk, normer og identitet
- Program for konfliktløsning og fredsbygging

PRIO utgir de to tidsskriftene *Journal of Peace Research* og *Security Dialogue*, og legger vekt på at forskerne utgir artikler i tidsskrifter med fagfelleevaluering. I 2009 utga PRIO-forskere 66 fagfellevurderte artikler, 7 vitenskapelige monografier og 31 kapitler i redigerte bøker.

PRIO har en internasjonal stab på omlag 100 medarbeidere. Gjennomsnittlig antall ansatte i 2009 var 94, som til sammen utførte 65,2 hele årsverk. Antall årsverk utført av forskerstaben utgjorde 50. Av disse 50 forskerårsverkene, ble 10 årsverk utført av forskere med professorkompetanse (Forsker I) og 21 årsverk ble utført av forskere med doktorgrad (Forsker II). Totalt 14 doktorgradskandidater arbeidet ved PRIO i 2009 og i løpet av året ble to doktoravhandlinger ferdigstilt og graden oppnådd. Videre hadde 11 mastergradstudenter stipend fra og/eller arbeidsplass på PRIO i 2009.

PRIO drev et omfattende informasjonsarbeid gjennom kurs, konferanser og seminarer og var engasjert i forskning, dialog og informasjonsarbeid ved PRIOs senter på Kypros. PRIOs bibliotek videreutviklet sin dekning av fredsforskning, demokrati, utenriks- og sikkerhetspolitikk, nedrustnings- og miljøspørsmål.

PRIOs årlige 6-ukers kurs i fredsforskning ble avviklet ved Den internasjonale sommerskolen på Universitetet i Oslo. PRIO videreførte sitt samarbeid med Stellenbosch University, Australian National University og Bjørknes om MA-studier i internasjonal politikk og deltok i undervisning og sensurarbeid i samarbeid med universitetene.

Instituttets samlede driftsinntekter i 2009 utgjorde 73,1 millioner kroner, og årsregnskapet viser et samlet underskudd på 1,6 millioner kroner. I 2009 utgjorde basisbevilgningen 16,4 prosent av driftsinntektene og Forskningsrådets bevilgning til PRIOs senter for fremragende forskning utgjorde 14 prosent. Ytterligere 27 prosent av driftsinntektene kom fra Forskningsrådet i form av ordinære prosjektbevilgninger. I tillegg til Forskningsrådet, er Utenriksdepartementet en av PRIOs viktigste bidragsytere. Prosjektmidler fra UD utgjorde 21,3 prosent av instituttets driftsinntekter i 2009. De øvrige inntektene kom fra mange ulike oppdragsgivere, som EU-kommisjonen, Forsvarsdepartementet og Verdensbanken.

7.18.1 Disponering av grunnbevilgningen

Med referanse til de områdene som er nevnt i *Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter*, har PRIO i 2009 disponert sin tildeling på totalt kr 11 381 000 på følgende måte:

- Flerårige og langsiktige forskningsprosjekter som forventes å bli av fremtidig betydning for instituttets brukere og som tematisk bygger opp under instituttets formål og strategi: kr. 964 449
- Nettverksbygging/internasjonalisering, kompetanseutvikling og faglig fornyelse av forskerstaben: kr. 5 691 013
- Kvalitetssikring av forskningens resultater: kr. 868 810
- Publisering og formidling: kr. 1 285 176
- Oppbygging av egen kompetanse, herunder veiledning og doktorgradsutdanning knyttet til forskning innenfor instituttets virksomhetsområde: kr. 2 571 552

SIP-midler som er ”frigjort” som en konsekvens av omleggingen av kjernebevilgningssystemet er benyttet til prosessen med å utvikle PRIOs nye fireårsstrategi (2010-2013), som ble drevet av direktørkontoret, med omfattende bidrag fra de enkelte avdelingsledere, og involvering av

forskere og administrativ stab på kritiske stadier i prosessen. Strategien kan lastes ned fra <http://www.prio.no/About/>

7.18.2 Høydepunkter fra forskningen

Fornyelse av fredsforskningen

Nils Petter Gleditsch ble i 2009 tildelt Møbius-prisen fra Norges forskningsråd for fremragende forskning som har spent over et vidt spekter av tema og språk, og som har plassert han som en av de ledende innen feltet fredsvitenskap med et solid omdømme internasjonalt. Han har de senere år gjort seg bemerket gjennom sitt arbeid på demokratisk fred, hvor argumentet er at demokratier sjelden eller aldri går til krig mot hverandre, og ved å stille spørsmålsteget ved sentrale påstander når det gjelder klimaendring og virkningene på konflikt. Som inspirator og drivkraft for PRIOs Senter for fremragende forskning – Senter for borgerkrigsstudier – har Nils Petter vist seg som ikke bare en av de mest erfarne, men også en av de mest produktive forskerne ved instituttet. Han var president for The International Studies Association i 2008-2009. I denne prestisjefylte posisjonen fikk han muligheten til å bestemme temaet for den 51. årlige konferansen, 'Exploring the Past, Anticipating the Future', som ble avholdt i New York. Dette var spesielt passende da det falt sammen med PRIOs 50års jubileum, som ble brukt både til å utforske instituttets egen historie og til å reflektere over veien fremover. Det akademiske fundamentet, bygget opp over de siste 50 årene, gir PRIO et godt utgangspunkt for å forstå vilkårene for fred. PRIOs bidrag til ny giv for fredsforskningen ble reflektert i jubileumsprogrammet, i en rekke senere arrangementer, og ikke minst i instituttets nye strategi for de neste fire årene.

Fokus på religion

Forskning på religioners rolle for fred har fått en mer og mer sentral plass på PRIOs agenda de senere år. I PRIOs tilnærming brukes en rekke ulike metoder som inkluderer tekstanalyse, feltarbeid og statistisk analyse. Det er naturlig å studere mulighetene, og utfordringene, for religiøs dialog nå som så mange politikere, policyutformere og analytikere identifiserer dette som et nøkkelelement for fredsskapende diplomati. PRIO arrangerte derfor en konferanse i 2009 i samarbeid med Menighetsfakultetet og med støtte fra Utenriksdepartementet med temaet 'Religious Diversity in the Middle East: Building a Common Ground'. Fokuset var på religiøs utdanning og familierett og konferansen brakte sammen akademikere fra Egypt, Iran, Irak, Jordan, Palestina, Syria, USA, Storbritannia og en rekke skandinaviske institusjoner. I løpet av året ble også boken *World Religions and Norms of War* utgitt av United Nations University Press. Gregory Reichberg var redaktør for boken (sammen med Vesselin Popovski & Nicholas Turner). Den har flere kapitler forfattet av forskere fra inter alia, India, Iran, Japan, Sri Lanka og USA som fokuserer på hvordan verdens ledende religiøse tradisjoner – historisk og i dag – har stilt seg til deltagelse i krig fra et moralsk ståsted. Dette var den første av flere publikasjoner i et fireårig prosjekt om "Komparativ etikk om krig" som støttes av Forskningsrådet.

Revurdering av Liberal fredsbygging

Over de siste to tiår har internasjonale fredsoperasjoner hatt som grunnleggende antagelse at politisk og økonomisk liberalisering vil føre til fred. Nyere forskning har gitt grunn til å revurdere de politiske mål og virkemiddel for fredsbygging. Dette reiser vanskelige etiske utfordringer, for eksempel om hvordan man skal balansere menneskerettigheter og demokrati på den ene siden, og selvbestemmelse og kulturelt mangfold på den andre siden. PRIOs prosjekt 'The Liberal Peace and the Ethics of Peacebuilding', som tok opp disse spørsmålene fra et filosofisk og empirisk perspektiv, ble avsluttet i 2009. Prosjektet ble finansiert gjennom Forskningsrådets program på 'Fattigdom og Fred'. Det involverte seks PRIO forskere så vel som kolleger fra Norsk utenrikspolitiske institutt (NUPI), St. Andrews universitetet og Sciences Po i Paris. Et av de mange høydepunktene i prosjektet er et spesialnummer av tidsskriftet *International Peacekeeping* med temaet 'Liberal Peacebuilding Reconstructed'. Prosjektet har gitt sterke bidrag til forståelsen

av de grunnleggende antagelsene om liberal fredsbygging, og har inspirert til ny forskning som tar skrittet fra kritikk til å inspirere ny politikk og praksis.

7.19 Institutt for samfunnsforskning (ISF)

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	10,5	18	Årsverk totalt	52
SIP	0,0	0	herav kvinner	32
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	38
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	21,7	37	herav kvinner	24
			Antall ansatte med doktorgrad	32
Andre driftsinntekter etter kilde			herav kvinner	16
Offentlig forvaltning	18,5	31	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,84
Næringsliv	1,6	3		
Utlandet	1,3	2		
Annet	5,7	10		
Sum totale driftsinntekter	59,3	100		
			Vitenskapelig produksjon	
			Antall artikler i periodika og serier	30
			Antall artikler i antologier	37
			Antall monografier	2
Driftskostnader	54,9			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	4,4	7 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	1,55
Årsresultat	5,5			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	16,1	36 %		

<http://www.samfunnsforskning.no/>

ISF har fire overordnede mål: (i) Være møteplass for grunnforskning og anvendt forskning. (ii) Ha en tverrfaglig forskningsprofil, slik at de sentrale samfunnsfagene er sterkt nok representert til å ha faglig bærekraft. (iii) Bidra til rekruttering til forskning og til kvalifisering og kompetanseheving. (iv) Formidle forskning og bidra til den allmenne samfunnsdebatt.

Instituttet gikk i slutten av 2009 fra fem til tre forskningsgrupper. Organisasjonsendringen styrker tverrfagligheten og bidrar til mer robuste forskningsmiljøer. Tverrfagligheten strekker seg imidlertid utover den enkelte forskningsgruppe. En rekke prosjekter er bemannet med forskere fra ulike grupper og ulike fagdisipliner.

64 større og mindre prosjekter var i arbeid i 2009, hovedsakelig innenfor tre hovedområder:

- *Arbeidsliv og velferd* studerer ulike sider ved arbeidsliv, arbeidsmarked og offentlige inntektssikringsordninger
- *Likestilling, inkludering, migrasjon* favner et bredt felt av studier av sosial ulikhet og endring. Gruppens hovedsatsningsområder er inkluderings- og integrasjonsproblematikk innenfor et flerrettslig og pluralistisk samfunn, internasjonal migrasjon, kjønnsrelasjoner og likestillingspolitikk.
- *Politikk, demokrati, sivilsamfunn* studerer valg og valgferd, demokratiske institusjoner, offentlig politikk og ulike sider ved sivilsamfunn og frivillig organisering.

Resultater i 2009

- Omfang på aktiviteten: Det ble utført 52 årsverk, herav 38 forskerårsverk.
- Oppdragsprofil: Halvparten av prosjektinntektene kom fra Norges forskningsråd, 40 prosent fra departementene og rundt 10 prosent fra næringsliv og utenlandske finansieringskilder..
- Publisering: I alt arbeider: 7 bøker, hvorav 5 er antologier, 72 poenggivende tidsskrift- og bokartikler, 13 rapporter.
- Konferanser: 38 papere og foredrag ved vitenskapelig konferanser, hvorav 26 på engelsk.
- Kompetanseheving: En fikk opprykk til forsker I -kompetanse, tre har avlagt Phd-graden.
- Redaksjonelt arbeid: 18 forskere har vært aktive i redaksjonskomiteer for vitenskapelige tidsskrifter. 22 har vært konsulenter for 39 forskjellige vitenskapelige tidsskrifter
- Samarbeid med universitetene: Tre forskere har vært professor II ved UiO, én professor II ved Menighetsfakultetet, én førsteamanuensis II ved NIH og én forsker I ved ISF har hatt en 20 prosent forskerstilling ved Sámi allaskuvla. ISF-forskere har sittet i 13 komiteer for doktorgrads- og stillingsbedømmelse. 14 har undervist ved universitet/høgskoler, 24 har hatt sensorarbeid og 14 har veiledet 25 doktorgradskandidater.
- Utenlandske forskningsinstitusjoner: 19 ISF-forskere hadde samarbeidsprosjekter med utlandet. 3 hadde forskningsopphold ved utenlandske universiteter.
- Deltakelse i faglige styrever, råd og utvalg: ISF-forskere har hatt 18 verv i vitenskapelige styrever og råd, herav to i Norges Forskningsråd, to oppgaver i styringsgrupper. 4 har vært konsulenter på prosjektsøknader, 12 har fylt 17 verv i internasjonale faglige organisasjoner.
- Formidling: I juni 2009 lanserte ISF ny nettside Sensommeren 2009 tok vi i bruk Google Analytics til å registre antall besøkende Omleggingen påvirket klart besøkstallene de første månedene, da alle adressene – nettsidens URLer, var nye og måtte etableres forfra. Statistikken varierer fra i snitt 450 besøkende pr dag i oktober til henholdsvis 750 og 600 i november og desember. I januar 2010 var man tilbake til gamle høyder på ca 800 daglige besøkende.
- Instituttets forskere fikk trykt 15 kronikker/kommentarartikler i avisene, deltok i 372 intervjuer i presse/på internett, deltok i 87 innslag i radio og TV, og holdt 185 foredrag rettet mot et allment publikum..

7.19.1 Disponering av grunnbevilgningen

Nasjonale oppgaver

ISF hadde i 2009 én definert oppgave: valgforskningsprosjektet. Valgundersøkelsene er en videreføring av et forskningsprogram som kom i gang ved Institutt for samfunnsforskning i 1957, og som omfatter samtlige senere stortingsvalg, med unntak av valget i 1961.

Redaksjonsarbeid

ISF har redaksjonen av *Tidsskrift for Samfunnsforskning*. Grunnbevilgningen er benyttet til å dekke månedsverk for redaksjonsmedlemmene og tid for redaksjonssekretær til redigeringsarbeid. Noe midler er også benyttet til redigering av årboken *Comparative Social Research*.

Strategiske instituttprogram

ISF avsluttet i 2009 det strategiske instituttprogrammet *Welfare goes private*. Det har vært rettet mot kompetanseutvikling og faglig fornyelse innenfor feltet velferdsforskning. Det er utarbeidet en kunnskapsoversikt over temaet Næringslivsbasert velferd. Det er også skrevet en søknad til VAM-programmet i samarbeid med FAFO på dette temaet.

Forskningsledelse og kvalitetssikring

ISF hadde i 2009 fem forskningsledere finansiert over grunnbevilgningen i 50 prosentstilling, Forskningslederne leder hver sin forskningsgruppe og deltar i instituttets ledergruppe. Arbeidet består i hovedsak i faglig veiledning, prosjektakkvisisjon og kvalitetssikring av den faglige produksjonen.

Egeninitiert forskning og kompetanseheving

Deler av grunnbevilgningen er benyttet på månedsverk til enkeltforskere for å skrive søknader eller til artikkelskriving. Grunnbevilgningen har også finansiert deltakelse på konferanser hvor forskerne har presentert paper. Et par av forskerne har fått delfinansiert et lengre forskningsopphold i utlandet. Grunnbevilgningen har også bidratt til delfinansiering av flere doktorgradsstipendiater.

7.19.2 Høydepunkter fra forskningen

Tre doktoravhandlinger

Rune Karlsen disputerte mandag 23. juni for Dr. polit. - graden i statsvitenskap med avhandlingen «Election Campaigns and New Media Technology. A Closer Look at Campaigning in Norway». Doktorgraden ble avlagt ved Institutt for statsvitenskap ved Universitetet i Oslo

Signe Bock Seggaard disputerte onsdag 17. juni for Dr. polit. - graden i statsvitenskap med avhandlingen «Veje til lokalt e-demokrati – organisering, mål, virkemidler og resultater.». Doktorgraden ble avlagt ved Institutt for statsvitenskap ved Universitetet i Oslo

Guro Ødegård disputerte onsdag 16. september for Dr. polit. - graden i sosiologi med avhandlingen «Motløs ungdom? Nytt engasjement i et gammelt demokrati». Doktorgraden ble avlagt ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi ved Universitetet i Oslo.

Nye bevilgninger

Instituttet fikk innvilget flere større prosjekter fra Norges Forskningsråd:

Trygd i kontekst. Rettferdighet, Effektivitet, Fordeling (TREff)

ISF ble i 2009 tildelt 28,5 millioner kroner til et trygdeforskningsprosjekt sammen med NOVA og Høgskolen i Oslo som miljøstøtte til trygdeforskningsprosjektet "Trygd i kontekst. Rettferdighet, Effektivitet, Fordeling (TREff)." Bevilgningene er kanalisert gjennom Forskningsrådets VAM-program (Velferd, arbeidsliv og migrasjon) og vil gå over seks år. Prosjektet skal ledes av ISF. Som en del av prosjektet vil ISF bidra til undervisning på nye master- og Phd-kurs ved Høgskolen i Oslo og Universitetet i Oslo. I tillegg til ISF, NOVA og Høgskolen i Oslo, er også Statistisk sentralbyrå og Økonomisk institutt ved Universitetet i Oslo involvert i prosjektet.

The politics of sickness. A policy discourse approach to sickness absence

Prosjektet er finansiert av NFRs Sykefraværprogram. Det skal skape en bedre forståelse av sykefravær som et politisk problem. Det er den politiske diskursen om sykefravær som blir analysert, med vekt på å forstå hvordan ulike aktører og interessegrupper har tatt del i forhandlinger og maktkamper om hvordan sykefravær best kan forstås og behandles. Analysen vil dekke perioden fra 1978 til i dag, med hovedvekt på de siste 10 årene. Hovedfokus vil være på Norge, men erfaringer fra Sverige vil også trekkes inn for å klargjøre særtrekk ved det norske. Prosjektet strekker seg over fire år og har en budsjetttramme på 4,3 millioner.

Public Policy and the Labour Market Attachment of Different Households og

Nye familiekulturer: Kjønnede intimitetsformer og livsprosjekter i omforming

Prosjektene inngår begge i en satsning ved ISF på forskning om familie, arbeidsliv og husholdsspørsmål.

Public Policy and the Labour Market Attachment of Different Households har til hensikt å analysere ulike husholdstyper og deres tilpasning til arbeidslivet ut fra variabler som alder, klasse og etnisk bakgrunn. Dette prosjektet vil hovedsaklig benytte kvalitativ metode for å undersøke variasjoner i husholdstyper og vesentlige faktorer som innvirker på husholdsmedlemmenes arbeidstilpasning, deriblant husholdssammensetning, utdanning og yrkeserfaring, omsorgstradisjoner og transnasjonale relasjoner.

Nye familiekulturer: Kjønnede intimitetsformer og livsprosjekter i omforming. Prosjektet vil undersøke hvordan kjønnede samlivsprosjekter formes og omformes i to nye grupper som begge kan betraktes som sentrale normbærere og endringsagenter innenfor dagens kjønnsdiskurs: 1) Familier som representerer en voksende og kulturelt toneangivende kosmopolitisk middelklasse og 2) Etterkommere av førstegenerasjons innvandrere som tar høyere utdanning, og som dermed kan regnes som en del av en fremvoksende middelklasse blant minoritetsgrupper.

Begge prosjektene strekker seg over tre år, og er finansiert av henholdsvis VAK og Kjønnsforskningsprogrammet i Norges forskningsråd. De har en budsjetttramme på 9,4 og 6,1 millioner. Det vil også være tett samarbeid mellom flere forskningsgrupper ved ISF, samt andre nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer.

7.20 Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	22,9	26	Årsverk totalt	89
SIP	4,4	5	herav kvinner	50
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	77
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	17,5	20	herav kvinner	43
			Antall ansatte med doktorgrad	43
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			herav kvinner	27
Offentlig forvaltning	21,4	24	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,56
Næringsliv	0,7	1		
Utlandet	16,0	18	Vitenskapelig produksjon	
Annet	6,2	7	Antall artikler i periodika og serier	42
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>89,2</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	36
			Antall monografier	8
Driftskostnader	88,6			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	0,7	1 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	1,23
Årsresultat	0,7			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	15,6	33 %		

<http://www.nova.no/>

NOVA har som formål å drive forsknings- og utviklingsarbeid som kan bidra til økt kunnskap om sosiale forhold og endringsprosesser. Instituttet skal fokusere på problemstillinger om livsløp, levekår og livskvalitet samt velferdssamfunnets tiltak og tjenester.

NOVA har et særlig ansvar for å utføre forskning om sosiale problem, offentlige tjenester og overføringsordninger. Instituttet skal forske på familien, barn, unge og oppvekstvilkårene deres.

Videre skal instituttet drive forsknings- og utviklingsarbeid med særlig vekt på utsatte grupper og på ulike områder knyttet til barnevern, samt videreutvikle den gerontologiske forskningen. Instituttet legger i sin profil vekt på en bred sosialvitenskapelig tilnærming kombinert med et livsløpsperspektiv.

Virksomheten er organisert i tre seksjoner: Barn, ungdom og familie, Levekår og aldring samt Velferdspolitik og migrasjon. Det var i 2009 aktivitet på ett strategisk instituttprogram (boligforskning finansiert av Husbanken) og 14 strategiske instituttsatsinger, med deltakere fra flere seksjoner.

NOVA har i 2009 arbeidet målbevisst for å øke kompetansen på sine kjerneområder; Aldring og livsløp, barnevern, ungdom og sammenlignende velferdspolitik, samt bidra til å tilpasse kompetanseprofilen nye faglige utfordringer. Den tverrfaglige virksomhet har også i 2009 vært et prioritert satsingsområde. Samtidig ble det i året som gikk lagt ned mye ressurser på å styrke instituttets internasjonale aktiviteter, herunder publisering, nettverksbygging og prosjektsøknader.

Det ble i 2009 utført 77 forskerårsverk. Kvinnelige forskere stod for 42,6 årsverk, menn for 34,4. Forskerstaben bestod ved utgangen av 2009 av 90 forskere. Av disse var 53 kvinner og 37 menn. To av NOVAs forskere tok i løpet av året doktorgrad. En av medarbeiderne fikk tilkjent forsker II - kompetanse, mens to av forskerne ble tilkjent forsker I - kompetanse (professorkompetanse). Det var 166 forskningsprosjekter under arbeid i 2009.

Basisbevilgningen utgjorde i 2009 31 prosent av inntektene, mens oppdrag og andre inntekter stod for 69 prosent. Salgsinntektene fra publiseringsvirksomheten ved instituttet viste en nedgang fra kr 330 000 til vel kr 220 000. Samtidig viser oversikten over nedlastede publikasjoner en jevnt stigende kurve. Det har vært en vekst i den vitenskapelige produksjonen i 2009 (tall for 2008 i parentes); artikler i tidsskrifter med referee (nasjonale og internasjonale) 42 (38); refereebaserte artikler i antologier (nasjonale og internasjonale) 41 (23); mens det ble utgitt 9 (9) vitenskapelige monografier på eksterne forlag. Det ble videre utgitt 32 (25) publikasjoner på instituttets egne publikasjonsserier.

NOVAs strategi for perioden 2006–2009 la grunnlaget for instituttets arbeid med retningslinjer for faglig utvikling, kompetanse og forskningsprofil ved instituttet i 2009. I desember i 2009 vedtok NOVAs styre Strategisk plan for 2010 – 2013. I tillegg til å opprettholde og styrke sin posisjon instituttets kjerneområder, er følgende to tematiske satsingsområder nevnt i den nye strategiske planen: Helse og tjenesteyting og Migrasjon og transnasjonalitet.

Internasjonale forskningsprosjekt og nettverksbygging var et av de sentrale satsingsområdene ved NOVA i året som gikk. NOVA leder et nordisk virtuelt senter for fremragende velferdsforskning med midler fra NordForsk. Dette senteret, ”Reassessing the Nordic Welfare Model”, arrangerte en midtveiskonferanse med ca. 120 deltakere 18–20 mai i Oslo. Selv om de fleste var fra de fem nordiske landene, deltok også forskere fra De forente stater, Frankrike, Portugal, Storbritannia og Tyskland. Professorene Kjetil Storesletten (Oslo) og Pauli Kettunen (Helsinki) og dosent Clare Bambra (Durham) holdt plenumsforedrag. Deltakerne brukte det meste av tiden til å legge fram og kommentere hverandres paper (til sammen 64 papere ble lagt fram). I mange tilfeller hadde forskere fra ulike land skrevet sammen. De fleste paperne hadde høy kvalitet, og er nå under publisering i internasjonale tidsskrifter og antologier. Disse publikasjonene vil bidra med ny forskningsbasert kunnskap om ulike sider av den nordiske velferdsmodellen.

NOVA var ett av fem forskningsmiljøer som fikk midler gjennom Infrastrukturprogrammet i Forskningsrådet, til å legge til rette en omfattende datafil for å styrke alders- og livsløpsforskningen i Norge, i forbindelse med forskningsprosjektet Studien av livsløp, generasjon

og kjønn (LOGG). De første funnene fra dette store longitudinelle prosjektet ble presentert på en pressekonferanse i SSBs lokaler. Foranledningen var at årets første nummer av Samfunnsspeilet var viet den aktuelle studien, som er et samarbeidsprosjekt mellom NOVA og SSB.

NOVA la i 2009 ned mye arbeid i å evaluere ulike sider ved instituttets virksomhet. Det ble bl.a. gjort en gjennomgang av hva slags søkerkompetanse de ulike finansieringskildene krever og på bakgrunn av dette utarbeidet retningslinjer og maler for prosjektsøknader som utvikles ved NOVA. Videre ble det i fjor gjennomført en brukerundersøkelse blant brukere av NOVAs hjemmeside. I løpet av året ble det foretatt en gjennomgang av organiseringen av IT-tjenester på NOVA. Resultatet av gjennomgangen var at det ble besluttet å outsource de aktuelle tjenestene.

7.20.1 Disponering av grunnbevilgningen

Egeninitiert forskning innenfor instituttets kjerneaktiviteter

Den egeninitierte forskningen som foregår innenfor instituttets kjerneaktiviteter er bl.a. organisert i Strategiske instituttsatsinger (SISer). Det faglige ansvaret for SISene er lagt til forskningslederne, og NOVA har i 2009 hatt aktivitet innen SIS for Seksuelt misbruk av barn, Barnevernet, Ungdomsforskning (inkl. Tidsskrift for ungdomsforskning), Livsløp, aldring og generasjon, Forskningsbasert evaluering, Longitudinell ung i Oslo, Omsorgens organisering, Livshistorier, Bolig, Barns levekår, Nordic Centre of Excellence, Forskningsbasert utviklingsarbeid, Funksjonshemming og Europeisk velferdspolitikkk..

Internasjonalisering, nettverksbygging, kompetanseutvikling og faglig fornying av forskningsstaben

Internasjonalisering, nettverksbygging og kompetanseutvikling er et prioritert område for NOVA. I tillegg til individuell deltakelse i internasjonale nettverk og konferanser og forskning innenfor de internasjonale prosjektene som er en del av NOVAs prosjektportefølje, gjennomføres det fellestiltak fra instituttets side som angår kompetanseutvikling og faglige fornying av forskningsstaben. Det brukes midler på internt drevet seminarvirksomhet og på seminarer der utenlandske sentrale forskere hentes inn. NOVA har knyttet kontakt med en amerikansk språkkonsulent som gir seminarer og individuell veiledning i engelsk akademisk skrivemåte. For å gi støtte til forskerne i forbindelse med søknader om internasjonale prosjekter/finansiering har NOVA ansatt en medarbeider i 60 prosent stilling som har 20 års prosjekterfaring med EU-prosjekter og andre internasjonale prosjekter.

Kvalitetssikring av forskningens resultater, forskningsplanlegging og forskningsledelse

Etter en omorganisering i 2006 er NOVAs forskere fordelt på 3 seksjoner med tilhørende forskningsledere. Som resultat av omorganiseringen ble det ansatt en forskningssjef ved NOVA. Hovedmotivet bak omorganiseringen har vært å styrke det internasjonale fokuset og den overordnede faglige virksomheten ved NOVA. Forskningslederne har bl.a. ansvar for prosjektadministrasjon, faglig utvikling, kontakt utad, intern oppfølging av egen forskergruppe, og de deltar i den daglige ledelsen av instituttet. Det legges ned et betydelig arbeid av dem og av andre erfarne forskere med kvalitetssikring både av prosjektsøknader, oppstart av prosjektene og de ferdige forskningsrapportene. Forskningssjefen har spesielt ansvar for det internasjonale samarbeidet og for tversgående faglig virksomhet ved NOVA. Forskningslederne og forskningssjef tilstås studietermi etter avsluttet forskningslederperiode. Midler til dette avsettes løpende over grunnbevilgningen. I tillegg til forskningsledernes ansvar for kvalitetssikring av arbeidet ved NOVA, er det etablert en redaksjonskomite for kvalitetssikring av NOVAs publikasjoner. NOVA hadde i 2009 fem professorer i bistillinger, noe som gir en verdifull kontakt med universitetene og høyskolene.

Publisering og formidling knyttet til egeninitiert forskning innen instituttets kjerneområder

NOVA legger stor vekt på informasjonsarbeidet. Det gjennomføres brukerrettede konferanser for å nå NOVAs ulike målgrupper og har en godt utviklet web-side.

I 2001 etablerte NOVA fagfelletidsskriftet Tidsskrift for ungdomsforskning. NOVAs SIS for Ungdomsforskning er avsatt til dette arbeidet. I tillegg til at det gis midler fra NFR.

Oppbygging av egen kompetanse, herunder veiledning og doktorgradsarbeid knyttet til forskning innen instituttets kjerneaktiviteter

NOVA bruker midler fra grunnbevilgningen til å dekke differansen mellom det Forskningsrådet finansierer for stipendiater og reell avlønning, og til å få avhandlinger fullført. NOVA har, som nevnt ovenfor, knyttet til seg fem professorer i bistillinger. Disse har som en av sine oppgaver å veilede NOVAs doktorgradsstipendiater. Instituttet ser det som viktig at ansatte, og særlig de yngre, får anledning til å videreutvikle prosjektrapporten til en mer faglig spennende publisering. Dette er noe det vil bli satt av ressurser til. Deltakelse på kurs og konferanser er et viktig virkemiddel i oppbygging av den enkelte ansatte forskers kompetanse. NOVA har prioritert deltakelse på internasjonale konferanser med krav til paperpresentasjon som virkemiddel til å fremme internasjonal publisering og internasjonalt forskningssamarbeid.

7.20.2 Høydepunkter fra forskningen

Ettervern øker sjansene for et bedre liv

Barnevernsbarn som følges opp med ettervernstiltak som ung voksen har en større sjanse til å lykkes videre i livet enn de som ikke har mottatt slik hjelp. Selv om andelen som har fått ettervern de senere årene har vokst, er det i følge en ny rapport fra NOVA fortsatt for få som får dette tilbudet, og da særlig i aldersgruppene etter fylte 19 år.

Analysen av registerdata om barnevern i perioden 1990-2005 (jf. NOVA rapport 3/08) viser at tidligere barnevernsklienter kommer dårligere ut på en rekke levekårsindikatorer enn tilsvarende personer i befolkningen som ikke har vært i barneverntiltak. De har blant annet lavere utdanning, mindre inntekt, flere er avhengig av sosialhjelp, flere er arbeidsledige og dødeligheten er høyere. Samtidig viser forskningen at de av barnevernsklientene som har mottatt ettervernstiltak fra barnevernet som for eksempel; fosterhjem, plassering i barneverninstitusjon, hjelp til bolig, utdanning og arbeid, og økonomisk støtte, på flere måter kommer bedre ut enn de som ikke har fått ettervern. Dette kommer til uttrykk gjennom både høyere utdanning og inntekt, og ved lavere uførepensjonsandel og lavere dødelighet. I rapporten: Barnevern og ettervern. Hjelpetiltak 16-22 år og levekår som unge voksne (NOVA Rapport 10/09) beskriver og analyserer forsker Lars B. Kristofersen karrierer og utviklingstrekk for ungdom innen barnevernet og indikatorer for sosial eksklusjon i løpet av ettervernsfasen og tidlig voksen alder. Den aktuelle rapporten er en sluttrapportering fra prosjektet Barnevern og ettervern - marginalisering, multietnisitet og autonomi. Norges forskningsråd ved Velferdsforskningsprogrammet har finansiert prosjektet.

Er vi villig til å ta oss av gamle mor og far?

Hva skjer med voksne barns forpliktelse overfor eldre foreldre i en tid da de eldres andel av befolkningen øker?

Data fra 7 utvalgte land i Øst- og Vest-Europa viser at ansvarsnormene står langt svakere i Norge enn i de andre landene. Men tendensene her i landet er omvendt av hva pessimistene ville vente. Barnløse er mer positive til å ta ansvar for gamle foreldre enn de som har barn. Skilte og samboende er like positive som gifte, og unge er langt mer positive til forpliktelser enn eldre selv er. Den største forskjellen mellom Norge og andre land finner en i holdninger til mer konkrete handlinger som: å tilpasse jobb etter foreldrenes behov og å ha foreldre boende hos seg når de ikke kan ta vare på seg selv. I Norge er det kun 13 prosent som er enig i å ha foreldre boende, mot mer enn tre ganger så mange i Tyskland og Frankrike, og enda flere i de østeuropeiske landene. Bak forskjellene mellom landene ligger forskjeller i kultur og tradisjon, i grad av modernisering

og urbanisering, ikke minst i tilbud av offentlig omsorg, framhever forskerne. Sammenliknet med andre land, har Norge en svært sjenerøs eldreomsorg. Familiens hjelp er først og fremst et viktig supplement til offentlige tjenester når gamle foreldre blir skrøpelige. I de østeuropeiske landene er det offentlige tilbudet svært begrenset, og i land som Georgia og Bulgaria så og si fraværende. Her blir det å ta seg av gamle foreldre noe man tar for gitt, på lik linje med å ta seg av barn eller skrøpelige ektefeller. Dette skriver NOVA-forskerne B. Slagsvold, S. O. Daatland og I. A. Lima samt SSB-forsker H. Brunborg i artikkelen: Holdninger til ansvar for gamle foreldre i syv europeiske land: Er vi villige til å ta oss av gamle mor og far?, i Samfunnsspeilet nr. 1. 2009. Dataene som artikkelen bygger på er fra undersøkelsen Livsløp, generasjon og kjønn (LOGG), et samarbeidsprosjekt mellom NOVA og SSB.

Ikke alle barn får hjelp i akutte kriser

Alvorlig omsorgssvikt eller andre akutte situasjoner kan ramme barn til alle døgnets tider. En ny landsdekkende undersøkelse viser at ikke alle barn i akutte kriser har mulighet til å få barnevernfaglig bistand etter kontortid. Norge ligger langt framme med gode modeller for akuttberedskap i barnevernet, men det gjelder ikke i alle kommuner. Over halvparten av landets kommuner har ingen organisert beredskap. I disse kommunene bor en fjerdedel av alle barn under 18 år i landet. Politiet som er døgnåpent, må da i første instans alene ta seg av barna i krisesituasjoner.

Det er ingen organisert akuttberedskap i 57 prosent av kommunene etter barneverntjenestens kontortid. Dette tilsvarer en fjerdedel av Norges befolkning. Det er særlig kommuner med lavt befolkningsgrunnlag som mangler beredskap. Alle landets kommuner med over 6000 barn under 18 år har akuttberedskap, mens to tredjedeler av kommunene med under 3000 barn under 18 år, var uten organisert beredskap. En vei å gå, er i følge Sturla Falck, en av forfatterne av rapporten, å oppmuntre til økt samarbeid på tvers av kommuner i etableringen av tiltak. — Man kan vanskelig kreve at alle kommuner skal ha et tilbud om akuttberedskap, men man kan kreve at det etableres tiltak gjennom samarbeid mellom kommuner. — Retningslinjer for organisering, oppfølging og kontroll med akuttberedskapen i barnevernet etter kontortid, bør være et statlig ansvar. Det trengs et overordnet ansvar for at alle barn i barnevernets regioner er dekket av en akuttberedskap. Nasjonale retningslinjer eller lover som regulerer opprettelse og kontroll av akuttberedskap i kommunene vil være et viktig steg, fortsetter han. NOVA rapport "Problemer har ikke kontortid. Akuttberedskap i barnevernet" (nr. 5/09). Forfattere: Sturla Falck og Norunn Vorland. Rapporten bygger på prosjektet "Barnevernvakten - mellom barnevern og politi", som er gjennomført med støtte fra Justisdepartementet, Regionsenteret for barn og unges psykiske helse og Barne- og likestillingsdepartementet.

7.21 Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU STEP)

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	13,2	18	Årsverk totalt	72
SIP	7,0	9	herav kvinner	38
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	61
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	26,3	36	herav kvinner	30
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			Antall ansatte med doktorgrad	25
Offentlig forvaltning	17,2	23	herav kvinner	11
Næringsliv	0,0	0	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,41
Utlandet	8,2	11	<u>Vitenskapelig produksjon</u>	
Annet	1,4	2	Antall artikler i periodika og serier	19
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>73,2</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	24
			Antall monografier	4
Driftskostnader	72,0			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	1,2	2 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,74
Årsresultat	3,7			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	30,7	54 %		

<http://www.nifustep.no/>

NIFU STEP skal være et ledende og anerkjent institutt for studier av forskning, innovasjon og utdanning. Instituttet skal gjennom forskning, evaluering, analyse og statistikk fremme innsikt i hvordan kunnskap og kompetanse organiseres, utvikles, formidles og anvendes i samfunnet, nasjonalt som internasjonalt. Instituttet skal studere styring og organisering av kunnskapsproduksjon, kunnskapsformidling, læringsprosesser og nyskaping i alle deler av samfunnet. Instituttet tilbyr handlings- og beslutningsorientert forskning og kunnskap for oppdragsgivere i offentlig og privat sektor og konkurrerer om oppdrag nasjonalt og internasjonalt. Instituttet legger dessuten vekt på å være en konkurransedyktig bidragsyter til programforskningen i Norges forskningsråd og til internasjonale programmer.

Et større jubileumsseminar høsten 2009 markerte tre jubileer: NIFU 45 år, STEP 15 år og NIFU STEP 5 år. Statsråden for høyere utdanning og forskning holdt hilsningstale, etterfulgt av faglige innlegg og debatt.

Instituttet var i 2009 organisert i seks programområder:

- Statistikk og indikatorer
- Grunnopplæring
- Høyere utdanning
- Studenter og akademisk arbeidskraft
- Forsknings- og innovasjonspolitik

- Innovasjonsstudier

I 2009 ble det arbeidet på 175 prosjekter. Den faglige aktiviteten omfattet programforskning, oppdragsforskning, egeninitiert teoriutviklende og kompetanseutviklende forskning, utredning, evaluering, statistikkproduksjon, utvikling av indikatorer og rådgiving.

Arbeidet med FoU-statistikken er en viktig nasjonal oppgave for instituttet. NIFU STEP henter inn data fra universiteter og høyskoler, forskningsinstitutter og helseforetak, blant annet om FoU-utgifter og FoU-årsverk, forskerpersonale, doktorgrader og FoU-bevilgninger over statsbudsjettet. Resultatene sammenstilles med SSBs data om næringslivets FoU til en total FoU-statistikk for Norge. I 2009 har arbeidet med å videreutvikle rapporteringssystemet for helseforetakene vært viktig. Videre har det vært arbeidet med tidligere publisering av statistikken på nett.

I 2009 vant instituttet også en utlyst konkurranse fra Kunnskapsdepartementet om et større strategisk forskningsprogram. Temaet er utviklingstrekk i forskning, høyere utdanning og innovasjon i universitets- og høyskolesektoren.

Instituttet deltok i 2009 i en rekke internasjonale forskningsprosjekter finansiert av EU og nordiske forskningsfinansierende organer. Blant de større oppdragsprosjektene er ERAWATCH I og II (kartlegging av forskningspolitikk i europeiske land), RINDICATE (FoU-indikatorer og analyser), MORE (Forskemobilitet i EU27), EUMIDA (utvikling av statistisk infrastruktur for datainnsamling om høyere utdanningsinstitusjoner i Europa), og INNO POLICY TrendChart (nasjonal innovasjonspolitik i Europa og andre land). To av de større prosjektene ble avsluttet i 2009 og instituttet går inn i 2010 med en noe mindre portefølje av oppdragsprosjekter finansiert fra internasjonale kilder. Instituttet deltar i to nye forskningsprosjekter under EUs syvende rammeprogram. Finansieringen av slike EU-prosjekter har vist seg svært krevende.

Instituttet har i 2009 lagt stor vekt på å styrke formidlingen av forskningen – både i faglige tidsskrifter og i mer populærvitenskaplig sammenheng. Mediene har vist sterk interesse for instituttets forskningsresultater med en rekke store oppslag i riksdekkende media. I henhold til Retrievers nyhetstjeneste ble NIFU STEP sitert i 1206 oppslag i ulike medier i 2009, en økning på 12 prosent fra året før. Instituttet har videre tatt initiativ til å etablere et nytt internasjonalt fagfellebasert tidsskrift "Journal of Knowledge Economy" som vil bli utgitt av Springer forlag i Tyskland. Tidsskriftet vil publisere artikler som har en tematikk i skjæringspunktet mellom utdanning, forskning og innovasjon. Aris Kaloudis ved NIFU STEP er en av redaktørene for tidsskriftet. Instituttet har også videreført en omfattende formidlingsaktivitet knyttet til fagbladet Forskningspolitikk, arrangert 20 fagseminarer og konferanser og hatt en omfattende deltakelse på både faglige og brukerrettede konferanser og seminarer.

7.21.1 Disponering av grunnbevilgningen

I samsvar med Forskningsrådets retningslinjer ble grunnbevilgningen i 2009 brukt på følgende måte: Faglig/vitenskapelig publisering 41 prosent, individuell kompetanseutvikling 27 prosent, strategisk fagutvikling og kvalitetssikring 24 prosent og nettverksbygging og konferanser 9 prosent. Fordelingen innebærer en økning i andelen som brukes til publisering sammenliknet med tidligere år, i tråd med insentivene i det nye basisfinansieringssystemet for forskningsinstituttene.

Innenfor Strategisk fagutvikling har instituttet blant annet brukt midler til deltakelse og bokprosjekt innenfor *International Research Network on Youth Education and Training (IRNYET)*, et internasjonalt forskernettverk med deltakelse fra 12 land med formål å studere, beskrive, sammenligne og analysere videregående opplæring i en rekke land. Nettverket har spesielt fokus på frafall i videregående opplæring. Videre har instituttet arbeidet med utviklingen av Kunnskapsbanken – en datamessig infrastruktur som vil gjøre det mulig å oppbevare, gjenfinne og integrere data fra ulike datakilder og prosjekter og sammenstille og analysere data på tvers av

de ulike kildene. I neste steg vil dette også gjøre det mulig å øke tilgjengeligheten av slike data for eksterne brukere.

Individuell kompetanseutvikling omfatter primært arbeid mot doktorgrader. I alt 14 forskere fikk støtte til doktorgradsarbeid i 2009. To av instituttets medarbeidere avla doktorgraden.

Faglig og vitenskapelig publisering står sentralt og det ble i 2009 bevilget midler til 31 bok- og artikkelpubliseringssjekter. Det vil alltid være en forskyving i tid når det gjelder resultatene fra disse aktivitetene, men instituttet hadde i 2009 18 vitenskapelige bidrag i tidsskrifter med fagfellevurdering, 23 vitenskapelige bidrag i antologier, 4 monografier og 2 fagbøker. Mange av instituttets medarbeidere publiserer jevnlig i internasjonale tidsskrift, og deres bidrag anerkjennes i stadig sterkere grad internasjonalt. De ”frigjorte SIP-midlene” ble brukt til IRNYET-prosjektet samt tre bokprosjekter.

7.21.2 Høydepunkter fra forskningen

Praksisbrev som tiltak mot frafall

Frafall i videregående opplæring koster det norske samfunnet store summer, og tiltak mot frafall står høyt på den politiske dagsorden. NIFU STEP evaluerer utdanningsmyndighetenes forsøk med et praksisbrev for ungdom som står i fare for å falle ut av videregående opplæring. I denne ordningen begynner ungdommene direkte i bedrift, med ansettelseskontrakt for to år. I tillegg er de en dag i uka på skolen for å få undervisning i norsk og matte. Etter to år kan de avlegge praksisbrevprøve, hvoretter de enten kan avslutte og søke seg jobb, eller de kan fortsette opplæringen til fullt fagbrev. Praksisbrevet er tenkt som en anerkjent kompetanse på et nivå under fagbrevet. Evalueringen viser foreløpig at både ungdommene selv, skolene og bedriftene er svært fornøyde med ordningen. Ungdommene får et motivasjonsmessig løft av å komme i arbeid, noe som også smitter over på interessen for å lese teori. Fraffallet er svært lavt. Selv om det krever en innsats av bedriftene i første fase, anser de allerede praksisbrevkandidatene som nyttige for virksomhetene. Flertallet av ungdommene i forsøket ønsker ikke å stoppe med et praksisbrev, men orienterer seg mot fullt fagbrev, noe som er særlig framtrødende der fagarbeid er den dominerende måten å organisere arbeidet på. Bedriftene er på sin side positive til å tilby kandidatene ordinær lærekontrakt etter to år. Forsøket omfatter foreløpig et lite antall ungdom, og funnene må betraktes som foreløpige. Samtidig kaster forsøket lys over helt sentrale spørsmål i videregående opplæring i dag: Bør man satse mer på alternative veier gjennom videregående opplæring? Bør videregående opplæring nivådeles, eller skal målet fortsatt være at alle skal gjennomføre full opplæring?

Arbeidsvilkår i norsk forskning

NIFU STEP har gjennomført en undersøkelse av arbeidsvilkårene til vitenskapelig ansatte ved norske forskningsinstitusjoner – universiteter, vitenskapelige høyskoler og i instituttsektoren. Vel 1800 forskere deltok i undersøkelsen, som er en del av et internasjonalt komparativt prosjekt: Changing Academic Profession (CAP). Respondentene ble spurt om tidsbruk, deres vurdering av ressursituasjonen, både når det gjaldt tilgangen på økonomiske ressurser, støttepersonell og fysiske fasiliteter, av forholdet mellom forskning og undervisning og deres oppfatning av ledelse, organisasjon og arbeidsmiljø.

I universitetssektoren var det større misnøye med finansiering, mulighet for tilgang på støttepersonell og med forholdet til ledelsen enn i instituttsektoren. Kvinner deltar i mindre grad enn menn i internasjonalt forskningssamarbeid. De erfarer også i mindre grad enn sine mannlige kolleger synergi mellom forskning og undervisning og de er mer misfornøyd når det gjelder kommunikasjon med ledelsen.

Hovedkonklusjonen fra sammenlikningen med seks andre land (Finland, Tyskland, Storbritannia, USA, Canada og Australia) er at forskjellene i tidsbruk og arbeidsvilkår er relativt små på tvers av land. Ved å sammenligne universitetsansatte i kombinerte undervisnings- og forskningsstillinger i Norge med øvrige land, finner vi imidlertid at norske universitetsforskere skiller seg klart negativt ut fra gjennomsnittet for de andre landene i vurderingen av mulighetene for sekretær-, undervisnings- og forskningsassistanse. Norske forskere skiller seg imidlertid positivt ut når det gjelder vurderingene av datamaskinfasiliteter, telekommunikasjoner og kontorplass.

Norsk deltakelse i EUs rammeprogrammer

På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet gjennomførte NIFU STEP i 2009 en evaluering av norsk deltakelse i EUs 6. og første del av 7. rammeprogram. Hensikten med evalueringen var å tilveiebringe et kunnskapsgrunnlag for de utfordringene som Norge står overfor i deltakelsen i EUs rammeprogrammer, og et grunnlag for politikk- og strategiutvikling for denne delen av norsk forskning.

Hovedkonklusjonen var at deltakelsen hittil har vært klart vellykket og tegner til å fortsette å gi godt utbytte for norsk forskning. Rapporten viser imidlertid at norske forskere "henter hjem" mindre av det Norge betaler inn til EU enn tidligere. I EUs femte rammeprogram var utbetalingene til norske prosjekter tilsvarende 90 prosent av den norske innbetalingen, i det sjette rammeprogrammet 85 prosent og i det pågående sjuende programmet ligger det an til 80 prosent. Rapporten foreslår en rekke tiltak for å øke norsk deltakelse. Bedre muligheter for samfinansiering og reduksjon av administrative byrder er blant de viktigste tiltakene.

7.22 Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	17,1	26	Årsverk totalt	61
SIP	0,0	0	herav kvinner	20
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	3,3	5	Årsverk forskere totalt	44
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	8,3	13	herav kvinner	11
			Antall ansatte med doktorgrad	22
Andre driftsinntekter etter kilde			herav kvinner	5
Offentlig forvaltning	33,8	52	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,50
Næringsliv	2,0	3		
Utlandet	1,0	2	Vitenskapelig produksjon	
Annet	0,0	0	Antall artikler i periodika og serier	34
Sum totale driftsinntekter	65,5	100	Antall artikler i antologier	39
			Antall monografier	9
Driftskostnader	65,3			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	0,1	0 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	2,38
Årsresultat	0,1			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	4,6	11 %		

<http://www.nupi.no/>

NUPI har siden opprettelsen i 1959 hatt det todelte formål å forske på og informere om internasjonale spørsmål. Virksomheten fokuserer delvis på forhold av interesse for norsk utenrikspolitikk, men også på generelle utviklingstrekk og utfordringer – globalt og regionalt – i internasjonal politikk og økonomi. NUPI er en frittstående og faglig selvstyrt forskningsinstitusjon som fra 1997 har status som statlig forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. Instituttets styre utnevnes av Kunnskapsdepartementet. Instituttets omsetning i 2009 var 65 millioner kroner.

NUPIs om lag 75 medarbeidere er organisert i fem forskningsavdelinger i tillegg til informasjonsavdeling og administrasjonsavdeling. De fem forskningsavdelingene er

- Internasjonal politikk
- Russland og Eurasia
- Utviklingsstudier
- Internasjonal økonomi
- Sikkerhet og konflikthåndtering.

I jubileumsåret 2009 har NUPI hatt godt tilfang av nye oppdrag og prosjekter, høy synlighet og en sunn økonomi. Instituttet har gjennomført en rekke ulike 50-årsarrangementer med markante aktører fra den internasjonale og norske arena.

NUPIs forskning dekker følgende temaområder:

- Norsk sikkerhetspolitikk, europeisk sikkerhet og transatlantiske relasjoner
- Global styring, stormaktsrivalisering og statssystem
- Energi og geopolitikk
- Internasjonal handel og investeringer, teknologi og økonomisk vekst
- Utvikling, statsdannelser og sikkerhet, fattigdom og korrupsjon
- Konflikt og fredsbygging
- Flernasjonale operasjoner og sikkerhet

I tillegg til kompetanse på temaområder har NUPI områdekompetanse på Balkan, Russland og Eurasia, Afrika, Europa og EU, Latin-Amerika og USA. Instituttet prioriterer styrking av kompetanse på Asia, og særlig India og Kina.

NUPI har i løpet av 2009 etablert 27 nye eksternt finansierte prosjekter. Forskning om fredsbygging og sikkerhetspolitikk er det største forskningsfeltet og omfatter både grunnforskning og anvendte programmer som går på tvers av avdelinger. Innenfor forskning på krig og konflikt utføres det også en rekke prosjekter med kvinneperspektiv, bl.a. ”Women, Peace and Security and the Protection of Civilians”, ”Seksualisert vold i krig” og ”Challenges to Implementing Resolution 1820 in MINURCAT, Chad”.

NUPI har vektlagt samarbeidsprosjekter med andre institusjoner, både nasjonale og internasjonale.

7.22.2 Disponering av grunnbevilgningen

NUPI mottok 16,825 millioner kroner i grunnbevilgning fra NFR i 2009. Regnskapsrapport viser hvordan denne bevilgningen er fordelt på ulike aktiviteter innenfor instituttets kunnskaps - og kompetanseoppbygging.

Det er benyttet 6,956 millioner kroner til forskningsaktiviteter i 2009. Disse midlene har finansiert 70 månedsverk utført av NUPIs forskere. I søknaden om basisbevilgning for 2009, sendt til Kunnskapsdepartementet våren 2008, ble tre temaområder framhevet for 2009:

- Europeisk sikkerhet og transatlantiske relasjoner
- Energi og geopolittikk i nordområdene og i Eurasia og
- Stormaktsrivaliseringens betydning for statssystemet og global styring

Disse temaområdene er gjennomført som planlagt i 2009. I tillegg er basismidler benyttet til prosjektgruppen for Den persiske golf, samt oppbygging av kjernekompetanse i avdelingene for internasjonal økonomi, utviklingsstudier og internasjonal politikk.

Bøkene *Nye utfordringer for europeisk sikkerhetspolitikk* utgitt på Universitetsforlaget og *Caspian Energy Politics: Azerbaijan, Kazakhstan and Turkmenistan* utgitt på Routledge i 2010 er eksempler på resultater av bruken av disse midlene.

NUPI er bedt om å gjøre særskilt rede for bruken av frigjorte SIP-midler i 2009. NUPI hadde ikke egne SIP-midler i 2008. Instituttet deltok da kun i en samarbeids-SIP hvor PRIO var koordinator. Denne SIPen ble avsluttet i 2008. Ut fra dette er det ikke frigjorte SIP-midler å redegjøre for i 2009.

NUPIs forskere har benyttet midler fra grunnbevilgningen til å bygge instituttets internasjonale nettverk, blant annet ved konferansedeltakelse og besøk ved ulike utenlandske forskningsinstitusjoner. Tradisjonen med interne teoriseminar, hvor ledende forskere fra utenlandske institusjoner inviteres til å holde innlegg om utvalgte emner, ble videreført i 2009. NUPIs bibliotek er også en viktig ressurs for kompetanseutvikling og faglig fornyelse av forskerstaben. I 2009 er det gjennomført et eget prosjekt for å utvikle bibliotekets elektroniske tjenestetilbud.

2009 er det første hele året med en egen forskningssjef på NUPI etter at stillingen ble opprettet høsten 2008. Denne stillingen, sammen med avdelingslederfunksjonene, er de viktigste brikkene i arbeidet med å styrke kvalitetssikringen av forskningen.

Basismidler er også disponert til redaksjonene for instituttets tidsskrifter, som fra 2009 utgis på Universitetsforlaget, og til kommunikasjonsavdelingens formidlingsaktiviteter. Instituttet finansierer ett eget doktorgradsstipend og bidrar med delfinansiering til de øvrige slik at samtlige stipendiater har sikret finansiering for tre år av stipendperioden. Forskningssjef har et spesielt ansvar for å følge opp stipendiatene og har i 2009 gjennomført en egen "Masterclass" for denne gruppen.

7.22.2 Høydepunkter fra forskningen

MICRO-DYN: Konkurranseskraft i kunnskapsbaserte økonomier

MICRO-DYN (står for "micro-dynamics") er et europeisk prosjekt som omfatter 14 land og er finansiert av Europakommisjonen. Prosjektet har studert grunnlaget for vekst, sysselsetting og konkurransedyktighet i den kunnskapsbaserte europeiske økonomien.

Til grunn for prosjektet ligger et omfattende datasett om bedrifter på tvers av europeiske regioner og industrier. Analysene har vært basert på bedriftsbaserte data gjennom en mikrotilnærming. Det vil si, ved å bevege seg fra enkeltvirksomheters økonomiske handlinger og strategier til bransjevis, regionale, nasjonale og europeiske nivåer har en gjort funn som vil kunne forme kjernen i forskningen.

Data om bedrifter legger føringer på statistiske modeller for individuell atferd som tar høyde for heterogenitet blant bedriftene. Disse modellene aggregeres så til sektorielle, regionale og

nasjonale nivåer. Med andre ord dreier det seg om svært komplisert modellutvikling som kan karakteriseres som nybrottsarbeid.

DDR-prosesser – avvæpning, demobilisering og reintegrering

Prosjektet omhandler avvæpning (disarmament), demobilisering og reintegrering (såkalte DDRprosesser) og gjennomføring av slike når samfunn går fra krig til fred. Siden 1990 - tallet har både antallet og omfanget av fredsoperasjoner vokst. Dette har igjen ført til en ekspansjon i DDRinitiativ, og til forsøk på å systematisere og profesjonalisere måten DDR - strategier blir formulert og anvendt på. Men den virkeligheten praktikerne står overfor er svært kompleks.

Stina Torjesen som er NUPI-ansvarlig for prosjektet, står som gjesteredaktør for et spesialnummer av tidsskriftet Conflict, Security and Development. Spesialnummeret tar utgangspunkt i det dilemmaet som oppstår når en teknokratisk modell skal anvendes på en kompleks sosial, politisk og økonomisk virkelighet. Forfatterne viser hvordan svært ulike krefter spiller inn i møtet mellom intervensjon og kontekst: hvordan den politiske orden i etterkrigstiden forholder seg til DDR; betydningen av nettverk basert på familie og medsoldater; betydningen av identitet og følelse av skuffelse blant militssoldater og kjønnsrollemønstrenes sentrale betydning. Prosjektet slutføres i 2010 og har vært gjennomført i samarbeid med Centre for Peace Studies (CPS) ved Universitetet i Tromsø.

Iraks framtid på Iraks premisser

Hensikten med prosjektet har vært å analysere situasjonen i Irak og komme med innspill til en framtidig politisk strategi for landet. Fra irakisk side har representanter fra ulike deler av landet deltatt, islamister så vel som sekulære, irakere bosatt i og utenfor landet og med variert bakgrunn fra forskning, oljesektoren og forsvaret. Rapporten er konsensusbasert og presenterer en handlingsplan for Irak, USA og det internasjonale samfunn.

Rapporten More Than “Shiites” and “Sunnis”: How a Post - Sectarian Strategy Can Change the Logic and Facilitate Sustainable Political Reform in Iraq er blitt til gjennom møter og samlinger mellom framstående enkeltpersoner i irakisk samfunnsliv og norske forskere. Rapporten ble lansert i samarbeid med USIP i Washington våren 2009.

7.23 NTNU Samfunnsforskning

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	0,0	0	Årsverk totalt	116
SIP	0,0	0	herav kvinner	70
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	18,4	16	Årsverk forskere totalt	102
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	37,8	33	herav kvinner	58
			Antall ansatte med doktorgrad	21
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			herav kvinner	11
Offentlig forvaltning	24,5	21	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,21
Næringsliv	21,3	18		
Utlandet	11,2	10	Vitenskapelig produksjon	
Annet	3,0	3	Antall artikler i periodika og serier	17
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>116,1</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	7
			Antall monografier	3
Driftskostnader	115,8			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	0,2	0 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,24
Årsresultat	0,2			
<u>Egenkapital (% av totalkapitalen)</u>	<u>38,7</u>	<u>34 %</u>		

www.ntnusamfunnsforskning.no

NTNU Samfunnsforskning AS utfører FoU-prosjekter innenfor et bredt spekter av samfunnsfaglige forskningstema, og har også en betydelig aktivitet knyttet til planteforskning og bemannet romfart. Instituttet eies i sin helhet av NTNU og er organisert i følgende enheter:

- Studio Apertura (Organisasjonsforskning)
- BUS - Barnevernets utviklingssenter Midt-Norge
- Senter for idrettsforskning
- Senter for mangfold og inkludering
- NEC - Senter for entreprenørskap
- CIRiS - Senter for tverrfaglig forskning i rommet
- Senter for utviklingspsykopatologi
- NAPHA- Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsevern for voksne.

I tillegg til FoU-aktiviteten som gjennomføres i avdelingene, har selskapet det administrative ansvaret for en del eksternt finansierte prosjekter som ansatte ved NTNU har det faglige ansvaret for. Denne aktiviteten utgjorde ca 35 prosent av aktiviteten i 2009.

NTNU Samfunnsforskning AS hadde en omsetning på 116 millioner kroner i 2009. Dette representerer en økning på ca 23 prosent i forhold til året før. Det ble gjennomført 112 årsverk dette året, hvorav 99 forskerårsverk. Ved utgangen av 2009 hadde instituttet 131 ansatte, 78 kvinner og 53 menn. Ansatte i bistilling utførte 2,5 årsverk ved instituttet i 2009, hvorav 1,5 årsverk gjaldt ansatte med hovedstilling ved NTNU.

7.23.1 Høydepunkter fra forskningen

Fritid for barn og unge som bor i barneverninstitusjon

Prosjektet ble initiert våren 2008. Hovedmålsetting med undersøkelsen har vært å kartlegge barn og unges fritid/fritidsbruk ved opphold i barneverninstitusjon, samt å få kunnskap om hvilke faktorer som er med på å definere denne. Sekundært har hensikten vært å belyse denne gruppen barn og unge sine muligheter til medvirkning og selvbestemmelse i tilknytning til fritid, samt institusjonenes vektlegging av fritid og mestring. Prosjektets informantgrupper har vært beboere og ansatte ved ti midtnorske barneverninstitusjoner. Både spørreskjema og intervju ble benyttet som metoder for innhenting av data. Prosjektet konkluderer blant annet med at beboernes fritidsbruk i overveiende grad preges av uorganisert aktivitet, og at særtrekk ved barneverninstitusjoners strukturer og systemer kan tvinge fram spesifikke mønstre i hverdagen hvor beboerne i realiteten kan hindres i å foreta frie, selvstendige valg i tilknytning til fritiden. Både indre og ytre organisatoriske og strukturelle trekk ved institusjonene kan gjøre det vanskelig å etterfølge sentrale bestemmelser som står nedfelt i lovverket om barn og unges rettigheter knyttet til lek og fritid i barndommen generelt, og ved oppvekst i barneverninstitusjon spesielt.

NAPHA – Et nytt nasjonalt kompetansesenter

Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid for voksne i kommunene (NAPHA) ble etablert fra januar til april 2009. Senteret er finansiert av Helsedirektoratet og dets primære målgruppe er de om lag 12 000 personer som jobber i kommunene for å forebygge og behandle psykiske vansker og lidelser.

NAPHA skal tydeliggjøre og dokumentere psykisk helsearbeid som fag- og praksisområde, styrke tverrfaglig samarbeid, utvikle nye samarbeidsformer og ha høy oppmerksomhet på brukermedvirkning. Senteret skal ha god oversikt over forskning/evaluering innenfor fagområdet og formidle dette videre samt påpeke forsknings- og evalueringsbehov.

I 2009 har senterets ansatte særlig jobbet med tre prosjekter; nettbasert kunnskapsbase, lokale kompetansenettverk og nasjonale temanettverk. Nettbasert kunnskapsbase er fremdeles under utvikling. Lokale kompetansenettverk består av kommuner som inngår i nettverk sammen med sine nabokommuner, ofte rundt et distriktpspsykiatrisk senter. I 2009 har NAPHA identifisert og knyttet kontakt med nettverk i alle fylker. Dette arbeidet har skjedd i nært samarbeid med Fylkesmannsembetene i de ulike fylkene. I arbeidet med kunnskapsdokumentasjon og kunnskapsformidling involverer senteret nasjonale kompetansmiljøer samt kommuner som har kommet langt på enkeltområder i nasjonale temanettverk. Hensikten er å stimulere til fortsatt fagutvikling på høyt nivå - en slags tenketank, og å systematisere kunnskap for videreformidling til kommunene.

I oppdragsbrevet for 2009 fikk NAPHA en del særskilte oppdrag, blant annet å utarbeide utkast til en felles utgave av kortveiledere i psykisk helsearbeid for barn og unge og voksne. Senteret skulle dessuten utarbeide opplegg for lokale kartlegginger av omfang, behov og tilbud til mennesker med alvorlige psykiske lidelser i samarbeid med fylkesmennene. NAPHA har også bistått Helsedirektoratet i arbeidet med den nasjonale satsingen på ACT-team (Assertive Community Treatment) gjennom å planlegge og gjennomføre et opplæringsprogram for etablerere og ledere av slike team.

7.24 Uni Rokkansenteret

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	0,0	0	Årsverk totalt	48
SIP	0,0	0	herav kvinner	24
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	1,4	2	Årsverk forskere totalt	39
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	34,4	56	herav kvinner	16
			Antall ansatte med doktorgrad	32
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			herav kvinner	13
Offentlig forvaltning	15,9	26	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,83
Næringsliv	1,1	2		
Utlandet	3,9	6	Vitenskapelig produksjon	
Annet	5,1	8	Antall artikler i periodika og serier	31
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>61,8</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	28
			Antall monografier	5
Driftskostnader	60,6			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	1,1	2 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	1,78
Årsresultat	1,1			
Egenkapital (% av totalkapitalen)				

<http://rokkan.uni.no/>

Uni Rokkansenteret – Stein Rokkan senter for flerfaglige samfunnsstudier - er en avdeling i Uni Research AS, et uavhengig forskningsselskap der Universitetet i Bergen er hovedeier. Selskapet Uni Research AS og dets avdelinger skiftet i november 2009 navn fra Unifob til Uni. Navneskiftet innebærer ingen endring av formål og grunnleggende aktiviteter, men uttrykker et ønske om å framstå som et mer samlet selskap samt å være en synlig og betydelig aktør i norsk forskning.

Uni Rokkansenteret driver forskning innenfor et bredt felt av samfunns- og kulturforskning. Instituttet prioriterer langsiktig grunnforskning og anvendt forskning. Det er et hovedmål at forskningen skal være aktuell og gi grunnlag for politikkrelevante anvendelser. Siden Uni Rokkansenteret er et av svært få forskningsinstitutter som ikke har grunnbevilgning, som er viktig for langsiktige satsinger, har mye arbeid vært lagt ned også i 2009 for å få fram overfor bevilgende myndigheter betydning av å få etablert en basis for kompetanseutvikling.

Forskerne ved senteret har sin faglige bakgrunn i statsvitenskap, sosiologi, økonomi, sosialantropologi, historie og kulturfag. Forskerne utfører oppdrag for Norges forskningsråd, EU og andre internasjonale organisasjoner, samt offentlige og private institusjoner nasjonalt. Omsetningen var i 2009 på 61,5 millioner kroner, og senteret hadde et regnskapsmessig overskudd på kr 865 000. Dette innebærer en sterk omsetningsøkning fra 2008, som skyldes en generelt høyere aktivitet, men også at Uni Rokkansenteret i mai 2009 var vert for en større internasjonal konferanse, World Social Science Forum. Totalt ble det utført 38,5 årsverk forskning. De fleste fast ansatte forskere har doktorgrad. Om lag 60 prosent av utført forskning utføres på prosjekter som er finansiert av Norges forskningsråd.

Instituttet rekrutterer flere doktorgradsstudenter via prosjektaktivitetene, og det gjennomføres flere tiltak som skal bidra til å sikre planlagt gjennomføring av et doktorgradsløp. I 2009 ble det avlagt 6 doktorgrader fra forskere med et ansettelsesforhold ved Uni Rokkansenteret.

Uni Rokkansenteret legger stor vekt på å bringe arbeider fra prosjektene fram til endelig publisering i fagtidsskifter og bøker. Alle forskerne publiserer aktivt, og publiseringsaktiviteten har vært høy også 2009. Forskerne er aktive deltakere på fagkonferanser og seminarer, og senteret er selv aktiv som arrangør av slike faglige aktiviteter. Flere av forskerne er veldig aktive i media med populærvitenskapelige bidrag og intervjuer, basert på egen forskning. Både institusjonelt og individuelt for enkeltforskere er det etablert flere nære samarbeidsrelasjoner med forskere ved andre institutter og ved universitet og høyskoler, både nasjonalt og internasjonalt.

Forskningen ved Uni Rokkansenteret var i 2009 organisert i tre forskningsgrupper, som reflekterer forskningsprofilen ved senteret:

- Demokrati, forvaltning og velferd
- Organisasjon, tjenester og helseøkonomi
- Kultur, teknologi og kjønn

Forskningslederne for gruppene utgjør sammen med forskningsdirektør og administrasjonssjef ledergruppen ved senteret. Forskningsgruppene spiller en sentral rolle for å lage en faglig ramme rundt pågående prosjekter, og etablere grunnlag for flerfaglige samarbeidsrelasjoner.

7.24.1 Høydepunkter fra forskningen

Verden inntok Grieghallen

”One planet – Worlds Apart” var tittelen på storarrangementet World Social Science Forum (WSSF) som var lagt til Bergen 10.-12. mai 2009. Arrangør var International Social Science Council (ISSC) i samarbeid med Uni Rokkansenteret og Universitetet i Bergen. Konferansen samlet deltakere fra 81 nasjoner for å diskutere samfunnsvitenskapens bidrag til å løse globale utfordringer. World Social Science Forum er den årlige konferansen initiert av ISSC, det internasjonale organet som representerer samfunnsvitenskapene på en global, politisk arena. Professor Gudmund Hernes, president for ISSC, og professor Anne Lise Fimreite fra Uni Rokkansenteret og Universitetet i Bergen ledet programkomiteen og hadde det lokale avsnaret for arrangementet. Målsetningen med WSSF var å være en arena hvor samfunnsfagernes bidrag til å løse viktige dagsaktuelle problem ble debattert og synliggjort. Forumet hadde nærmere 40 panel som tok opp tema som spendte fra borgerkrig, fattigdomsproblematikk, samfunnssikkerhet, klimaendringer, byutvikling og helsepolitikk. I tillegg var det fem plenumssesjoner, også disse med ulike tema og innfallsvinkler, inkludert foredrag av de to nobelprisvinnerne Amartya Sen og Rajendra Pachauri om henholdsvis utfordringene for samfunnsvitenskapene i det tjuende århundret, og samfunnsvitenskapenes utfordringer når det gjelder å løse klimakrisen. Deltakerne var akademikere og beslutningstakere, både politikere og tjenestemenn. Dette representerer også den litt spesielle profilen ved WSSF, nemlig møtet mellom forskere og beslutningstakere.

Den kulturelle skolesekken

Uni Rokkansenteret skal sammen med Høgskolen i Bergen på oppdrag fra Kultur- og kirke departementet gjennomføre en treårig forskningsinnsats om Den kulturelle skolesekken. Forskermiljøet består av forskere og forskerrekutter med bakgrunn i ulike fagtradisjoner innenfor samfunnsvitenskap og humaniora (statsvitenskap, sosiologi, sosialantropologi, pedagogikk, kunsthøgskole, kunsthøgskole, og med erfaringer knyttet til ulike teoretiske perspektiver, analysemåter og metodiske tilnæringer. Forskningen har ambisjon om å få fram et mangfold av stemmer, erfaringer og dilemmaer i feltet – og derigjennom bidra til at ”Den kulturelle

skolesekken” og dens aktører får nødvendige og gode innspill til videreutvikling og kompetanseheving. Forskerne ønsker å markere en distanse til evalueringstradisjoner som undersøker kultur- og utdanningspolitikkenes måloppnåelse uten å stille spørsmålstegn ved målformuleringene eller statens og forvaltningens premisser. En ønsker å problematisere mer stereotype oppfatninger, og vil søke å utvikle nye perspektiver på og kunnskap om ”Den kulturelle skolesekken” som kultur- og utdanningspolitisk prosjekt. Uni Rokkansenteret skal lede prosjektet for denne flerfaglige forskningsinnsatsen, som vil være sterkt empirisk og brukernært fundert.

Bok fra Uni Rokkansenteret: “The Role of International Organizations in Social Policy. Ideas, Actors and Impact”

Flere forskere med tilknytning til Uni Rokkansenteret bidrar med kapitler i utgivelsen. Boken, som er et resultat av forskningsprosjektet "Policy Discourses, International Actors and National Welfare Policy: Norway in Comparative Perspective", ledet av seniorforsker Nanna Kildal, omhandler rollen til internasjonale organisasjoner og deres promotering av ideer og anbefalinger innenfor velferds- og helsepolitikk. Den undersøker en rekke internasjonale organisasjoner og analyserer det normative og kognitive innholdet i ideene som fremføres, organisasjonenes rolle som politiske aktører og deres innvirkning på nasjonal politikk.

7.25 Samfunns- og næringslivsforskning (SNF)

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	5,7	10	Årsverk totalt	48
SIP	1,8	3	herav kvinner	16
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	42
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	30,7	52	herav kvinner	11
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			Antall ansatte med doktorgrad	15
Offentlig forvaltning	4,0	7	herav kvinner	5
Næringsliv	14,4	24	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,35
Utlandet	0,5	1	<u>Vitenskapelig produksjon</u>	
Annet	2,0	3	Antall artikler i periodika og serier	13
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>59,1</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	2
			Antall monografier	0
Driftskostnader	56,2			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	2,9	5 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,24
Årsresultat	3,0			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	9,2	25 %		

www.snf.no

SNFs formål er å fremme anvendt forskning innen samfunnsøkonomi og bedriftsøkonomiske fag med basis i fagmiljøene ved Norges Handelshøyskole og Institutt for økonomi ved Universitetet i Bergen.

Virksomheten drives i en prosjektbasert nettverksorganisasjon og er organisert gjennom 9 tematiske forskningsprogram:

- Krise, omstilling og vekst
- Arbeid og utdanning
- Etikk og styring
- Klima og energi
- Mat og ressursøkonomi
- Finansiell økonomi og økonomisk styring
- Tele og media
- Ledelse og økonomistyring
- Merkebygging

Siktemålet med den tematiske forskningsorganiseringen er å stimulere engasjement og oppslutning om den anvendte forskningen i SNF ved å profilere den på områder som oppfattes som viktige i samfunnet, og samtidig arbeide systematisk for å forankre denne forskningen hos sentrale aktører på angjeldende forskningsfelt.

Innenfor alle forskningsprogrammene kan det vises til aktivitet og publikasjoner på høyt faglig nivå. Med utgangspunkt i prosjektinntektene og grunnbevilgningen ble det i 2009 utført 42,3 forskerårsverk. Det er registrert 43 artikler i vitenskapelige tidsskrift som helt eller delvis baserer seg på forskning i prosjekter hos SNF, noe som betyr vel 1 artikkel pr. forskerårsverk som prosjektvirksomheten finansierte. I SNFs rapportserie, som er gratis tilgjengelig på Internett (www.snf.no), utkom 67 publikasjoner. I tillegg ble ytterligere 25 publikasjoner fra SNF-prosjekter gitt ut i andre rapportserier og i bøker.

To av SNFs ansatte disputerte for doktorgraden i 2009. I tillegg er det ni personer som arbeider med sin avhandling, som helt eller delvis har hatt finansiering fra SNF og SNFs prosjektportefølje. Fire av disse er ansatt i SNF.

7.25.1 Disponering av grunnbevilgningen

SNF mottok en grunnbevilgning i 2009 på kr 5 657 000.

I forbindelse med diskusjonen om hvordan grunnbevilgningen skulle fordeles på ulike typer aktiviteter i 2009 besluttet SNFs styre at ordinær publisering og formidling - som gjennom SNFs publikasjonsserie, hjemmesider og deltakelse i forskning.no - er å betrakte som en ordinær felleskostnad som skal dekkes over driften. Det betyr at grunnbevilgningen forbeholdes strategisk viktige aktiviteter som støtter opp om utviklingen av eksisterende og nye tematiske forskningssatsinger. Det bør være i tråd med Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter fastsatt ved Kgl. resolusjon av 19. desember 2008, som foreskriver at basisfinansieringen skal brukes til langsiktig kunnskaps- og kompetanseoppbygging. I 2009 ble grunnbevilgningen disponert som vist i tabellen, hvor vi har gruppert tiltakene iht. de fem aktivitetskategoriene som retningslinjene beskriver.

Aktiviteter iht. Kgl. Res.19.12.08	Tiltak hos SNF	Mill kr
Utvikling av flerårige og langsiktige forskningsprosjekter	<ul style="list-style-type: none"> • Programutvikling – eksisterende program • Nye strategiske programsatsinger – initiert sentralt 	0,9
Kompetanseutvikling og faglig fornyelse av forskerstaben	<ul style="list-style-type: none"> • Faglig ajourføring egne ansatte 	0,9
Kvalitetssikring av forskningens resultater	<ul style="list-style-type: none"> • Programledelse og rådgivning 	1,5
Publisering og formidling	<ul style="list-style-type: none"> • Eksterne relasjoner og strategisk formidling 	0,9
Oppbygging av egen kompetanse	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktur for empirisk forskning • Slutføring av dr. gradsavhandling 	0,2 0,3
Sum		5,7

SNF hadde ingen ”frigjorte SIP-midler” i 2009, men hadde for første gang på mange år vekst i basisfinansieringen fra Norges forskningsråd. Den viktigste nye strategiske satsingen det ble arbeidet med, var å få opp et forskningsprogram med fokus på omstilling og vekst i norsk økonomi i forlengelsen av finanskrisen. Kr 650 000 ble brukt fra grunnbevilgningen til et bredt anlagt forprosjekt i 2009, som dessuten ble finansiert med kr 350 000 fra Stiftelsen SNF, kr 200 000 fra NHH, kr 400 000 fra Nærings- og handelsdepartementet og kr 400 000 fra Norges forskningsråd. Grunnbevilgningen brukes tilsvarende i 2010, sammen med nye midler fra Stiftelsen SNF og NHH for å få realisert et 4-årig program på 4-6 millioner kroner årlig fra 01.07.2010.

I og med at styret bestemte at ordinær publisering og formidling skal dekkes over driften, ble det også ”frigjort” midler i forhold til tidligere års bruk. Dessuten ble mindre midler fra grunnbevilgningen allokert til utarbeiding av ordinære tilbud og søknader om nye prosjekter. I stedet ble det understreket at forskernes ”egentid”, dvs. arbeidstimer i stillingen som ikke forventes fakturert, bl.a. skal brukes til å opparbeide nye prosjekter. Alt i alt bidro dette til at mer midler kunne disponeres for strategisk formidling og til oppbygging av egen kompetanse (kapasitet). I 2009 omfattet den strategiske formidlingen to brukerrettede konferanser i Oslo, en om norsk økonomi i lys av finanskrisen, rettet mot finanssektoren og departement med ansvar for økonomisk politikk, og en om mat- og ressursøkonomi, rettet mot fiskeri- og landbrukssektoren. Når det gjelder oppbygging av egen kompetanse, er den langsiktige prioriteringen å styrke infrastrukturen for empirisk forskning gjennom oppbygging og vedlikehold av unike databaser. Det kom ikke skikkelig i gang i 2009, og mye av midlene derfra ble i stedet brukt til at en SNF-ansatt fikk tid til å ferdigstille sin doktorgradsavhandling.

7.25.2 Høydepunkter fra forskningen

Norsk økonomi i forlengelse av finanskrisen

Som allerede omtalt, har SNF hatt et forprosjekt med fokus på å trekke i gang et større forskningsprogram med fokus på omstilling og vekst i norsk økonomi i forlengelse av finanskrisen. Dette har vært en del av NHH-miljøets samlede satsing på å spørsmål knyttet til Krise, omstilling og vekst, skal ha en sentral plass i forskning og undervisning. Satsingen ble besluttet som følge av finanskrisen høsten 2008 og diskusjonen som fulgte om økonomifagets evne til å kaste lys over årsaker, konsekvenser og veier ut av uføret. Arbeidet i forprosjektet fremheves fordi det har evnet å mobilisere stort engasjement fra alle de sentrale faggruppene i miljøet. Det har resultert i en omfattende diskusjon internt innen og mellom ulike disipliner, samtidig som perspektiver og resultater er presentert og drøftet eksternt i et stort antall større og mindre fora, hvorav NHHs høstkonferanse i Oslo i november var det største. Forprosjektet

rapporteres i disse dager, og det arbeides med å få etablert et konsortium som vil ta eierskap til et større, flerårig forskningsprogram.

Bedriftsrettet forskningen om ledelse og organisasjonsutvikling

SNF har som strategisk mål å få opp mer forskning som involverer bedrifter som brukere. I 2009 samlet SNF den bedriftsrettede forskningen om ledelse og organisasjonsutvikling i ett program. Det har bidratt til ny og utstrakt kontakt mellom faggrupper innen regnskap og økonomistyring og innen atferdsfaglige perspektiver på ledelse og organisasjon. Ved å kople disse ulike tilnærmingene er SNF bedre i stand til å fange opp flere utfordringer som bedrifter i praksis må håndtere. Det utfordrer den faglige diskusjonen, samtidig som forskningen får større praktisk relevans. Dermed mener man at det også skal være mulig å øke både kvaliteten og omfanget på denne typen forskning i tiden fremover.

7.26 SINTEF Teknologi og samfunn

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	5,0	6	Årsverk totalt	62
SIP	0,0	0	herav kvinner	38
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	3,0	3	Årsverk forskere totalt	57
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	14,3	16	herav kvinner	33
			Antall ansatte med doktorgrad	31
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			herav kvinner	17
Offentlig forvaltning	51,3	58	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,54
Næringsliv	11,6	13		
Utlandet	3,3	4	Vitenskapelig produksjon	
<u>Annet</u>	<u>0,0</u>	<u>0</u>	Antall artikler i periodika og serier	66
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>88,5</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	26
			Antall monografier	2
Driftskostnader	88,2			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	0,4	0 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	1,21
Årsresultat	0,3			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	0,0	0 %		

<http://www.sintef.no/Teknologi-og-samfunn/>

SINTEF Teknologi og samfunn er et tverrfaglig forskningsinstitutt innenfor både teknisk-industriell og samfunnsvitenskapelig arena. I tillegg til å være en sterk teknologileverandør til industri og næringsliv, bidrar instituttet til løsninger på samfunnsutfordringene innenfor helse, omsorg og velferd, miljø og sikkerhet, verdige arbeidsforhold og bærekraftig næringsliv.

SINTEF Teknologi og samfunn utvikler teknologi og kunnskap for å øke verdiskapingen i samfunnet. Instituttets helhetlige forståelse av menneske, teknologi, organisasjon, økonomi og sikkerhet gir oss generisk kompetanse rettet mot alle industrielle og tjenesteytende næringer. Samtidig drives det forskning, utvikling og rådgivning rettet mot spesifikke bransjer som energisektoren, helsesektoren og transportsektoren.

Konsernområdet har utarbeidet ny handlingsplan for arbeidsmiljø. Handlingsplanen følger opp resultatene fra arbeidsmiljøundersøkelsen i 2008, og nye utfordringer etter sammenslåingen av de to konsernområdene.

Konsernområdet gjennomfører en handlingsplan for å styrke samarbeidet med de viktigste kundene og å øke kontakten med sentrale myndigheter. I tillegg til å utvikle samarbeidet med de etablerte kundene, har man styrket kontakten med blant annet KS, NORAD, AID, ENI og Kongsberg-gruppen. Det er inngått en fireårig avtale med Helsedirektoratet om sekretariatsfunksjonen i InnoMed, der målet er å stimulere til at det utvikles nye og bedre norske helseprodukt - basert på behov i helsesektoren. Trondheim helseklynge er etablert som et samarbeid mellom SINTEF, NTNU, Trondheim kommune, St. Olavs Hospital og en rekke andre lokale aktører. Sammen med CenSES-nettverket er det inngått kontrakt om en utredning for Norsk industri om det industrielle potensialet for offshore vindkraft. Helicopter Safety Study gjennomføres på oppdrag fra åtte oljeselskap, der formålet er å bidra til at norsk sokkel fortsatt skal være ledende innen helikoptersikkerhet. LayVac har som mål å utvikle en global kunnskapsbase om effektene av bruk av lekfolk i vaksineprogrammer.

Konsernområdet gjennomfører handlingsplaner for å styrke samarbeidet med NTNU, blant annet gjennom god samhandling i SFI Norman og å utnytte etablerte Gemini-sentra. Man samarbeider også tett om søknader til Forskningsrådets nye SFI-program, der konsernområdet er ansvarlig for søknadene om Senter for Velferdsteknologi og Senter for transport og logistikk. Samarbeidet med NTNU omfatter også søknader om nasjonale forskningsinfrastrukturer, blant annet innen transport/logistikk og medisinsk teknologi. Det er etablert seks strategiske satsingsområder som involverer forskere på tvers av avdelingene. Områdene er Arbeidsliv og sikkerhet, Menneske, teknologi, organisasjon – og teknologiledelse, Bedrifters samfunnsansvar (CSR), Samhandling i helsesektoren, Medisinsk teknologi og Samfunnsvitenskaplig energiforskning – CenSES. SINTEF Teknologi og samfunn er en viktig kunnskapsleverandør til både næringsliv og myndigheter. I Statsbudsjettet for 2010 refererer sju ulike departementer til konsernområdet som kunnskapskilde. SINTEF Teknologi og samfunn stimulerer til økt publisering gjennom øremerket bruk av strategiske midler.

1. januar 2009 ble de to konsernområdene SINTEF Helse og SINTEF Teknologi og samfunn slått sammen til ett konsernområde. Dette året har man arbeidet med å etablere en felles strategi for den nye organisasjonen. Implementering av ledelsesprinsipper har vært høyt prioritert, og det er arrangert to strategisamlinger for en utvidet ledergruppe, med både forskningssjefer, forskningsledere og prosjektledere for store prosjekter. Ledersamlingene har blant annet bidratt til å etablere seks strategiske satsingsområder som involverer forskere på tvers av konsernområdet. SINTEFs pris for fremragende forskning 2008 ble tildelt forskere fra det tverrfaglige SmartWear-miljøet for forskningen og utviklingen av Helly Hansen SeaAir. Terje Andreas Eikemo har fått DKNVS' pris for komparativ forskning om sosiale ulikheter innen helsesektoren.

7.26.1 Disponering av grunnbevilgningen

I det følgende gis en oversikt over hvordan gruppe for Arbeidsforskning ved Teknologiledelse og Sikkerhet har disponert bruken av grunnbevilgningen i 2009.

Økonomisk disponering av grunnbevilgningen

Regnskapsmessig fordeling av bruken av grunnbevilgningen for Arbeids- og sikkerhetsforskningen ved SINTEF Teknologi og samfunn i 2009:

Prosjektaktivitet	Prosent	2009 Mill kr
Instituttinitiert forskning, inkl. kvalitetssikring, publisering og formidling	90	3,4
Internasjonale relasjoner og nettverksbygging	10	0,4
Vitenskapelig utstyr		0
Sum	100	3,8

Instituttinitiert forskning, kvalitetssikring, publisering og formidling

Fagmiljøet ved Arbeidsforskning tilhører den tradisjonen i Norge som i sin tid sto bak utviklingen av sosiotekniske analyser. Man ser nytten og viktigheten av en revitalisering, ikke minst for å analysere hvordan sosioteknisk systemutforming antar nye former som følge av nye industrielle modeller, og for organisering av, og tilknytning til arbeid. En slik revitalisering er det arbeidet med siden 1996 langs to akser: 1) En gjennomgang av eksisterende litteratur og forskning på feltet, og i 2009 ble det skrevet en oppsummerende rapport på temaet "Sosioteknisk systemteori - en gjennomgang av vekst og utvikling" (STF 12965), 2) I tilknytning til andre prosjekter prøves det å gjennomføre sosiotekniske analyser i bedrifter for å se om data og analyser gir bedre og mer grundig innsikt i de endringsprosesser man tradisjonelt studerer ved hjelp av intervju, observasjoner og spørreskjema. Flere av disse prosjektene inkluderte samarbeid med andre fagmiljø på avdeling Teknologiledelse, spesielt gruppe for Logistikk.

Fra og med 2008 har man også fått betydelig økt forskningsaktivitet rundt temaet partsrelasjoner i arbeidslivet, og hvordan den norske samarbeidsmodellen på bedriftsnivå kan representere et komparativt fortrinn. Den politiske oppmerksomheten rundt temaet partsrelasjoner og medbestemmelse i arbeidslivet indikeres også ved oppnevningen av Medbestemmelsesutvalget. Dette arbeidet ble videreført og styrket i 2009 gjennom interne fagdiskusjoner og seminarer og eksterne prosjekt som "Utviklingsmeteret", som var et av de faglige høydedragene rapportert i 2008.

Fra og med 2009 er det startet oppbygging på langsiktige (3-5 år) satsinger for å utvikle nye områder:

- Maritim sektor (arbeidspraksis, sikkerhet og opplæring)
- Samfunnsfaglig energiforskning

Satsingen mot maritim sektor er en videreføring av flere prosjekter gjennomført ved Arbeidsforskning/Ny praksis de siste årene. I samarbeid med MARINTEK og Fiskeri og Havbruk er det gjennomført ulike prosjekt rundt arbeidspraksis, sikkerhet og organisering i sjøfart. Av litt større prosjekter i den siste tiden nevnes "Reporting and Feedback" (2006-2009) som ble rapportert som faglig høydepunkt for 2008 og "Kompleksitet i Petromarine organisasjoner" som skjer i samarbeid med Høgskolen Stord Haugesund. Som et forskningsmiljø med HMS-forskning mot offshore-sektoren er en bestemt del av marin sektor, supply-flåten, av spesiell interesse. Her møtes en rekke problemstillinger knyttet til organisering, drift, arbeidspraksis, sikkerhet etc. Det er begynt et arbeid mot de teknologiske FoU-miljøene i Norge (MARINTEK, DNV) og legge felles søknadsløp overfor Forskningsrådet, på samme tid som man arbeider direkte mot næringen. Satsingen begynte i 2009, det er planlagt at den vil vare to år til.

Samfunnsfaglig energiforskning representerer en relativt ny satsing fra Arbeidsforskning. I tråd med SINTEF Teknologi og samfunns overordnede strategiske målsettinger om å bidra til å løse store samfunnsmessige utfordringer har vi sett på hvordan man kan bidra i forhold til klima/energispørsmål. Kompetanse på arbeidspraksis, politiske systemer, medvirkning, brukerinvolvering, innovasjon samt samfunnsfaglig kompetanse er nyttige for teknologer, politikere og samfunnet generelt. I 2009 er det gjennomført/påbegynt flere prosjekter på dette

området (CO₂-fangst og -lagring, biogass), samt begynt å bygge opp mer generell kompetanse på temaet. Også dette temaet vil man bruke strategiske midler på i 2010 og 2011.

2009 var et middels godt år for antallet publiseringer fra forskerkollegiet ved Arbeidsforskning. Det ble publisert én artikkel i anerkjent nasjonalt tidsskrift, og seks vitenskapelige artikler i internasjonale konferanser med referee. I tillegg produserte man fire andre publiseringer uten referee. Sistnevnte kategori er viktig med tanke på å videreføre denne typen publiseringer over mot en tidsskriftartikkel. Det er imidlertid en stor utfordring å få til dette, og fra og med 2010 ønsker man å legge om bruken av midler på publisering også til å støtte løp tidligere i prosessen, før manuskriptene sendes inn. Omleggingen av bruk av strategiske midler her skjer i tandem med avdeling for Teknologiledelses arbeid med å heve publiseringen.

I 2009 har Sikkerhet videreført sin strategiske satsing og forskning innenfor:

- Robuste organisasjoner
- Organisering og utvikling av tilsynsvirksomhet for arbeidsmiljø og sikkerhet
- Læring etter uønskede hendelser

Sikkerhet har arbeidet langsiktig med å bygge opp kunnskap om robuste organisasjoner - dvs. organisasjoner som har evne til å motstå normale menneskelige feilhandlinger og tekniske svikt uten at disse fører til alvorlige ulykker. Viktige milepæler i dette arbeidet var bok og rapport som anvender ulike organisatoriske perspektiver for å belyse både organisatorisk robusthet og hvordan organisatoriske forhold kan bidra til ulykker. Man har senere anvendt kompetansen og de ulike perspektivene til å belyse konkrete sikkerhetsutfordringer, herunder konsekvenser av innføring av integrerte operasjoner (IO) i petroleumsvirksomheten. Innenfor IO har en spesielt hatt stor nytte av samarbeidet i HFC forum og Senter for forskningsbasert innovasjon (SFI) ved NTNU.

I det videre arbeid vil man ha fokus på utvikling av kompetanse og verktøy for risikokartlegging og analyse av IO. Viktige virkemidler vil være det nyopprettede ROSS Geminisenter - Risiko- og sårbarhetsstudier ved NTNU/SINTEF (<http://www.ntnu.no/ross>). ROSS har fått støtte fra Norges forskningsråd til et 4-årig FoU-prosjekt som skal gi økt kunnskap om risiko ved nye driftsformer i petroleumsvirksomheten med spesiell vekt på menneskelige og organisatoriske faktorer.

Medarbeidere ved Sikkerhet har i 2009 bidratt til 10 artikler i internasjonale tidsskrift, 1 bokkapittel, 9 foredrag ved internasjonale konferanser og 5 foredrag ved nasjonale konferanser.

Internasjonale relasjoner og nettverk

De siste årene har Arbeidsforskning fått styrket sitt internasjonale samarbeid gjennom deltagelse i EU-prosjektet WORKS (www.worksproject.be), gjennom nettverket EESUN (European Employee Support Network), og fra 2010 gjennom deltagelse i WALQING-prosjektet. De samarbeidsrelasjoner som er utviklet gjennom arbeidet med EU-prosjekt og -søknader er svært viktige, og plasserer gruppen i eliten innenfor europeisk arbeidsforskning. EESUN-nettverket, hvor også flere av partnerne deltar i EU-prosjektene, bidrar til at tett dialog med andre europeiske forskere som har sitt hovedfokus på partsrelasjoner og arbeidstakeres rettigheter i det nye, europeiske arbeidslivet. Et nytt samarbeidsområde på det europeiske nivået er i forhold til samfunnsfaglig energiforskning. "Scrutinizing the impact of Carbon Capture and Storage Communication" (CCS-Communication), er et prosjekt med samarbeid med fem andre europeiske land. Fremover vil det være viktig å bygge videre på også dette nettverket for å skape nye prosjekt og nye relasjoner innen området. Det bør også nevnes at forskere ved Arbeidsforskning nå i større og større grad tar inn internasjonale samarbeidspartnere både i enkeltprosjekt og i søknader.

I 2009 har Sikkerhet lagt vekt på å videreutvikle sitt internasjonale nettverk gjennom aktiv deltakelse i EU-prosjektet iNTeg-Risk (<http://www.integrisk.eu-vri.eu/>). Forskningssjef Lars

Bodsberg ble sommeren 2009 valgt inn som medlem av "Executive Committee" i Society of Risk Analysis Europe (<http://www.sraeurope.org>). Camilla Knudsen Tveiten har deltatt på møter innenfor menneskelige og organisatoriske faktorer i regi av "European Technology Platform on Industrial Safety" (ETPIS). Teknologiplattformen skal berede grunnen for EUs rammeprogram innenfor industriell sikkerhet og bidra til sikker og bærekraftig vekst i europeisk næringsliv. SINTEF har også sammen med VTT bidratt med å skrive et "White paper" fra "the EuroTech Security Group: The Human Resource in Security".

7.26.2 Høydepunkter fra forskningen

Sunne arbeidsplasser – Organisatoriske faktorer som bidrar til robuste arbeidskulturer

Sammenhengen mellom arbeidsorganisering, effektivitet og helse er et av de aller mest langvarige forskningstemaene innenfor arbeidsforskning generelt. Prosjektet "Sunne arbeidsplasser", finansiert av Forskningsrådet, inngår i så måte i en svært lang tradisjon for forskningsmiljøet, fra IFIM og Ny praksis. Samtidig er prosjektet nyskapende fordi det skjer i en bransje hvor det er relativt få studier på denne problemstillingen (finans), samtidig som prosjektet er globalt i mye større grad enn tidligere. Hensikten med prosjektet er å frembringe kunnskap om utfordringene med å skape helsefremmende og robuste arbeidskulturer i globale selskaper. Finansindustrien er global, og moderniseringsprosesser har resultert i internasjonale finanshus og økt fokus på salg. Finanskrisen har imidlertid illustrert noen uheldige sider av for mye press på salg og bonusstyring. Følgende hoved- og delproblemstillinger står sentralt i prosjektet:

- Hvordan kan tjenesteproduserende bedrifter skape sunne arbeidskulturer som sikrer ansattes motivasjon og arbeidsevne, og bedriftenes posisjon og muligheter i markedet?
- Hvilke organisatoriske og kulturelle strategier ser ut til å gi positive gevinster med å oppnå bedre arbeidsforhold og langtidsfriske medarbeidere?
- Hvilke faktorer kan bidra til mer robuste salgskulturer?
- Hva må være på plass av gode ledelsesstrategier for å skape gode prestasjonskulturer?

Studien er multimetodisk, og den første delen er basert på en pilotstudie blant selgere/rådgivere i et internasjonalt forsikringsselskap. I den andre fasen i prosjektet vil vi samle datamateriale fra 2-3 finanskonsern og foreta komparative analyser. Prosjektet går ut 2011.

Scrutinizing the impact of CCS communication on the general and local public

CO₂-fangst og -lagring er betegnelsen på ulike teknologiske løsninger for å redusere CO₂-utslipp fra ulike industriprosesser, primært gass eller kullkraft. CO₂-fangst og -lagring har vært en del av den offentlige debatt i Norge i flere år. Fra regjeringens side har det vært satset mye ressurser og prestisje på dette, og det gjennomføres en rekke FoU-prosjekter knyttet til de teknologiske sidene av CO₂-fangst og -lagring, blant andre er SINTEF involvert i en rekke slike prosjekter. Det har imidlertid vært relativt sett mye mindre forskning på hvordan befolkningen ser på dette, hva man vet og ikke vet om teknologien og prosjektene, hvilke holdninger man har, hvordan myndigheter eller andre aktører kan og bør kommunisere rundt dette temaet.

Prosjektet "Scrutinizing the impact of CCS communication on the general and local public" ser på samfunnets holdninger til CO₂-fangst, og hvordan informasjon og kommunikasjon omkring CO₂-fangst og -lagring påvirker holdninger. Prosjektet har to hoveddeler: En representativ survey av befolkningens kunnskap til og syn på klimaendringer, energipolitikk, CO₂-fangst og -lagring. Surveyen vil også kartlegge hvordan informasjon og avsender av informasjon påvirker befolkningens syn på disse spørsmålene. Den andre delen er en sammenligning av to måter å kommunisere omkring CO₂-fangst på. Den ene er muntlig presentasjon av en ekspert, etterfulgt av gruppediskusjon i en fokusgruppe. Det avsluttes med at medlemmene fyller ut et skjema om sine holdninger til temaet. Den andre er skriftlig presentasjon av ekspertinformasjon gjennom et

strukturert intervju på PC, kalt Information-Choice Questionnaire. De to gruppenes synspunkter sammenlignes for å se på eventuelle forskjeller.

Dette prosjektet gjennomføres parallelt i Nederland, Tyskland, Romania, Hellas og Storbritannia foruten Norge. Det vil lages nasjonale rapporter så vel som en internasjonal samlet rapport. Prosjektet er i avslutningsfasen våren 2010, arbeidsrapporter og annen publisering (kronikker, papers, proceedings etc.) er på veg. Så langt er det bare skrevet interne arbeidsrapporter.

Prosjektet er imidlertid et faglig høydedrag på Arbeidsforskning fordi det representerer en stor satsing på et nytt og samfunns viktig felt, klima/energispørsmål, fordi det har gitt tilgang til et nytt internasjonalt nettverk og fordi det åpner opp for et bredere samarbeid med andre deler av SINTEF.

Læring etter uønskede hendelser

Læring etter uønskede hendelser har fått økende oppmerksomhet de siste åra. Innenfor prosjektet "AcciLearn"- Accident investigation and learning effects within transport organizations and across societal sectors, er SINTEF ansvarlig for en aktivitet om læring etter ulykker på ulike beslutningsnivåer ("multilevel learning"). Målsettingen er å utvikle kunnskap om hvordan granskning og oppfølging etter hendelser kan gjennomføres slik at læringseffekten blir størst mulig i virksomhetene, hos bransjen og hos tilsynsmyndighetene. Prosjektet gjennomføres som et samarbeid mellom Universitetet i Stavanger, Universitetet i Lund, Statens havarikommisjon for transport (SHT), Statens helsetilsyn og SINTEF/NTNU. RISIT-programmet i Norges forskningsråd finansierer prosjektet. Metodisk tilnærming er en kombinasjon av litteratur-/dokumentgjennomgang og intervju med aktører på forskjellige beslutningsnivåer.

Studien tar utgangspunkt i et antall større transportulykker som har skjedd litt tilbake i tid; ulykker fra hver av sektorene luftfart, jernbane og sjøfart. Det undersøkes hvilke "spor" hendelsene har etterlatt i virksomheten, hos bransjen, hos myndighetene/tilsynet. Har ulykken medført økt oppmerksomhet om sikkerhet i virksomheten/i bransjen? Kan man vise til konkrete tiltak i kjølvannet? Hvordan er tilrådingene fra granskningsrapporten implementert? Hvilke typer tiltak er valgt (opplæring, holdningskampanjer, prosedyrer, organisasjonsendringer, teknologiske endringer)? Har man prioritert strukturelle tiltak framfor kulturelle? Ser man noen effekter på kort og lang sikt? Må man endre tilnærming i ulykkesgranskninger for å øke læringseffekten?

7.27 Statens institutt for forbruksforskning (SIFO)

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	11,7	28	Årsverk totalt	47
SIP	6,5	15	herav kvinner	32
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	7,5	18	Årsverk forskere totalt	31
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	10,7	25	herav kvinner	20
			Antall ansatte med doktorgrad	15
Andre driftsinntekter etter kilde			herav kvinner	10
Offentlig forvaltning	1,1	3	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,48
Næringsliv	1,6	4		
Utlandet	3,2	8	Vitenskapelig produksjon	
Annet	0,1	0	Antall artikler i periodika og serier	15
Sum totale driftsinntekter	42,3	100	Antall artikler i antologier	20
			Antall monografier	3
Driftskostnader	42,9			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	-0,6	-1 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	1,15
Årsresultat	-0,6			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	6,3	41 %		

<http://www.sifo.no/>

Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) er et statlig forvaltningsorgan med særskilte fullmakter tilknyttet Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). Instituttet har en fri og uavhengig stilling i forskningsfaglige og testfaglige spørsmål. Instituttets øverste organ er styret som oppnevnes av BLD og består av representanter fra forskningsmiljøer, forbrukerinstitusjonene og SIFOs ansatte. SIFO finansieres gjennom statlig grunnfinansiering og ved prosjektinntekter og oppdragsinntekter.

SIFO skal være et ledende fagmiljø med formål å drive forskning, utredning og testvirksomhet ut fra hensynet til forbrukernes stilling og rolle i samfunnet. Instituttets arbeid skal videre ha et vitenskapelig og praktisk siktemål der samfunnsmessig nytteverdi tillegges vekt.

SIFO er et tverrfaglig institutt med faglig tyngdepunkt innen samfunnsfag og humaniora.

Den faglige virksomheten er organisert i tre faggrupper:

- Forbrukerpolitikk og økonomi
- Forbrukskultur
- Teknologi og miljø

Innenfor forskningsgruppa ”Forbrukerøkonomi og politikk” er arbeidet i hovedsak rettet inn mot hvordan marked og politiske tiltak påvirker forbruket, samt hvordan forbrukerne reagerer på denne typen styring. Det kan være styring som skal ivareta forbrukernes velferd, men også prosesser som går på tvers av folks ønsker og behov. Sentrale temaer er husholdsøkonomi og mat, men også andre temaområder berøres. Flere prosjekter er rettet inn mot forvaltningens og

forbrukerorganisasjonenes langsiktige behov, slik som Standardbudsjettet, SIFO-surveyen, barn og kommersialisering og pris og konkurranse. Andre prosjekter er forskerinitierte, om forbrukertillit og makt, markedsbaserte reguleringsystemer, finansielle tjenester mv. Gruppen har også en rekke mindre oppdrag innenfor disse områdene.

Økt forståelse for produkters plass i forbrukskulturen og i forhold til miljø er viktige mål for faggruppen "Teknologi- og miljø". For tiden arbeides det særlig med de miljøutfordringer fritidsforbruket og energibruken i husholdet skaper. Forholdet mellom tempoet i forbruket - og dermed i avfallsproduksjon og miljøbelastning - og forbrukernes praksis og forståelse av forbruk blir studert.

Andre viktige arbeidsoppgaver innenfor teknologi- og miljøområdet er problemstillinger knyttet til klær, tekstiler og husarbeid. Innfallsvinklene til studier av klær spenner fra teknisk testing og kvalitetskontroll, til samfunnsvitenskapelige og historiske perspektiv. Den tekniske testingen omfatter også husholdsapparater og husholdskjemikalier.

"Forbrukskulturgruppen" arbeider med to sentrale forskningstema for SIFO - forskning om mat og forskning på bruk av digitale medium. Forskning på forbrukerrelevante mattema som matvaner, måltidens betydning i hverdagslivet, holdninger til matens påverking på kropp og helse samt nasjonal matkultur, står sentralt. Også merking, sporing og opprinnelse er tema det forskes på.

Bruk av digitale medium er sentralt for Norges framtid. Forskning på hvordan digitale medium brukes og virker inn på folks hverdagsliv er derfor et viktig forskingsfelt på SIFO. Det er mange muligheter men også utfordringer forbundet med digital mediebruk. Kompetansen til de unge, til grupper med ikke-norsk etnisk bakgrunn, og kvinner er særlig viktig å forstå.

Samarbeid med andre forskningsmiljøer både nasjonalt og internasjonalt er viktig for SIFO som koordinerer og er involvert i en rekke EU-prosjekter.

SIFOs publisering, målt som antall publiseringspoeng per forskerårsverk, er på linje med andre samfunnsfaglige forskningsinstitutter. Forskerkompetansen er god med nærmere halvparten av forskerstaben med doktorgrad. SIFO driver en offensiv forskningsformidling og er svært synlig i nasjonale og regionale medier.

7.27.1 Høydepunkter fra forskningen

Regulering av matforbruket

SIFO-forsker Unni Kjærnes forsvarte i 2009 sin Phd-avhandling "Regulating food consumption: studies of variation and change in Europe" ved Sosiologisk institutt, Universitetet i Helsinki. Avhandlingen undersøker forholdet mellom endrede marked-stat-relasjoner på den ene siden og den rolle vanlige folk har som forbrukere og samfunnsborgere på den andre. Konkret handler den om endringer i regulering av matforbruk og betydningen av forbrukertillit i Norge sammenlignet med andre europeiske land. Den bygger på historiske studier i Norge samt en komparativ europeisk undersøkelse. Fra å være beskyttet av en paternalistisk velferdsstat ser det ut som folk får stor frihet og stort ansvar som forbrukere, samtidig som oppmerksomheten er dreid fra forholdet til staten og over mot markedsbaserte relasjoner. Mange har påstått at disse endringene følges av fragmentering og individualisering, noe som leder til tap av trygghet og økt mistillit hos forbrukerne. Men empiriske studier bekrefter ikke uten videre en slik utvikling. Mistilliten øker ikke alle steder og selv om det foregår endringer i samfunnsmessig fordeling av ansvar for matsikkerhet, etikk osv., så spiller staten fortsatt en aktiv rolle.

Forbrukernes ansvar

SIFOs bok "Forbrukerens ansvar" utgitt på Cappelen Akademiske er et akademisk bidrag siktet inn mot studenter og andre som er interessert i forbruksfeltet og som er opptatt av hvordan vi formes og opptrer som forbrukere

Det er krevende å være forbruker- du skal bidra til å skape en bedre verden, du blir bedt om å ta ansvar for miljøet, for dyrevelferden og for at inntektene fra kaffen går tilbake til kaffebonden. Samtidig blir du bedt om å forbruke nok. Forbrukeren blir gjort ansvarlig for å holde produksjonen oppe og hjulene i gang. Midt i all overfloden er det forbrukerens eget ansvar at det ikke sklir ut. Du skal holde deg fit, ikke bli fet.

I SIFO- boka tematiseres forbrukerens ansvar på ulike arenaer, med utgangspunkt i ulike former for materiale og ved hjelp av ulike humanistiske og samfunnsvitenskapelige metoder. Hva slags ansvar er det forbrukere tilskrives? Hvilke forutsetninger har de, eller vi, for å ta ansvar gjennom våre kjøp og bruk av ting og tjenester? Hvordan disiplineres og ansvarliggjøres vi i vår nyliberale tid der vi alle forstår oss selv som frie til å handle som vi vil?

Samtidig går boka historisk til verks. Den viser at det å tillegge forbrukeren ansvar ikke er noe nytt. Det ansvaret husmoren ble pålagt under krigen for å bruke ressursene mest mulig effektivt, er ett eksempel. Hvordan skikk og bruk litteraturen både har opplært, men nå avlærer, forbrukeren til å ta ansvar, er et annet. Hvordan forbrukeren forhandler med seg i selve kjøpsituasjonen, er tema for nok et bidrag, som også viser betydningen av det å følge forbrukeren tett, framfor å stole på forenklete økonomiske modeller. Et bredt innledende essay henter fram sentrale og nyskapende teoretiske innganger til forbruksforskningsfeltet

Uni-Form; arbeidsbekledning for kvinner i mannsdominerte yrker

I 2009 fikk SIFO gjennomslag for et brukerstyrt innovasjonsprosjekt (BIP) i Norges forskningsråd. Dette er første gang SIFO er engasjert i denne typen prosjekter. I prosjektet Uni-Form: Arbeidsbekledning for kvinner i mannsdominerte yrker samarbeider SIFO med Helly-Hansen Pro AS, Forsvarets logistikkorganisasjon (Flo) og Arbeidsforskningsinstituttet (AFI). I prosjektet står økt kunnskap om forbrukers, og da spesielt kvinners, bruk og relasjon til klærne sentralt. I Uni-Form søker man å utvikle nye og bedre klær for kvinner i mannsdominerte yrker som igjen kan sees som et tiltak for bedre integrering av kvinner i mannsdominerte yrke. Forholdet mellom kjønn og profesjonalitet står sentralt. For SIFO representerer prosjektet en ny måte å samarbeide med næringslivet på og gir oss anledning til å prøve ut nye metoder for å studere materielle sider ved forbruket. Begge vinklinger har stor overføringsverdi inn i nye prosjekter.

7.28 Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS)

Nøkkeltall 2009

Økonomi	Mill kr	Andel (%)	Ansatte	
Grunnbevilgning	36,7	87	Årsverk totalt	41
SIP	0,0	0	herav kvinner	29
Tilskudd til forvaltningsoppgaver	0,0	0	Årsverk forskere totalt	35
Inntekter fra Forskningsrådet eksklusive basisbevilgning	1,1	3	herav kvinner	24
			Antall ansatte med doktorgrad	12
<u>Andre driftsinntekter etter kilde</u>			herav kvinner	8
Offentlig forvaltning	2,4	6	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk	0,34
Næringsliv	0,5	1		
Utlandet	0,4	1	Vitenskapelig produksjon	
Annet	0,8	2	Antall artikler i periodika og serier	20
<u>Sum totale driftsinntekter</u>	<u>42,0</u>	<u>100</u>	Antall artikler i antologier	2
			Antall monografier	0
Driftskostnader	40,8			
Driftsresultat (% av driftsinntekter)	1,2	3 %	Publikasjonspoeng per forskerårsverk	0,63
Årsresultat	1,2			
Egenkapital (% av totalkapitalen)	0,0	0 %		

<http://www.sirus.no/>

SIRUS ble opprettet fra 1. januar 2001 ved en sammenslåing av Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning (SIFA) og dokumentasjonsseksjonen og biblioteket i Rusmiddeldirektoratet. SIRUS har som formål å utføre og formidle forskning og dokumentasjon omkring rusmiddelspørsmål, med særlig vekt på samfunnsvitenskapelige problemstillinger. Instituttet skal spesielt arbeide for å belyse de problemer bruken av rusmidler gir opphav til, problemenes årsaker og hvordan de skal kunne løses eller reduseres gjennom offentlig og privat innsats. Instituttet er Norges kontaktpunkt for Det europeiske narkotikaovervåkningscenter i Lisboa, EMCDDA. Instituttet har også et nasjonalt biblioteksansvar på rusmiddelfeltet. I forbindelse med reorganiseringen av den statlige helse- og sosialforvaltningen fra 1. januar 2002 ble instituttet tillagt ytterligere oppgaver ved at en gruppe tobakksforskere ble overført fra Folkehelse. Etter dette omfatter virksomheten så vel alkohol og narkotika, som tobakk og i en viss grad pengespill og pengespillproblemer.

Hovedmålene for virksomheten er:

- Drive forskning av faglig høy kvalitet på rusmiddelfeltet og tilstøtende områder
- Fremskaffe relevant dokumentasjon på området
- Formidle eksisterende kunnskap til viktige brukergrupper.

Instituttet er en uavhengig forskningsinstitusjon under Helse- og omsorgsdepartementet. Instituttet ledes av en direktør ansatt på åremål og har et fagråd på åtte medlemmer med personlige varamedlemmer. Fagrådet er oppnevnt av overordnet departement. Ved sammensetningen av fagrådet skal det legges vekt på en balanse mellom brukere og forskere med innsikt i instituttets

arbeidsområde. To av medlemmene oppnevnes etter forslag fra instituttets ansatte. Dessuten møter direktøren og en av forskningslederne i fagrådets møter uten stemmerett. Administrasjonssjefen er fagrådets sekretær.

Det ble i 2009 utført 41 årsverk ved instituttet. Av dette var 28 forskerårsverk, 8 årsverk knyttet til dokumentasjons-/EMCDDA-/kommunikasjons-/biblioteksfunksjonen, og 6 årsverk knyttet til administrasjon.

SIRUS forskningsfelt er delt i følgende tre faggrupper: 1. Faggruppe for alkoholforskning, 2. Faggruppe for narkotikaforskning, 3. Faggruppe for tobakksforskning.

Det var i gang 54 ulike forskningsprosjekter ved SIRUS i 2009. Instituttets medarbeidere har i alt publisert 68 arbeider i 2009. Av disse er 43 klassifisert som vitenskapelige arbeider, hvorav 20 er publisert i internasjonale tidsskrifter eller bøker. I serien SIRUS rapporter er det publisert 9 arbeider. I alt 5 publikasjoner knytter seg til dokumentasjon, hvorav 3 bare er publisert på nettet. I tillegg er det publisert 1 doktorgrad.

7.28.1 Høydepunkter fra forskningen

Tobakksfritt samfunn eller skadereduksjon? Hvilken målsetting tjener de gjenstående røykerne?

Hvis målet er å utjevne sosiale forskjeller i helsestatus, bør framtidens tobakksforebyggende politikk ta i bruk skadereduksjon som en strategi. Visjonen om et tobakksfritt samfunn bør ikke stå i veien for å redusere tobakksrelaterte sykdommer med en pragmatisk innstilling til skadereduserende nikotinprodukter som f.eks. snus. Det diskuteres hvordan man skal unngå at røykere som ikke kan eller vil slutte med nikotin fratas overlevelsesmuligheter fordi de ikke oppfordres til bruk av mindre farlige tobakksprodukter. Derfor ønsker han en debatt om skadereduksjon på tobakksområdet. Som ett av flere tiltak hevdes det at man bør vurdere å oppheve loven som setter forbud mot nye nikotinprodukter som for eksempel elektroniske sigaretter.

De gjenstående røykerne er overrepresentert av personer med kort utdanning, de er oftere enn før involvert i annen risikoatferd og har høyere frekvens av psykiske sykdomstilstander. Etter hvert som andel røykere minker er det sannsynlig at det snart vil stå igjen en hard kjerne med mindre evne til å mestre et slutforsøk. For disse kan overgang til snus eller e-sigaretten være et livreddende alternativ.

Norge har tatt i bruk så å si alle virkemidlene som Verdens helseorganisasjon anbefaler, men fortsatt dør 6700 personer hvert år av røyking. Det blir stadig vanskeligere å identifisere nye tiltak som kan forventes å få samme effekt som de som allerede er innført. Intensivering av de eksisterende virkemidlene er både politisk vanskelig og vil trolig ha redusert nytteverdi på sikt.

Bruk av nikotintyggegummi eller nikotinplaster dobler sannsynligheten for å lykkes ved et slutforsøk. Til tross for at de har vært tilgjengelig på markedet i 25 år, blir legemidlene kun brukt av 10-12 prosent av røykeslutterne. Den lave bruksfrekvensen kombinert med den moderate effekten gjør at legemidlene ikke har hatt noen vesentlig betydning for nedgangen i røyking.

En hard kjerne av nikotinavhengige røykere vil kunne trenge tilgang til produkter med høyere nikotinnhold og større bruksverdi, selv om det kan innebære risiko for fortsatt avhengighet. Nikotin i ren form er imidlertid ikke spesielt farlig. Dessuten intervensjoner er begrenset grad overfor røykere, og effekten av slike intervensjoner er moderat.

75 prosent av de gjenstående røykerne har et ønske om å slutte, og svært mange av disse har utført gjentatte mislykkede sluttforsøk. Rapporten drøfter om det er et etisk dilemma at røykerne i så stor grad eksponeres for røykenegative impulser samtidig som hjelpen som tilbys fra helsepersonell og legemidler er så lite effektiv.

Skadereduserende alternativer

Sigarettrøyking innbyr til en skadereduksjonsstrategi fordi det finnes mindre farlige alternativer på markedet. Våre om lag 800 000 røykere inhalerer for nikotinen, mens den halvpart som kommer til å dø vil gjøre det som følge av giftstoffene i tobakksrøyken. Dette bør være unødvendig, konkluderer rapporten.

Heroinforbruk og heroinbeslag i Norge

SIRUS har beregnet hvor stort forbruket av heroin er i Norge i løpet av et år på oppdrag av Toll- og avgiftsdirektoratet. Det er første gang en slik beregning er gjort i Norge. For å kunne beregne det samlede forbruket av heroin må man beregne antall brukere og mengde heroin de bruker i løpet av et år. Heroinbrukerne er delt inn i tre grupper: problembrukere, sporadiske brukere og eksperimentbrukere. Problembrukere står for det meste av heroinforbruket i Norge.

Forskerne anslår at forbruket i perioden 2006-2008 var i underkant av 1500 kilo. Forbruket har gått ned fra 2000-2002 da det estimerte anslaget var i overkant av 2000 kilo. Nedgangen skyldes i all hovedsak en reduksjon i antall problembrukere i Norge i dette tidsrommet.

I perioden 2000-2008 ble det i gjennomsnitt beslaglagt 61 kilo heroin i Norge pr. år. Mengden som beslaglegges varierer mye fra år til år, fra 8 kilo heroin i 2007 til 129 kilo i 2004. Politiet stod for 98 prosent av alle beslag, mens Tollvesenet beslagla ca. 55 prosent av total mengde. Tollvesenets andel av total beslagmengde har økt de siste tre årene. Beslaglagt mengde utgjorde i gjennomsnitt fire prosent av beregnet heroinforbruk i perioden 2000-2008. Politiet og Tollvesenets beslag sto hver for ca to prosent. I forhold til beregnet forbruk og antall problembrukere skiller ikke norske beslag seg fra andre land der det finnes tilsvarende beregninger. I Norge beslaglegges 4,8 kg heroin pr tusen problembrukere mens tilsvarende tall for Storbritannia er 4,5 kg, Australia 4,9 kg, Italia 6,2 kg og Spania 3,9 kg.

Nære pårørende av alkoholmisbrukere. Hvor mange er de og hvordan berøres de?

Mellom 50 000 og 150 000 barn og mellom 50 000 og 100 000 ektefeller/partnere bor sammen med personer med et risikofylt alkoholkonsum i Norge. Mer enn 130 000 har i løpet av livet opplevd ulike negative konsekvenser av foreldres eller partners alkoholproblemer. Da det ikke er noen klare skiller mellom alkoholmisbrukere og andre alkoholbrukere, ville det være misvisende å lage et enkelt anslag over antall barn og partnere som berøres. Det er derfor angitt intervaller som antyder i hvilket størrelsesområde antallet trolig befinner seg.

Beregningene i rapporten er gjort på grunnlag av en intervjuundersøkelse blant vel 2000 voksne og en spørreskjemaundersøkelse blant vel 20 000 ungdommer. Det er første gang det er gjort beregninger i Norge av hvor mange nære pårørende det er til alkoholmisbrukere og hvilke negative konsekvenser de opplever. De negative konsekvensene varierer både i type, varighet og alvorlighetsgrad. Blant de mulige konsekvensene som er undersøkt i denne studien, er sjikane, vold og trusler om vold, seksuelle overgrep og uønsket seksuell tilnærming og hærverk.

Blant ungdom øker andelen med ulike psykososiale problemer som å bli utsatt for vold, dårlig mental helse og dårlige foreldrerelasjoner, med hyppigheten av å se foreldrene beruset. Ungdom som så foreldrene beruset flere ganger i uka, hadde 3 – 5 ganger høyere risiko for å få slike problemer sammenlignet med annen ungdom. Likevel er det et flertall som ikke rapporterer denne typen problemer, selv blant dem som ofte opplever at foreldrene er beruset.

Alkoholbrukets konsekvenser for nære pårørende er et forsømt forskningsområde. Gjennomgangen av forskningslitteraturen viser at det åpenbart er behov for mer forskning om norske forhold. Det er også viktig å bidra til den internasjonale kunnskapen om dette feltet.

Oversikt over strategiske instituttprogram (SIP) i 2009

Institutt:	Prosjekttittel:
Agderforskning	Nærings- og stedsutvikling på små steder - Kriseforståelse som handlingskontekst
IRIS Samfunn	Integrerte operasjoner som samfunnsfaglig forskningstema
Møreforskning	Videreutvikling av nyttekostnadsanalyser: Investeringer under usikkerhet, irreversibilitet og imperfekte markeder
Nordlandsforskning	Strategisk entreprenørskap - nyskappingsprosesser i regionalt næringsliv
NORUT Alta	Nordområdenes territorielle dimensjoner
Telemarksforskning	Kunstnernes levekår i det nye kulturarbeidslivet
Trøndelag Forskning og Utvikling	Kreative møteplasser, opplevelseskvalitet og performing places som virkemidler for innovasjon i opplevelsesnæringene
Vestlandsforskning	Transport, energi og miljø
Østfoldforskning	Sustainable service sector. Technical and Functional Eco-Efficiency and Effectiveness as a basis for organisational innovation in the service sector
Østlandsforskning	Nettverk – en modell for innovasjon i kommunene?
Fafo	Corporate Governance på norsk: Er det norske bedriftsdemokratiet liv laga i et moderne internasjonalt arbeidsliv
AFI	Diversity: changes and challenges in working life
CMI	Strategic Program on Global Health and Development

Vedlegg 2 – Nøkkeltall for samfunnsvitenskapelige institutter 2008

Nøkkeltall for samfunnsvitenskapelige institutter 2009

Tabelloversikt

Sammendrag av nøkkeltall for samfunnsvitenskapelige institutter 2009

Tabell 1 Nøkkeltall 2009

Tabell 2 Inntekter i 2009 fordelt på finansieringstype. Mill. kr

Tabell 3 Inntekter i alt fordelt på finansieringstype. 2007-2009. Mill kr

Tabell 4 Driftsinntekter og driftsresultat. 2005-2009. Mill kr og prosent

Tabell 5 Finansiering fra Norges forskningsråd 2005 - 2009. Mill. kr og i prosent av totale driftsinntekter.

Tabell 6 Basisfinansiering 2005 - 2009. Mill. kr og i prosent av totale driftsinntekter.

Tabell 7 Driftsinntekter utenom basisfinansiering og bevilgninger til nasjonale og/eller forvaltningsrettede oppgaver. 2005-2009. Mill kr

Tabell 8 Finansiering fra utlandet etter kilde. 2007-2009. Mill kr

Tabell 9 Driftsinntekter per totale årsverk og per forskerårsverk 2005-2009. 1000 kr

Tabell 10 Basisfinansiering per årsverk utført av forskere/faglig personale 2005-2009. 1000 kr

Tabell 11 Disponering av grunnbevilgningen. 2005-2009. Mill kr

Tabell 12 Totale årsverk, årsverk utført av forskere/faglig personale og årsverk utført av forskere/faglig personale i % av totale årsverk. 2005 - 2009.

Tabell 13 Avgang og tilvekst av forskere/faglig personale i 2009.

Tabell 14 Årsverk utført ved annen institusjon av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved instituttet. 2009.

Tabell 15 Årsverk utført ved instituttet av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved annen institusjon. 2009.

Tabell 16 Veiledning og forskerutdanning i 2009

Tabell 17 Doktorgrader avlagt av instituttets ansatte 2008-2009.

Tabell 18 Antall ansatte i hovedstilling med doktorgrad. 2005-2009

Tabell 19 Utenlandske gjesteforskere ved instituttene i 2009. Antall forskere og oppholdenes varighet i måneder.

Tabell 20 Instituttforskere med utenlandsopphold i 2009. Antall forskere og oppholdenes varighet i måneder.

Tabell 21 Anslått fordeling av totalt antall prosjekter/oppdrag bearbeidet i 2009 fordelt etter prosjektstørrelse. Antall prosjekter og mill. kr.

Tabell 22 Antall vitenskapelige publikasjoner 2009

Tabell 23 Publikasjonspoeng og poeng per årsverk utført av forskere/faglig personale. 2008 - 2009

Tabell 24 Annen formidling 2009

Tabell 25 Nyetableringer 2009

Tabell 26 Driftsinntekter i 2009, eksklusive inntekter overført til andre, fordelt på finansieringstype. Mill. kr

Generelle fotnoter:

Totale inntekter inkluderer også finansinntekter og ekstraordinære inntekter

Driftsinntekter er eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter

Basisbevilgning omfatter Grunnbevilgning og strategiske instituttprogram (fra NFR og/eller departement)

I Offentlig forvaltning inngår inntekter fra kommuner og fylkeskommuner

Sammendrag av nøkkeltall for samfunnsvitenskapelige institutter 2009

	Økonomi		Personalressurser			Vitenskapelig publisering		Internasjonal finansiering			Mobilitet
	Totale inntekter ¹⁾	Driftsresultat i % av driftsinntekter ²⁾	Forskerårsverk ³⁾	Forsk. årsv. i % av totalt antall årsv. ³⁾	Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk ³⁾	Publikasjons-poeng	Publikasjons-poeng per forskerårsverk ³⁾	Inntekter fra utlandet	Inntekter fra utlandet i % av totale driftsinntekter ²⁾	Finansiering fra EU per forskerårsverk ³⁾	Forskeravgang per forskerårsverk ³⁾
		Mill. kr	Prosent	Antall	Prosent	Forholdstall	Antall	Forholdstall	Mill. kr	Prosent	1000 kr
Agderforskning	36,5	-0,8	23	82	0,35	12,4	0,55	0,2	1	5	0,18
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	71,5	0,1	42	84	0,40	22,7	0,54	1,0	1	19	0,07
Møreforskning	43,8	-2,3	34	82	0,24	5,8	0,17	1,1	2	23	0,09
Nordlandforskning	37,7	5,3	34	92	0,35	14,0	0,41	0,7	2	5	0,15
Norut Alta	11,5	2,1	10	87	0,38	0,5	0,05	0,5	5	12	0,19
Norut Tromsø, samfunn	20,1	6,0	15	81	0,68	22,8	1,55	0,6	3	41	0,14
Telemarkforskning	25,6	5,8	22	85	0,18	7,8	0,36	0,4	1		
Telemarkforskning - Notodden	3,9	-4,2	4	84	0,49						0,24
Trøndelag Forskning og Utvikling	18,9	8,0	14	88	0,22	0,7	0,05	0,0	0		0,07
Vestlandforskning	26,5	5,8	23	87	0,35	15,0	0,65	2,5	10	109	0,09
Østfoldforskning	28,6	1,4	19	83	0,16	1,0	0,05	0,5	2		
Østlandforskning	20,8	-1,7	22	92	0,32	21,3	0,97	1,2	6	16	0,05
Sum regionale institutter	345,5	1,9	262	86	0,33	124,0	0,47	8,7	3	21	0,09
AFI	39,2	1,7	32	83	0,41	42,4	1,34	1,6	4	5	0,03
CMI	74,2	1,9	42	74	0,57	60,2	1,43	15,1	21		
Fafo	110,0	3,5	78	84	0,32	56,4	0,72	9,8	9	3	0,01
FNI	30,3	-4,8	25	80	0,32	31,6	1,27	1,7	6	1	0,04
PRIO	75,0	-4,5	50	76	0,46	102,3	2,05	7,9	11	61	0,10
ISF	60,0	7,4	38	73	0,84	58,9	1,55	1,3	2	9	0,03
NIFU STEP	74,0	1,7	61	85	0,41	45,4	0,74	8,2	11	99	0,08
NOVA	89,2	0,8	77	87	0,56	95,1	1,23	16,0	18	14	0,13
NUPI	65,5	0,2	44	72	0,50	104,6	2,38	1,0	2	7	0,09
SNF	59,3	4,9	42	88	0,35	10,3	0,24	0,5	1	2	0,12
SINTEF Teknologi og samfunn	88,6	0,4	57	92	0,54	69,1	1,21	3,3	4	36	0,11
Sum nasjonale institutter	765,3	1,4	546	82	0,48	676,4	1,24	66,6	9	25	0,07
Sum institutter som omfattes av finansierungsordningen	1 110,8	1,6	808	83	0,43	800,5	0,99	75,3	7	23	0,08
Frischsenteret	27,5	2,4	17	86	0,61	12,1	0,73				
NTNU Samfunnsforskning	118,8	0,2	102	88	0,21	24,1	0,24	11,2	10		0,03
Rokkansenteret	61,8	1,8	39	81	0,83	68,7	1,78	3,9	6	31	0,08
SIFO	42,9	-1,4	31	66	0,48	36,0	1,15	3,2	8	74	0,06
SIRUS	42,0	2,9	35	86	0,34	22,3	0,63	0,4	1	13	0,06
Sum institutter som ikke omfattes av finansierungsordningen	293,0	0,9	224	82	0,40	163,2	0,73	18,7	7	18	0,04
SUM	1 403,8	1,4	1 031	83	0,42	963,7	0,93	94,1	7	22	0,07

1) Totale inntekter omfatter driftsinntekter, finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

2) Driftsinntekter er eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter

3) Gjelder årsv. utført av forskere og annet faglig personale.

Tabell 1 Nøkkeltall for samfunnsvitenskapelige institutter 2009

	Basisbevilgning				Basisbev. andel av totale drifts-inntekter Prosent	F. rådets andel av totale drifts-inntekter Prosent	Driftskostnader			Årsverk				Avlagte doktorgrader ³⁾ Antall	
	Totale inntekter ¹⁾ Mill. kr	Drifts - resultat Mill. kr	Grunn - bevilgning Mill. kr	Strate - giske institutt - program Mill. kr			Totalt Mill. kr	Herav utført av andre ²⁾ Mill. kr	Invest - eringer Mill. kr	Totalt Antall	Herav kvinner Antall	Forskere/ faglig pers. Antall	Herav kvinner Antall		
Agderforskning	36,5	-0,3	2,6	1,0	9,9	36,3	36,4	7,3			28	15	23	11	2
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	71,5	0,1	4,4	1,7	8,7	50,2	70,5	17,2	0,4		50	26	42	20	
Møreforskning	43,8	-1,0	2,4	1,4	8,9	27,5	44,3	9,2	0,3		41	17	34	14	
Nordlandforskning	37,7	2,0	3,4	2,3	15,1	54,2	35,5	5,5	0,1		37	23	34	20	1
Norut Alta	11,5	0,2	1,1	1,0	18,4	41,1	11,3	0,7			12	6	10	5	
Norut Tromsø, samfunn	20,1	1,1	2,6	0,1	14,4	45,0	17,7	1,2	0,3		18	10	15	8	
Telemarkforskning	25,6	1,5	1,9	0,6	9,9	22,7	23,6	1,8	0,1		26	9	22	8	
Telemarkforskning - Notodden	3,9	-0,2	0,6	0,4	26,8	26,8	4,0				5	4	4	4	
Trøndelag Forskning og Utvikling	18,9	1,5	1,2	0,8	10,5	26,9	17,3				16	3	14	3	
Vestlandforskning	26,5	1,5	1,8	2,5	16,5	45,7	24,8	3,8	0,1		27	11	23	7	
Østfoldforskning	28,6	0,4	1,4	1,3	9,5	18,3	27,6		0,4		23	13	19	10	
Østlandforskning	20,8	-0,3	1,8	0,8	12,5	25,0	20,8	0,5	0,2		24	11	22	9	3
Sum regionale institutter	345,5	6,5	25,2	13,8	11,5	37,6	333,7	47,3	1,9		306	148	262	118	6
AFI	39,2	0,7	5,3	1,1	16,4	43,5	38,2	1,8	0,1		38	24	32	19	1
CMI	74,2	1,4	12,9	1,1	19,2	42,3	71,3	6,0	22,4		57	29	42	20	
Fafo	110,0	3,8	12,0		11,0	20,4	105,7		2,0		94	51	78	41	
FNI	30,3	-1,4	8,8		29,2	80,2	31,5	5,9	0,6		31	9	25	7	2
PRIO	75,0	-3,3	11,4	0,6	16,4	58,1	76,4	2,5	0,3		65	28	50	20	1
ISF	60,0	4,4	10,5		17,8	54,3	54,9	10,1			52	32	38	24	1
NIFU STEP	74,0	1,2	13,2	7,0	27,5	54,7	72,0		0,7		72	38	61	30	1
NOVA	89,2	0,7	22,9	4,4	30,6	50,2	88,6	13,6			89	50	77	43	2
NUPI	65,5	0,1	17,1		26,1	38,8	65,3		0,5		61	20	44	11	3
SNF	59,3	2,9	5,7	1,8	12,7	61,6	56,2	9,6	0,5		48	16	42	11	2
SINTEF Teknologi og samfunn	88,6	0,4	5,0		5,6	21,8	88,2				62	38	57	33	
Sum nasjonale institutter	765,3	10,8	124,7	15,9	18,5	44,1	748,2	49,5	27,1		668	335	546	258	13
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	1 110,8	17,3	150,0	29,7	16,3	42,1	1 081,9	96,8	29,0		974	482	808	376	19
Frischsenteret	27,5	0,6		2,0	7,6	75,3	25,3		0,2		19	3	17	2	
NTNU Samfunnsforskning	118,8	0,2				32,5	115,8		0,2		116	70	102	58	5
Rokkansenteret	61,8	1,1				55,7	60,6	8,8			48	24	39	16	3
SIFO	42,9	-0,6	11,7	6,5	42,9	25,4	42,9				47	32	31	20	1
SIRUS	42,0	1,2	36,7		87,4	2,6	40,8				41	29	35	24	1
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	293,0	2,6	48,4	8,5	19,7	35,9	285,5	8,8	0,3		271	157	224	120	10
SUM	1 403,8	19,9	198,4	38,2	17,1	40,8	1 367,4	105,6	29,3		1 245	640	1 031	496	29

1) Totale inntekter omfatter driftsinntekter, finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

2) Det kan være ulike prinsipper for regnskapsføring av kostnader ved eget institutt og kostnader ved arbeid utført av andre. Det er derfor problematisk å sammenligne instituttene på dette punkt.

3) Omfatter antall avlagte doktorgrader der minst 50 prosent av arbeidet er utført ved instituttet eller der instituttet har finansiert minst 50 prosent av arbeidet.

Tabell 2 Inntekter i 2009 fordelt på finansieringstype. Mill. kr

	Basisbevilgning			Inntekter til forvaltningsoppgaver	Bidrags - inntekter ¹⁾	Inntekter fra Norges forskningsråd		Oppdragsinntekter ¹⁾					Øvrige inntekter fra driften	Finansinntekter m.m. ²⁾	Totale inntekter
	Grunnbevilgning	Strategisk institutt - program	Sum			Forsknings - tildeling	Andre inntekter fra NFR	Offentlig forvaltning	Næringsliv	Utlandet	Andre	Sum			
Agderforskning	2,6	1,0	3,6		11,5	9,5	0,0	6,2	3,5	0,2	1,2	11,1	0,5	0,4	36,5
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	4,4	1,7	6,1		5,7	29,2	0,1	15,9	12,6	1,0		29,5		1,0	71,5
Møreforskning	2,4	1,4	3,8		1,8	7,1	0,9	15,4	12,9	1,1	0,1	29,4	0,2	0,5	43,8
Nordlandsforskning	3,4	2,3	5,7		6,2	14,0	0,7	8,3	1,9	0,7		10,9	0,1	0,2	37,7
Norut Alta	1,1	1,0	2,1		0,4	2,6	0,0	3,9	1,8	0,5		6,2	0,1	0,0	11,5
Norut Tromsø, samfunn	2,6	0,1	2,7			5,8		7,0	2,0	0,6	0,1	9,7	0,6	1,3	20,1
Telemarkforskning	1,9	0,6	2,5	0,3	2,3		3,2	14,4	1,0	0,4	0,4	16,2	0,6	0,6	25,6
Telemarkforskning - Notodden	0,6	0,4	1,0					2,8				2,8		0,1	3,9
Trøndelag Forskning og Utvikling	1,2	0,8	2,0			3,1		5,2	8,5	0,0	0,0	13,7	0,1	0,1	18,9
Vestlandforskning	1,8	2,5	4,4		1,6	7,6	0,1	5,2	4,5	2,5	0,5	12,7		0,1	26,5
Østfoldforskning	1,4	1,3	2,7			2,5		8,7	12,9	0,5		22,1	0,8	0,6	28,6
Østlandforskning	1,8	0,8	2,6		1,5	2,6		9,0	1,7	1,2		11,9	1,9	0,4	20,8
Sum regionale institutter	25,2	13,8	39,1	0,3	31,0	83,9	5,0	101,9	63,1	8,7	2,3	176,0	4,9	5,3	345,5
AFI	5,3	1,1	6,3		1,8	10,3	0,2	10,2	5,8	1,6	2,4	20,0	0,1	0,4	39,2
CMI	12,9	1,1	14,0		1,6	17,7		22,8	0,3	15,1	0,7	39,0	0,5	1,5	74,2
Fafo	12,0		12,0		27,5	10,3		16,9	32,6	9,8		59,3	0,3	0,5	110,0
FNI	8,8		8,8		0,9	15,3		3,9	1,3	1,7		7,0	-1,9	0,2	30,3
PRIO	11,4	0,6	12,0		4,3	20,2	10,2	15,9	0,1	7,9	2,3	26,3	0,0	1,9	75,0
ISF	10,5		10,5			21,7		18,5	1,6	1,3	1,5	22,9	4,1	0,7	60,0
NIFU STEP	13,2	7,0	20,1			14,7	11,6	17,2	0,0	8,2	1,3	26,7	0,2	0,8	74,0
NOVA	22,9	4,4	27,3		3,7	17,5		17,8	0,7	16,0	5,1	39,6	1,2	0,0	89,2
NUPI	17,1		17,1	3,3	3,8	8,3		30,0	2,0	1,0		33,0	-0,1	0,0	65,5
SNF	5,7	1,8	7,5			30,7		4,0	14,4	0,5	0,4	19,2	1,6	0,2	59,3
SINTEF Teknologi og samfunn	5,0		5,0	3,0	9,1	14,3		42,2	11,6	3,3		57,1		0,0	88,6
Sum nasjonale institutter	124,7	15,9	140,6	6,3	52,7	181,2	22,1	199,4	70,5	66,6	13,6	350,1	6,1	6,3	765,3
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	150,0	29,7	179,7	6,5	83,7	265,0	27,1	301,3	133,6	75,3	15,9	526,2	11,0	11,6	1 110,8
Frischsenteret		2,0	2,0			19,5		4,4				4,4		1,6	27,5
NTNU Samfunnsforskning				18,4	1,8	37,8		22,7	21,3	11,2	2,8	58,0	0,1	2,7	118,8
Rokkansenteret				1,4	6,3	33,9	0,5	11,6	1,1	3,9	0,3	16,8	2,8		61,8
SIFO	11,7	6,5	18,2	7,5		10,7		1,1	1,6	3,2		5,8	0,1	0,6	42,9
SIRUS	36,7		36,7			1,1		2,4	0,5	0,4	0,8	4,2			42,0
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	48,4	8,5	56,9	27,3	8,1	103,0	0,5	42,2	24,5	18,7	3,9	89,3	3,0	4,9	293,0
SUM	198,4	38,2	236,6	33,8	91,8	368,1	27,5	343,5	158,1	94,1	19,8	615,5	14,0	16,5	1 403,8

1) Fordelingen av inntekter etter inntektstype er foreløpig og vil kunne bli endret.

Tabell 3 Inntekter i alt fordelt på finansieringstype. 2007-2009. Mill kr

	Basisbevilgning ¹⁾			Øvrige inntekter			Finansinntekter ²⁾			Totalt		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Agderforskning	2,9	3,1	3,6	26,4	33,0	32,5	0,4	0,7	0,4	29,7	36,8	36,5
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	5,7	5,2	6,1	51,9	65,1	64,5	0,3	4,1	1,0	57,9	74,5	71,5
Møreforskning	3,2	3,3	3,8	30,1	39,5	39,4	0,7	1,9	0,5	34,0	44,8	43,8
Nordlandforskning	5,3	4,5	5,7	23,6	28,0	31,8	0,3	0,6	0,2	29,2	33,1	37,7
Norut Alta	1,5	2,0	2,1	6,8	9,6	9,4	0,0	0,1	0,0	8,3	11,7	11,5
Norut Tromsø, samfunn	2,4	2,1	2,7	14,9	17,4	16,1	0,1	0,4	1,3	17,3	19,8	20,1
Telemarkforskning	2,4	2,2	2,5	15,3	17,9	22,6	0,4	0,4	0,6	18,1	20,5	25,6
Telemarkforskning - Notodden	1,0	0,9	1,0	4,3	4,6	2,8	0,1	0,1	0,1	5,4	5,6	3,9
Trøndelag Forskning og Utvikling	1,9	1,9	2,0	11,1	15,1	16,9	0,1	0,0	0,1	13,1	17,0	18,9
Vestlandforskning	2,4	2,4	4,4	17,4	22,2	22,0	0,3	0,7	0,1	20,2	25,2	26,5
Østfoldforskning	2,5	2,6	2,7	17,9	19,9	25,3	0,4	0,5	0,6	20,8	22,9	28,6
Østlandforskning	2,0	2,2	2,6	19,7	22,2	17,9	0,3	0,6	0,4	22,0	25,0	20,8
Sum regionale institutter	33,2	32,3	39,1	239,3	294,3	301,1	3,5	10,1	5,3	276,0	336,8	345,5
AFI	8,1	6,0	6,3	26,9	31,4	32,5	0,5	0,7	0,4	35,5	38,0	39,2
CMI	12,3	13,3	14,0	43,2	68,5	58,7	0,9	1,4	1,5	56,3	83,2	74,2
Fafo	11,6	10,9	12,0	79,3	92,7	97,4	0,6		0,5	91,5	103,6	110,0
FNI	8,5	8,3	8,8	16,3	22,7	21,3	0,6	0,6	0,2	25,4	31,6	30,3
PRIO	11,5	13,3	12,0	54,5	60,8	61,1	1,6	2,4	1,9	67,6	76,5	75,0
ISF	9,5	9,9	10,5	32,3	33,7	48,7	0,7	1,2	0,7	42,6	44,7	60,0
NIFU STEP	14,5	21,3	20,1	49,3	49,7	53,1	0,9	2,5	0,8	64,7	73,5	74,0
NOVA	24,5	26,2	27,3	45,6	52,9	62,0			0,0	70,1	79,2	89,2
NUPI	19,1	19,5	17,1	34,0	44,2	48,4			0,0	53,1	63,7	65,5
SNF	7,4	8,0	7,5	43,2	52,5	51,6	0,2	0,3	0,2	50,8	60,8	59,3
SINTEF Teknologi og samfunn	3,4	3,5	5,0	21,3	26,0	83,6	0,0	0,0	0,0	24,7	29,5	88,6
Sum nasjonale institutter	130,3	140,2	140,6	445,9	534,9	618,4	6,1	9,1	6,3	582,2	684,3	765,3
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	163,5	172,6	179,7	685,2	829,2	919,5	9,5	19,2	11,6	858,2	1 021,0	1 110,8
Frischsenteret		5,0	2,0		21,3	24,0		0,9	1,6		27,1	27,5
NTNU Samfunnsforskning				69,5	93,1	116,1	4,1	4,5	2,7	73,6	97,5	118,8
Rokkansenteret					48,2	61,8					48,2	61,8
SIFO	24,0	25,0	18,2	14,0	16,2	24,1	0,0		0,6	38,0	41,2	42,9
SIRUS	33,4	35,9	36,7	4,1	2,2	5,3				37,5	38,1	42,0
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	57,4	65,9	56,9	87,5	180,9	231,2	4,1	5,3	4,9	149,0	252,1	293,0
SUM	220,8	238,4	236,6	772,8	1 010,1	1 150,7	13,6	24,6	16,5	1 007,2	1 273,1	1 403,8

1) Basisfinansiering omfatter grunnbevilgning og strategiske instituttprogrammer.

2) Omfatter finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

Tabell 4 Driftsinntekter og driftsresultat. 2005-2009. Mill kr og prosent

	Driftsinntekter					Driftsresultat					Driftsresultat i prosent av driftsinntekter				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
Agderforskning	29,5	27,1	29,3	36,1	36,1	2,8	0,2	0,5	0,1	-0,3	9,6	0,7	1,8	0,4	-0,8
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	47,0	52,4	57,6	70,3	70,6	-2,7	0,0	0,0	-0,8	0,1	-5,8	0,1	0,0	-1,1	0,1
Møreforskning	29,0	27,8	33,3	42,9	43,3	0,2	0,0	0,7	-0,2	-1,0	0,5	0,0	2,1	-0,4	-2,3
Nordlandforskning	21,4	24,7	28,9	32,5	37,5	0,0	-0,3	1,3	0,3	2,0	-0,2	-1,2	4,6	0,8	5,3
Norut Alta	11,6	9,2	8,3	11,6	11,5	0,5	-0,4	-0,3	-0,2	0,2	4,5	-4,4	-3,3	-1,4	2,1
Norut Tromsø, samfunn	20,2	18,0	17,3	19,4	18,8	0,1	-0,6	-2,1	-3,2	1,1	0,6	-3,2	-12,0	-16,7	6,0
Telemarkforskning	16,7	16,9	17,7	20,1	25,0	0,3	0,3	0,4	0,7	1,5	2,0	1,5	2,1	3,5	5,8
Telemarkforskning - Notodden	4,1	5,7	5,3	5,4	3,8	-0,4	0,3	0,4	0,0	-0,2	-10,3	5,0	7,0	0,4	-4,2
Trøndelag Forskning og Utvikling	12,8	12,2	13,0	16,9	18,8	-0,4	-0,9	-0,3	1,4	1,5	-2,8	-7,4	-2,4	8,2	8,0
Vestlandforskning	15,2	16,8	19,8	24,5	26,3	0,4	0,3	0,6	0,9	1,5	2,9	1,8	2,8	3,8	5,8
Østfoldforskning	16,2	15,6	20,4	22,5	28,0	-0,3	0,9	1,1	-2,0	0,4	-2,1	5,9	5,3	-8,9	1,4
Østlandforskning	18,6	19,8	21,7	24,3	20,4	-2,2	0,0	0,8	1,1	-0,3	-11,6	-0,1	3,8	4,6	-1,7
Sum regionale institutter	242,3	246,1	272,5	326,6	340,2	-1,6	-0,2	3,1	-1,8	6,5	-0,7	-0,1	1,1	-0,5	1,9
AFI	37,1	35,1	35,0	37,4	38,8	1,0	0,4	-0,9	0,1	0,7	2,7	1,0	-2,6	0,4	1,7
CMI	54,6	47,6	55,4	81,8	72,7	1,4	-1,4	-1,2	8,8	1,4	2,6	-3,0	-2,1	10,8	1,9
Fafo	77,7	84,8	90,9	103,6	109,5	-1,6	-0,8	3,0	6,2	3,8	-2,1	-0,9	3,3	6,0	3,5
FNI	20,0	23,4	24,8	31,0	30,1	1,1	0,9	-0,2	-0,3	-1,4	5,7	4,0	-0,9	-0,9	-4,8
PRIO	47,7	59,6	66,0	74,1	73,1	2,9	5,5	2,2	1,2	-3,3	6,0	9,2	3,3	1,6	-4,5
ISF	38,9	38,3	41,8	43,5	59,3	0,2	0,0	-1,0	-2,1	4,4	0,5	-0,1	-2,3	-4,8	7,4
NIFU STEP	57,2	60,9	63,7	71,0	73,2	-2,8	1,9	1,8	2,4	1,2	-4,9	3,1	2,8	3,4	1,7
NOVA	69,2	75,5	70,1	79,2	89,2	0,2	0,3	0,3	0,9	0,7	0,4	0,4	0,4	1,1	0,8
NUPI	54,5	54,6	53,1	63,7	65,5	0,9	0,2	0,6	0,6	0,1	1,6	0,4	1,1	1,0	0,2
SNF	63,3	58,1	50,6	60,5	59,1	-0,1	0,2	-5,7	1,4	2,9	-0,2	0,3	-11,3	2,4	4,9
SINTEF Teknologi og samfunn	24,2	24,0	24,7	29,5	88,5	-1,3	0,8	1,2	1,2	0,4	-5,2	3,2	4,8	4,1	0,4
Sum nasjonale institutter	544,4	562,0	576,2	675,2	759,0	2,0	7,9	0,0	20,6	10,8	0,4	1,4	0,0	3,1	1,4
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	786,8	808,0	848,7	1 001,8	1 099,2	0,4	7,7	3,1	18,8	17,3	0,0	1,0	0,4	1,9	1,6
Frischsenteret				26,2	25,9				1,0	0,6				4,0	2,4
NTNU Samfunnsforskning	44,0	53,0	69,5	93,1	116,1	0,8	-1,2	3,9	3,7	0,2	1,8	-2,2	5,7	4,0	0,2
Rokkansenteret				48,2	61,8				0,4	1,1				0,9	1,8
SIFO	34,9	34,7	38,0	41,2	42,3	-0,1	0,0	0,1	1,3	-0,6	-0,3	-0,1	0,3	3,1	-1,4
SIRUS	32,6	37,5	37,5	38,1	42,0	0,4	0,5	0,1	1,2	1,2	1,1	1,5	0,2	3,1	2,9
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	111,5	125,2	144,9	246,7	288,1	1,0	-0,7	4,2	7,6	2,6	0,9	-0,5	2,9	3,1	0,9
SUM	898,3	933,2	993,6	1 248,5	1 387,3	1,4	7,1	7,3	26,5	19,9	0,2	0,8	0,7	2,1	1,4

Tabell 5 Finansiering fra Norges forskningsråd 2005 - 2009. Mill. kr og i prosent av totale driftsinntekter.

	Finansiering fra Norges Forskningsråd					Forskningsrådsfinansiering i prosent av driftsinntekter				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
Agderforskning	5,2	6,2	9,4	12,7	13,1	18	23	32	35	36
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	18,0	20,4	26,7	36,5	35,4	38	39	46	52	50
Møreforskning	9,8	8,2	9,8	11,6	11,9	34	29	30	27	28
Nordlandsforskning	9,8	13,1	14,9	14,5	20,3	46	53	52	45	54
Norut Alta	4,6	3,5	3,0	3,7	4,7	39	38	37	32	41
Norut Tromsø, samfunn	9,6	11,0	9,5	9,2	8,5	47	61	55	47	45
Telemarksforskning	5,6	5,2	4,9	3,7	5,7	34	31	28	18	23
Telemarksforskning - Notodden	1,1	1,6	1,0	0,9	1,0	27	28	20	16	27
Trøndelag Forskning og Utvikling	4,4	2,7	1,9	3,5	5,1	35	22	14	20	27
Vestlandsforskning	6,5	4,2	7,3	10,2	12,0	43	25	37	41	46
Østfoldforskning	3,7	3,3	13,2	4,3	5,1	23	21	65	19	18
Østlandsforskning	5,8	5,0	5,2	4,4	5,1	31	25	24	18	25
Sum regionale institutter	84,2	84,4	106,8	115,0	128,0	35	34	39	35	38
AFI	18,3	18,3	15,4	15,2	16,9	49	52	44	41	44
CMI	17,9	16,5	18,1	27,7	30,8	33	35	33	34	42
Fafo	19,8	22,9	28,6	25,2	22,4	26	27	31	24	20
FNI	14,3	12,8	17,4	23,5	24,1	71	55	70	76	80
PRIO	25,7	26,9	28,7	37,8	42,4	54	45	44	51	58
ISF	19,8	22,7	23,6	27,3	32,2	51	59	56	63	54
NIFU STEP	29,1	29,6	29,5	38,4	40,0	51	49	46	54	55
NOVA	13,5	15,4	12,9	10,0	44,8	19	20	18	13	50
NUPI	7,4	5,3	5,6	9,0	25,4	14	10	11	14	39
SNF	39,8	34,3	29,8	37,0	36,4	63	59	59	61	62
SINTEF Teknologi og samfunn	10,7	9,5	8,7	8,6	19,3	44	40	35	29	22
Sum nasjonale institutter	216,2	214,2	218,2	259,6	334,8	40	38	38	38	44
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	300,4	298,6	325,0	374,7	462,7	38	37	38	37	42
Frischsenteret				19,0	19,5				73	75
NTNU Samfunnsforskning	12,4	14,0	22,2	38,2	37,8	28	26	32	41	33
Rokkansenteret				29,6	34,4				61	56
SIFO	3,6	5,1	5,4	8,4	10,7	10	15	14	20	25
SIRUS	1,5	1,2	1,1	1,1	1,1	5	3	3	3	3
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	17,5	20,3	28,6	96,3	103,5	16	16	20	39	36
SUM	317,9	318,9	353,6	470,9	566,2	35	34	36	38	41

Tabell 6 Basisfinansiering 2005 - 2009. Mill. kr og i prosent av totale driftsinntekter.

	Basisfinansiering ¹⁾					Basisbevilgning som % av driftsinntekter				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
Agderforskning	3,1	2,9	2,9	3,1	3,6	11	11	10	8	10
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	5,6	6,7	5,7	5,2	6,1	12	13	10	7	9
Møreforskning	4,4	4,3	3,2	3,3	3,8	15	15	10	8	9
Nordlandsforskning	4,3	4,7	5,3	4,5	5,7	20	19	18	14	15
Norut Alta	1,8	1,7	1,5	2,0	2,1	15	18	18	17	18
Norut Tromsø, samfunn	2,0	2,7	2,4	2,1	2,7	10	15	14	11	14
Telemarksforskning	2,4	2,6	2,4	2,2	2,5	14	15	14	11	10
Telemarksforskning - Notodden	1,1	1,2	1,0	0,9	1,0	27	22	20	16	27
Trøndelag Forskning og Utvikling	1,9	2,0	1,9	1,9	2,0	15	16	14	11	11
Vestlandsforskning	2,6	2,7	2,4	2,4	4,4	17	16	12	10	17
Østfoldforskning	2,7	2,7	2,5	2,6	2,7	17	17	12	12	9
Østlandsforskning	2,0	2,2	2,0	2,2	2,6	10	11	9	9	13
Sum regionale institutter	33,6	36,2	33,2	32,3	39,1	14	15	12	10	11
AFI	7,4	7,3	8,1	6,0	6,3	20	21	23	16	16
CMI	11,0	12,0	12,3	13,3	14,0	20	25	22	16	19
Fafo	8,6	9,1	11,6	10,9	12,0	11	11	13	11	11
FNI	8,4	8,2	8,5	8,3	8,8	42	35	34	27	29
PRIO	11,2	10,7	11,5	13,3	12,0	23	18	17	18	16
ISF	8,7	9,9	9,5	9,9	10,5	22	26	23	23	18
NIFU STEP	12,3	13,6	14,5	21,3	20,1	22	22	23	30	27
NOVA	23,2	23,9	24,5	26,2	27,3	34	32	35	33	31
NUPI	19,2	19,5	19,1	19,5	17,1	35	36	36	31	26
SNF	7,0	7,6	7,4	8,0	7,5	11	13	15	13	13
SINTEF Teknologi og samfunn	3,2	3,3	3,4	3,5	5,0	13	14	14	12	6
Sum nasjonale institutter	120,2	125,1	130,3	140,2	140,6	22	22	23	21	19
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	153,8	161,4	163,5	172,6	179,7	20	20	19	17	16
Frischsenteret				5,0	2,0				19	8
NTNU Samfunnsforskning		1,8					3			
Rokkansenteret										
SIFO	22,7	23,1	24,0	25,0	18,2	65	67	63	61	43
SIRUS	28,1	32,5	33,4	35,9	36,7	86	87	89	94	87
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	50,8	57,4	57,4	65,9	56,9	46	46	40	27	20
SUM	204,6	218,7	220,8	238,4	236,6	23	23	22	19	17

1) Basisfinansiering omfatter grunnbevilgning og strategiske instituttprogrammer.

Tabell 7 Driftsinntekter utenom basisfinansiering og bevilgninger til nasjonale og/eller forvaltningsrettede oppgaver. 2005-2009. Mill kr

	Norges forskningsråd					Offentlig forvaltning					Næringsliv				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
Agderforskning	2,1	3,3	6,5	9,6	9,5	11,6	12,6	8,7	15,1	15,5	9,0	6,6	6,6	3,9	3,5
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	12,4	16,6	21,0	31,2	29,3	12,6	14,7	18,8	17,1	19,2	14,9	13,0	7,5	14,2	15,0
Møreforskning	5,4	3,9	6,6	8,3	8,1	10,8	13,1	15,3	16,7	16,7	5,3	5,2	5,6	10,4	12,9
Nordlandsforskning	5,5	8,5	9,6	10,0	14,6	7,8	9,6	11,5	16,2	14,1	1,8	0,7	0,9	0,2	1,9
Norut Alta	2,8	1,8	1,5	1,7	2,6	4,0	4,1	3,8	4,0	4,3	1,9	1,0	1,1	2,9	1,8
Norut Tromsø, samfunn	7,6	8,3	7,1	7,1	5,8	7,1	4,6	3,4	4,7	7,0	2,3	1,0	2,7	3,6	2,0
Telemarksforskning	3,3	2,6	2,5	1,4	3,2	8,3	8,5	9,4	13,6	15,8	2,1	1,7	2,4	1,1	1,3
Telemarksforskning - Notodden		0,3				2,4	3,9	3,7	4,6	2,8	0,6		0,3		
Trøndelag Forskning og Utvikling	2,6	0,7		1,6	3,1	4,6	6,3	7,0	9,5	5,2	3,1	1,9	3,0	2,9	8,5
Vestlandsforskning	3,9	1,5	4,9	7,8	7,7	4,1	8,1	6,3	6,9	6,3	2,6	2,6	2,7	4,7	5,0
Østfoldforskning	1,0	0,7	10,7	1,7	2,5	3,0	3,0	2,6	5,5	8,7	8,2	9,2	3,3	12,4	12,9
Østlandsforskning	3,9	2,9	3,1	2,2	2,6	6,5	12,1	12,0	13,8	10,5	2,6	1,9	2,3	3,9	1,7
Sum regionale institutter	50,6	51,1	73,6	82,7	88,9	83,0	100,7	102,5	127,6	126,2	54,4	44,7	38,4	60,3	66,4
AFI	10,9	11,0	7,3	9,2	10,5	9,7	8,5	10,0	13,4	11,7	4,4	2,4	4,7	4,0	5,8
CMI	6,9	5,7	7,1	15,7	17,7	13,6	18,5	14,7	28,8	22,8		0,7	1,0	1,0	0,3
Fafo	11,3	13,8	18,0	15,2	10,3	27,5	39,8	29,4	29,9	37,2	9,7	19,8	24,0	27,0	38,8
FNI	5,8	4,6	8,9	15,2	15,3	3,4	6,2	4,5	3,8	4,7	0,5	2,8	2,0	1,8	1,3
PRIO	14,5	16,2	17,2	24,5	30,5	16,1	24,7	29,6	25,5	20,2	0,9	1,7	0,4		0,1
ISF	11,1	12,8	14,1	17,4	21,7	15,5	5,8	9,5	9,6	18,5	1,9	2,8	0,8	0,9	1,6
NIFU STEP	16,7	20,4	20,2	23,6	26,3	17,9	16,1	17,6	16,0	17,2	2,0	2,7	2,6	1,5	0,0
NOVA	13,5	15,4	12,9	10,0	17,5	21,0	24,7	24,0	25,0	21,4					0,7
NUPI	4,0	3,6	4,3	9,0	8,3	28,1	26,5	24,2	30,0	33,8	1,5	2,6	2,9	2,9	2,0
SNF	32,9	27,3	24,0	30,4	30,7	4,8	8,4	3,9	6,3	4,0	10,4	9,8	11,4	12,0	14,4
SINTEF Teknologi og samfunn	7,5	6,2	5,3	5,1	14,3	6,7	5,7	4,5	6,8	51,3	6,2	7,4	9,4	11,6	11,6
Sum nasjonale institutter	135,0	137,1	139,1	175,2	203,2	164,3	184,7	172,0	195,1	242,8	37,5	52,7	59,1	62,7	76,7
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	185,6	188,2	212,8	257,9	292,1	247,3	285,4	274,4	322,6	369,0	91,8	97,5	97,6	123,0	143,2
Frischsenteret				19,0	19,5				1,8	4,4				0,0	
NTNU Samfunnsforskning	12,4	14,0	22,2	38,2	37,8	10,8	8,5	16,0	18,2	24,5	9,1	14,2	15,3	18,3	21,3
Rokkansenteret				29,6	34,4				10,6	15,9				0,7	1,1
SIFO	3,6	5,1	5,4	8,4	10,7	3,0	0,6	3,2	1,9	1,1	0,4	2,8	3,0	1,9	1,6
SIRUS	1,5	1,2	1,1	1,1	1,1	2,7	3,3	1,9	1,1	2,4					0,5
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	17,5	20,3	28,6	96,3	103,5	16,5	12,4	21,1	33,7	48,2	9,5	17,0	18,3	20,9	24,5
SUM	203,1	208,5	241,4	354,2	395,6	263,8	297,8	295,6	356,3	417,2	101,4	114,5	115,9	143,9	167,6

Tabell 7 forts. Driftsinntekter utenom basisfinansiering og bevilgninger til nasjonale og/eller forvaltningsrettede oppgaver. 2005-2009. Mill kr

	Utlandet					Andre					Sum inntekter				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
Agderforskning	3,6	1,8	1,5	1,3	0,2			3,2	3,0	3,8	26,4	24,2	26,4	33,0	32,5
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	0,3	0,6	0,9	0,5	1,0	1,2	0,7	3,7	2,1		41,5	45,7	51,9	65,1	64,5
Møreforskning	0,7	0,8	1,2	1,2	1,1	1,0	0,5	1,3	3,0	0,7	23,3	23,5	30,1	39,5	39,4
Nordlandsforskning	0,3	0,2	1,5	0,9	0,7	1,3	1,1	0,2	0,6	0,4	16,7	20,1	23,6	28,0	31,8
Norut Alta	0,8	0,1			0,5	0,4	0,5	0,3	1,0	0,1	9,9	7,5	6,8	9,6	9,4
Norut Tromsø, samfunn	0,1	0,2	0,1	0,0	0,6	1,2	1,2	1,6	1,9	0,7	18,2	15,3	14,9	17,4	16,1
Telemarksforskning	0,3	0,3	0,1	0,2	0,4	0,3	1,2	0,9	1,2	1,6	14,4	14,3	15,3	17,6	22,3
Telemarksforskning - Notodden		0,1	0,2				0,1	0,0	0,0		3,0	4,5	4,3	4,6	2,8
Trøndelag Forskning og Utvikling	0,7	0,6	1,0	0,2	0,0		0,6	0,1	0,9	0,1	10,9	10,2	11,1	15,1	16,9
Vestlandsforskning	2,0	1,8	3,3	2,5	2,5			0,2	0,2	0,5	12,6	14,0	17,4	22,2	22,0
Østfoldforskning	0,8		0,5	0,3	0,5	0,4	0,0	0,8		0,8	13,5	12,9	17,9	19,9	25,3
Østlandsforskning	1,6	0,7	0,9	1,0	1,2	1,2	0,1	1,3	1,3	1,9	15,9	17,6	19,7	22,2	17,9
Sum regionale institutter	11,2	7,2	11,3	8,1	8,7	7,0	6,1	13,5	15,3	10,7	206,1	209,8	239,3	294,0	300,9
AFI	3,8	2,3	3,1	2,2	1,6	1,0	3,7	1,8	2,5	2,8	29,7	27,8	26,9	31,4	32,5
CMI	15,8	8,9	16,1	9,6	15,1	6,0	1,8	4,3	13,3	2,8	42,3	35,6	43,2	68,5	58,7
Fafo	5,8	2,1	6,2	17,8	9,8	14,9	0,3	1,8	2,8	1,3	69,1	75,7	79,3	92,7	97,4
FNI	1,8	1,6	0,6	1,8	1,7	0,1	0,1	0,2	0,1	-1,8	11,5	15,2	16,3	22,7	21,3
PRIO	4,4	5,6	6,4	8,7	7,9	0,7	0,7	0,9	2,1	2,3	36,6	48,9	54,5	60,8	61,1
ISF	0,8	1,8	1,3	0,2	1,3	0,8	5,3	6,7	5,7	5,7	30,2	28,4	32,3	33,7	48,7
NIFU STEP	7,8	7,7	8,7	8,3	8,2	0,4	0,3	0,1	0,4	1,4	44,8	47,3	49,3	49,7	53,1
NOVA	1,6	0,5	2,1	9,2	16,0	10,0	6,5	6,6	8,7	6,2	46,0	47,1	45,6	52,9	62,0
NUPI	0,7	0,8	1,8	1,5	1,0	1,0	1,7	0,8	0,8	0,0	35,3	35,1	34,0	44,2	45,1
SNF	3,1	2,3	1,4	1,7	0,5	5,2	2,7	2,6	2,1	2,0	56,4	50,5	43,2	52,5	51,6
SINTEF Teknologi og samfunn	0,6	1,3	1,7	2,6	3,3		0,0	0,4			21,0	20,7	21,3	26,0	80,6
Sum nasjonale institutter	46,2	34,8	49,4	63,5	66,6	40,0	23,0	26,2	38,5	22,8	423,0	432,3	445,9	534,9	612,1
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	57,4	42,0	60,7	71,6	75,3	47,0	29,0	39,7	53,8	33,4	629,1	642,2	685,2	828,9	913,0
Frischsenteret									0,4					21,3	24,0
NTNU Samfunnsforskning	7,6	5,8	8,2	8,5	11,2	4,1	8,8	7,8	9,8	3,0	44,0	51,2	69,5	93,1	97,7
Rokkansenteret				2,4	3,9				3,6	5,1				47,0	60,3
SIFO	3,1	1,5	2,4	3,9	3,2	2,2	1,6			0,1	12,3	11,6	14,0	16,2	16,6
SIRUS	0,2		0,1	0,1	0,4	0,1	0,5	1,0		0,8	4,5	5,0	4,1	2,2	5,3
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	10,9	7,3	10,6	15,0	18,7	6,3	10,9	8,8	13,8	9,0	60,7	67,8	87,5	179,6	203,9
SUM	68,3	49,4	71,4	86,6	94,1	53,4	39,9	48,6	67,6	42,4	689,8	710,0	772,8	1 008,6	1 116,9

Tabell 8 Finansiering fra utlandet etter kilde. 2007-2009. Mill kr

	EU-institusjoner			Nordiske organisasjoner			Næringsliv			Øvrige institusjoner og organisasjoner			Totalt inntekter fra utlandet		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Agderforskning	0,7	0,2	0,1		1,1	0,1	0,0			0,8	0,0	0,0	1,5	1,3	0,2
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	0,8	0,4	0,8	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1		0,0		0,1	0,9	0,5	1,0
Møreforskning	1,2	0,9	0,8	0,0	0,2	0,2				0,0	0,0	0,1	1,2	1,2	1,1
Nordlandsforskning	1,2	0,1	0,2	0,3	0,8	0,6							1,5	0,9	0,7
Norut Alta			0,1									0,4			0,5
Norut Tromsø, samfunn			0,6							0,1	0,0		0,1	0,0	0,6
Telemarksforskning	0,1	0,1								0,0	0,1	0,4	0,1	0,2	0,4
Telemarksforskning - Notodden	0,2									0,0			0,2		
Trøndelag Forskning og Utvikling	0,6	0,0					0,2	0,1		0,2	0,0	0,0	1,0	0,2	0,0
Vestlandsforskning	3,3	2,5	2,5										3,3	2,5	2,5
Østfoldforskning							0,5		0,5		0,3		0,5	0,3	0,5
Østlandsforskning	0,4	0,0	0,4	0,6	1,0	0,8				0,0		0,1	0,9	1,0	1,2
Sum regionale institutter	8,4	4,2	5,5	0,9	3,1	1,7	0,8	0,2	0,5	1,2	0,5	1,1	11,3	8,1	8,7
AFI	0,2	0,3	0,2	2,2	1,8	1,4			0,0	0,7	0,1		3,1	2,2	1,6
CMI				1,7	0,1	3,4				14,4	9,4	11,7	16,1	9,6	15,1
Fafo	1,7	1,8	0,2	0,7	0,7	0,7			1,2	3,8	15,4	7,7	6,2	17,8	9,8
FNI	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	0,5	0,1	0,3	0,9	1,4	0,6	1,8	1,7
PRIO	1,8	3,2	3,1	0,2			2,6	2,8	2,7	1,8	2,8	2,2	6,4	8,7	7,9
ISF	0,3	0,1	0,3	0,3						0,7	0,1	1,0	1,3	0,2	1,3
NIFU STEP	4,9	5,4	6,1	0,7	0,4	2,0				3,2	2,5	0,2	8,7	8,3	8,2
NOVA	0,3	1,0	1,1	1,8	8,2	14,9						0,1	2,1	9,2	16,0
NUPI	0,5	0,4	0,3	1,1	0,5	0,1		0,0	0,1	0,3	0,6	0,6	1,8	1,5	1,0
SNF	0,9	0,8	0,1	0,4	0,6	0,4	0,1			0,0	0,3		1,4	1,7	0,5
SINTEF Teknologi og samfunn	1,1	0,7	2,1				0,7	1,9	0,9			0,4	1,7	2,6	3,3
Sum nasjonale institutter	11,7	14,1	13,4	9,0	12,3	23,1	3,5	5,1	5,0	25,3	32,0	25,1	49,4	63,5	66,6
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	20,1	18,3	18,9	9,9	15,3	24,8	4,3	5,4	5,5	26,5	32,5	26,2	60,7	71,6	75,3
Frischsenteret															
NTNU Samfunnsforskning	0,0			0,6	0,5	0,4	0,0	0,3	9,5	7,6	7,7	1,4	8,2	8,5	11,2
Rokkansenteret		1,5	1,2		0,9	2,6						0,1		2,4	3,9
SIFO	1,6	3,3	2,3	0,1	0,4	0,9	0,6	0,1			0,1		2,4	3,9	3,2
SIRUS			0,4							0,1	0,1		0,1	0,1	0,4
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	1,6	4,8	3,9	0,7	1,8	3,8	0,6	0,4	9,5	7,7	7,9	1,5	10,6	15,0	18,7
SUM	21,7	23,1	22,8	10,6	17,2	28,6	4,9	5,8	14,9	34,2	40,4	27,7	71,4	86,6	94,1

Tabell 9 Driftsinntekter per totale årsverk og per forskerårsverk 2005-2009. 1000 kr

	Driftsinntekter per totale årsverk					Driftsinntekter per forskerårsverk ¹⁾				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
Agderforskning	930	813	977	1 214	1 308	1 076	934	1 127	1 490	1 592
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	982	1 180	1 225	1 506	1 409	1 170	1 397	1 484	1 832	1 677
Møreforskning	747	722	881	1 001	1 061	863	847	1 081	1 197	1 288
Nordlandsforskning	711	852	863	1 049	1 014	819	989	948	1 161	1 103
Norut Alta	845	811	741	989	965	930	889	741	1 081	1 105
Norut Tromsø, samfunn	892	796	834	849	1 038	1 028	909	954	1 046	1 278
Telemarkforskning	802	800	804	901	971	984	959	956	1 081	1 138
Telemarkforskning - Notodden	550	772	970	865	774	718	955	1 166	991	926
Trøndelag Forskning og Utvikling	755	750	865	979	1 192	886	887	927	1 107	1 355
Vestlandsforskning	751	772	918	998	990	979	986	1 167	1 169	1 140
Østfoldforskning	843	1 046	1 151	1 234	1 217	1 095	1 310	1 377	1 459	1 473
Østlandsforskning	760	865	985	1 014	852	886	1 008	1 083	1 107	929
Sum regionale institutter	824	868	960	1 098	1 113	977	1 024	1 116	1 289	1 300
AFI	828	845	824	986	1 028	1 037	1 088	1 046	1 249	1 232
CMI	1 072	984	1 065	1 304	1 275	1 696	1 547	1 530	1 802	1 731
Fafo	1 018	1 163	1 060	1 183	1 170	1 184	1 432	1 254	1 425	1 397
FNI	768	789	855	983	961	998	1 006	1 083	1 219	1 203
PRIO	954	1 026	1 102	1 175	1 118	1 344	1 450	1 414	1 482	1 465
ISF	756	798	805	862	1 140	1 081	1 160	1 162	1 262	1 560
NIFU STEP	759	826	937	986	1 017	959	979	1 099	1 164	1 200
NOVA	886	863	866	955	1 007	1 033	1 014	1 002	1 104	1 158
NUPI	1 004	1 061	1 011	1 054	1 079	1 553	1 669	1 504	1 523	1 491
SNF	1 105	1 119	1 195	1 426	1 227	1 384	1 417	1 647	1 694	1 394
SINTEF Teknologi og samfunn	833	981	1 373	1 373	1 428	897	1 040	1 536	1 440	1 553
Sum nasjonale institutter	917	956	988	1 102	1 136	1 185	1 240	1 259	1 382	1 390
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	886	928	979	1 101	1 128	1 112	1 165	1 209	1 350	1 361
Frischsenteret				1 169	1 351				1 286	1 572
NTNU Samfunnsforskning	1 072	1 082	965	1 078	1 001	1 238	1 205	1 037	1 189	1 138
Rokkansenteret				1 078	1 292				1 342	1 605
SIFO	746	751	864	877	894	1 001	1 239	1 226	1 130	1 351
SIRUS	907	1 071	973	977	1 025	1 088	1 284	1 144	1 141	1 187
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	901	962	938	1 031	1 062	1 111	1 237	1 109	1 207	1 288
SUM	888	932	973	1 086	1 114	1 112	1 174	1 193	1 319	1 345

Inntekter knyttet til faglige aktiviteter som måtte være utført av andre enn instituttets egne medarbeidere inngår.

¹⁾ Gjelder årsverk utført av forskere og annet faglig personale.

Tabell 10 Basisfinansiering per årsverk utført av forskere/faglig personale 2005-2009. 1000 kr

	Basisbevilgning per forskerårsverk ¹⁾				
	2005	2006	2007	2008	2009
Agderforskning	113	98	112	126	157
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	139	179	146	136	145
Møreforskning	131	130	104	93	115
Nordlandforskning	163	186	175	162	167
Norut Alta	140	163	134	187	204
Norut Tromsø, samfunn	102	136	131	111	183
Telemarkforskning	139	149	131	120	113
Telemarkforskning - Notodden	192	207	229	158	248
Trøndelag Forskning og Utvikling	128	142	132	122	143
Vestlandforskning	168	161	143	114	189
Østfoldforskning	183	223	166	169	139
Østlandforskning	93	110	101	100	116
Sum regionale institutter	136	151	136	128	149
AFI	206	227	241	201	202
CMI	342	391	338	293	333
Fafo	131	153	160	150	154
FNI	422	352	373	327	351
PRIO	315	259	247	267	240
ISF	243	301	264	287	277
NIFU STEP	207	219	249	349	330
NOVA	346	321	350	366	354
NUPI	547	596	541	466	390
SNF	152	185	240	224	177
SINTEF Teknologi og samfunn	119	143	211	171	87
Sum nasjonale institutter	262	276	285	287	257
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	217	233	233	233	222
Frischsenteret				243	120
NTNU Samfunnsforskning		41			
Rokkansenteret					
SIFO	649	825	775	686	580
SIRUS	938	1 112	1 020	1 075	1 038
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	506	567	439	322	254
SUM	253	275	265	252	229

Basisfinansiering omfatter grunnbevilgning og strategiske instituttprogrammer.

1) Gjelder årsverk utført av forskere og annet faglig personale.

Tabell 11 Disponering av grunnbevilgningen. 2005-2009. Mill kr

	Instituttinitiert forskning ¹⁾					Nettverksbygging, kompetanseutvikling m.v.					Vitenskapelig utstyr					Sum grunnbevilgning				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
Agderforskning	1,2	1,2	1,6	0,9	1,1	1,2	1,2	0,8	1,4	1,5						2,4	2,4	2,4	2,3	2,6
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	1,5	1,8	2,2	2,3	2,7	1,0	1,2	0,7	0,7	1,6						2,5	3,0	2,9	3,0	4,4
Møreforskning	1,1	1,2	1,2	0,8	1,3	1,1	0,8	0,8	1,4	1,5	0,1	0,1	0,1			2,3	2,2	2,1	2,2	2,8
Nordlandsforskning	1,6	1,2	1,0	0,8	2,1	0,9	1,5	0,9	0,8	1,3						2,5	2,7	1,9	1,6	3,4
Norut Alta	0,4	0,4	0,7	0,7	0,6	0,5	0,4	0,3	0,3	0,4						0,9	0,8	1,0	1,0	1,0
Norut Tromsø, samfunn	0,4	0,3	0,6	0,6	2,0	0,7	1,0	0,9	0,9	0,6						1,1	1,3	1,5	1,5	2,6
Telemarksforskning	0,4	0,4	0,4	0,7	1,0	0,7	0,7	0,6	0,6	1,0						1,1	1,1	0,9	1,3	1,9
Telemarksforskning - Notodden	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5						0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Trøndelag Forskning og Utvikling	0,4	0,2	0,4	0,4	0,6	0,9	0,9	0,7	0,7	1,3						1,3	1,2	1,1	1,1	1,9
Vestlandsforskning	1,0	1,0	1,0	1,0	2,3	0,6	0,6	0,6	0,6	1,2						1,6	1,6	1,6	1,6	3,5
Østfoldforskning	1,3	1,0	0,9	1,0	0,9	0,4	0,6	0,2	0,3	0,2			0,3	0,3		1,7	1,6	1,4	1,2	1,4
Østlandsforskning	0,6	0,7	0,8	0,7	0,8	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0						1,3	1,4	1,6	1,6	1,8
Sum regionale institutter	10,1	9,5	10,7	9,7	15,5	9,0	10,0	7,8	9,1	12,2	0,1	0,1	0,3	0,0	0,3	19,2	19,6	18,8	18,9	27,9
AFI	2,9	2,8	3,3	2,4	2,6	2,9	1,8	1,4	2,4	2,7	0,1	0,1	0,0	0,1		5,9	4,6	4,7	4,9	5,3
CMI	7,4		8,2	9,5	10,2	1,2		1,5	2,1	2,3						8,7		9,6	11,6	12,5
Fafo	1,9	1,9	4,9	6,9	7,1	4,5	4,6	3,0	3,1	4,9						6,4	6,5	7,9	10,0	12,0
FNI	3,5	3,7	3,7	7,3	7,5	1,3	1,3	1,4	1,0	1,2						4,8	5,0	5,1	8,3	8,8
PRIO	6,0	3,1	5,0	6,6	5,0	2,8	4,2	2,5	2,5	5,5			0,9	0,9		8,8	7,4	7,5	10,0	11,4
ISF	2,9	5,2	3,3	4,6	2,9	4,0	1,7	3,4	4,3	7,7		0,9	1,0	1,0		6,9	7,8	7,7	9,9	10,5
NIFU STEP	3,1	2,7	3,6	9,7	5,3	5,6	3,0	2,5	3,9	7,8						8,7	5,7	6,1	13,6	13,2
NOVA	13,1	15,3	13,5	18,1	20,9	4,8	1,8	3,5	1,9	2,2						17,9	17,1	17,0	20,1	23,2
NUPI	12,5	13,6	14,5	15,5	17,5	1,9	2,9	3,3	3,2	2,8						14,4	16,6	17,7	18,7	20,4
SNF	1,2	1,2	1,2	3,4	3,6	2,9	2,9	2,9	1,7	2,1						4,2	4,2	4,2	5,1	5,7
SINTEF Teknologi og samfunn	2,0	2,1	2,2	2,5	3,2	1,2	1,2	1,2	1,0	5,6				3,0		3,2	3,3	3,4	3,5	11,9
Sum nasjonale institutter	56,6	51,6	63,3	86,6	85,9	33,0	25,5	26,6	27,1	45,0	0,1	1,0	1,0	1,9	3,9	89,7	78,1	90,9	115,6	134,7
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	66,7	61,2	74,0	96,3	101,3	42,1	35,5	34,4	36,2	57,1	0,1	1,0	1,3	1,9	4,2	108,9	97,7	109,8	134,5	162,6
Frischsenteret																				
NTNU Samfunnsforskning																				
Rokkansenteret																				
SIFO	16,4	16,8	18,0	8,8	8,6	6,3	6,3	6,0	15,8	9,1			0,5	0,5		22,7	23,1	24,0	25,0	18,2
SIRUS																				
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	16,4	16,8	18,0	8,8	8,6	6,3	6,3	6,0	15,8	9,1	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5	22,7	23,1	24,0	25,0	18,2
SUM	83,1	78,0	92,0	105,1	109,9	48,3	41,8	40,4	52,0	66,2	0,1	1,0	1,3	2,4	4,7	131,6	120,8	133,8	159,5	180,7

1) Inkludert kvalitetssikring, publisering og formidling.

Tabell 12 Totale årsverk, årsverk utført av forskere/faglig personale og årsverk utført av forskere/faglig personale i % av totale årsverk. 2005 - 2009.

	2005					2006					2007				
	Årsverk totalt	Herav kvinner	Forsker-årsverk totalt	Herav kvinner	Forskere i % av total	Årsverk totalt	Herav kvinner	Forsker-årsverk totalt	Herav kvinner	Forskere i % av total	Årsverk totalt	Herav kvinner	Forsker-årsverk totalt	Herav kvinner	Forskere i % av total
Agderforskning	32	14	27	9	86	33	15	29	10	87	30	15	26	11	87
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	48	16	40	11	84	44	16	38	12	84	47	18	39	13	83
Møreforskning	39	15	34	12	87	39	15	33	11	85	38	15	31	11	81
Nordlandsforskning	30	17	26	14	87	29	18	25	14	86	33	24	30	21	91
Norut Alta	14	6	13	6	91	11	5	10	4	91	11	5	11	5	100
Norut Tromsø, samfunn	23	13	20	11	87	23	13	20	11	88	21	13	18	11	87
Telemarksforskning	21	7	17	5	81	21	8	18	7	83	22	9	19	8	84
Telemarksforskning - Notodden	8	5	6	4	77	7	5	6	4	81	5	5	5	4	83
Trøndelag Forskning og Utvikling	17	3	14	2	85	16	3	14	2	85	15	2	14	2	93
Vestlandsforskning	20	6	16	2	77	22	6	17	2	78	22	7	17	3	79
Østfoldforskning	19	9	15	7	77	15	8	12	6	80	18	10	15	7	84
Østlandsforskning	24	13	21	9	86	23	11	20	8	86	22	9	20	7	91
Sum regionale institutter	294	122	248	91	84	283	123	240	92	85	284	131	244	102	86
AFI	45	29	36	20	80	42	27	32	18	78	42	28	33	20	79
CMI	51	24	32	12	63	48	23	31	12	64	52	25	36	14	70
Fafo	76	45	66	37	86	73	39	59	31	81	86	47	73	37	84
FNI	26	9	20	6	77	30	9	23	6	78	29	8	23	5	79
PRIO	50	21	36	16	71	58	24	41	18	71	60	25	47	20	78
ISF	52	24	36	17	70	48	24	33	16	69	52	30	36	21	69
NIFU STEP	75	32	60	24	79	74	33	62	26	84	68	32	58	25	85
NOVA	78	46	67	40	86	88	54	75	46	85	81	48	70	41	86
NUPI	54	20	35	9	65	51	19	33	8	64	53	19	35	10	67
SNF	57	18	46	10	80	52	17	41	9	79	42	14	31	7	73
SINTEF Teknologi og samfunn	29	17	27	15	93	25	15	23	14	94	18	9	16	8	89
Sum nasjonale institutter	594	284	460	204	77	588	283	453	204	77	583	286	458	208	79
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	888	405	707	295	80	871	406	694	295	80	867	417	702	310	81
Frischsenteret															
NTNU Samfunnsforskning	41	24	36	19	87	49	25	44	20	90	72	43	67	38	93
Rokkansenteret															
SIFO	47	30	35	20	75	46	30	28	16	61	44	28	31	19	70
SIRUS	36	24	30	20	83	35	23	29	20	83	39	27	33	23	85
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	124	78	100	58	81	130	79	101	55	78	154	99	131	80	85
SUM	1 012	483	808	354	80	1 001	485	795	351	79	1 021	516	833	391	82

Tabell 12 forts. Totale årsverk, årsverk utført av forskere/faglig personale og årsverk utført av forskere/faglig personale i % av totale årsverk. 2005 - 2009.

	2008					2009				
	Årsverk totalt	Herav kvinner	Forsker-årsverk totalt	Herav kvinner	Forskere i % av total	Årsverk totalt	Herav kvinner	Forsker-årsverk totalt	Herav kvinner	Forskere i % av total
Agderforskning	30	16	24	12	81	28	15	23	11	82
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	47	23	38	18	82	50	26	42	20	84
Møreforskning	43	19	36	16	84	41	17	34	14	82
Nordlandsforskning	31	21	28	18	90	37	23	34	20	92
Norut Alta	12	6	11	5	91	12	6	10	5	87
Norut Tromsø, samfunn	23	13	19	10	81	18	10	15	8	81
Telemarksforskning	22	9	19	8	83	26	9	22	8	85
Telemarksforskning - Notodden	6	5	6	4	87	5	4	4	4	84
Trøndelag Forskning og Utvikling	17	3	15	3	88	16	3	14	3	88
Vestlandsforskning	25	10	21	7	85	27	11	23	7	87
Østfoldforskning	18	10	15	8	85	23	13	19	10	83
Østlandsforskning	24	12	22	10	92	24	11	22	9	92
Sum regionale institutter	298	147	253	117	85	306	148	262	118	86
AFI	38	24	30	17	79	38	24	32	19	83
CMI	63	32	45	20	72	57	29	42	20	74
Fafo	88	49	73	38	83	94	51	78	41	84
FNI	32	10	25	8	81	31	9	25	7	80
PRIO	63	25	50	19	79	65	28	50	20	76
ISF	51	30	35	21	68	52	32	38	24	73
NIFU STEP	72	35	61	27	85	72	38	61	30	85
NOVA	83	47	72	40	86	89	50	77	43	87
NUPI	60	20	42	11	69	61	20	44	11	72
SNF	42	12	36	7	84	48	16	42	11	88
SINTEF Teknologi og samfunn	22	11	21	10	95	62	38	57	33	92
Sum nasjonale institutter	613	296	489	218	80	668	335	546	258	82
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	910	443	742	336	82	974	482	808	376	83
Frischsenteret	22	6	20	5	91	19	3	17	2	86
NTNU Samfunnsforskning	86	55	78	47	91	116	70	102	58	88
Rokkansenteret	45	23	36	15	80	48	24	39	16	81
SIFO	47	32	36	25	78	47	32	31	20	66
SIRUS	39	28	33	23	86	41	29	35	24	86
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	239	142	204	115	85	271	157	224	120	82
SUM	1 149	585	947	450	82	1 245	640	1 031	496	83

Tabell 13 Avgang og tilvekst av forskere/faglig personale i 2009.

	Avgang til:						Tilvekst fra:								
	Næringsliv	UoH	Andre forskningsinstitutt	Off. virksomhet	Utland	Annet ⁽¹⁾	Sum	Næringsliv	UoH	Andre forskningsinstitutt	Off. virksomhet	Utland	Nyutdannede	Annet	Sum
Agderforskning		3			1		4	1			1	1			3
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	2	1					3		3		1	2	2		8
Møreforskning	2					1	3	1	1		1		1		4
Nordlandsforskning		4				1	5	1	5	1	1				8
Norut Alta	1			1			2		1						1
Norut Tromsø, samfunn		1		1			2					1			1
Telemarksforskning									1		1		1		3
Telemarksforskning - Notodden		1					1				1				1
Trøndelag Forskning og Utvikling						1	1	1	1						2
Vestlandsforskning		2					2		2						2
Østfoldforskning								1							1
Østlandsforskning				1			1								1
Sum regionale institutter	5	12	0	3	1	3	24	5	14	1	6	4	4	0	34
AFI				1			1								1
CMI											3				3
Fafo				1			1	1	1		2	1	1		6
FNI				1			1			1					1
PRIØ		1			3	1	5			1		5		1	7
ISF		1					1		2	2			1		5
NIFU STEP		1	1	3			5	1	2		1				4
NOVA		4	1	2		3	10		2	1	1	1	3		8
NUPI	1			1	1	1	4	1	1	1	1				4
SNF		3			1	1	5		2						2
SINTEF Teknologi og samfunn	2	1		3			6								6
Sum nasjonale institutter	3	11	2	12	5	6	39	3	10	6	8	7	5	1	40
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	8	23	2	15	6	9	63	8	24	7	14	11	9	1	74
Frischsenteret															
NTNU Samfunnsforskning		1	1	1			3	2	5	1	6		1	1	16
Rokkansenteret		1	1	1			3		2	2					4
SIFO				1		1	2	2						1	3
SIRUS			1		1		2		3		2				5
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	0	2	3	3	1	1	10	4	10	3	8	0	1	2	28
SUM	8	25	5	18	7	10	73	12	34	10	22	11	10	3	102

Tabell 14 Årsverk utført ved annen institusjon av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved instituttet. 2009.

	Forskere ansatt i hovedstilling ved instituttet med bistilling i:				Forskere ansatt i hovedstilling ved instituttet med arbeidsplass i:			
	Nærings-livet	UoH	Annet forsknings-miljø	Sum	Nærings-livet	UoH	Annet forsknings-miljø	Sum
Agderforskning		0,2		0,2	0,4	0,5		0,9
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	0,2	1,1		1,3				
Møreforskning		0,4		0,4		0,5		0,5
Nordlandsforskning		1,0		1,0				
Norut Alta								
Norut Tromsø, samfunn		0,3	0,5	0,8			0,5	0,5
Telemarksforskning		0,2		0,2				
Telemarksforskning - Notodden								
Trøndelag Forskning og Utvikling		0,5		0,5				
Vestlandsforskning		0,5		0,5				
Østfoldforskning								
Østlandsforskning		0,6		0,6				
Sum regionale institutter	0,2	4,8	0,5	5,5	0,4	1,0	0,5	1,9
AFI		0,4		0,4				
CMI		0,1		0,1		1,5		1,5
Fafo		0,4		0,4			0,1	0,1
FNI		0,4		0,4				
PRIO	0,3	1,0	0,15	1,4			0,1	0,1
ISF		1,5		1,5				
NIFU STEP		1,3		1,3				
NOVA	0,3	1,4	0,2	1,9				
NUPI		0,6	0,2	0,8				
SNF						4,2		4,2
SINTEF Teknologi og samfunn		0,5		0,5				
Sum nasjonale institutter	0,6	7,6	0,6	8,7	0,0	5,7	0,2	5,9
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	0,8	12,4	1,1	14,2	0,4	6,7	0,7	7,8
Frischsenteret		0,6		0,6				
NTNU Samfunnsforskning								
Rokkansenteret		1,2	0,1	1,3		1,5	0,4	1,9
SIFO								
SIRUS		0,8		0,8				
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen		2,6	0,1	2,7	0,0	1,5	0,4	1,9
SUM	0,8	15,0	1,2	16,9	0,4	8,2	1,1	9,7

Tabell 15 Årsverk utført ved instituttet av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved annen institusjon. 2009.

	Arbeid utført i bistilling ved instituttet av forskere med hovedstilling i :				Arbeid utført med arbeidsplass ved instituttet av forskere med hovedstilling i :			
	Nærings-livet	UoH	Annet forsknings-miljø		Nærings-livet	UoH	Annet forsknings-miljø	
				Sum				Sum
Agderforskning	0,2	0,7		0,9				
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling		0,7		0,7				
Møreforskning		1,2		1,2	3,0	1,2		4,2
Nordlandsforskning		1,9		1,9				
Norut Alta		0,2	0,2	0,4				
Norut Tromsø, samfunn		0,3		0,3				
Telemarksforskning		0,4		0,4				
Telemarksforskning - Notodden		0,4		0,4				
Trøndelag Forskning og Utvikling		0,7		0,7				
Vestlandsforskning	0,2	0,2		0,4				
Østfoldforskning								
Østlandsforskning		2,6		2,6				
Sum regionale institutter	0,4	9,3	0,2	9,9	3,0	1,2	0,0	4,2
AFI		0,7		0,7				
CMI		1,3	0,2	1,5		0,4		0,4
Fafo			0,1	0,1				
FNI								
PRIO		4,1		4,1		2,9		2,9
ISF		1,1		1,1				
NIFU STEP		1,7		1,7				
NOVA		1,3	0,3	1,6				
NUPI		0,8	0,1	0,9			2,0	2,0
SNF		3,1		3,1				
SINTEF Teknologi og samfunn								
Sum nasjonale institutter	0,0	14,1	0,7	14,8	0,0	3,2	2,0	5,2
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	0,4	23,4	0,9	24,7	3,0	4,4	2,0	9,4
Frischsenteret		3,4		3,4				
NTNU Samfunnsforskning		2,1		2,1				
Rokkansenteret		3,2	0,1	3,3		9,7	1,8	11,5
SIFO		1,0		1,0				
SIRUS		0,2	0,5	0,7				
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	0,0	9,9	0,6	10,5	0,0	9,7	1,8	11,5
SUM	0,4	33,3	1,5	35,2	3,0	14,1	3,8	20,9

Tabell 16 Veiledning og forskerutdanning i 2009

	Antall mastergradsstudenter med arbeidsplass ved instituttet			Ansatte i hovedstilling som har vært veiledere for mastergrads- og doktorgradskandidater			Doktorgradsstudenter med arbeidsplass ved instituttet			Avlagte doktorgrader der instituttet har bidratt med veiledning		
	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum
Agderforskning	1		1				4	1	5			
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	3	1	4	4	1	5	7	2	9			
Møreforskning	1		1	1		1	1	1	2			
Nordlandforskning					2	2	10	1	11			
Norut Alta							2		2			
Norut Tromsø, samfunn				1		1	3	1	4			
Telemarkforskning							3	1	4			
Telemarkforskning - Notodden				1		1	1		1			
Trøndelag Forskning og Utvikling	2	2	4					2	2			
Vestlandforskning								4	4			
Østfoldforskning		1	1				3	2	5			
Østlandforskning							2		2			
Sum regionale institutter	7	4	11	7	3	10	36	15	51	0	0	0
AFI					1	1	3		3			
CMI	6	5	11	3	1	4	8	1	9			
Fafo	8	5	13	6	4	10	6	4	10			
FNI	4	4	8		5	5	3	6	9			
PRIO	5	6	11	3	11	14	6	6	12	1		1
ISF	3	1	4	4	8	12	8	1	9	1	2	3
NIFU STEP	1	1	2	1	6	7						
NOVA	2	1	3	10	8	18	14	6	20	1	3	4
NUPI	10	7	17	5	9	14	6	4	10		3	3
SNF	11	5	16		2	2	5	4	9			
SINTEF Teknologi og samfunn	4	4	8	3		3	7	4	11			
Sum nasjonale institutter	54	39	93	35	55	90	66	36	102	3	8	11
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	61	43	104	42	58	100	102	51	153	3	8	11
Frischsenteret	6	2	8		5	5	3	5	8		2	2
NTNU Samfunnsforskning	4	1	5	5	2	7	19	12	31	1	1	2
Rokkansenteret	5	5	10	3	1	4	7	2	9	1	2	3
SIFO	1	3	4				6	3	9			
SIRUS				5	2	7	5		5	1		1
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	16	11	27	13	10	23	40	22	62	3	5	8
SUM	77	54	131	55	68	123	142	73	215	6	13	19

Tabell 17 Doktorgrader avlagt av instituttets ansatte 2008-2009.

	2008						2009					
	Totalt antall avlagte doktorgrader			Antall avlagte doktorgrader med over 50% instituttbidrag ¹⁾			Totalt antall avlagte doktorgrader			Antall avlagte doktorgrader med over 50% instituttbidrag ¹⁾		
	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum
Agderforskning							1	1	2	1	1	2
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling												
Møreforskning												
Nordlandsforskning	2	1	3	2	1	3		1	1		1	1
Norut Alta	2	1	3	1		1	1		1			
Norut Tromsø, samfunn			2			2						
Telemarkforskning												
Telemarkforskning - Notodden												
Trøndelag Forskning og Utvikling	1	2	3									
Vestlandforskning												
Østfoldforskning								1	1			
Østlandforskning								3	3		3	3
Sum regionale institutter	5	6	11	3	3	6	2	6	8	1	5	6
AFI	1	2	3	1	2	3	2		2	1		1
CMI	1	1	2	1	1	2						
Fafo	2	2	4									
FNI								2	2		2	2
PRIØ	1		1	1		1	1		1	1		1
ISF		1	1	1	1	2	2	1	3		1	1
NIFU STEP	2		2	2		2	1	1	2		1	1
NOVA	1	2	3	1	2	3	1	1	2	1	1	2
NUPI	1		1	1		1		3	3		3	3
SNF		1	1		1	1	1	1	2	1	1	2
SINTEF Teknologi og samfunn			2			2		2	2			
Sum nasjonale institutter	9	11	20	8	7	15	8	11	19	4	9	13
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	14	17	31	11	10	21	10	17	27	5	14	19
Frischsenteret	1	3	4	1	3	4						
NTNU Samfunnsforskning	1	1	2		1	1	3	2	5	3	2	5
Rokkansenteret	5	1	6	5	1	6	1	5	6	1	2	3
SIFO	3	1	4	3	1	4	1		1	1		1
SIRUS	1		1	1		1	1		1	1		1
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	11	6	17	10	6	16	6	7	13	6	4	10
SUM	25	23	48	21	16	37	16	24	40	11	18	29

¹⁾ Omfatter antall avlagte doktorgrader der minst 50 prosent av arbeidet er utført ved instituttet eller der instituttet har finansiert minst 50 prosent av arbeidet.

Tabell 18 Antall ansatte i hovedstilling med doktorgrad. 2005-2009

	2005			2006			2007			2008			2009			Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk					
	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	2005	2006	2007	2008	2009	
Agderforskning	2	3	5	2	3	5	2	3	5	7	7	14	2	6	8	0,18	0,17	0,19	0,29	0,35	
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	3	10	13	3	8	11	3	8	11	5	9	14	7	10	17	0,32	0,29	0,28	0,36	0,40	
Møreforskning	5	7	12	5	5	10	5	4	9	3	6	9	3	5	8	0,36	0,30	0,29	0,25	0,24	
Nordlandsforskning	3	4	7	3	4	7	7	5	12	9	8	17	5	7	12	0,27	0,28	0,39	0,61	0,35	
Norut Alta		1	1							2	1	3	3	1	4	0,08			0,28	0,38	
Norut Tromsø, samfunn	3	2	5	5	2	7	7	1	8	7	4	11	6	4	10	0,25	0,35	0,44	0,59	0,68	
Telemarksforskning	2	3	5	2	2	4	3	1	4	3	2	5	2	2	4	0,29	0,23	0,22	0,27	0,18	
Telemarksforskning - Notodden	1		1	2		2	2		2	2		2	2		2	0,17	0,34	0,44	0,36	0,49	
Trøndelag Forskning og Utvikling		3	3		2	2		2	2	1	2	3	1	2	3	0,21	0,15	0,14	0,20	0,22	
Vestlandsforskning		3	3		4	4		2	5	7	2	4	6	3	5	8	0,19	0,24	0,41	0,29	0,35
Østfoldforskning		2	2		2	2		2	2		2	2		3	3	0,14	0,17	0,14	0,13	0,16	
Østlandsforskning	2	3	5	1	3	4	1	2	3	1	3	4	1	6	7	0,24	0,20	0,15	0,18	0,32	
Sum regionale institutter	21	41	62	23	35	58	32	33	65	35	48	83	35	51	86	0,25	0,24	0,27	0,33	0,33	
AFI	3	6	9	6	5	11	6	7	13	7	6	13	9	4	13	0,25	0,34	0,39	0,43	0,41	
CMI	7	10	17	8	14	22	8	12	20	9	9	18	11	13	24	0,53	0,71	0,55	0,40	0,57	
Fafo	9	7	16	7	11	18	9	11	20	9	13	22	12	13	25	0,24	0,30	0,28	0,30	0,32	
FNI	2	4	6	2	4	6	3	4	7	3	4	7	2	6	8	0,30	0,26	0,31	0,28	0,32	
PRIO	4	11	15	4	12	16	4	16	20	3	15	18	8	15	23	0,42	0,39	0,43	0,36	0,46	
ISF	13	16	29	11	15	26	14	11	25	10	11	21	16	16	32	0,81	0,79	0,69	0,61	0,84	
NIFU STEP	6	13	19	7	15	22	8	13	21	9	13	22	11	14	25	0,32	0,35	0,36	0,36	0,41	
NOVA	19	15	34	17	20	37	24	16	40	27	16	43	27	16	43	0,51	0,50	0,57	0,60	0,56	
NUPI	1	13	14	3	16	19	4	17	21	5	16	21	5	17	22	0,40	0,58	0,59	0,50	0,50	
SNF	8	14	22	9	12	21	8	12	20	5	11	16	5	10	15	0,48	0,51	0,65	0,45	0,35	
SINTEF Teknologi og samfunn	6	8	14	7	9	16	4	8	12	5	10	15	17	14	31	0,52	0,69	0,75	0,73	0,54	
Sum nasjonale institutter	78	117	195	81	133	214	92	127	219	92	124	216	123	138	261	0,42	0,47	0,48	0,44	0,48	
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	99	158	257	104	168	272	124	160	284	127	172	299	158	189	347	0,36	0,39	0,40	0,40	0,43	
Frischsenteret										1	11	12		10	10				0,59	0,61	
NTNU Samfunnsforskning	3	4	7	4	6	10	3	7	10	6	8	14	11	10	21	0,20	0,23	0,15	0,18	0,21	
Rokkansenteret										14	14	28	13	19	32				0,78	0,83	
SIFO	7	3	10	8	4	12	9	4	13	10	6	16	10	5	15	0,29	0,43	0,42	0,44	0,48	
SIRUS	6	2	8	6	3	9	7	5	12	8	4	12	8	4	12	0,27	0,31	0,37	0,36	0,34	
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	16	9	25	18	13	31	19	16	35	39	43	82	42	48	90	0,25	0,31	0,27	0,40	0,40	
SUM	115	167	282	122	181	303	143	176	319	166	215	381	200	237	437	0,35	0,38	0,38	0,40	0,42	

Tabell 19 Utenlandske gjesteforskere ved instituttene i 2009. Antall forskere og oppholdenes varighet i måneder.

	Norden		EU		Øvrig Europa		USA		Canada		Asia		Annet		Totalt	
	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd
Agderforskning																
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling																
Møreforskning																
Nordlandsforskning			1	3											1	3
Norut Alta																
Norut Tromsø, samfunn	1	6	1	5											2	11
Telemarkforskning																
Telemarkforskning - Notodden																
Trøndelag Forskning og Utvikling																
Vestlandforskning																
Østfoldforskning																
Østlandforskning																
Sum regionale institutter	1	6	2	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	14
AFI																
CMI											1	4			1	4
Fafo							1	2							1	2
FNI			2	9			1	3							3	12
PRIO					2	5	2	3					1	2	5	10
ISF	1	4													1	4
NIFU STEP			2	12	1	2									3	14
NOVA	3	20			1	10									4	30
NUPI			3	8			1	2					1	5	5	15
SNF																
SINTEF Teknologi og samfunn																
Sum nasjonale institutter	4	24	7	29	4	17	5	10	0	0	1	4	2	7	23	91
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	5	30	9	37	4	17	5	10	0	0	1	4	2	7	26	105
Frischsenteret																
NTNU Samfunnsforskning	1	3	1	4											2	7
Rokkansenteret	7	34	4	12											11	46
SIFO			1	3	1	2									2	5
SIRUS	1	2													1	2
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	9	39	6	19	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	16	60
SUM	14	69	15	56	5	19	5	10	0	0	1	4	2	7	42	165

Tabell 20 Instituttforskere med utenlandsopphold i 2009. Antall forskere og oppholdenes varighet i måneder.

	Norden		EU		Øvrig Europa		USA		Canada		Asia		Annet		Totalt	
	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd
Agderforskning																
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	1	6													1	6
Møreforskning																
Nordlandsforskning							2	8							2	8
Norut Alta																
Norut Tromsø, samfunn																
Telemarkforskning																
Telemarkforskning - Notodden																
Trøndelag Forskning og Utvikling																
Vestlandforskning																
Østfoldforskning							1	5							1	5
Østlandforskning																
Sum regionale institutter	1	6	0	0	0	0	3	13	0	0	0	0	0	0	4	19
AFI																
CMI							1	12			1	4	2	10	4	26
Fafo					1	2									1	2
FNI							1	5							1	5
PRIO							1	12							1	12
ISF			1	6			2	19							3	25
NIFU STEP							1	6							1	6
NOVA	1	5													1	5
NUPI							3	19							3	19
SNF																
SINTEF Teknologi og samfunn																
Sum nasjonale institutter	1	5	1	6	1	2	9	73	0	0	1	4	2	10	15	100
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	2	11	1	6	1	2	12	86	0	0	1	4	2	10	19	119
Frischsenteret							3	20							3	20
NTNU Samfunnsforskning																
Rokkansenteret	1	4	2	5	1	6									4	15
SIFO																
SIRUS																
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	1	4	2	5	1	6	3	20	0	0	0	0	0	0	7	35
SUM	3	15	3	11	2	8	15	106	0	0	1	4	2	10	26	154

Tabell 21 Anslått fordeling av totalt antall prosjekter/oppdrag bearbeidet i 2009 fordelt etter prosjektstørrelse. Antall prosjekter og mill. kr.

	Prosjektstørrelse								Totalt	
	0 - 0,1 mill. kr		0,1 - 0,5 mill. kr		0,5 - 2,0 mill. kr		> 2 mill. kr			
	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr
Agderforskning	44	0,8	59	6,5	30	9,2	8	16,6	141	33,1
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	19	0,7	62	9,8	41	18,3	29	41,9	151	70,6
Møreforskning	71	2,3	76	10,4	35	12,7	9	14,3	191	39,6
Nordlandsforskning	7	0,5	20	2,6	27	14,8	15	13,7	69	31,6
Norut Alta	32	1,2	28	6,3	4	3,7			64	11,2
Norut Tromsø, samfunn	20	0,7	16	3,1	12	9,5	1	2,2	49	15,6
Telemarksforskning	37	1,5	54	8,7	21	9,5	3	2,5	115	22,2
Telemarksforskning - Notodden	4	0,1	4	0,5	2	0,7	4	1,8	14	3,1
Trøndelag Forskning og Utvikling	91	3,3	22	5,9	5	6,1	1	3,5	119	18,8
Vestlandsforskning	6	0,3	21	2,3	23	7,6	15	13,5	65	23,7
Østfoldforskning		2,8		10,9		9,5		4,8		28,0
Østlandsforskning	50	1,4	40	5,0	10	4,9	3	4,1	103	15,4
Sum regionale institutter	381	15,6	402	72,1	210	106,4	88	118,8	1 081	312,9
AFI	19	0,9	47	6,5	26	9,0	24	16,2	116	32,5
CMI										
Fafo	12	2,3	310	18,7	150	32,9	75	55,7	547	109,5
FNI	8	0,5	10	2,5	6	2,2	13	18,4	37	23,5
PRIO	65	3,2	51	13,9	37	37,9	6	18,0	159	73,1
ISF	19	0,8	30	8,1	18	17,2	5	18,4	72	44,6
NIFU STEP	37	2,1	85	14,0	32	9,1	21	47,9	175	73,1
NOVA	26	5,5	61	11,9	39	14,6	38	51,1	164	83,2
NUPI	20	0,6	48	5,7	29	12,0	19	26,8	116	45,2
SNF	9	0,5	29	4,0	25	10,9	33	36,4	96	51,8
SINTEF Teknologi og samfunn	86	2,8	82	16,6	39	38,5	6	21,3	213	79,3
Sum nasjonale institutter	301	19,3	753	102,0	401	184,2	240	310,2	1 695	615,7
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	682	34,8	1 155	174,1	611	290,6	328	429,0	2 776	928,5
Frischsenteret	11	0,4	14	6,1	14	14,0	3	5,2	42	25,7
NTNU Samfunnsforskning	176	4,9	127	27,7	71	60,0	6	23,5	380	116,1
Rokkansenteret			21	5,1	39	4,6	36	49,1	96	58,7
SIFO	3	0,2	13	2,1	9	3,2	14	9,3	39	14,8
SIRUS										
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	190	5,6	175	41,0	133	81,7	59	87,1	557	215,3
SUM	872	40,4	1 330	215,1	744	372,2	387	516,1	3 333	1 143,9

Tabell 22 Antall vitenskapelige publikasjoner 2009

	2008							2009						
	Artikler i periodika eller serier		Artikler i antologier		Monografi		Sum	Artikler i periodika eller serier		Artikler i antologier		Monografi		Sum
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 1	Nivå 2		Nivå 1	Nivå 2	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 1	Nivå 2	
Agderforskning			2	2			4	2	3	9	1	1	16	
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	13	3			2		18	12	9				21	
Møreforskning	1						1	5	1				6	
Nordlandsforskning	2		8		1		11	6		2	3	1	12	
Norut Alta	10	1	1				12	1		1			2	
Norut Tromsø, samfunn	3		3	1			7	10	3	3		2	18	
Telemarkforskning	2	3					5	4		7			11	
Telemarkforskning - Notodden														
Trøndelag Forskning og Utvikling								2					2	
Vestlandsforskning	1	1	3	2			7	6		7	2	2	17	
Østfoldforskning								1					1	
Østlandsforskning	4	1	5				10	4	5	19			28	
Sum regionale institutter	36	9	22	5	3	0	75	53	21	48	6	6	134	
AFI	20		11	1			32	18	2	9		3	32	
CMI	13	1	1	9			24	18	13	5	7	2	45	
Fafo	28	12	2	3	2		47	37	4	23	2		66	
FNI	13	1	2	2	4	2	24	14	2	4	5	1	26	
PRIO	29	15	22	24	3	4	97	36	18	17	9	5	85	
ISF	18	1	12		3		34	27	3	31	6	2	69	
NIFU STEP	14	4	15	15			48	13	6	17	7	4	47	
NOVA	31	7	12	2	9		61	35	7	33	3	8	86	
NUPI	31	8	5	8	1	1	54	32	2	24	15	6	82	
SNF	8						8	10	3	2			15	
SINTEF Teknologi og samfunn	2	1	15		1		19	51	15	24	2	2	94	
Sum nasjonale institutter	207	50	97	64	23	7	448	291	75	189	56	28	647	
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	243	59	119	69	26	7	523	344	96	237	62	34	781	
Frischsenteret	16	2			1	2	21	15	2				17	
NTNU Samfunnsforskning	6	1			1		8	11	6	6	1	3	27	
Rokkansenteret	26	6	15	1	2		50	23	8	21	7	4	64	
SIFO	12	2	3		1		18	12	3	18	2	2	38	
SIRUS	25	2	1				28	16	4	2			22	
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	85	13	19	1	5	2	125	77	23	47	10	9	168	
SUM	328	72	138	70	31	9	648	421	119	284	72	43	949	

Tabell 23 Publikasjonspoeng og poeng per årsverk utført av forskere/faglig personale. 2008 - 2009

	Publikasjonspoeng									
	2008					2009				
	Artikler i periodika eller serier	Artikler i antologier	Monografi	Sum poeng	Publikasjons-poeng per årsverk*	Artikler i periodika eller serier	Artikler i antologier	Monografi	Sum poeng	Publikasjons-poeng per årsverk*
Agderforskning		2,1		2,1	0,09	7,3	2,8	2,3	12,4	0,55
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	9,2		10,0	19,2	0,50	22,7			22,7	0,54
Møreforskning	0,6			0,6	0,02	5,8			5,8	0,17
Nordlandsforskning	1,3	4,2	5,0	10,4	0,37	5,6	3,4	5,0	14,0	0,41
Norut Alta	8,0	0,7		8,7	0,81	0,2	0,4		0,5	0,05
Norut Tromsø, samfunn	2,5	2,2		4,7	0,25	12,8	1,8	8,1	22,8	1,55
Telemarkforskning	8,9			8,9	0,48	3,8	4,1		7,8	0,36
Telemarkforskning - Notodden										
Trøndelag Forskning og Utvikling						0,7			0,7	0,05
Vestlandforskning	1,9	3,4		5,3	0,25	4,4	4,0	6,6	15,0	0,65
Østfoldforskning						1,0			1,0	0,05
Østlandforskning	3,4	2,4		5,8	0,27	9,4	11,9		21,3	0,97
Sum regionale institutter	35,8	15,0	15,0	65,8	0,26	73,7	28,3	22,0	124,0	0,47
AFI	18,3	7,4		25,7	0,86	21,9	5,5	15,0	42,4	1,34
CMI	13,9	7,5		21,4	0,47	43,3	9,4	7,5	60,2	1,43
Fafo	49,7	3,8	6,6	60,1	0,83	41,4	15,1		56,4	0,72
FNI	14,2	3,0	32,6	49,8	1,96	19,6	7,0	5,0	31,6	1,27
PRIØ	52,7	29,2	30,6	112,4	2,25	58,8	14,5	29,0	102,3	2,05
ISF	16,2	6,3	13,1	35,6	1,03	31,3	19,5	8,1	58,9	1,55
NIFU STEP	19,6	24,5		44,1	0,72	25,9	14,5	5,0	45,4	0,74
NOVA	39,2	9,9	43,1	92,2	1,29	45,4	20,9	28,9	95,1	1,23
NUPI	50,6	9,4	10,1	70,1	1,68	33,6	25,6	45,4	104,6	2,38
SNF	5,8			5,8	0,16	9,8	0,5		10,3	0,24
SINTEF Teknologi og samfunn	2,0	8,4	5,0	15,4	0,75	44,3	14,9	10,0	69,1	1,21
Sum nasjonale institutter	282,2	109,4	141,0	532,6	1,09	375,2	147,4	153,9	676,4	1,24
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	318,0	124,4	156,0	598,4	0,81	448,9	175,7	175,9	800,5	0,99
Frischsenteret	13,3		9,2	22,5		12,1			12,1	0,73
NTNU Samfunnsforskning	7,3		3,1	10,5	0,13	14,1	2,5	7,5	24,1	0,24
Rokkansenteret	27,3	10,5	6,6	44,3		36,3	15,3	17,1	68,7	1,78
SIFO	17,3	1,8	3,1	22,2	0,61	15,6	10,9	9,6	36,0	1,15
SIRUS	24,4	1,0		25,4	0,76	21,2	1,1		22,3	0,63
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	89,5	13,3	22,0	124,8	0,84	99,3	29,8	34,2	163,2	0,73
SUM	407,5	137,7	178,0	723,2	0,81	548,2	205,5	210,1	963,7	0,93

* årsverk utført av forskere/faglig personale

Tabell 24 Annen formidling 2009

	Fagbøker, lærebøker, andre selvstendige utgivelser	Kapitler og artikler i bøker, lærebøker, allmenntids-skrifter med mer	Rapporter			Foredrag/fremleggelse av paper/poster	Populærvit. artikler og foredrag	Ledere, kommentarer, kronikker ol	Konferanser, seminarer der instituttet har medvirket i arr.
			Egen rapportserie	Ekstern rapportserie	Til oppdrags-givere				
Agderforskning	1	4	20	4	2	29	46	75	13
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	3	8			45	65	4	6	3
Møreforskning		1	26	5	10	18	32	30	9
Nordlandsforskning	1	7	30	7		15	45	12	4
Norut Alta	1	2	9	1	2	6	14	9	1
Norut Tromsø, samfunn		8	7	8		31	28	20	
Telemarksforskning			65	2		4	58		1
Telemarksforskning - Notodden	1	1	5		1	9	2		
Trøndelag Forskning og Utvikling			24		12	10	136	25	3
Vestlandsforskning		10	20			69	6	3	9
Østfoldforskning		5	5		12	22	5		
Østlandsforskning	1	9	24	5		15	91	23	3
Sum regionale institutter	8	55	235	32	84	293	467	203	46
AFI	2	7	16	5	20	110	25	19	10
CMI		36	85	10	32	72	55	25	18
Fafo	1	20	78	10	7	98	402	91	9
FNI	4	5	13	3	1	118	5	45	3
PRIO	2	25	22	9	3	124	34	145	9
ISF	3	12	13	3		38	69	18	4
NIFU STEP	2	77	45	14	2	39	172	17	1
NOVA	1	32	31	11	2	202	57	44	14
NUPI	10	37	33	24	12	110	85	174	20
SNF	2	11	67	14		48	49	28	6
SINTEF Teknologi og samfunn		6	45	2	4	84	9	45	
Sum nasjonale institutter	27	268	448	105	83	1043	962	651	94
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	35	323	683	137	167	1336	1429	854	140
Frischsenteret			12	11		117	7	7	1
NTNU Samfunnsforskning	10	12	27	2	45	54	33	22	10
Rokkansenteret	7	1	38	7		95	29	23	15
SIFO			6	2		75	3	14	2
SIRUS	1	1	9			93	14	10	
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	18	14	92	22	45	434	86	76	28
SUM	53	337	775	159	212	1770	1515	930	168

Tabell 25 Nyetableringer 2009

	Bedriftsnavn	Bransje	Antall ansatte per 31.12.2009
PRIØ	The Peace Research Endowmwnt (US)	Peace research	0

Tabell 26 Driftsinntekter i 2009, eksklusive inntekter overført til andre, fordelt på finansieringstype. Mill. kr

	Basisbevilgning			Inntekter til forvaltningsoppgaver	Inntekter fra Norges forskningsråd			Oppdragsinntekter ¹⁾				Øvrige inntekter fra driften	Driftsinntekter, ekskl inntekter overført til andre	
	Grunnbevilgning	Strategisk institutt - program	Sum		Bidrags - inntekter ¹⁾	Forsknings - tildeling	Andre inntekter fra NFR	Offentlig forvaltning	Næringsliv	Utlandet	Andre			Sum
Agderforskning	2,6	1,0	3,6		8,9	5,0	0,0	6,1	3,5	0,1	1,2	10,9	0,5	28,8
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling	4,4	1,7	6,1		5,5	17,4	0,1	14,4	9,0	1,0		24,4		53,4
Møreforskning	2,4	1,4	3,8		1,8	4,3	0,9	11,2	11,0	0,8	0,1	23,1	0,2	34,1
Nordlandsforskning	3,4	2,3	5,7		6,2	10,8	0,7	7,8	1,9	0,7		10,4	0,1	33,9
Norut Alta	1,1	1,0	2,1		0,4	2,6	0,0	3,9	1,8	0,5		6,2	0,1	11,5
Norut Tromsø, samfunn	2,6	0,1	2,7			5,2		6,5	1,9	0,6	0,1	9,1	0,6	17,6
Telemarksforskning	1,9	0,6	2,5	0,3	2,3		3,2	14,4	1,0	0,4	0,4	16,2	0,6	25,0
Telemarksforskning - Notodden	0,6	0,4	1,0					2,8				2,8		3,8
Trøndelag Forskning og Utvikling	1,2	0,8	2,0			3,1		5,2	8,5	0,0	0,0	13,7	0,1	18,8
Vestlandsforskning	1,8	2,3	4,1		1,6	6,5	0,1	5,2	4,5	2,5	0,5	12,7		25,0
Østfoldforskning	1,4	1,3	2,7			0,7		8,7	12,9	0,5		22,1	0,8	26,2
Østlandsforskning	1,8	0,8	2,6		1,5	2,1		9,0	1,7	1,2		11,9	1,9	19,9
Sum regionale institutter	25,2	13,6	38,8	0,3	28,2	57,6	4,9	95,1	57,6	8,3	2,3	163,3	4,9	298,0
AFI	5,3	1,1	6,3		1,8	9,2	0,2	9,7	5,7	1,6	2,4	19,3	0,1	37,0
CMI	12,9	1,1	14,0		1,6	16,5		18,6	0,3	14,5	0,7	34,1	0,5	66,6
Fafo	12,0		12,0		27,5	10,3		16,9	32,6	9,8		59,3	0,3	109,5
FNI	8,8		8,8		0,9	9,5		3,9	1,3	1,7		7,0	-1,9	24,2
PRIØ	11,4	0,6	11,9		4,3	18,6	10,2	15,9	0,1	7,9	2,3	26,3	0,0	71,4
ISF	10,5		10,5			16,4		14,4	1,6	0,7	1,5	18,2	4,1	49,2
NIFU STEP	13,2	7,0	20,1			14,7	11,6	17,2	0,0	8,2	1,3	26,7	0,2	73,2
NOVA	22,9	4,4	27,3		3,7	16,4		17,2	0,7	7,8	5,1	30,8	1,2	79,3
NUPI	17,1		17,1	3,3	3,0	7,4		26,3	1,7	1,0		29,0	-0,1	59,8
SNF	5,7	1,8	7,5			30,7		4,0	14,4	0,5	0,4	19,2	1,6	59,1
SINTEF Teknologi og samfunn	5,0		5,0	3,0	9,1	14,3		42,2	11,6	3,3		57,1		88,5
Sum nasjonale institutter	124,7	15,9	140,6	6,3	51,9	164,0	22,1	186,3	70,1	57,1	13,6	327,0	6,1	717,9
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	150,0	29,4	179,4	6,5	80,1	221,6	27,0	281,4	127,7	65,5	15,8	490,3	11,0	1 015,9
Frischsenteret		2,0	2,0			19,5		4,4				4,4		25,9
NTNU Samfunnsforskning				16,2	1,8	32,5		17,8	20,6	11,0	2,7	52,1	0,1	102,6
Rokkansenteret				1,4	6,3	26,3	0,5	11,4	0,9	3,2	0,3	15,7	2,8	53,0
SIFO	11,7	6,5	18,2	7,5		10,7		1,1	1,6	3,2		5,8	0,1	42,3
SIRUS	36,7		36,7			0,7		2,4	0,5	0,4	0,8	4,2		41,6
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	48,4	8,5	56,9	25,1	8,1	89,7	0,5	37,0	23,6	17,8	3,8	82,2	3,0	265,5
SUM	198,4	37,9	236,3	31,6	88,2	311,3	27,4	318,4	151,3	83,3	19,7	572,6	14,0	1 281,4

Vedleggstabell 1 Eiendeler og egenkapital og gjeld i 2009

	Eiendeler			Egenkapital og gjeld		
	Anleggsmidler	Omløpsmidler	Sum eiendeler	Egenkapital	Gjeld	Sum egenkapital og gjeld
Agderforskning	2 079	23 732	25 811	11 340	14 471	25 811
IRIS - Samfunns- og næringsutvikling						
Møreforskning	2 638	43 437	46 075	14 823	31 252	46 075
Nordlandforskning	7 449	19 983	27 432	11 014	16 418	27 432
Norut Alta	313	8 833	9 146	2 000	6 223	8 223
Norut Tromsø, samfunn	16 988	14 099	31 087	26 834	4 253	31 087
Telemarkforskning	1 531	18 649	20 180	8 405	11 775	20 180
Telemarkforskning - Notodden	1 290	3 634	4 924	3 459	1 465	4 924
Trøndelag Forskning og Utvikling	11	14 562	14 573	5 750	8 823	14 573
Vestlandforskning	117	21 100	21 217	8 348	12 868	21 216
Østfoldforskning	374	23 400	23 774	4 350	19 424	23 774
Østlandforskning	109	20 933	21 042	8 944	12 097	21 041
Sum regionale institutter	32 899	212 362	245 261	105 267	139 069	244 336
AFI	284	26 400	26 684	12 443	14 241	26 684
CMI	55 078	37 721	92 799	15 867	76 932	92 799
Fafo	52 611	70 421	123 032	29 992	93 040	123 032
FNI	9 084	13 120	22 204	9 838	12 366	22 204
PRIO	1 737	61 113	62 850	32 229	30 621	62 850
ISF	21 437	23 692	45 129	16 106	29 023	45 129
NIFU STEP	5 104	51 619	56 723	30 653	26 070	56 723
NOVA		47 565	47 565	15 562	32 003	47 565
NUPI	1 208	38 786	39 994	4 582	35 412	39 994
SNF	2 849	34 154	37 003	9 230	27 773	37 003
SINTEF Teknologi og samfunn						
Sum nasjonale institutter	149 392	404 591	553 983	176 502	377 481	553 983
Frischsenteret	4 000	29 384	33 384	16 906	16 478	33 384
NTNU Samfunnsforskning	864	112 988	113 852	38 654	75 198	113 852
Rokkansenteret						
SIFO		15 256	15 256	6 275	8 980	15 255
SIRUS						
Sum institutter som ikke omfattes av finansieringsordningen	4 864	157 628	162 492	61 835	100 656	162 491
SUM	187 155	774 581	961 736	343 604	617 206	960 810

Publikasjonen kan bestilles
på [www.forskningsradet.no/
publikasjoner](http://www.forskningsradet.no/publikasjoner)

Norges forskningsråd

Stensberggata 26
Postboks 2700 St.Hanshaugen
N0-0131 Oslo

Telefon +47 22 03 70 00
Telefaks +47 22 03 70 01
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no

Design omslag: Design et cetera AS
Trykk: Allkopi
Opplag: 370

Oslo, august 2010

ISBN 978-82-12-02816-6 (trykksak)
ISBN 978-82-12-02817-3 (pdf)